

ÖNSÖZ

Türk Kimya Sanayiine Güncel Kronolojik Bakış şeklinde yazdığım bu kitabı, bana çok iyi eğitim ve çevre sağlamanın dışında, hayata veda edene dek her ortamda beni destekleyen, hayat dersleri vermeye devam eden, politikaya bulaşmış olmanın acısını yüreğinde hissederek bana bu konuda önemli telkinler veren, kimya yüksek mühendisi olup uzun yıllar kauçuk sanayicisi olarak iştiğal eden rahmetli babam

ETEM ERK'e

adıyorum.

Nur içinde yatsın. Toprağı bol olsun.

KİMYA SANAYİNE VE EKONOMİYE KRONOLOJİK BAKIŞ (2014/2015)

Türkiye Kimya Sanayinin geçmiş yıllardaki durumu, Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği Kurucu Başkanı Alber Bilen'in yazdığı iki kitapta ele alınmıştır. Kurucu Başkanımız, kimya sanayisinde 1970'den 2000 yılına kadar olan gelişmeleri aktardığı için bu kitapta güncel durumu ortaya koymaya çalıştım.

2014'TE TÜRK KİMYA SANAYİ

- 2014 başı itibariyle aşağıdaki özet bilgi ve rakamlarla başlamakta fayda var:
- Türk kimya sanayi 2013 yılında ortalama olarak % 73,9 oranında kapasite kullanmıştır.
- Kimya sektörü emek yoğun bir sanayi değildir. 2012 verilerine göre 283 bin 253 kişi istihdam ederken Türkiye genelinde kayıtlı çalışan sayısı 12 milyon 559 bin 467 kişidir.
- 283 bin 253 kişi istihdam eden sektörde girişimci sayısı 21 bin 504 kuruluştur.
- Türk kimya sektörünün 2012 yılı itibariyle üretim değeri 83 milyar 141 milyon 80 bin 623 TL iken Türkiye geneli 1 trilyon 654 milyar 438 milyon 697 bin 834 TL'dir.
- 2012 yılı itibariyle kimya sanayisi cirosu 89 milyar 127 milyon 546 bin 374 TL olarak gerçekleşirken aynı yıla göre imalat sanayi cirosu 750 milyar 397 milyon 994 bin 743 TL'dir.
- TÜİK'in Rev 4 Kod: 20-22 için 2014 yılına ait vermiş olduğu ithalat değeri 40 milyar 3 milyon 38 bin ABD doları iken, 2013 yılında aynı kodlara göre 14 milyar 747 milyon 166 bin 902 ABD doları olarak gerçekleşmiştir.
- Kimya sanayisinin bazı alt sektörleri, enerji yoğun sektör-

lerdir. 2013 yılında kimya sektörü 10 milyon 591bin 144 megawat saat (MWh) enerji tüketirken, toplam sanayide tüketilen enerji 93 milyon 251bin 788 megawat saat (MWh) olmuştur.

- Kimya sektörünün 2012 yılı faktör maliyeti ile katma değeri 16 milyar 219 milyon 759 bin 899 TL olarak gerçekleşirken, toplam imalat sanayi içindeki payı % 12,23 olmuştur.
- Sektördeki Ar-Ge harcamaları 2013 yılında 686 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.
- Kimya sektörü Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge harcamasının Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla içindeki oranı 2013 yılında % 0,95 olarak gerçekleşmiştir.
- SGK 2012 istatistiklerine göre 2012 yılında Kimya ve İlaç sektöründe toplam 776 iş kazası oluşurken, bu kazaların sonucunda 77 kişi sürekli iş göremez hale gelmiş ve 7 kişi de hayatını kaybetmiştir. Diğer sektörlerden inşaat sektöründe 4511 kaza meydana gelirken 284 kişi sürekli iş göremez hale gelmiş, 127 kişi de hayatını kaybetmiştir

PETKİM Petrokimya Holding A.Ş. Aliağa/İZMİR

KİMYA SEKTÖRÜ RAPORU (2014/1)

Kimya sanayi halen birçok sektöre (yaklaşık 30 sektöre) hammadde ve ara girdi sağlamaktadır.

Bu sektörlerden; kağıt baskı ürünlerine %6, otomotiv kimyasallarına %5, inşaat kimyasallarına %6, metal-maden-makine ve elektronik ekipman sektörüne %9, tarım kimyasallarına %7, tekstil kimyasallarına %6, hizmet sektörüne %16 oranında katkı sağlanmış ve nihai tüketim kimyasalları ise %29 civarında katkı sağlanmaktadır. Bu kadar çok sektöre hammadde ve ara girdi sağlaması nedeniyle gelişmiş bir Türkiye için mutlaka gelişmiş bir kimya sanayiine ihtiyaç vardır.

Türkiye şu anda yaklaşık 11.bin dolar fert başına düşen milli geliri ile gelişmekte olan bir

ülke konumundadır. Dolayısı ile gösterge anlamında Türk Kimya Sanayi de gelişmekte olan bir sanayi sektörüdür.

TÜİK'in Rev 4 Kod 2014 yılına baktığımızda, mineral yağları, ham petrol ile diğer müştaklarını ve enerjiyle ilgili ithalat kalemlerini dışarıda bıraktığımızda yaklaşık 42 milyar dolar civarında ithalat yapılmıştır. Buna karşın 2014 yılı ihracatımız 15,5 milyar dolardır. Dolayısıyla açığımız iki seneden beri 25 milyar dolar civarındadır. Bu 25 milyar dolarlık cari açığın azaltılması için birçok plan ve girişimler yapılmaktadır. Özellikle Türkiye'de halen üretimi yapılmayan ve yapılması kısa vadede öngörülmemiş olan birim kilogram fiyatı 3 doların üzerinde ve asgari 50 milyon dolar civarında ithalatı yapılan kimyasalların bu kriterler çerçevesinde ithal ikamesi yaratılması için iki senelik bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda 17 kimyasal ve kimyasal grubu tespiti yapılmıştır. Bunların 5 tanesinin ön fizibiliteleleri TÜBİTAK MAM ve bazı üniversitelere yaptırılarak ilgili tüm bakanlıklara, bakanlara, müsteşarlara ve ayrıca Başbakan Yardımcısı Ali Babacan'a gönderilmiş bulunmaktadır.

Halen kimyasal ürünlerin satışındaki gelişmelere baktığımızda; Nafta Ülkeleri'nin (yani Kuzey Amerika ülkeleri) 2000 yılında %28,1 üretim payı bulunmaktadır. 2010 yılında ise % 19,3 yani yaklaşık %9 oranında gerileme söz konusudur. 27 AB ülkesine baktığımızda 2000'li yıllardaki satışları %29,2 iken dünya içindeki payı %20,9'a gerilemiş bulunmaktadır. (Kaynak: CEFIC)

Buna karşılık Japonya'nın dünyadaki satış payı 2000'li yıllarda %12 iken 2010 yılında (yani 10 sene içinde) %6,5'a gerilemek durumunda kalmıştır. Diğer Asya ülkelerinin 2000 yılında %14,6 da bulunan payı % 17,8'e yükselmiş yani %3'lük bir artış göstermiş bulunmaktadır. Ama en önemli artış Çin'dedir. Çin'in satışlardaki payı 2000 yılında %6,4 iken bunu 2010 yılında %24,4'e çıkarmıştır. Bunun haricinde diğer ülkelerin rakamları oldukça düşüktür.

Dünyada kimyasal ürünlerin küresel olarak satışına gelirse yine Avrupa Kimya Endüstrileri Konseyi'nin (CEFIC) kaynaklarına göre Latin Amerika 128 milyar avro, Kuzey Amerika Ülkeleri Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA) ülkeleri 455 milyar avro, Avrupa 491 milyar avro, Asya içinde sadece Çin'in rakamı 575 milyar avroya artmış bulunmaktadır. Dünyada kimyasal ürün üretimi açısından önde gelen ülkeleri irdelediğimizde; halen 575,3 milyar avro ile Çin başı çekmekte, arkasından ABD 395 milyar dolarla gelmektedir. Japonya 152 milyar, Almanya 142 milyar, Fransa 76 milyar ve arkasından 75,6 milyarla Brezilya, onların arkasından da 74,8 milyar avro ile Güney Kore gelmektedir.

Türkiye'nin payı ise daha önce de belirtildiği gibi yaklaşık 25 milyar avro civarında bulunmaktadır. Dolayısıyla Çin, Japonya, Güney Kore, Hindistan ve Tayvan'ı Asya Pasifik ülkeleri olarak irdelediğimizde dünya kimya sanayi gelirinin %43,6'sını bu ülkeler sağlamaktadır.

2010 yılında dış ticaret dağılımına baktığımızda ve ihracat ile ithalat rakamlarını göz önünde bulundurduğumuzda; Asya'da %33 ihracat- %37 ithalat, AB ülkelerinde %44 ihracat- %37 ithalat, NAFTA ülkelerinde %14 ihracat- %11,6 ithalat, diğer Avrupa ülkelerinde ise %5 ihracat %6 ithalat bulunmaktadır. Türkiye'nin ihracatına geldiğimizde dünya içindeki payı yaklaşık binde 4 civarındadır. 2023 hedefine baktığımızda ise bu rakamın binde 7'ye çıkması gerekmektedir.

-2023 yılında 50 milyar dolarlık bir ihracat hedeflenmektedir.

Daha önce de belirtmiş olduğum gibi 2013 yılı ihracat rakamı 14,7 milyar dolar olarak kesinleşmiştir. 2014 yılı için ihracat tahmini 15,5 milyar dolar civarındadır. İhracatımızın ülkelere dağılımına baktığımızda ise son 4 sene içinde özellikle Avrupa Birliği'nin yaşamış olduğu krizler nedeniyle %55-60'lardan, %35'lere düşen Avrupa Birliği'ne ihracat payımız Şubat 2014'de %6,3 oranında artmış bulunmaktadır. Ocak –Mart döneminde kimya ihracatında ilk üçte; plastikler ve mamulleri, mineral yakıtlar ve yağlar, kauçuk ve kauçuk eşya sektörleri yer almıştır.

%15.50'lik bir artışla 1 milyar 343 milyon dolara yükselen plastik ihracatında Irak, Almanya ve İtalya başı çekmiştir. Mineral yakıtlarda ve yağlarda ise daha ziyade Birleşik Arap Emirlikleri ve Mısır ağırlık kazanırken, kauçuk ve kauçuk eşya sektöründe pay %21 artışla toplam 350 milyon dolara yükselmiştir. Şu anda yaptığımız en fazla ihracat, Almanya'ya arkasından da Irak ve Ortadoğu ülkelerindedir.

Cari fiyatlarla sektörlerin gayri safi yurtiçi hâsıladaki paylarına baktığımızda 2000 yılı ile 2012 yılı arasında ciddi bir farklılık meydana gelmektedir. Bunun nedenlerine daha sonra girmekte fayda var. 2000 yılında imalat sanayinin gayri safi milli yurtiçi hâsıladaki payı %20,1 iken, 2013 yılında bu pay ne yazık ki 15,3 e düşmüş bulunmaktadır. Ama buna karşın hizmet sektöründe ciddi bir artış söz konusudur. 2000 yılında %67,0 civarında bulunan sektör %74,1'e çıkmıştır. İmalat sanayinin payının son 12-13 yılı içinde Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) içinde giderek azalması, buna karşın hizmet sektörünün artışı bir nevi sanayi sektörü-reel sektör için bir alarm mahiyetindedir. Bunun da tekrar eski dengelere gelmesi yani %20 paya çıkması hem ülkemiz hem de Avrupa Birliği ülkeleri için ekonomik açıdan şu anda en önemli konu haline gelmiştir.

Türk kimya sanayisinin üretim dağılımına geldiğimiz takdirde; bunun tüketim malları payı %12, temel kimyasallar %37,6 özel kimyasallar % 24,4 kimya sanayi içindeki ilaç sektörü payı ise %26 civarındadır.

Tüketici kimyasalları olarak baktığımızda; parfüm, kozmetik, sabun ve deterjanı sayabiliriz. Temel kimyasallar olarak bir ayırım yaptığımızda; petrokimyasallar, plastikler, sentetik kauçuk, suni elyaf, gübre ve endüstriyel gazları sayabiliriz. Özel kimyasallara gelince; boya, mürekkep ve tarım ilaçları bu çerçevede anılmaktadır. Kimya sektörünün üretim değeri 2012 yılı için toplam 83 milyar 141 milyon TL'dir. Ülkenin genel üretim değeri 1 trilyon 654 milyar TL olduğuna göre kimya sanayisinin payı yaklaşık %5,02 civarında olmakta, buna karşın genel ülke üretim değeri 1.654 milyar TL içinde imalat sanayinin toplam payı 750 milyar Türk Lirasıdır.

Gümrük tarife ve fasıllara göre kimyasal madde dünya dış ticaretini irdelediğimizde burada net değer artışı yani net kazanç sağlayan ithalat ve ihracat arasında, net katma değeri yaratan sadece sabun ve deterjan sanayi bulunmaktadır. Diğer bütün ana ve alt sektörler hep negatif yani dış ticaret açığı vermektedir.

Avrupa Birliği'ndeki ülkelerde ve Türkiye'deki kişi başına düşen toplam kimyasal madde üretim satışına baktığımızda, 147 milyar avro ile başı Almanya çekmekte, Fransa 92 milyar avro, İtalya 77 milyar avro, İngiltere 58, İspanya 44, Hollanda 37, Belçika 39, İrlanda 34 ve ondan sonra Türkiye gelmektedir. Türkiye'den daha az üretim Polonya 10, Avusturya 8, Danimarka 8, Finlandiya 7, Macaristan 6 ve Çek Cumhuriyeti 6 milyar avrodur. Şimdi kişi başı tüketim rakamlarına baktığımızda Almanya'da kişi başına 1783 avro, Fransa'da 1470, İtalya'da 1310, İngiltere'de 929, İspanya'da 1011, Hollanda'da 2200, Belçika'da 3755, İrlanda da çok manidar 8353, ondan sonra da Türkiye'ye baktığımızda yaklaşık 200 avroluk kimyasal tüketim söz konusudur.

İstihdam açısından irdelediğimizde, kimya sektöründe teknoloji ve sermaye yoğunluğu söz konusu olduğundan emek yoğunluğu hiçbir zaman söz konusu değildir. Buna rağmen yaklaşık %30 payıyla tüketim kimyasallarının üretimi için istihdam ön plana çıkmaktadır. Toplam genel istihdam konusunda yıllara baktığımızda, 2005 yılında 203 bin civarında iken 2012 yılında 282 bin 253 kişiye çıktığını görürüz. Buradan da anlaşılacağı gibi birçok özel sektör üreticisinde istihdam artışı çok fazla iken kimya sektöründe ancak 80 bin civarında bir artış 5 senede vuku bulmuştur.

2023 yılı kişi başı GSMH hedefine baktığımızda Türkiye için öngörülen miktar 25 bin dolar-

AKSA Akrilik - Çiftlikköy/YALOVA

dir ve ilk 10-11 ülke arasında bulunması hedeflenmektedir. Bunun için de kimya sanayisinin ihracat payı hedefi 50 milyar dolardır. Bu rakam daha sonra revize edilerek 40 milyar dolara indirilmiştir. Bu nedenle bu büyük ve iddialı hedefleri yakalamak için yaklaşık %6-7 arasında her sene kimya sanayisinin büyümesi ve de katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesine geçilmesi, diğer bir anlatım ile ithal ikamesine geçilmesi gereklidir. Özellikle ara kimyasalların üretimi için gayret sarf edilmesi mutlaka şarttır.

Türkiye Kimya Sanayi Strateji Belgesi 2012 yılının sonunda yayınlanmıştır. Artık kimya sanayisinin bir sanayi politikası mevcuttur. 6 ana hedef ve 36 eylem maddesi belirlenmiştir. Bunu genel anlamda irdelemeye kalkarsak amaç yüksek katma değerli, çevre ve insan sağlığına duyarlı teknoloji kullanarak, kimya sektöründe sürdürülebilir ve rekabetçi bir dış ticaret dengesini ülke lehine geliştirmek; dünyada söz sahibi bir konuma gelmektir. Küresel hedef bu şekilde belirlenmiştir. Bu hedefe ulaşmak üzere neler yapılmaktadır?

Çalışmaların başında, Girdi Tedarik Stratejisi (GİTES) olarak adlandırılan Ekonomi Bakanlığı'nın yapmış olduğu bir çalışma mevcuttur. Burada da tüm tedarik zincirinde daha fazla katma değer Türkiye'de kalmasının temini ile ara malı ithalat bağımlılığının azaltılması gereklidir. Yani ara kimyasallar başta olmak üzere bütün ithal ara kalemlerinde ithalat bağının azaltılması, tedarik zincirinde sürekliliğinin, aynı zamanda üretim güvenliğinin sağlanması ve ihracatta ise sürdürülebilir bir küresel rekabet gücü artışının sağlanması gereklidir. Ara malı ithalat durumumuza baktığımızda, kimyasallar %21,6 ile oldukça önemli bir pay teşkil etmektedir.

Reel sektöre baktığımızda, demir-çelik %28,5 ile başı çekmekte, arkasından kimya sanayi, sonra %19,2 ile otomotiv ve makine sanayi gelmekte, %7,5 ile tarım, %9 ile tekstil sektörü gelmektedir. Dolayısıyla ara malı ithalatındaki sektörler göre dağılımda kimya sanayi ikinci pozisyonda olduğu için ara kimyasallar üretimine özellikle önem vermekte yarar vardır. Daha

BASF TÜRK - Gebze/KOCAELİ

önce de değinildiği gibi katma değeri yüksek 50 kimyasal üzerinde çalışma yapılmış bunlar daha sonra 10 kaleme indirilmiştir. Hatta kendi içinde de bir sıralama yapılarak ilk 5 ve ikinci 5 olarak “Üretilmesi gereken 10 kimyasalın ” lansmanı yapılmış ve bu konuda tespit ve ön fizibilite çalışmalar da başlatılmıştır. Kısa vadede belirlenmiş bulunan bu 10 kimyasal güncellenecek ve ilave olarak 5 yeni kimyasal belirlenecektir.

Dış ticaret açığının kapatılmasına yönelik diğer bir çalışma ise “Chemport” projesidir. Chemport projesi, adından da anlaşılacağı gibi “kimyasal liman” yani kimyasalların üretildiği ve bu bölgenin ihracata yönelik çıkışlar için de bir liman kanalı ile dış ülkelere ve lokal ihtiyaçlar için yurt içine sevk edilmesidir. Kısaltılmış haliyle Chemport adı altında yaklaşık bir senedir üzerinde çalışılmaktadır. Özellikle Marmara’nın güneyindeki bir bölgede yaklaşık 10-15 bin dönüm arazinin kamulaştırılması, bir “Kimyasal İhtisas Endüstri Bölgesi” olarak deklare edilmesi ve de burada kümelenmiş birbirinin hammaddesini temin eden, birbirine sinerji içinde yaklaşan asgari 20 tane kimya kuruluşunun yatırım yapması planlanmaktadır.

Son yıllarda GSMH içinde imalat sektörünün payı, daha evvel de belirttiğim gibi %20’lerden %15’lere düşmüş bulunmaktadır ve hedef bu payın yine %20’lere çıkarılması olmalıdır. İşte bunun için de Chemport gibi örnek olabilecek bir projeye ihtiyaç var.

Buna geçmeden önce Almanya örneğini vermek yararlı olacaktır. Almanya’nın nüfusu yaklaşık 80 milyondur. Bu çerçevede dünya nüfusunun % 1.3’üne tekabül eder. Bizim nüfusumuz 75 milyon kişi bu da % 1.2’ler diyelim. Almanya’nın %1.3 nüfus ile imalat sanayinin içindeki payı dünya da %17’dir. Dolayısıyla müthiş bir katma değer sağlanmaktadır. Bu konuda Almanya halen nerdeyse başı çekmektedir. Bunu nasıl yapıyorlar? Özellikle kimya sanayi en tetikleyici ve Almanya’yı bu duruma getiren ana sektördür. Ardından makine sanayi gelmektedir. Almanya’da kimya sektörü imalat sanayinin itici gücüdür. Özellikle kimya endüstri bölgelerinde katma değeri yüksek kimyasalların üretimi yapılmaktadır. ABD ise örneğin, hizmet sektörü

ağırlıklı modelden vazgeçip imalata yönelik modeli öncelikli olarak seçmiş bulunmaktadır.

Buradan Türkiye'ye geldiğimizde şunları aktarmakta yarar var: 2013 yılı Nisan ayında Başbakan Yardımcısı Ali Babacan ile yapılan bir toplantıda kendisi, Singapur Jurong Island örneğini vererek; bir master plan yaptırılmamızı ve daha sonra tekrar görüşmemizi istedi. Şu anda 25 milyar dolar civarında bulunan dış ticaret açığı ne kadar azaltılabilirse, o kadar fayda getireceğini belirtmişti.

Bunun üzerine kümelenme ve yerleşme sorununu (Türkiye kimya sanayi sektörünün en önemli sorunu) halletmek üzere Chemport adı altında bu projeyi başlattık. Bu çerçevede yaklaşık 20 civarında firmanın, Marmara'nın güney sahillerinde kamulaştırılmış yaklaşık 10 bin dönüm araziye belirlenecek kriterler çerçevesinde Kimya Endüstri Bölgesi olarak 30 yıl vade ile tahsis ve rayiç bedelli olarak kiralaması söz konusu olacaktır. Böylece, halen 25 milyar dolar civarında olan dış ticaret açığımızı azaltmak ve Almanya benzeri modelin hedeflenmesi söz konusu olacaktır. Ayrıca Hollanda'da Rotterdam, Belçika'da Antwerp, İspanya'da Tarragona gibi modeller bu konuya örnek gösterilebilir.

Bunun dışında, oldukça yüksek olan 25 milyar dolarlık dış ticaret açığını azaltmak konusunda Türkiye'nin en önemli sorunlarından bir tanesi enerji fiyatlarındaki yüksek maliyetlerdir. Bunun için yeni enerji kaynaklarına yönelmekte fayda vardır.

Bu konuda 4 Mart 2014 tarihinde yapılan TOBB Sektörel Ekonomi Şurası'nda yaptığımız konuşmada iki başlığı öne çıkar-

dım. Bunların bir tanesi toryumdur. Toryum, bilindiği gibi nadir toprak elementlerindedir. Türkiye'deki rezervler çoğunlukla Sivrihisar Eskişehir bölgesinde bulunmaktadır. Rezerv açısından dünyada Türkiye ikinci sıradadır. Yani bor rezervine benzer bir durumumuz mevcuttur. Nükleer Enerji üretiminde uranyum yerine toryumu kullanmanın kontrolü daha kolay olacak ve çevresel açıdan da daha az negatif etki yaratabilecektir. Nükleer enerji üretiminde uranyum yerine toryumdan plutonyuma geçiş söz konusu olabilir. Şu anda sadece Sivrihisar'daki rezervler binde 2 civarında tenör içermektedir. Bu işlendiğinde ortaya 800 ton/yıl gibi bir rezerv çıkmakta ve bu rezervden de Türkiye'nin özellikle yeni yapımına başlanan nükleer enerji santraline ham madde kaynağı söz konusu olabilecektir.

İkinci başlığım ise metan hidrat idi. Bu da Karadeniz kıyılarında, denizin 800 m. derinliğinde özellikle Rus araştırmacıların, kimyacıların ve enerji profesörlerinin yapmış oldukları araştırma

Jurong Island Petro Kimya Kompleksi - SİNGAPUR

sirasında ortaya çıkan bir bulgudur. Bu araştırma sırasında 800 metre derinlikte çökeleklerin oluşturduğu bir 300 metrelik sediment içinde ve %70 oranında metan hidrat bulunmuştur. Buradan metan hidrattan metan eldesi ile doğal gaz ihtiyacımızı daha ucuz bir şekilde temin etme imkanımız söz konusudur.

Başka ne yapılabilir sorusunun cevabı, ilk olarak yıllık büyüme oranını asgari %6 ila 7 arasında tutmaktır. Bilindiği gibi şu anda %4'lere düşmüş bulunan kimya sanayinin yıllık büyüme hızıyla ve sadece mevcut yatırımlarla, 2023 yılındaki 50 milyar dolarlık hedefe ulaşması ne yazık ki mümkün görünmemektedir. Yeni yatırımların mutlaka yapılması ve yılda asgari 3-4 milyar dolar civarında yeni kimya sanayi yatırımı söz konusu olması ise gerçekleşmesi zor hedeflerdir.

TİM'in ortaya koyduğu 2023 yılı 50 milyar dolarlık ihracat hedefinin gerçekleşmesi zor görünmektedir. Türkiye'de yatırım ortamı iyileştirme konusundaki sürecin bitmemiş olması, halen teşviklerdeki kimya sanayisine yönelik konularda gerekli somut gelişmelerin olmaması ve de özellikle yerleşme ve kümelenme konularında Chemport projesi haricinde somut adım

2014 Yılı Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği Olağan Genel Kurul Toplantısı Öncesi/İSTANBUL

atılmamış olması nedenleriyle, şu anda çerçevede yapılan 50 milyar dolarlık tahminin A.T Kerney Raporu'na göre 30 milyar dolar civarında kalması söz konusudur.

Bunun için özellikle yatırımların artması, yabancı sermayenin gelmesinin temin edilmesi, yatırım ortamının iyileştirilmesi ve Chemport projesine ilaveten Azerbaycan Devlet Petrol Şirketi SOCAR'ın başlatmış olduğu petrol rafinerisi ve petrokimyasal üretim tesisinin haricinde Adana-Ceyhan ve Yumurtalık bölgesinde en az bir tane daha petrol rafinerisi, petrokimyasal ünitesi entegrasyonu söz konusu olmalıdır.

Şu anda Türkiye'de Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın teşviklerinden faydalanan yaklaşık 172 tane Ar-Ge merkezi mevcuttur. Bunların içinde 15 tanesi kimya sanayisinin Ar-Ge Merkezleridir. En çok Ar-Ge merkezi otomotiv sektöründe bulunmaktadır. GSMH içindeki payımızı irdelediğimizde kısa bir zaman içinde Ar-Ge Merkezi sayımız asgari 15 Ar-Ge merkeze çıkması gerekmektedir. Çünkü Ar-Ge merkezlerinin olduğu şirketlerimizde ancak katma

değeri yüksek kimyasalların üretimi söz konusudur.

Bu arada yeri gelmişken şunu belirtmek gerekir: Şu anda plastikte kilo başına birim fiyat ihracatta 2 dolar 20 senttir. Genel kimyasallarda bu rakam 1.80 dolar civarına düşmektedir. Genel ortalama 1.60 dolar olduğu için kimya sanayisi ürünlerinin ihracatının ortalaması plastikte olduğu gibi asgari 2 - 2.5 dolar seviyesine kısa sürede çıkması gerekmektedir.

Sektördeki mevzuat yükünün azaltılması zorunludur. Halen yatırım kararı alan büyük ölçekli kimya sanayi yatırımı için yapılması gereken işlemler asgari 24 ay gerektirmektedir. Bu mevzuat yükünün azaltılması ve yatırım ortamının iyileştirilmesi ile yabancı sermayenin girişi ve yerli kıt kaynakların da kimya sanayi yatırımlarına yönelmesi söz konusu olacaktır. Kısıtlarımızda stratejik ve büyük ölçekli yatırımlar için arsa tahsisi yerleşme sorunumuzun çözümünü için olmazsa olmazımızdır.

Bunun için Chemport bir örnek model teşkil etmektedir. Bunun haricinde kimya sanayinde Ar-Ge ve "inovasyon" kültürünün artması için kimya sanayindeki hem ara insan gücünün hem de yetişmiş insan kaynağının seviyesinin yükselmesi lazımdır. Ne yazık ki Türkiye genelinde olduğu gibi kimya sanayinde de eğitimin kalite düzeyi düşmekte ve son senelerde bazı üniversitelerimizde çok az talebe bulunmaktadır. Kimya eğitimi birçok üniversitede bulunmakla beraber bunların ancak 10'unda istenilen düzeyde kimya eğitimi yapılmaktadır. Ne yazık ki Türkiye'de halen ortalama eğitim süresi 7 yıldır. Genel eğitim ortalaması kimya sanayinde de ne yazık ki benzer bir durum arz etmektedir. Dolayısıyla bir an evvel entelektüel sermayenin yani beşeri sermayenin, iyi eğitim almış insan kaynaklarımızın mutlaka artması şarttır.

Burada inovasyon kültürünü biraz açalım. Öncelikle inovasyon bilincinin artık gerektiği kadar yerleşmesi şarttır. Halen ülkemizde Ar-Ge, inovasyon gibi veya inovasyon Ar-Ge gibi görülmektedir. Bunun düzeltilmesi gereklidir.

Bir ülkede ekonomi yükselişe geçtiğinde veya yükselişe geçmesi beklendiğinde, buna hazır olma yolu inovasyondan geçer. Bunu biraz daha açarsak:

- İnovasyon stratejide hayati bir unsurdur.
- Ekonomi yükselişe geçtiğinde bunun sürdürülebilirliği inovasyondan geçer.
- İnovasyon her şirketin rekabet çalışmalarının merkezidir.
- Ar-Ge yalnız gelirin bir fonksiyonu değil aynı zamanda rakiplerin ne yaptığı ile de ilgilidir. Yani inovasyon yatırımın geri dönüş oranı (ROI) pazar büyüklüğü, pazar payı, rakiplerin konumu, mevcut pazarda büyüme şansı gibi incelemeler gerektirir.

Kısacası inovasyon:

- Kalkınmanın itici gücü
- Yeni ürün, mal, hizmetin, yeni bir pazarlama yönteminin yeni bir organizasyon yöntemi ile uygulanması
- İnovasyon sadece ürüne yönelik olamaz, olursa bu teknolojik bir mucize olur. İnovasyon pazara yönelik olmalıdır.

İNOVASYON DEĞER YARATIR

- İCAT, inovasyonun ilk aşamasıdır.
- ARGE ise ancak inovasyona girdi oluşturabilir.
- ARGE avro ve dolarları bilgiye dönüştürür, inovasyon ise bilgiyi avro ve dolara dönüştürür.

Bütün bu açıklamaların ışığında Türkiye'nin yeni stratejisi:

1. ARGE ve yenilikçilik alt yapısının iyileştirilmesi
2. İnsan kaynakları ve eğitime önem verilmesi
3. Yatırım ve Üretim için uygun ortam yaratılması
4. Pazarlama ve Tanıtım eksikliğinin giderilmesi olmalıdır.

Mevcut duruma göre inovasyon ve Ar-Ge kültürünün daha yüksek katma değerli ürünlere yönelik çalışması halen mevcut şartlara göre çok kolay değildir. Bir sanayi ancak neyin ve neden üretildiğini anlayan ve destekleyen bir toplumda başarı olabilir demistik. Özellikle kimya sektörü ancak iyi yetiştirilmiş elemanlarla başarılı olabilir.

Toplumun sanayiye desteğini engelleyebilecek nedenlere geçerse şunları söyleyebiliriz: Kişiler genellikle anlamadığı şeylerden çekinirler ve kimya sanayi oldukça zor anlaşılan bir sektördür. Kompleks bir yapısı vardır. Kimyayı algılamakta genelde insanlar zorluk çekerler. İnsanlar, modern toplumun temelini bilim ve teknolojinin oluşturduğu olgusunu kolay anlayamazlar, modern yaşama bağlı olan hedefler konusunda yanlış algılamaya sahiptirler. Bu konuda da kimya sanayinin ne yazık ki imajı oldukça kötüdür. Bu imajın düzeltilmesi için başta BASF, DOW Chemicals olmak üzere ülkemizde birçok firma gayret göstermekte, Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği (TKSD), Kimya Sektör Platformu (KSP), TOBB Kimya Meclisi bu konuda imajın yükseltilmesi için çalışma yapmaktadır.

Sanayi ve işgücünden özetle bahsetmek gerekirse sanayinin topluma en basitinden şu faydaları sağladığını söyleyebiliriz:

Toplumun ihtiyacı olan maddeleri ve servisleri üretir. Bunların satışını sağlar. Dolayısıyla devlete vergi ödenir, şirketler hissedarlarına kar payı yani temettü dağıtır ve aynı zamanda da istihdam yaratır. Tabii ki sanayinin istihdamı mutlaka bilim adamları ve mühendisler gerektirir, oldukça iyi eğitilmiş profesyonel kadro ve destek elemanları gerektirir. İşgücü olayını tekrar irdelediğimizde sanayide istihdam gereksinimi değişmiştir. Eğitimsiz ve iyi yetişmemiş elemanların artık iş bulma şansları yoktur. Dolayısıyla mutlaka iyi eğitimli olmak gereklidir. Hatta artık Türkiye'de özellikle büyük firmalar mutlaka lisansüstü ve doktora yapmış kimyager ve yüksek mühendisleri tercih etmektedirler.

Sanayideki eğilim şöyledir: İletişim ve takım çalışmasını bilen kişiler, yeni bilgi ve kabiliyetleri sürekli almaya uyumlu yetenekler, temeli sağlam bilgi birikimine dayanan ve problem çözme yeteneğine haiz kişiler sektörümüz tarafından istihdam edilmektedir.

Bu bağlamda, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 3. Şurası'nda yaptığım ve Şura Raporu'nun 187. sayfasında yer alan konuşmayı paylaşmanın yararlı olacağını düşünüyorum.

T.C BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI 3. SANAYİ ŞURASI (KASIM 2013)

Sayın Bakanım, çok değerli Divan, değerli Müsteşarım, çok değerli katılımcılar, Sayın Başkanım,

Benim iki şapkam var, 2 çarpı 3, 6 dakika... Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kimya Meclis Başkanı ve Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği Başkanı. Tabii ki karar size ait, 3 dakikaya da sıkıştırabilirim.

Evet beni hakikaten seviyorlar yani taniyanlar seviyor. İyi ki ikaz ettiniz! Neyse o zaman biraz rahat konuşayım, hızlanmayayım. Tema belli; orta ve ileri teknoloji odaklı üretim! Şimdi buradan hemen cimbizla bir şey çekeyim, nedir? 2023 hedeflerinde ihracatımız 500 milyar

dolar olmalı. Temsil ettiğim sektör kimya, 50 milyar dolar %10'u olmalı, gayrisafi milli hasıla içindeki payı 10'a yakın. Gelin görün ki genel ihraç ürünlerinde ortalama birim fiyatımız 1 dolar. Hamallık yapıyoruz, düşük teknoloji kullanıyoruz. Doğru mu Sayın Bakanım? Doğru.

Şimdi ne yapmak lazım? Yani birden bugünden yarına olacak bir iş değil. Önlemler nasıl olmalı? 7-8 tane tavsiye kararı önerisinde bulunacağım, böyle potpori şeklinde.

Başta entelektüel yani beşeri sermaye düzeyini artırmamız lazım. Bugünden yarına olmaz, yükün altına bir bomba mı koyalım ne yapalım bilemiyorum. Yani yeni bir sayfa açmak lazım çünkü yamalı bohçaya benzedi, yeniden bir beyaz sayfa açmak lazım. Bunu yapmadığımız sürece Ar-Ge ve inovasyon kültürünün de artmasını engelliyoruz dolaylı olarak, dolayısıyla beşeri sermaye düzeyini mutlaka artırmak lazım. Her şey ama her şey buna bağlı. Onun için buradan başladım.

İki, hele hele bizim sektörde bir mevzuat yoğunluğu var ki dillere destan! Bunun mutlaka, içinde bir de kraldan ziyade kralcılık var, onu özellikle bürokratları her gördüğümde üst düzey bürokratlara söylüyorum, bunu biraz unutam, bırakalım bir defa ülke menfaatleri. Yani mesela Avrupa Birliği'ne uyum şeklinde olduğu gibi her şeyi almayalım. Onlarda olmayanları da alıyoruz. Bir tane örnek: toprak kirliliği Avrupa Birliği'nde bu direktif yok bizde yürürlüğe girdi. Yani gerek yok buna, ilk defa Türkiye!

Üçüncü konu yatırım ortamının iyileştirilmesi; 7 Kocalı Hürmüz'dü, tek kocaya indi ama, Ekonomi Bakanlığı üstlendi fakat hala sonuca gidemedik. Yabancı yatırımcı da yerli yatırımcı, bizdeki yatırımlar çok büyük sektörde ne yapmak lazım? Hakikaten bu konuda yatırım ortamının iyileştirilmesi lazım. Yerleşme sorunu başlı başına bir konu yani yer tahsisi. Malum kimyada mutlaka kıyılar gerekli, var tabi güzel gelişmeler var onu yarınki kümelenme konusunda tekrar söz alarak arz edeceğim. Endüstri İhtisas Bölgeleri mutlaka kurulmalı, başka türlü üretimde sürdürülebilirliği sağlama imkanımız yok. Branşlaşmaya gitmeliyiz, dünyada bir sürü modelleri var.

Diğer bir konu çok konuşuldu ama ben daha spesifik hale getirmek istiyorum, daha noktalı atış yapmak istiyorum o da şu; gayrisafi milli hasılaya bakılarak her sektörün payı neyse şu anda Sayın Müsteşarım bildiğim kadarıyla 150 tane Ar-Ge merkezimiz var, o kadar hedef konmalı kimyada %10 ise 15, halbuki bizde ne var şu anda ? 10 tane. Demek ki ben 5 tane daha mutlaka kurdurmalıyım, kimya sanayicisini yönlendirmeliyim, motive ettirmeliyim yahut da sizlerin de desteği bu konuda ... Hani çok güzel söylediniz Sayın Müsteşarım, zimmetleme var ya, işte aynı zimmetlemeyi ben de sektörde yapmaya çalışıyorum.

Diğer bir konu tekrar size hitap edeceğim, tabii ki Sayın Bakanım da, burada olmayan Bakanımıza da, strateji belgelerindeki eylem planlarının daha sıkı takibi gerekli. Özellikle bu konuda %85 oranı güzel ama niye %100 olmasın? Onun için eksiğimiz ne, diğer kamu sektöründen, ilgili kurumlardan zamanında ve doğru verilerin, raporların gelmesi. Bu konuda özellikle saydığım üç kişiden lobi yapmasını, baskı kurmasını rica ediyorum. Her şey yazılı orada, yeter ki eylem planlarındaki konuların takibi olsun. En azından bazı sektörlerde, temel sektörlerde bir an evvel verim alalım.

Üretimde sürdürülebilirliği sağlamak için hammadde tedarikinde mutlaka sürdürülebilirliği sağlamak lazım, nadir toprak elementleri stratejik hammaddeler için neredeyse Çin ile Japonya kapışyordu. Onun için sürdürülebilirliği sağlamak için mecburen gideceğiz, deterjan sanayinde hammadde olan palmiye yağı için gideceğiz Malezya'ya , Endonezya'ya plantasyon satın alacağız veya "joint venture" yapacağız.

Son konu, Sayın Müsteşarım söyledi 12'den vurdu tebrik ediyorum tekrar, ara ürün itha-

latını azaltmak için bizim sektörde de %40, ciddi bir rakam, cari açığa 25 milyar dolar eksi katkımız var. Dolayısıyla ne yaptık? Top 10 üretim yaptık.

Vaktinizi tabii sabrınızı aşmak istemiyorum yarın da onu anlatırım. Teşekkürler.

SANAYİDE SÜRDÜRÜLEBİLİR ÜRETİM OTURUMU:

Yine aynı Şura'da Sanayi Politikaları ve Uluslararası Rekabet Oturumunda yapmış olduğum konuşma da şu şekildeydi:

Sayın Bakanım, Değerli Katılımcılar,

Uluslararası rekabetten pek fazla bahsedilmedi, ben ona biraz değinmeye çalışacağım. Şu anda uluslararası rekabetçilikte mutlaka indeksleri takip ediyorsunuzdur. İyi bir aşama yaptık 2012'de, 45 incilikten 36'ncılığa geçtik. Yeterli mi? Değil, 20'lere girmemiz lazım. Ben Sektörel Dernekler Federasyonu Başkanlığı yaptım, onun için yaptığımız tek önemli konu Uluslararası Rekabet Kongresiydi. Türkiye'yi bu konuda bir yere getirmek için epey çaba sarf ettik. Bunun için ne yapmak lazım?

Bir kere uluslararası aktör olabilecek boyutta ve ölçekte yatırım yapmamız lazım. Global bir dünyada yaşıyoruz, sadece iç tüketimle iktifa edemeyiz.

Diğer bir konu, Amerika ile AB arasındaki Transatlantik Anlaşmasına mutlaka taraf olmamız lazım. Kayıp böyle %3'lerde değil. Nasıl hesaplandığını bilemiyorum ama mutlaka daha fazla olacağı kesin.

Dolayısıyla mutlaka orada süreçlerde olabilmemiz için karar süreçlerinde bir şekilde taraf olmakta fayda var. Bunun da getirdiği hemen bir konu var, bunlar bir zincir gibi ya Gümrük Birliğini tekrar masaya yatıracağız ya da AB ile yapılan STA'ları (Serbest Ticaret Anlaşması) eş zamanlı hale getireceğiz. Bunu söylemek kolay, ne kadar zor olduğunu biliyorum, siyasi otoriteye Allah kuvvet versin ama gerekçelerimizi çok iyi hazırlamamız lazım.

Diğer bir konu, Ar-Ge ve inovasyon kültürünü hızla geliştirebilecek beşeri sermayeyi yine hızla oluşturmamız lazım. Bu konuda tabii ki dün söyledim biraz haddimi de aştım, yükün altına bomba koymaktan bahsettim ama Sayın Bakan Yardımcıma beni destekledi, müsteşar da destekledi. Yani hakikaten bir ihtilal lazım, başka türlü bu iş olmayacak.

Son olarak da sözüm, Sayın Yülek'i de tabii çok eskiden beri tanırım yani biz ak saçlılar sanayi tarihini bilmeden bir yere varamayız, ne hatalar yapmışız, neler yapmışız? 1970'lerin kurmuş olduğu petrokimya ve petrol rafineri entegrasyonunu yeniden yapmaya çalışıyoruz. 40 sene geriye gidiyoruz.

Son sözüm haddimi aşıyorum yine siyasi otoriteye: %16'lara düşmüş imalat sanayinin payının artırılması için "yeter artık, hizmet sektörüne fren, sanayiye gaz" diyorum.

2014 TOBB Kimya Meclisi Toplantısı - İSTANBUL

TÜRKİYE'DE KİMYA EĞİTİMİNİN BUGÜNÜ VE YARINI

Üniversiteye giriş sınavlarında kimyagerlik ve kimya mühendisliği eğitimi almak için gerekli puan düzeyi son senelerde oldukça düşmüştür.

Bu gelişme ile genelde eğitim düzeyi ve kalitesi de azalmış, AR-GE ve INOVASYON kültürü ve uygulaması için gerekli iyi eğitim almış eleman sayısının yetersizliği halen sayıları 12 civarında bulunan kimya sanayi kuruluşlarının kurmuş olduğu Ar-Ge merkezleri için de entelektüel sermaye açısından sorun yaratmaktadır.

Halen sanayicilerimiz özellikle nitelikli eleman temininde sadece sayıları beşi geçmeyen üniversite mezunlarına öncelik verdiklerini gazete ilanlarında belirtmektedirler. Bu tür ilanlar istihdam edilmelerini bekleyen diğer üniversite mezunlarını de-motive etmektedir.

Buna karşın bazı illerimizde yeni kurulmuş bulunan üniversitelerimizde yeterli öğrenci bulunmamakta ve son derece verimsiz eğitim verilmektedir. Bu nedenle bu tür üniversitelerimizdeki kimya bölümlerinin kapatılması ve daha ziyade selektif çalışmaya yönelmesi kaçınılmazdır.

Kimya sanayinde ihtiyacımız olan nitelikli ara insan gücü için de sıkıntılar devam etmektedir. Bazı sanayicilerimiz nitelikli kimya teknisyeni bulamadıkları için kimyager istihdamına gitmektedirler. Bu husus çözüm getirmemekte ve sorunu başka boyutta daha da derinleştirmektedir.

Bütün bu kısaca özetlemeye çalıştığım eğitimin düzeyi ve kalitesi hakkındaki sorunlarla birlikte genelde ciddi sorunlar içeren yüksek öğrenim mevzusunu kökten halletmek üzere YÖK yeniden organize edilmek üzere kapatılmalıdır. Zamanla 'yamalı bohçaya' dönmüş olan YÖK Kanunu bir yeni paket olarak ele alınmalı, üzerinde çok tartışılmalı ve ivedilikle gözden geçirilmelidir.

Ara insan gücü temini için ise reel sektörün Alman "Politechnicum" modeline uygun şekilde bizzat sektörler tarafından desteklenen ve haftada beş günün ikisi eğitim, üçü sanayide uygulamalı eğitim ile sürdürülen modele geçilmelidir.

Son senelerde sanayiciler tarafından desteklenerek açılan Branş Meslek Okullarında çok daha iyi eğitim verilmekte ve bu okullardan çıkan mezunlar çok rahat iş bulabilmektedirler.

Ar-Ge merkezlerinde yüksek lisanslı ve doktoralı eleman ihtiyacı ve zorunluluğu ülkemizdeki eğitim kalitesinin ancak artması ile sağlanacağından, ivedilikle 7 yıl civarında olan ortalama eğitim süresi ile birlikte '**araştırmacı**' sayısının yine ivedilikle artmasına yönelik çalışmaların hızlandırılması gereklidir.

Hacettepe Üniversitesi - Ankara

GÜMRÜK BİRLİĞİ SÖZLEŞMESİNİN BUGÜNÜ VE YARINI

1996 yılında imzalanan Gümrük Birliği anlaşmasıyla ilk senelerde bazı sektörlerin ciddi şekilde negatif etkileşime uğraması, birtakım kayıplar yaşanması; daha sonra sermaye yoğun sektörlerde gerekli tedbirlerin kısa sürede alınması, rekabete yönelik bazı sektörlerde ise halen devam etmekte olan negatif gelişmeler 2013 yılı ile başlayan yeni bir süreci ortaya çıkarmıştır. Bu sürece göre Gümrük Birliği Sözleşmesi revize edilmelidir. Ancak bu revizyon yapılırken AB'ye giriş çalışmalarının hiç bir şekilde ertelenmemesi, Türkiye'nin AB'ye girişine alternatif bir model yaratılmaması gereklidir. Burada esas unsur AB ile serbest ticaret anlaşması yapan üçüncü ülkelerin bu anlaşmalar sürecinde Türkiye'nin de eş zamanlı STA anlaşmaları yapmasının gereğini ortaya çıkarmaktadır. Aksi takdirde üçüncü dünya ülkelerinden gelen mallar Avrupa Birliği üzerinden mevcut Gümrük Birliği anlaşmasına göre sıfır gümrükle ithal edilmekte, Türkiye'yi bir ithal cenneti haline getirmekte, buna karşın benzer ülkelerde Gümrük Birliği ile eşzamanlı serbest ticaret anlaşması yapılmamış ise tabii ki çok aleyhimize gelişmelere neden olmaktadır.

Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi'nin bu konuda çalışmaları fiilen başlatmış olması memnuniyet verici bir gelişmedir. Gümrük Birliği'nin gerek ticaret hacmi, ihraç mallarının çeşitliliğinin artırılması, kalitesi ve rekabet gücü açısından Türkiye ekonomisine önemli faydalar sağladığı ve daha çok rekabet edilebilirliğimizi artırdığı aşikardır. Ancak Gümrük Birliği'ndeki asimetrik durum yani AB'nin kural koyucu, Türkiye'nin ise uygulayıcı olması sorunlar çıkarmaktadır. AB içinde oluşan yeni durumlar ve AB'nin bazı ülkeler ile yapmak istediği serbest ticaret anlaşmaları Türkiye'nin başını ağrıtmaya devam etmektedir. Böylece Türkiye, AB'nin ortak ticaret politikası ve ortak gümrük tarifesini uygulamak durumundadır. Buna mukabil tam üye olmadığı için ortak ticaret politikasının politika oluşturma ve karar alma sürecinde yer alamaması nedeniyle Türkiye aleyhine asimetrik bir durum oluşmaya devam etmektedir.

Diğer önemli bir konu ise malların ve sanayici, tüccarların serbest dolaşım hakkının kısıtlanmasıdır. Bunun bir boyutu vize uygulamasıdır. Şu anda bazı uygulamalar ve süreçler nedeniyle zamanında ticari toplantılara yetişemeyen, müzakerelerini yapamayan, fuarlara zamanında yetişemeyen iş adamlarımız söz konusudur. Aynı zamanda malların serbest dolaşımı için gerekli olan tırlarımıza yani lojistik imkanlarımızı yürüten Türk taşımacılığındaki tahditler ve kotalar yine bu konuda da sıkıntı çıkarmaya devam etmektedir.

Dünya Bankası'nın raporunda belirtilmiş olan ve Gümrük Birliği çerçevesinde Türkiye ve AB arasında malların serbest dolaşımı ilkesine aykırı olduğu vurgulanmakla beraber aynı zamanda bu şekil, ticarete tarife dışı engel oluşturmaktadır. Bu nedenle Gümrük Birliği'nin revizyonu mutlaka gereklidir.

Avrupa Birliği ile yeni kabul anlaşmasının imzalanmasıyla birlikte uzun yıllardır devam eden ve ortaklık anlaşması ve katma protokol ilkelerine aykırı düşen haksız ve meşakkatli uygulamaların bitirilebileceği yeni bir süreç derhal başlatılmalıdır. Bunun yanında Mart başında Berlin Yüksek İdare Mahkemesinin kararı Türkiye'nin ortaklık hukuku çerçevesinde haklar açısından oldukça önemli ve süreci destekleyici mahiyettedir.

Bir de Amerika Birleşik Devletleri ile AB'nin Transatlantik Anlaşması'nın yürürlüğe girmesinin, Türkiye'ye ciddi bir maliyet oluşturması söz konusudur. Bunda da bizim muhatap ve müdahil olamayışımız ne yazık ki dış ticaretimizi negatif şekilde etkileyecektir. Şu anda bir takım hesaplamalar olmakla beraber yılda aşgari 10 milyar dolar civarında bir kayıp söz konusu olacaktır tahmin edilmektedir.

2023 YILI HEDEFLERİ VE KİMYA SANAYİ SEKTÖRÜNDE YAPILMASI GEREKENLER

2023 hedeflerine ulaşmak için şimdiye dek sektörümüzde yapılanları irdeleyerek başlayalım:

A-Kimya Sanayi Strateji Belgesi: (6 hedef ve 36 eylem planı)

Bu belgenin 6 ayda bir takibi ve izlemesi yapılmakta olup şu ana kadar 2 kez bu işlem yapılmıştır. Ayrıca KİMTEK toplantılarında konu irdelenmektedir.

Ancak sinerji ve takip verimliliği sağlanmış değildir. Diğer bakanlıkların Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına yeterli ve verimli geri dönüş yapmadıkları izlenmektedir.

B-GİTES Strateji Raporu: (9 hedef, 18 eylem planı)

Ekonomi Bakanlığı gerekli özeni göstermesine rağmen olumlu sinerji ve verim alındığı söylenemez. Mevcut örnek modeller “case study” olarak ön plana çıkarılmalı ve sanayiye daha iyi anlatılmalıdır.

Örneğin, Evyap’ın Malezya’da yaptığı yatırım ve atılımın gelişmesi konusunda yeterli açıklama yapılmamıştır. Deterjan sanayinin ihtiyaç duyduğu hammaddenin sürdürülebilir temini ve ülkeye/firmaya sağladığı fayda henüz iyi bir şekilde anlatılabilmemiş değildir.

C-YOİKK Çalışmaları:

(10 hedef, 72 eylem planı)

Yılan hikayesine dönen ve yaklaşık 10 seneden beri üzerinde çalışılan bu konu halen sonuçlanmamış değildir. Halbuki 2023 hedeflerinin yakalanmasında en önemli iki etken de yatırım ortamının gelişmesine bağlıdır. Bunların birincisi yüksek büyüme hızı (asgari %6) ikincisi ise yabancı/yerli yatırımcıların kolaylıkla yatırım yapmalarının teminidir.

D-İhracat Strateji Raporu:

(9 hedef, 19 eylem planı)

Raporda belirtilen hususlara uyum sağlanması hususunda İhracatçı Birlikleri ve TİM aşırı gayret göstermesine rağmen birim kilogram ihracat ortalaması hala iki doların altındadır. Halen düşük ve orta yoğunluklu teknoloji kullanılarak üretim yapılmakta ve katma değeri yüksek üretim payı düşük bulunmaktadır.

Bunu aşmak için ivedilikle reel sektörde / imalat sanayisinde bulunan Ar-Ge merkezleri sayısının artırılması, daha yoğun Ar-Ge ve inovasyona yönelik çalışma yapılması, Başbakanlığa bağlı çalışan Yatırım Ajansı'nın daha etkin çalışması ve genel olarak entelektüel sermayenin artırılması gereklidir. Mevcut eğitim kalitesi ve ortalama eğitim süresi (7 Yıl) ile bu konunun kısa vadede (2023'e kadar) çözümü kolay değildir.

E-Verimlilik Stratejisi:

(6 hedef, 100 eylem planı)

Yukarıda izah edilen hususlara ilaveten Türkiye'nin ekonomide ciddi hamle yapıp 2023 hedeflerinde belirtilen 10. sıraya erişmesi ve benzer konumda olan gelişmekte olan ülkelerin önüne geçmesi için gerekli stratejinin belirlenmesi zorunludur. Örneğin Malezya eşdeğer konumda olan bir ülke olmasına karşın bize oranla daha hızlı gelişmektedir. Özellikle biran evvel "orta gelir tuzağı"ndan kurtulup fert başına düşen milli gelirin 2-3 yıl içinde 15 bin dolar eşğine erişebilmesi için gerekli sıçrama yapılmalıdır.

Sektörümüzün bu konular ile ilgili konumuna gelirsek;

- Ar-Ge merkezleri sayısının ivedilikle 20'ye çıkarılması
- Kimya mühendisliği eğitim kalitesinin artırılması
- Ara insan gücünde nitelikli eleman yetiştirilmesine yönelik modelin benimsenmesi
- Yüksek teknolojiye dayalı katma değeri yüksek ara girdi kimyasalların ülkemizde ithal ikamesi şeklinde üretilmesi
- YOİKK çalışmalarının ivedilikle sonuçlandırılması
- Daha ucuz enerji temini konusunda TORYUM ve METANHİDRAT çalışmalarının hızlandırılması
- Kimya endüstri parklarının /bölgelerinin çoğaltılması

- Yabancı sermayeyi çekebilecek teşvik modellemesinin uygulamaya sokulması gereklidir.

Bu temel politikalar yerine getirilirse,

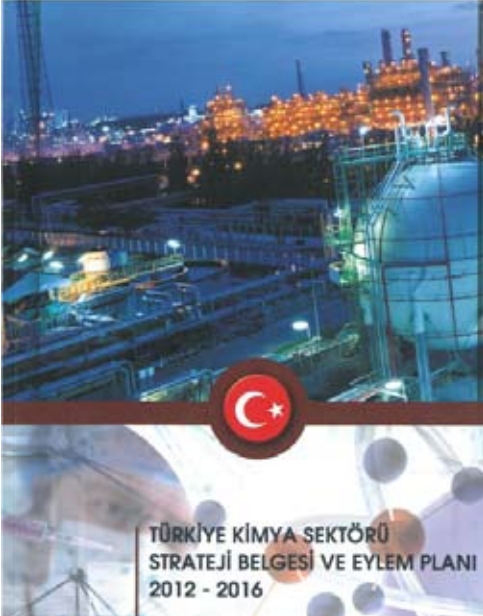
A-Üretim kapasitesi %30-35 artar

B-Kimya sektöründe üretilenler daha çok katma değer yaratır.

C-Üretimin %20 si ihraç edilebilir.

D-İthalat %15 azaltılır ve bu açık yerli olarak üretilir.

Daha evvel, Türkiye'nin en önemli kimyasal ithalatında payın "ara malı" ithalatında olduğunu belirtmiştim. Ara malı ithalatının sektörler göre 2011 yılı dağılımına baktığımızda oransal olarak demir-çelik ve madencilik %7-8,5, otomotiv ve makine %19,2, kimyasallar grubu %21,6, tarım %7,5 ve tekstil de %9,9 dur.

Dolayısıyla demir-çelik ve madencilikten sonra en fazla ara malı ithalatı bizim sektörümüzdedir. Bunu bertaraf etmek için neler yapılması gerektiği konusuna bir kez daha genel olarak değinmek istiyorum.

Cari açığın azaltılmasına yönelik bir çalışma başlatmış olduğumuzu, başlangıç noktamızın üniversite-sanayi işbirliği sağlayarak sanayiciyi Ar-Ge çalışmalarına yönlendirmek ve katma değeri yüksek ürünler üretmeye teşvik etmek olması gerektiğini belirtmiştik. Çalışmanın temelinde Ekonomi Bakanlığı, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığının verilerini kullanmıştık. Sonrasında çıkartılan listeyi ilgili bakanlıkların yetkililerine bizzat elden sunarak ara kimyasallarda mutlaka Türkiye'de üretilmesi gerekenlerin listesini Top 10 adı altında yayınlamıştık.

Bu kitabı yazmaya başladığım süreç içinde, bir yıl önce bitirilmiş olan bu çalışmaların tekrar düzenlemesine geçtiğimizi ve TOBB

Kimya Sanayi Meclisinin alt komitesi olan Ar-Ge ve İnovasyon Komitesi'nde bu konuyu Nisan 2014'te yapılan toplantıda tekrar irdelediğimizi belirttim. Üç aylık çalışma süreci sonunda bir ilave beşlik grup ile Top 10 yerine Top 15 listesi hazırlama imkanına sahip olduğumuzu belirtmiştim. Şimdi bu ilave ettiğimiz beşlik listenin bir tanesini Hacettepe Üniversitesi Kimya Mühendisliği bölümüne ön fizibilite projesi olarak yaptıracağız.

Bunun içindeki ana konu poliakrilik asit, çünkü oldukça katma değeri yüksek bir ürün ve kilogram fiyatı 50 doların üzerinde. Bunda muvaffak olduğumuz takdirde, ki bu konuda TÜBİTAK-MAM'ın çalışmaları var, herhalde iyi bir neticeye varılmış olacak. Tabii ki mühim olan bunun sanayi ölçeğinde üretime geçilmesi, bunun için de tabii ki TKSD olarak bir takım teşebbüslerimiz olacak.

En fazla ithal edilen kalemler arasında bulunan ara kimyasallar konusuna biraz daha değinmekte fayda var. Türkiye'nin şu anda ürettiği ürünlerin bir genel değerlendirmesini yaparsak ne yazık ki katma değeri yüksek olmayan, orta ve hatta ortanın altı teknoloji kullanarak üretilmiş ve genelde de birim kg fiyatı 1,5-2 dolar arasında olan ürünler görürüz. Bunlardan en fazla ara kimyasallar ithalatına bakıldığında, öncelik şimdiki kadar ithalatı yapılan ara kimyasalların Türkiye'de üretilmesine başlamak olmalıdır.

Bu konuda Chemport Projesiyle başlatılmış olan kimya endüstri bölgeleri yapılanmasının artması gerekiyor. Yani sadece bir tane Chemport değil birkaç tane Chemport Projesini üretmekte fayda var.

29 Nisan 2014 tarihinde Başbakan Yardımcısı Ali Babacan, Ekonomi Bakanı ve Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile yapılan toplantının çıktısına göre hareket edilerek, bu ilk örnek modelin bir an evvel sonuca varması yararlı olacaktır.

Bunun için tabii ki hükümetin bu konuyu benimsemesi, zaten dillenmiş olan bu projeye öncelik verilmesi, bölgenin Kimya Sanayi Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesi, (Güney Marmara'da uygun bir bölgenin Kimya Endüstri İhtisas Bölgesi olarak ilan edilmesi) asgari 15 bin dönüm arazinin kamulaştırılması, gerekli alt yapı ve iskele tesisinin yapılması, hemen yakınından geçen ve Yunanistan'a giden enerji doğalgaz hattından bağlantı yapılarak enerji temininin kolaylaştırılması ve ondan sonra da yapılacak olan bir kriter belirleme sonrası girişimcilere otuz yıllığına tahsis edilerek bu büyük rol modelin hayatiyet kazanması gerekmektedir.

Bunun için de ivedilikle yapılması gereken, bir bakanlar kurulu ile ilk defa İKK kararıyla stratejik bölge olarak ilanı ve dolayısıyla kümelenme ve yerleşme sorunu diye adlandırılan konunun üstesinden gelinmesidir.

Böyle büyük bir projeyi sadece devlet yapabilir. Türkiye'deki mevcut özel sektör kaynakları bu konu için yeterli değildir. A.T Kearney tarafından yapılmış bulunan master planın 29 Nisan'daki sunumu ve açıklanması sonrası sürecin hız kazanması ve ivedilikle sonuca ulaştırılması Türkiye'nin şu anda yaklaşık 25 milyar dolar civarında açık veren kimya sanayinin açığının daraltılması için olmazsa olmaz bir konudur.

Kimya Sektör Platformu (KSP) Basın Toplantısı (21 Şubat 2013) -İSTANBUL

TÜRKİYE'DE ENERJİ MALİYETLERİNİN YÜKSEKLİĞİ VE KİMYA SANAYİNİN ENERJİ YOĞUN SEKTÖRLERLE İLİNTİSİ

Bilindiği gibi Türkiye'de 1 milyon BTU doğalgazın fiyatı 10 ile 12 dolar arasında değişmektedir. Bu son ABD'de elde edilen shalegas ile birlikte Amerika'daki maliyetler 3-4 dolar seviyesine inmiş ve yaklaşık 3 kat daha pahalı olan doğalgaz maliyeti nedeniyle Türkiye'de enerji yoğun sektörler ve buna paralel olan sektörler enerji yoğun olan kimya alt sektörleri için hiçbir yatırım yapılmamıştır.

Örnek vermek gerekir ise elektroliz, klor alkali tesisleri bunun başını çekmektedir. Bu nedenle Türkiye'de daha ucuz enerji kaynakları için mutlaka orta vadede çözüm aranmalıdır. Bunların bir tanesi toryum cevheri, diğeri ise Karadeniz'de bazı bölgelerde bulunan metan hidrattır. Bununla ilgili olarak çalışmalar başta MTA ve Enerji Bakanlığı olmak üzere TKSD ve TOBB tarafından dikkatlice araştırılmakta ve devamlı gündem teşkil etmektedir. Burada yapılması gereken enerjinin her türlüünü daha ucuza mal etmenin yollarını aramaktır. Gerek rüzgar enerjisi, gerek solar enerji, gerek bildiğimiz termik santraller ve doğalgaz-ham petrol kaynaklarından gidilerek elde edilen enerji türlerinde maliyetlerin aşağı çekilmesi için azami seviyede gayret gösterilmelidir.

Anılan enerji türlerinden güneş enerjisi diğer bir deyimle solar enerjiyle ilgili olarak, uzun zamandan beri maliyet azaltıcı araştırmalar yapılmaktadır. Bununla ilgili olarak Siemens firması başı çekmekte. Japonların da yaptıkları araştırmalarla silisyum dioksitin mitolojik olarak saflaştırılması sonucu %98 lik mitolojik silisyuma dönüşümü, arkasından yapılan birkaç tepkime ile ince film "solar save" haline getirilmesi ve de saflığının 1 ppm'in altına düşürülmesi ile elde edilen solar enerji şu an en geçerli enerji türlerinden biri haline gelmektedir. Özellikle çöllerde elde edilen en saf silisyum - kum taneciklerinden elde edilmesi ve bu arada solar enerjiye dönüşüm konusunda

kat edilen mesafe oldukça iyi bir duruma gelmiştir. Ancak yine de üzerinde çalışılması, enerji probleminin halledilmesi gereklidir. Diğer bir konu herkesin ilgisini çeken atık su arıtması ile tarımda kullanılabilir hale gelmesi, hatta atık sudan ultra filtrasyonla içilebilir su temini konusunda oldukça yoğun çalışmalar ülkemizde de yapılmaktadır. Solar enerji haricinde deniz suyunun tuzunun arındırılması ile elde edilecek olan su temini ve kullanılan enerji maliyeti atık su arıtması sonucu elde edilen su sürecine göre daha pahalıdır. Dolayısıyla ekonomik hedef atık suyun arıtılması/temizlenmesi olmalıdır. Türkiye’de bunun için de araştırmalar sonlandırılmak üzeredir. Türkiye’nin su kaynaklarının gittikçe azalması ve barajlardaki su miktarının giderek sıkıntılı bir hal alması sonucunda atık suların, özellikle metropol şehirlerin atık sularının arıtma ile yani ultrafiltrasyon tekniği ile temizlenmesi/arıtılması hedef olmalıdır.

Kimya sanayi sektörü için diğer bir sıkıntı aynen enerji maliyetlerinin yüksekliği kadar önemli olan sektörün dış ticaret açığına direkt katkısıdır. Bunla ilintili olarak son zamanlarda özellikle TOBB Kimya Meclisi’nde ve TKSD’ de çalışmalar yapılmakta ve cari açığın azaltılmasına katkıda bulunmak üzere özellikle sektörü yönlendiren temel ürünleri veya ara girdileri ithal etmek yerine, bu kalemlerin Türkiye’de üretilmesini sağlayıp, Türkiye’de tedarik edilmesi gerekliliğini yaratmak olmalıdır.

Türkiye’de yapılan ithalatın %70-75’inin imalat sanayi tarafından yapıldığını vurgulamak gerekir. Kimya sektöründe toplam 2700 civarında mal kalemi ithal edilmektedir ve bu ürünler için yaklaşık 40 milyar dolarlık bir ödeme yapılmaktadır. Ancak burada önemli olan ve vurgulanması gereken konu ise 100 milyonun üzerinde değere sahip 77 kalem mal için ise 23 milyarlık bir ödeme yapıldığı bilgisidir. Bu 77 kalem malın ne kadarını Türkiye’de ikame edebilirsek cari açığın azalması için çok ama çok büyük katkı sağlamış oluruz. Bu nedenle yine TOBB Kimya Meclisi ve TKSD’ nin yapmış olduğu çalışmalarda ortaya çıkan ve daha evvel de bu kitapçıkta vurgulanan üretilmesi ya da ithal ikamesi olarak üretilmesi gereken 10 kimyasal ile ilgili çalışmalar devam etmekte bunun ön fizibiliteleri kısmen yapılmış ve kısmen önümüzdeki kısa vadede bitirilmeye çalışılmaktadır. Şimdi bu 10’luk kimyasal grubu 15’liğe çıkarılması için 2014 yılında yeni bir çalışmaya girilmiş kısa zamanda da bu 15’lik liste bütün ilgililerin önüne konulmuş olacaktır.

Afşin Elbistan Termik Santrali

Sugözü Termik Santrali

Dolayısıyla Türkiye Kimya Sanayinde gittikçe değeri daha çok anlaşılan bir atılıma ivedikle ihtiyaç vardır. Bu da orta ölçekli teknolojik ürünler yerine ileri teknoloji ile üretilen ürünlere ve katma değeri yüksek kimyasalların özellikle ithali çok fazla yapılan ara girdi kimyasalların üretimidir.

Daha evvel belirtildiği gibi enerji maliyetinin yüksekliği nedeniyle Türkiye rekabetçilikte geriye gidildiği varsayımı ile enerjiyle ilgili halen yüksek vergileri orta vadede mutlaka azaltmak gerektiğini vurgulamak lazımdır. Ayrıca sermaye piyasasının mutlaka geliştirilmesinin de altı çizilmesi, yatırım ortamına yönelik iyileştirmelerin de önemi her ortamda vurgulanması gerekir. Ülke politikaları gereği tasarruflarımızı artırmamız lazım. Ne yazık ki toplam gayri safi milli hâsılanın ancak %20'si yatırımlara dönüşmekte bu oran OECD ülkeleri içinde en az olan oranlardan bir tanesidir. Kimya sektörünün ülke ekonomisi içinde büyüklüğünün halen tam manasıyla tespit edilememiş olmasının da tartışılması ve biran evvel Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından sektör envanterinin yapılması ve bu envanterle birlikte sıkıntının çözülmesi gereklidir.

Daha evvel de belirttiğim gibi on yıl içerisinde imalat sektörünün GSMH içindeki payının %21'lerden %15'lere düşmüş olması hizmet sektörünün bu aradaki %6'lık farkının da 2 katına ulaşarak %12 civarında artmış olması hakikaten Türkiye'nin geldiği noktayı çok manidar bir şekilde dile getirmektedir. Dolayısıyla bizim ülke politikasında bir takım radikal kararlar alarak imalat sanayinin gelişmesine katkıda bulunulması şarttır.

Son zamanlarda yine tartışılmaya başlanan konu AB ile anlaşma yapan ülkeler... Örnek vermek gerekirse Güney Kore, ABD, Meksika, Güney Afrika, Hindistan, Çin... Onların malları Türkiye'de Gümrük Birliği nedeniyle sıfır gümrükle gelmekte eş zamanlı serbest ticaret anlaşması yapılamadığı için Türkiye ciddi boyutta müşteki olmaktadır. Bu nedenle 2023 hedeflerini makro düzeyde yakalayabilmek için serbest ticaret anlaşmalarının eş zamanlı yapılması işlemlerini hızlandırmak gerekir. Bu satırlar yazıldığı dönemde ihracatta artış söz konusudur. Büyüme hızı %4'lere çkmış bulunmaktadır.

TOBB KİMYA SANAYİ MECLİSİ TOPLANTI TUTANAĞINDAN ÖZETLER

Mayıs 2014’de yapılan TOBB Kimya Sanayi Meclisinde alt sektörlerin aşağıdaki gündem ile ilgili görüşleri şöyle özetlenmekte idi:

BASF Fabrikalar Direktörü Selçuk Denizligil, yüksek enerji fiyatları, hammadde kaynaklarına uzak olmanın yarattığı rekabetçiliği engelleyici faktörler ve vergilendirme politikaları nedeniyle Türkiye’de yatırım yapmanın cazip gözükmediğini ancak özellikle katma değeri yüksek ürünler için BASF Türkiye’nin yatırım planları olduğunu ve bu yüzden de Chemport Projesi’nde yer alındığını ifade etmiştir.

PAGEV Başkanı Yavuz Eroğlu da konuyu plastik sanayisi açısından irdeleyerek hedefler için önerilerini dile getirmiştir. Eroğlu, Türkiye’nin plastik işleme kapasitesine de atıfta bulunarak makro ölçekte 2023 yılı hedefleri için Türkiye’nin öncelikli serbest ticaret anlaşması süreçlerini hızlandırması gerektiğine dikkat çekmiştir. Bu alanda özellikle İran’da yaşanan ticari ilişkilerin gelişiminden de bahisle, Yavuz Eroğlu plastik işleme sektörünün makro ölçekte ancak bu şekilde daha da gelişebileceğini vurgulamıştır. Eroğlu ayrıca katma değerli ürün üretmek için katma değerli ürüne ihtiyaç duyan üst segmentlerin de olması gerekliliğine dikkat çekmiştir.

Konu hakkında **Akdeniz Kimya Genel Müdürü Tahsin Özbek** hedefleri yakalayabilmek adına şirketler olarak çalışma şekillerinin de değiştirilmesinin önemini altını çizmiştir. Bu konunun üç alanda dikkate alınması gerektiğini ifade eden Özbek, öncelikle mevcut pazar koşullarının ve hedef ülkelerin doğru tespit edilmesinin önemine vurgu yapmıştır. İkinci olarak, şirketlerin mevcut üretim kapasitesi, değerleri ve koyduğu hedefleri sıralayan Özbek son olarak da o hedeflere ulaşabilmek için şirket yapısı ve yeteneklerinin insan kaynağı ve teknolojik kapasite göz önünde bulundurularak eşgüdüm içinde ilerlemesinin gerekli olduğunu dile getirmiştir.

Kimetsan Genel Müdürü Erol Özensoy özellikle kimyasallar üretiminde çok fazla yasal

*TOBB Kimya Sanayi Meclisi Toplantısı - EBSO Başkanı ile yapılan ilk toplantı
(16 Mayıs 2014)*

zorunluluk olduğuna değinerek özellikle bu ürünlerin ihracatında yaşanan izin sürecinde mevzuat uygulamalarının birbiriyle çelişkili olmasının ve sistemde yaşanan senkronizasyon eksikliğinin sanayici açısından motivasyon kırıcı olduğunu belirtmiştir.

Vatan Plastik Genel Koordinatörü Turgut Doıran, 2023 yılı için konulan ihracat hedeflerinin siyasi bir yaptırım olmadığını hatırlatarak bu gelişmenin sektör için bir iftihar sebebi olacağını değerlendirmiştir. İhracat hedefinin pazarlama stratejilerinin güncellenmesini de beraberinde getireceğini ifade eden Doıran, bu kapsamda maliyetleri artırıcı ve dolaylı olarak rekabetçiliği engelleyici vergilendirme sisteminin değiştirilmesinin önemine vurgu yapmıştır.

TKSD Başkan Yardımcısı Özalp Erkey, konuyu sabun deterjan ve kozmetik alt sektörlerinde yaşanan gelişmeler ışığında irdeleyerek firmaların son iki senedir kaliteden de ödün vermeyerek tüketim sahalarında ithal ikameleri üretme yoluna girmesini olumlu bir gelişme olarak değerlendirmiştir.

2023 hedeflerine ulaşmak adına yapılması gerekenlere yönelik son olarak **PETKİM Genel Müdürü Sadettin Korkut** görüşlerini aktarmıştır. Korkut, gelecek 10 yıla göre yeniden pozisyon alınması gerektiğine ve bu anlamda dünyadaki gelişen dinamiklerin, ülkemiz dinamiklerinin, konjonktürel ve coğrafik değişimlerin çok iyi algılanması gerektiğine değinmiştir. Analitik yaklaşımlarla verilere dayanan işler yapılmasının da önemini kaydeden Korkut kıt kaynaklar ile enerjinin etkin ve verimli kullanılacağı projelerin eşgüdüm içerisinde geliştirilmesinin önemini dile getirmiştir. Dünyada azalan finansman dönemine girildiğine de dikkati çeken Korkut yüksek cari açıkları göze alıp büyüme sağlamanın çok mümkün olmayacağını belirtmiştir.

1980 yılında Kore ile Türkiye'nin rakamlarına bakıldığında kişi başı milli gelirin her iki ülkede de 1500 dolar olarak eşitlendiğini ancak Güney Kore'nin sanayicilerle, endüstrisiyle beraber uyum içerisinde çok doğru bir yapılanma politikası ile farkı yakaladığını vurgulayan Korkut; Türkiye'de benzer bir yatırım politikası ile fiziki sermayenin, insan kaynağının ve teknoloji koordinasyonunun uyumlu bir şekilde sağlanarak yeni yatırımların planlanması gerektiğini ifade etmiştir.

Toplantı notlarında, benim yaptığım katkılar şu şekilde özetlenmiştir:

Sektörün önde gelen firmalarının yetkililerinin görüşlerini sunduğu toplantıda öne çıkan konuları özetleyen **Meclis Başkanı Timur Erk**, bütünsel kalkınmaya vurgu yapıldığını ve sektörün acilen ihtiyacı olan katma değeri yüksek ürünlerin üretiminin de ancak entelektüel sermaye ile mümkün olabileceğini ifade etmiştir. Erk ayrıca rekabetçilikte de geriye gidildiğini dile getirirken enerjile ilgili yüksek vergileri orta vadede mutlaka azaltmak gerektiğini tekrar irdelemiştir. Sermaye piyasasının geliştirilmesinin de altının çizildiği toplantıda yatırım ortamına yönelik iyileştirmelerin de ehemmiyeti vurgulanmıştır. Ülke politikası gereği tasarruf önlemlerinin de alınmasının gerekliliğini dile getiren Erk, toplam GSMH'nin sadece %20'sinin yatırıma dönüştüğünü hatırlatmıştır. Kimya sektörünün ülke ekonomisi içindeki ekonomik büyüklüğünün halen tam tespit edilebilmiş olduğunun da tartışıldığı toplantıda sağlıklı bir sanayi envanterinin de olmayışının yarattığı sıkıntılar dile getirilmiştir.

Erk, Almanya ve Amerika'dan hükümet politikalarına yönelik örnek vererek azalan imalat sanayinin yeniden hızlandırılmasının önemine dikkat çekmiştir. Ar-Ge ve inovasyon kültürünün artırılmasına da değinen Erk son olarak çatışan, uzlaşma kültüründen yoksun bir ülke haline geldiğini, sanayicilerin gelişim için mutlaka birbirlerini desteklemelerinin önemini altını çizmiştir.

2014 YILI İLK 6 AYIN DEĞERLENDİRMESİ

Büyüme bazı alt sektörlerde %10'lara varan gelişme göstermesine rağmen ortalama %5-6 arasında gerçekleşmiştir diyebiliriz. Kapasite kullanımı %75-80 arasında gerçekleşmektedir. İhracatta, otomotiv ve hazır giyimin arkasından üçüncü sırada bulunmaktayız. Kimyasallarda ihracat artış hızı bulunmakla beraber Suriye ve Irak'taki olumsuz gelişmeler bu bölgeye yapılan ihracatımızı azaltacağı gibi cari açığın da artmasına vesile olmaktadır. Nitekim İŞİD'in

TOBB Kimya Sanayi Meclisi Toplantısı - 25 Eylül 2014

Irak'ın en büyük rafinerisini ele geçirmesiyle gerek Musul ve Kerkük, gerek Ortadoğu ham petrol işleme bölgelerinde kapasite düşüklüğü ve buna bağlı olarak bu iki ülkenin satın alım gücünü ciddi boyutta azaltacaktır. Almanya'dan sonra en çok ihracatımızın Irak'a yapıldığını varsayarsak ne yazık ki 2014 yılı ihracat hedeflerimizde daha evvel koyulan 18 milyar dolarlık hedef zor gerçekleşecektir.

Ayrıca dünya rezervlerinin %20'sine sahip Irak petrolünün dar boğaza girmesi ile ham petrol fiyatları artacak ve sonuçta petrole dayalı kimyasalların fiyatları artacaktır.

Buna karşın Chemport başta olmak üzere PETKİM'in Aliğa yarımadasındaki kümeleşmeye yönelik projeleri kimya sanayimizin atılımını sergilemektedir. Ayrıca %70 oranında ithal edilen "ara girdi" kimyasalların kısmen ülkemizde üretimine yönelik çalışmalar hız kazanmakta ve sektörümüzde 12 olan Ar-Ge merkezi sayısının sene sonunda 15'e çıkacak olması pozitif gelişmedir.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı -KİMTEK- Toplantısından görüntü

AB Merkez Bankası'nın alınan kararlarla yatırıma yönelik 400 milyar avroluk desteği ülkemize de direkt yabancı sermaye girişini yönlendirebilecektir.

Ancak "overregulation" tabir ettiğimiz aşırı mevzuat yükü özellikle kimya sanayicisi ve yatırımcısı önünde en büyük engeli teşkil etmektedir.

- Yerleşme ve kümelenme
- Kamunun sahillerde kimya sanayisine yer ayırması
- Yatırım ortamını iyileştirme
- KKDF'nin %6 olması
- Solvent kullanan sanayicimize ek ÖTV maliyeti
- Geç iade edilen KDV ve ÖTV teminatları
- Seveso tebliği ve benzeri güncel sorunlar sanayicimizin belini bükmekte ve girişimciliğin önünde ciddi engel oluşturmaktadır.

Bunlara ilaveten Mart 2014'te yapılan yerel yönetimler seçimi, Ağustos 2014'te yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimi ve 2015'te yapılacak genel seçimler nedeniyle 2014/2015 yılları GSMH içinde imalat sanayi payını %15'lerden daha da aşağıya çekme eğilimine sokacaktır.

Bu nedenle sektörde bu ayları/yılları kaybetmemek üzere 2023 için konulan hedefleri revize etmek, alınması gereken kısa ve orta vadeli tedbirleri alabilmek adına AT Kearney firmasına bir araştırma yaptırma kararı alınmıştır.

EKONOMİK DEĞERLENDİRME (MAYIS 2014)

Türk ekonomisinin en önemli sorunu olan cari açığa bir daralma izlenmektedir. Merkez Bankası verilerine göre cari açık, dış ticaret açığındaki gerileme ve net hizmet gelirlerindeki

Türkiye Petrol Rafineri AŞ-TÜPRAŞ- KOCAELİ

artışla 2014 yılının ilk dört ayında, geçen yılın aynı dönemine nazaran %34 azalarak 16,37 milyar dolara gerilemiştir. Değer olarak gerileme 8,28 milyar dolardır.

Cari açığın temel nedeni, dış ticaret açığı yani ithalat ile ihracat arasındaki farktır. Genelde ithalatımız, ihracatımızdan daha hızlı artmakta ve oluşan dış ticaret açığı, cari açığın da artmasına sebep olmaktadır. Ekonomik büyüme hızının yüksek olduğu dönemlerde ithalat artmakta, ihracatımızdaki yapısal sorunlar ve hedef ülkelerdeki Pazar daralmaları nedeniyle ihracatımız aynı düzeyde gelişme gösterememektedir.

Sıcak para girişinin çok yüksek değerlere ulaştığı dönemlerde de Türk Lirası değer kazandığı için, ithalat ucuzlamakta, ihracat daha pahalı hale gelmekte ve bu da dış ticaret açığını ve dolayısıyla cari açığı artırmaktadır. 2013 yılında 65 milyar dolar olan cari açığın bu yıl sonunda 55 milyar dolara kadar gerilemesi beklenmektedir. Şüphesiz bu hedefin gerçekleşmesi, uygulanacak kur politikasına, iç tüketimin sınırlanması için alınan önlemlerin başarısına, petrol fiyatlarına ve jeopolitik gelişmelere bağlı olacaktır.

Türkiye dış enerji kaynaklarına bağlı bir ülkedir. Her yıl yaklaşık 55-60 milyar dolarlık enerji faturası ödemektedir. Petrol fiyatlarındaki her 10 dolarlık artış, cari açığa 5-6 milyar dolarlık bir ek yük getirmektedir. Irak'ta meydana gelen olaylar, günlük 3,3 milyon varil üretim kapasitesine sahip Irak'ın üretimini belirsiz kılmakta, en büyük petrol rafinerisi yabancı güçler tarafından işgal altında tutulmaktadır. Belirsizliğin ne zaman ve ne şekilde sona ereceği de bilinmemektedir.

Kaldı ki Irak, 12-15 milyar dolarlık yıllık ihracatımızla en çok ihracat yaptığımız ikinci ülkedir. İhracatımızın en önemli bölümünü gıda maddeleri ve çeşitli tüketim ürünleri ile inşaat malzemeleri oluşturmaktadır. Irak'ın bu ürünleri satın alabileceği uygun bir alternatif ülke yoktur. Ancak ne kadar süreceği belli olmayan bir zaman dilimi içinde ihracatımızın da, nakliye gelirlerimizin ve müteahhitlikten elde ettiğimiz kazançların da olumsuz etkileneceği ve

cari açığına ek yükler getireceği de açıktır.

Cari açığın miktarı kadar ve belki de daha önemli olan bu açığın nasıl finanse edileceğidir. Çünkü Türkiye, büyümesi için dış kaynaklara bağımlı bir ülkedir. Bol ve ucuz dış kaynak bulmak zorundadır. Bu alandaki gelişmeler umut vericidir.

Amerikan Merkez Bankası (FED), gelişmekte olan ülkelerin durumunu da dikkate alan bir politika izlemekte, kaynakların ABD'ye kaymasını sağlayacak faiz artışları için acele etmemektedir. Bu durumda ellerinde büyük fonlar tutan yatırımcılar gelişmekte olan piyasalara yönelmektedir.

Avrupa Merkez Bankası'nın parasal genişleme politikası da aynı olumlu etkiyi yapmaktadır. Bu yılın ilk çeyreğinden itibaren sermaye girişlerinin artması Türkiye'yi de rahatlatmıştır. Bankalar ve özel sektör, yurt dışından kolaylıkla kaynak bulabilmektedir.

ABD ve genelde Batı'nın Kırım ve Ukrayna olayları nedeniyle Rusya'ya uyguladığı finans sektörü ambargosu, Rus bankalarının çok aktif oldukları para piyasalarından çekilmelerine yol açmış ve Türk bankaları bu durumdan yararlanarak daha kolay ve daha uygun şartlarla borçlanabilme imkanına kavuşmuşlardır

- Faiz oranının düşürülmesinin ve kurların yükselmesinin Türkiye ekonomisi için olumlu etki yapmayacağı, Türkiye'nin küresel piyasada cazibesini yitireceği
- Türkiye ekonomisinin ikinci dönemi için karamsar öngörüler olduğu
- Düşük büyüme nedeniyle genç nüfus işsizlik oranının artacağı
- Vergi affı konusunun gündeme alınması ve bu konuda bir görüş hazırlanması gerektiği vurgulanmaktadır.

Biraz daha cari açığın bertaraf edilmesine yönelik çalışmalara değinmekte fayda var. Cari açık son aylarda düşme kaydetmektedir. Bu düşüş bir yıl evveline mukayese olarak %20'lerde seyretmektedir. Bu da muhakkak güzel bir gelişmedir. Ancak cari açıktaki gelişmeleri sadece sayılara bakarak değerlendirmek yeterli değildir. Önemli olan olumlu gelişmenin sürdürülebilirliği ve açığın finansman kalitesidir. Açığı nasıl finanse edeceğiz?

Merkez Bankası bilinen nedenlerle ilk üç ayda yaklaşık 5 milyar dolar rezerv kaybına uğramıştı. Yani rakamsal olarak cari açık gerilemekte ancak açığın finansman kalitesi güvenilir bir durumda değil. Buna karşın Türkiye'ye dış kaynak girişinin başladığı da doğrudur. (İlk üç aydan sonra) Ancak para çıkışı da vardır. Net fazla para girişine rastlanmamakta, dolaylı girişlere rastlanmaktadır.

Cari açığın kapatılmasında en sağlıklı kaynaklar olarak bilinen doğrudan yabancı sermaye gelişlerinde yani yatırım girişlerinde ve de özellikle ihracatta açığın kapatılmasına önemli katkı sağlayacak gelişme ne yazık ki pek yoktur. Bu arada ihracatçılar kurların oynaklığından ve faizlerin yüksekliğinden şikayet etmektedir. Merkez Bankası'nın son 24/06/2014 tarihi ile 75 baz puan faiz düşürmesi tabii ki kurlardaki artışı önleyici müdahalelere gelişimini desteklemektedir.

2013 yılında 65 milyar dolar olan cari açığın, 2014 yılında 50 milyar dolar civarına ineceği oldukça yaygın bir kanı. Buna biz de inanmaktayız. Ancak açığın azalması iç tüketimin düşmesine, ithal talebinin azalmasına, enerji fiyatlarındaki gelişmelere, dış piyasalardaki likidite bolluğuna ve maliyetine iç ekonomik ve siyasal istikrara ve güvenliğe bağlı.

Önümüzde Cumhurbaşkanı seçimi olması, Suriye ve IŞİD olaylarının gelişmesi bunlar ne yazık ki bu parametreleri belirsiz hale getirmekte dolayısıyla hep beraber 2014 yılının cari açıkla ilgili ikinci altı ayının nasıl gelişeceğini izleyeceğiz.

BÜTÜNSEL KALKINMA / VASAT DURUMDAN KAÇIŞ

(15 MAYIS 2014)

İstanbul Sanayi Odası'nın her sene düzenlediği Sanayi Kongresi bu sene yukarıdaki başlıkla açıldı. Sizlerle aşağıdaki özet notlarımı paylaşmak isterim.

- Orta ölçekli teknoloji yerine ileri teknoloji kullanımı
- Entelektüel sermayeyi artırmalıyız. 6,5 sene
- Ortaklık / Uzlaşma kültürünü geliştirmek gerekli
- Sermaye piyasasını geliştirmeliyiz, tasarruflarımızı artırmalıyız
- Sanayi stratejisinin geliştirilmesi, vergi reformu

*İstanbul Sanayi Odası Başkanı
Erdal Bahçivan*

- İhracat yatırım sigortası, alacak sigortası
- Rekabetçilikte sınıf atlamalıyız
- Enerji ile ilgili yüksek vergileri orta vadede azaltmalıyız
- Piyasa denetimi ve gözetimi geliştirilmeli
- Sağlıklı Sanayi Envanterine ihtiyaç var
- YOİKK, yatırım envanteri, sanayi ilkeleri
- Yerleşme ve kümelenme rol modelleri
- Ar-Ge ve İNOVASYON kültürünü artırmalıyız
- Ar-Ge merkezleri sayısını artırmalıyız.
- OSB'ler içinde branş meslek okulları kurulmadır
- Güven ortamını yaratmalıyız, kurumsallaşma zayıf
- Çatışma yerine uzlaşma

TÜRKİYE’NİN ÇEVRE SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİNE GENEL BAKIŞ

Yaz aylarının getirdiği rehavetle ve doğayla iç içe yaşamının tetiklediği ortamda, bu kışta çevre konularına çok az değindiğimi fark ettim. Bu konuyla ilgili olarak, TKSD’yi senelerdir yönlendiren Çevre Danışmanımız Dr. Caner Zambak’ın 12 Ağustos 2014 tarihinde Chemist Dergisi için verdiği röportajı sunmak istiyorum.

Kimya endüstrisinin çağımız için önemini değerlendirebilir miyiz?

Kimya sektörü, toplumun yaşam kalitesi için gerekli temel ihtiyaçlarını doğrudan karşılayan veya tüm diğer sanayi sektörlerine hammadde, ara ürün sağlayan bir sanayi dalıdır. Toplum yaşamında kimyasal maddenin kullanılmadığı hiçbir faaliyet yoktur. Kimya sanayisi denildiğinde akla sadece “kimyasal madde üretimi” gelmemelidir. Toplumların yaşam kalitesinin artırılması ve sürdürülebilmesi için, yiyecek dahil elzem olan tüm madde ve araç/gereç kimya sanayi ürünleri kullanılarak yapılmaktadır.

İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde, dünyadaki endüstriyel gelişmelerin lokomotifi kimya endüstrisi olmuştur. Sürekli artmakta olan dünya nüfusu ve global düzeyde günümüzdeki teknolojik gelişmelere bakıldığında temel tüketim kimyasallarının yanı sıra yüksek teknoloji ürünlerine olan ihtiyaç, kimya sanayisinin önümüzdeki süreçteki endüstriyel gelişmelerde de lokomotif rolünü devam ettirecektir.

Endüstriyel ve evsel bazda kimyasal atıkların çevresel etkileri, yeraltı su kaynaklarımıza verdiği zararlar neler? (Kimya doğanın kimyasını ne kadar bozuyor)

Kimyasallar, doğaları icabı aktif maddelerdir. Diğer bir deyişle, kimyasallar diğer madde ve canlı hücreleri ile etkileşim içine girme özelliği taşırlar. Bu etkileşimler, kimya bilimi ilkelere göre kontrollü olarak gerçekleştirildiğinde, toplumlar için yararlı ve gerekli ürünler elde edilmektedir. Ancak, evler dahil tüm imalat sanayi ve hizmet sektörlerine kadar herhangi bir toplumsal faaliyetlerde kullanılan kimyasal ürünler ve atıklarının toprak, su ve havaya yani, çevresel ortamlara atılması durumunda, önemli çevre sorunları ortaya çıkmaktadır. Burada suç kimyasallarda değildir, hata bu kimyasal ve atıklarının bilinçsizce veya bilgisizce çevreye salınmasındadır. Kimyasallar olmaksızın yaşamı sürdüremeyeceğimizden hareketle, kimyasal madde ve bunlardan yapılmış ürün atıklarını “iyi yönetmeyi” öğrenmemiz ve uygulamamız gereklidir.

Kimyasal atıklar, gerçekten de hava, yeraltı ve yerüstü suları ve toprak kalitesinde insan sağlığı, bitki ve hayvan yaşam kalitesi üzerinde, bilimsel olarak kanıtlanmış olumsuzluklar yaratacak özelliklere sahiptir. Alıcı ortam olarak tanımlanan hava, su ve toprağa salınan atıklar içindeki kimyasallar, bitki ve hayvanlar üzerinden dolaylı olarak ve de maruziyet durumunda insan sağlığına doğrudan olumsuz etkiler yapar. Alıcı ortamdaki atıklar, bitki ve diğer canlıların içinde buldukları ekolojik ortam dengelerini bozar ve sonuçta insan yaşamı için gerekli toprak ve su kaynaklarımızdan yararlanma olanaklarını kısıtlar.

Magazinsel yaklaşımla şöyle bir soru gelebilir akla, “Kimya doğanın kimyasını ne kadar bozuyor?”

Buna verilecek gerçekçi yanıt, “Doğaya ne kadar ve ne tür kimyasal atık attığınıza bağlı” olmalıdır. Su kaynaklarının gittikçe kirlenmesi dünyada birçok problemi de beraberinde getiriyor. Dolayısıyla bu kirlenme ve kuraklık ortamında endüstrinin, kimya sanayinin, tarımsal

sulamanın ve bireylerin faktörleri neler? Yani sadece yeraltı ve yer üstü kirliliklerden sorumlu olarak tek bir nedeni gösteremeyeceğimize göre, oransal dağılımı...

Kimya sanayi, adında çevre kirliliği yaratan kimyasallarla özdeşleştirildiğinden dolayı, çevre kirliliği yaratan yegane sektörmüş gibi algılanmamalıdır. Özellikle, son yirmi yılda kimya sektöründeki tesislerin çevresel yönetim konularında çok büyük aşamalar kaydettiklerini görmekteyiz. İhtisas konusunun kimya olması nedeniyle, kimya tesisleri hammaddeleri olan kimyasalları çok iyi yönetmekte ve üretim etkinliklerini artırarak atıklarını mümkün oldukça azaltmakta ve alıcı ortama salımlarını mevzuata uygun olarak yapmaktadır. Ancak, ihtisas konusu kimya olmayan kimyasal kullanıcıları, kimyasalların yönetimi konusunda gerekli özene gösteremeyebiliyorlar. İşte bu durumlarda, kimyasallardan kaynaklanan çevre sorunları ortaya çıkmaktadır. Evlerde kullanılan ve çöpe/kanalizasyona atılan temizlik kimyasalları ve pestisitler, bilinçsizce kullanılan tarım ilaçları/gübreler, vahşi evsel çöp depolama sahaları gibi uygulamalar ise sanayi dışı çevre sorunu kaynaklarına bir kaç örnek olarak gösterilebilir.

Su kaynaklarımızın kirlenmesinde kim, hangi sektör ne kadar sorumlu türü bir genel sorunun yanıtını vermek mümkün değildir. Ancak kirlilik türlerinde belirgin bir yoğunlaşma olması halinde, görünür kirliliğin kaynağını belirlemek mümkündür. Örneğin, Ergene havzasındaki yerüstü ve yeraltı su kirliliğinin nedeni olarak o havzadaki sanayi tesisleri, Çukurova havzasındaki yeraltı su kirliliği için ise tarımsal faaliyetler gösterilmektedir. Önemli olan, yeraltı ve yerüstü kaynaklarımızdaki kirliliklerinden kimler ne oranda sorumludur sorusuna yanıt aramaktan ziyade, bu bölgelerdeki faaliyetlerin çevre dostu olarak yapılması için gerekli eğitim, teşvik ve denetimlerin etkin bir şekilde yapılmasını sağlamak gerekir.

Doğal kaynaklarımızın daha bilinçli olarak kullanılması için özel sektör ve birey olarak neler yapmalıyız?

Her şeyden önce, doğal kaynaklarımızın yaşamımızı sürdürebilmek için en değerli varlığımız olduğunun bilincinde olmamız gereklidir. Özetle söylemek gerekirse, doğal kaynaklarımızı daha bilinçli olarak kullanmak için, hem sanayi ve hizmet sektörleri ve hem de bireyler olarak doğal kaynaklardan temin ettiğimiz hammaddeleri israf etmemeliyiz. Doğal kaynak kullanımında, mümkün olduğunca tasarruf etmeli ve de doğal malzemeleri alırken o yerlerdeki doğal ortamı mümkün olduğunca korumalıyız. Bence, gerçekçi çevre korumacılığın temelinde "hammadde tasarrufu" ve "etkin atık yönetimi" yatmaktadır.

Yine konu gereği yasalar bazında alınması gereken önlemler neler olmalı?

Bu konuda şunu vurgulamak isterim; özellikle son 8-10 sene içindeki AB uyum çabaları kapsamında, ülkemizdeki çevre mevzuatı AB'deki yasal düzenlemelerin yaklaşık %90 düzeyine ulaştı. Denetleme altyapısı da oldukça ileri bir düzeye ulaştı. Ancak, mevzuat uygulamalarının etkinliği, yeterli düzeye ulaşmış değil henüz. Çevre denetimlerinin, genelde belirli büyüklüğe gelmiş ve de çevre yönetim sistemlerini kurmuş ve uygulayan 1000-1500 tesis üzerinde yoğunlaşmakta olduğunu görmekteyiz. Bu denetimlerin, sayıları birkaç yüz bin olan diğer tesislere ve de belediye atık su arıtma tesisleri için de yaygınlaştırılmasında yarar bulunmaktadır. Bu arada, çevre koruma etkinliğinin artırılmasında denetimlerin yanı sıra yasal teşviklerin de sağlanması gerektiğini de vurgulamak gerekir.

Her alanda gelişebilmek için endüstriyel ilerlemeyi engellemek mümkün olmayacağına göre yine bu konuda sivil toplum örgütleri kimlerle nasıl organize olmalı ve neler yapmalı?

Sivil Toplum Örgütleri (STÖ), demokratik düşünce ve eylem platformlarıdır. Dolayısıyla kimlerle ve nasıl organize olması konusunda bir şablon vermek doğru olmaz. Ancak, son yirmi

yıl içindeki gelişmeler baktığımızda, bazı STÖ'ler arasında belirli kişisel (grupsal) yandaşlık/ideolojiler dışında pek fazla iletişim bulunmamakta ve kimi zaman bazı çevresel konularda bilimsellikten uzak yaklaşımlarla topluma çelişkili bilgiler verdiklerini görmekteyiz. Bu bağlamda önerim, STÖ'lerin ortaya koydukları sorunları, baştan "olmaz" deyip tüm yaklaşımlarını bu yönde yürütmeleri yerine, diğer alternatifleri de irdeleyip toplumu aydınlatmalarındır. Tabii ki tartışılan görüşlerin bilimsel temellere oturması da gerekir.

Öte yandan üniversiteler ne gibi bilimsel çalışmalar yapmalı?

Üniversiteler, bilimsel temeller üzerine kurulmuş bağımsız akademik kuruluşlardır. Şu veya bu tür bilimsel çalışmalar yapsın diye bir öneride bulunmak doğru değildir. Türkiye'deki tüm üniversite öğretim üyelerinin dünyadaki tüm gelişmelerden haberdar olduğuna şüphem yoktur; ancak, araştırma için gerekli altyapı eksiklikleri nedeniyle bilimsel etkinliklerin yeterli olmadığını bilmekteyiz. Bu bağlamda önerim, ülkede dikkatlerini çeken çevre sorunları, çevre sorunlarının kaynakları – ki bunlar özel sektör veya belediyeler olabilir - ile yakın temasta olmak ve sorunlarla ilgili araştırma önerileri hazırlamaları olacaktır. Bu tür bir yaklaşım önceleri zahmetli olabilir; ancak uzun vadede o bilimsel araştırma önerileri mutlaka bir uygulama alanı bulacaktır; bunu 44 yıllık akademik ve profesyonel mühendislik tecrübeme dayanarak söylüyorum.

Gelecekte daha sağlıklı ve yaşanılabilir bir çevre için eğitim bazında neler yapılmalı?

Eğitim, sadece okullarda programa konulmuş kısa bir çevre dersi ile değil, uygun olan her ders içinde çevresel konuların işlenmesi ile verilmelidir. İlkokuldan başlayarak, sokakta görülen bir çöpü kaldırıp çöp kutusuna atmanın erdemli bir davranış olduğunu, evde çöpe atılanların ayrıştırılabileceğini, laboratuvarlarda kullanılan malzemelerin israf edilmemesini, artıklarının doğrudan çöpe veya lavaboya dökülmemesini, suyun israf edilmemesinin alışkanlık haline getirilmesi, ders projelerinin çevresel açıdan da değerlendirilmesi vb konuların öğrencilerde yaşam standardı haline getirilmesi yararlı olacaktır. Her insanın doğasında "doğa sevgisi" vardır. İlkokuldan başlayarak çevre bilincini aşılamayacağı, gelecekte sağlıklı ve yaşanılabilir çevre için en büyük yatırım olarak görmekteyim.

Bilinçsiz kullanımlar ve her geçen gün doğal kaynaklarımızın hızla kirlenmesi insan genlerinde gelecekte ne gibi olumsuz etkilere yol açabilir?

Bazı kimyasal maddeler, maruz kalındığında, insan sağlığı üzerinde zehirlenme (toksik) etkisinin yanı sıra kanser yapıcı etkiler de yaratır. Toksikoloji bilim dalının konusu olan bu etkiler her kimyasal madde için bilimsel olarak incelenmektedir. Kanserojen etkiler, insan organizmaları üzerinde hücresel düzeyde olumsuzluklar yaratabilmekte ve de genetik düzeyde kalıcı ve/veya ilerideki nesillere iletilebilen değişikliklere neden olabilmektedir. Çevresel ortamlardaki bazı kimyasalların gelecek nesillere olası genetik bozuklukları hakkında bilimsel çalışmaların yapıldığı bilinmektedir; ancak, bu konuda yeterli bilginin varlığı hakkında bir şey söyleyemem. Ancak, bilimsel şüphe ilkesi altında, bilinçsiz kullanımlar ve her geçen gün kirlenmekte olan doğal kaynaklarımız gelecek nesillerin sağlığı açısından görünür bir sorundur.

Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği olarak bu konuda neler yapıyor? Ayrıca daha farklı oluşumlara imza atılabilir mi?

Dünya kimya sanayisinin, sağlık, teknik emniyet ve çevre koruma konularındaki performansları ve bu konulardaki uygulamalar ve etkinliklerinin iletişiminde sürekli iyileşme yapmayı amaçlayan bir gönüllü taahhüt (Responsible Care©) uygulaması bulunmaktadır. Dünya kimya sanayine özgü olan bu uygulama, 1985 yılında Kanada Kimyasal Üreticileri Derneği tarafından başlatılmış olup halen 55 ülkede yürütülmekte ve bölgesel kimya sanayi konsey-

leri koordinasyonu altında, ülkesel düzeyde uygulanmaktadır. Ülkemizde de 1993 yılından itibaren uygulanmasına başlanan bu uygulama, Avrupa Kimya Sanayi Konseyi (CEPIC) koordinasyonunda, Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği (TKSD) tarafından “Üçlü Sorumluluk©” adı altında yürütülmektedir. ISO9000, ISO14000 gibi uluslararası standartlardan da önce başlatılmış bu taahhüt programında, yürürlükteki mevzuat gereksinimlerinin yerine getirilmesinin de ötesinde, tesislerde kullanılan hammaddeden başlayarak üretilen ürünlerin nihai bertarafına kadarki yaşam döngüsünde, kimyasalların doğal kaynakların ve insan sağlığının korunması ve çevre kirliliğinin önlenmesi uygulamalarına özel önem verilmektedir. Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği, üyelerini sürekli olarak çevre koruma konularında dünyadaki gelişmelerle ilgili olarak bilgilendirmekte, periyodik tesis ziyaretleri ile üye kuruluş tesislerinde uygulamalarla ilgili görüş alış verişinde bulunmaktadır. 20 yılı aşkın bir süredir uygulaması devam eden Üçlü Sorumluluk programı kimyasallar kullanan diğer sanayi sektörleri için de, çevre koruma bağlamında, bir yol gösterici rolü oynamaktadır.

Kimyasalların yönetimi ve çevre koruma konularında, Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği tüm sanayi sektörleri için bir referans merkezi olma niteliği taşımakta olup, lise ve üniversite düzeyinden başlayarak meslek içi eğitim alanında sanayicilerimize bilgi desteği sağlamaktadır. Çevre koruma ile ilgili her tür yeni oluşumlar için, TKSD gerekli desteği vermeye hazırdır.

Gelişmiş ülkelere baktığımız zaman bu konuda ne gibi önlemler almış?

1970’li yılların başlarına kadar, gelişmiş ülkelerde de bugünkü anlamıyla çevre koruma kavramı bulunmamakta idi. 1970’li yıllarda, önceki 30-40 yıllardaki hızlı endüstriyel gelişmelerinin getirdiği çevre sorunlarını çözmeye yönelik çalışmalara ağırlık verildiğini görüyoruz. Ekonomilerinin gelişmişlik düzeyi ve daha da önemlisi, çevre bilincinin hızla artmış olması, gelişmiş ülkeler çevre koruma ve kirliliğin azaltılması konusunda 20-30 yıl önceki süreçte önemli çevresel altyapı yatırımları yapmışlardır. Evsel ve sanayi atıkları için toplama/geri kazanım/bertaraf tesisleri, atık su toplama arıtma tesisleri, çevre konularında eğitim ve teşvikler gibi yatırımlar çevre kirliliğinin önlenmesine karşı gelişmiş ülkelerin almış olduğu en etkin önlemler olarak sayılabilir.

Doğal kaynakların kirlenmesi noktasında dünyayı kısa ve ortada vadede neler bekliyor?

Doğal kaynakların kirlenmesi, yaşam için elzem olan hava, su ve toprağın kullanımında önemli kısıtlamalar getirir. 8 milyara yaklaşan dünya nüfusunun kullanımı, kısıtlanmış doğal kaynaklarla, mevcut yaşam kalitesini ve gelişmesini sürdürülebilmesi mümkün değildir. Global iklim değişikliklerinin getirdiği sorunlara bir de bölgesel doğal kaynak kirliliği sorunları eklenirse, dünyadaki toplumlar arasında önemli çıkar çatışmalarının çıkması kuvvetle muhtemeldir.

Çevresel kirliliği tek başına bir ülke sınırları içinde değerlendiremeyeceğimize göre tüm dünyada alınması gereken önlemler neler? (Çünkü başka dünya yok!)

Gidilebilecek başka bir dünya olmadığına ve de çevre kirliliğinin ülke sınırlarını da aşan nitelikler taşımasından hareketle, çevre koruma ile ilgili yerel düzeydeki çabaların bölgesel düzeyde koordineli olarak yapılması gerekir. Geniş bölgeli bu tür çalışmalarda, sorunların kaynaktan çözümü için, gelişmiş ülkelere gelişmekte olan ülkelere karşılıksız mali ve teknik uygulama desteklerinin sağlanması gerekir. Bu tür yaklaşımlar sınırlı da olsa bazı bölgelerde uygulanmaktadır. Ancak üzülerek söylemek isterim ki, bu tür görünür destekler çoğu zaman gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkeleri politik ve ticari olarak istismar etmek için de kullanmalarından dolayı beklenen çevre koruma amaçlarına hizmet etmemektedir.

KİMYA SEKTÖR PLATFORMU (KURULUŞUNDAN BUGÜNE KRONOLOJİK BAKIŞ)

Sırası gelmişken ve 10-11 Ekim 2014 tarihlerinde Kimya Sektör Platformu Endüstri Şurası için yaptığım hazırlıklar bağlamında, bu platformun kuruluş amacına ve 10 yıl içinde geldiği boyutu sizlerle paylaşmak isterim.

Yaklaşık 10 yıl önce sektörümüzde muhtelif STK'lar mevcudiyetini sürdürmekle beraber, birkaç eksikliği saptamıştık. Bünyemizde hem sendikaları, hem akademisyenleri barındıran bir şemsiye örgüt yoktu. Oldukça tartışmalı birkaç toplantıdan sonra bu eksikliği hükmi şahsiyeti yeni medeni kanuna göre kısmen olan "platform" kurulmasına karar verdik.

Sektörümüzde birbirine daima destek olan her sektörel STK kendi görev tanımında kalarak dayanışma içinde sektörün bütün sorunlarını irdeleyip çözüm süreçlerini TOBB Başkanlığı vasıtasıyla ilintili bakanlara ilettiler ve çözüm buldu.

Yine aynı senelerde TKSD'ne ilaveten, Boya Sanayicileri BOSAD'ı, kozmetik sanayicileri ve sabun deterjan sanayicileri kendi alt sektör derneklerini kurdular. Bizle beraber aynı senelerde kurulmuş bulunan ve plastik sanayicilerinin oluşturduğu PAGEV Vakfı ile daha sonraları kompozit sanayicilerinin kurduğu dernek ve de kauçuk sanayicilerinin kurduğu dernek kuruluşları ve çalışmaları gelişti. Böylece temel sanayi sektör derneklerine ilaveten branş ve alt sektör dernek ve vakıfları kurulmaya başlanmış oldu.

Bu yapılanmada bir eksiklik mevcuttu. O da kimya sanayisindeki itibarı olan akademisyenlerin hiçbir çatı örgütünde bulunmayıştı. Bu eksikliği görerek, 1995 yılında yaklaşık on beşi aşkın kimya sektöründeki sivil toplum kuruluşu ve kimyacı akademisyenler bir araya gelerek kimya sektör Platformunu (KSP) kurduk. Platforma özgü çerçeve içerisinde eş başkanlık sistemini ve rotasyonla 2 yıllık sözcülük modelini yarattık. KSP her yıl kimya şurası düzenlemeye başladı ve böylece 4 yılda bir düzenlediğimiz Ulusal Sanayi Kongresi'ne ilaveten, her yıl

Timur Erk - Murat Akyüz

düzenlediğimiz Kimya Sanayi Şurası ile sektörün tüm paydaşlarıyla daha sık bir araya gelerek sektörel güçlenmeyi ve dayanışmayı artırdık.

Kimya Sektör Platformu'nun ilk eş başkanlığını ve sözcülüğünü Kiplas Başkanı Refik Baydur üstlendi, 2 yıl geçtikten sonra görevi ben devraldım. Bu satırları yazarken de KSP Başkanlığını aynı zamanda İstanbul Kimyevi Maddeler İhracatçılar Birliği Yönetim Kurulu Başkanı olan Murat Akyüz yürütmekte.

KSP'nin bir platform olması nedeniyle hükmi şahsiyeti tam olmamakla birlikte sektörümüzün çatı örgütü olarak söz ve eylem bütünlüğünü sağlamakta, ayrıca sektörümüzün homojen yapısı nedeniyle uyumlu bir güç birliği sergilenmektedir.

Yine sırası gelmişken kıssadan hisse çıkartalım:

1. İmalat Sanayi sektöründe güç birliği ve sinerji yaratılması çok önemlidir. Bunun için her STK paydaşının oluşturduğu çatı örgütünde uyum, uzlaşma kültürü, herkesin birbirine saygısı, dayanışma ve sinerji gereklidir. Hiçbir STK diğer STK'nın görevine tecavüz etmemeli, her STK kendi tanımlanan görev alanında çalışmalıdır.
2. Bürokrasiye karşı olabildiğince söz ve eylem birliği içinde olunmalıdır. Aksi takdirde oluşacak çatlak sesleri ve farklı-birbirine tezat teşkil eden görüşleri hem siyasi otorite, hem de bürokratlar kullanır, STK'ların oluşturduğu ve önemli olan baskı grubu potansiyelini zayıflatırlar.

Platform yeni Medeni Kanun'un yarattığı yeni bir örgütlenme modeli ve giderayak bünyesinde dernek, vakıf, sendika gibi STK'ları olan birliktelikler için en uygun çatı örgütü olmaya başlamış bulunmaktadır.

Kimya Sektör Platformu (KSP) Şurası, İSTANBUL 07-08 Kasım 2014

SOLVENT KULLANAN KİMYA SANAYİCİSİNİN ‘TRAJEDİ’Sİ

Boya hammaddesi olarak en fazla kullanılan bazı solventlerin akaryakıt kaçakçılığında da kullanılıyor olması nedeniyle, bu ürünlere getirilen ÖTV hammadde maliyetlerini yükseltiyor. ÖTV’yi iade alabilen sanayici, 18 ayı bulan uzun iade süresi, masraf ve yıldırıcı mevzuattan kurtulmak için Maliye Bakanlığı ile 20 Haziran’da Kocaeli Sanayi Odasında toplantı yaptı.

ÖTV Kanunu yürürlüğe girdiği 2002’de sanayide kullanılan 100 tonluk solvent alımı için 9 bin TL tutarında teminat mektubuna ihtiyaç duyulur iken bugüne kadar çıkarılan yeni tebliğlerle aynı miktar için istenilen teminat mektubu tutarı 229 bin 850 TL’ye çıkarılmıştır. Akaryakıt kaçakçılığı yapan bazı firmalar boya sektörünü kullanarak bu solventleri ithal ediyor ancak kaçak akaryakıt olarak satıyor.

Daha önce sanayiye hammadde olarak giren solventlere uygulanmayan ÖTV, artık ciddi anlamda maliyet unsurudur. Maliye Bakanlığı da birçok sanayi için temel girdilerden olan boyanın ÖTV’den dolayı maliyetindeki artışın önüne geçebilmek ve sanayicinin rekabet imkanını korumak için, boya üreticilerine tecil, terkin, iade, mahsup gibi değişik uygulama yöntemleri getirdi. Gerçek sanayici ile kaçak kullananları ayırt edebilmek için sürekli olarak kararname, tebliğ ve yönetmelik çıkardı.

İade süresi 18 ayı buluyor

Uygulamada, ÖTV tutarının tamamı olan 229 bin 850 lira nakden vergi dairesine ödeniyor. Yani hem teminat mektubu verip hem de nakit para yatırılıyor. Ödenen ÖTV’nin, 1724 lirası devlete kalıp, 228 bin 126 liralık kısmının iade alınması gerekiyor. İade sürecinde sanayi odalarından ekspertiz raporu, yeminli mali müşavirden onaylı ithalat evrakları ve envanter raporu hazırlanarak vergi dairesine başvuru yapılıyor. Vergi dairesi dosyaya onay vermesi halinde iadesi gereken miktar ancak başka ödenecek vergilerden mahsup yoluyla tahsil ediliyor. İade ve mahsup sürecinin tamamlanması, teminat mektuplarının çözülmesi için vergi denetim kurulu müfettişleri tarafından incelenmesi ve rapor düzenlenmesi gerekiyor. Üretim için kullanılan solventlerin teminat çözümü yaklaşık 12 ay ile 18 ay arasında tamamlanıyor. Bu sürelerin uzun olması nedeni ile bazı üretici firmaların 25 milyon TL’lik teminat mektubu sürekli olarak bekliyor. Sanayici teminat mektubu için bankalardan yeterli limit bulmakta zorlanıyor. Ayrıca sanayicilerin teminat mektubu ihtiyacı arttıkça bankalar komisyon oranlarını yükseltiyor. Her ay 2 defa ÖTV beyannamesi hazırlanıyor. Üretici firmalar sadece ÖTV uygulamalarını yapabilmek için bünyelerinde ayrıca bir mali müşavir bulundurmak zorunda kalıyor.

Bu nedenlerle solvent kullanan sanayicimiz büyük sıkıntı çekiyor. Fabrikasını satıp AB’de üretim yapmaya yeltenen birçok sanayicimiz mevcut. Anlaşılması çok zor olan diğer bir konu ise yurt dışında solvent içeren boya, vernik vb. maddeler için ÖTV ödenmez iken aynı imalatı ülkemizde yapan sanayicimiz ÖTV ödeyerek sürdürülebilir rekabet olanağını kaybediyor.

Adı geçen toplantıda sektör bileşenlerinden, gerçek sanayici ile akaryakıt kaçakçılığı yapmak amacıyla sektörü kullananları birbirinden ayıracak önerilerini ve pozitif ayırmacılık yapacak kriterleri belirleyerek, Gelir İdaresi Başkanlığı’na sunulması kararı alındı. Sektörü temsil eden firmalar ve mali müşavirlerden oluşan bir komisyon tespit edildi ve Gelir İdaresi Başkanlığı’na verilecek olan önerilerin tamamlanarak tekrar Gelir İdaresi Başkanlığı’ndan randevu alınması kararlaştırıldı. Konunun ayrıca Maliye Bakanı Mehmet Şimşek’e anlatılması için randevu talep edildi.

AMBALAJ ATIKLARI:

İMMİB/ AMBALAJ ATIKLARI TOPLANTISI-2014

Senelerden beri sanayicinin ambalaj atıkları sahip olduğu şirkete gelir temin etmek üzere belirli alıcılara satılır ve elde edilen gelir ile hem muhtelif geri kazanımlar sağlanır, çevre korunur, hem de bazı hayır kurumlarına bağışlar yapılırdı.

Şimdilerde ise devlet “hayır” diyor: “Bütün ambalaj atıklarını yerel yönetimlere bedelsiz teslim edeceksin.”

Eğer bu konudaki kararlar kesinleşir ve temyizden dönmez ise sanayici zarara uğrayacaktır. Sadece Ford/Otosan’ın yıllık zararı 1,5 milyon dolar olacaktır. Bu nedenle TKSD ve TOBB Kimya Sanayi Meclisi olarak yaptığımız çalışmayı çevre uzmanımız Dr. Caner Zambak şöyle aktarıyor:

Ambalaj atıkları, toplandığında, ticari meta niteliği taşıyan malzemeler olup son yıllarda bu atıkların toplanması ve değerlendirilmesi konusunda ülkemizde bir hizmet sektörü oluşmuş ve bu atıkların toplanma etkinliği her geçen gün artmaktadır. Bu atıkların toplanması belediyelerce hazırlanan “Ambalaj Atığı Yönetim Planı” kapsamında yürütülmektedir. Bu planlar doğrultusunda ambalaj atıkları Bakanlıkça yetkilendirilmiş kuruluşlarca da yapılmaktadır. Toplanan ambalaj atıkları, ticari mal değeri taşıması nedeniyle, geri kazanım tesislerinde değerlendirilmektedir.

Ambalaj atıkları 2007 yılı öncesine kadar “bedelli olarak” toplanmakta idi. Ancak, belediyelere ek gelir sağlaması düşüncesiyle, 2007 yılında yapılan bir yönetmelik değişikliği ile, ambalaj atıklarının bedelsiz toplanması gündeme getirildi. Önceleri, dükkanlardan çıkan küçük miktarda kağıt karton ve plastik türü ambalaj atıkları için düşünülen bu tür bedelsiz toplama işlemleri, çok büyük değer/miktarda ve hatta tekrar kullanılabilir nitelikli metalik konteynerler için de uygulanılmak istendi. Bazı sanayi kuruluşlarında yıllık milyonlarca liralık boyutlara ulaşan bu tür kullanılan ambalaj malzemelerine de belediyelerce, sözkonusu yönetmelik kapsamında, “bedelsiz alma (elkoyma)” konuları gündeme gelmiş ve 2007 yılında bazı satış noktaları ve sanayi kuruluşları, yönetmeliğin “bedelsiz toplama” hükmünün iptali konusunda Danıştay’a başvurmuşlardır.

Konu ile ilgili hukuki/mevzuat gelişmeleri aşağıda listelenmektedir:

(a) 24.06.2007 tarihinde yayımlanmış olan Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği, ambalaj atıklarının yetkilendirilmiş toplayıcılara “bedelsiz olarak verilmesi” hükmünün taşımakta idi. Bu hüküm hakkında yürütmeyi durdurma konusunda, bazı satış noktaları ve sanayi kuruluşları tarafından Bakanlık aleyhine 2007 yılı içinde Danıştay 6. Dairesine dava açılmış idi. Bu konuda, Danıştay 6. Dairesi, 14/12/2007 tarihinde “oybirliği ile” yürütmeyi durdurma kararı vermiş ve 17/07/2008 tarihinde “bedelsiz olarak verilmesi” konusundaki yönetmelik uygulamasının durdurulması konusunu Bakanlığa bildirmişti (EK -1).

(b) Bu Danıştay kararı üzerine, Bakanlık söz konusu yönetmelikte gerekli düzenlemeleri yapmış ve “bedelsiz şart aranmaksızın” ibaresi içeren revize yönetmeliği 24/08/2011 tarihinde yürürlüğe koymuştu.

İMMİB Ambalaj Atıkları Toplantısı 2014

(c) Ancak, Türkiye Belediyeler Birliğince, 24/08/2011 tarih ve 28035 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği’nin 5 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (d) bendi ile 23 üncü maddesinin 3, 4, 5 ve 6. fıkralarında yer alan “bedelsiz şartı aranmaksızın” ibaresinin iptali istemi ile Danıştay 14. Dairesi’nde dava açılmıştır. Bu açılan iptal davası ile ilgili olarak, Danıştay 14. Dairesi tarafından Karar No: 2013-7348 ile, 24/08/2011 tarihli yönetmelikteki “bedelsiz şartı aranmaksızın” ibaresinin iptali yönünde, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu’na temyiz yolu açık olmak üzere, 05/11/2013 tarihinde “3/5 oyçokluğu ile” karar verildiği anlaşılmaktadır (EK-2).

Bu durumda teknik ve hukuki olmak üzere, iki önemli konu ortaya çıkmaktadır:

1. Danıştay’ın 05/11/2013 tarihli kararı doğrultusunda, 2011 öncesi sürece dönülmesi söz konusu olup firmaların ambalaj atıklarını isterlerse belediyenin toplama sistemine, isterlerse de her hangi bir lisanslı işletmeye “bedelsiz vermeleri” gerekecektir. Ambalaj atıklarının bedelsiz verilmesi uygulandığında, pek çok işletmede belirli bir maliyeti olan, ayrıştırma ve biriktirme işlemlerinin düzenli yapılmaması, ambalaj atığı toplama etkinliğinin azalması ve ambalaj atıklarının diğer atıklara karışması türü “çevre dostu olmayan” uygulamalar gündeme gelebilecektir.

2. Danıştay 14. Dairesi’nin 2013-7348 sayılı kararında karşı oy kullanan iki üyenin gerekçesinde, “ticari meta niteliği taşıyan ambalaj atıklarının bedelsiz verilme” konusunun Anayasa ile tanınan “mülkiyet hakkı”nın özüne yönetmelik düzeyinde bir düzenleme ile müdahale olduğu” belirtilmektedir. Gerekcede, “ancak kamu yararı sebebiyle, kanunla ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak düzenlenebilecek bir konunun Yönetmelik ile düzenlenmesinde hukuka uygunluk bulunmadığı” nedeniyle “bedelsiz şartı aranmaksızın” ibaresinin iptal isteminin reddedilmesi gerektiği belirtilmektedir.

10.07.2014 tarih ve 73615618/145.05/9090 sayılı yazı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’ndan TOBB’a iletilen, Atık Getirme Merkezi Tebliği Taslağı ile satış noktası/tesis düzeyinde ambalaj atıklarının toplanması konusunda ilave maliyet gerektiren yükümlülükler öngörmektedir. Ticari meta niteliği taşıyan ambalaj atıklarının yönetimi, söz konusu “bedelsiz teslim” durumunda, yukarıda (1) de belirtilen olumsuzlukların ortaya çıkmasında en önemli etken olma niteliği taşımaktadır.

Dr. Caner Zambak - 2014

ÖNERİ:

Konunun TOBB Sektör Meclisleri’nin görüşlerine sunulularak, söz konusu Yönetmelikle ilgili dava konusundaki 05/11/2013 tarihli Danıştay Kararı’nın temyizi ile ilgili olarak, davalı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile üst düzeyde görüşülmesi ve hukuken mümkün ise temyiz konusunda TOBB olarak müdahil olunmasında yarar bulunmaktadır.

Dr. Caner Zambak’ın önerisi doğrultusunda bu önemli konuyu TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu’na bizzat iletip kendisinden ambalaj kullanan bütün TOBB Sanayi Meclis Başkanı veya vekillerini bir araya getirmesini ve güç birliği yaratılarak Danıştay kararının temyizi konusunda müdahil olunmasını istedik. Şu sıralar bu gelişmeyi merakla beklemekteyiz.

Sonuç olarak sanayicimizin kendi mülkiyetindeki ambalaj atıklarını eskiden olduğu gibi kendisinin değerlendirmesini sağlamak hedefimizdir.

Dr. Caner Zambak 2014

10 AĞUSTOS 2014 CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMİ SONRASI BEKLENTİLER VE KAYGILAR

Kitabın bundan sonraki bölümlerinde, günlük ya da haftalık notlar şeklinde, sektörle ve ülke gündemiyle ilgili değerlendirmeler yer alıyor.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin birinci turda sonuçlanmasının piyasalardaki olumlu etkileri çok uzun sürmedi. Beklentilerin aksine, kısa bir süre sonra dolar yeniden dalgalanmaya, borsa endeksi gerilemeye ve faizler yukarı yönlü bir harekete başladı.

Bu durumun hem içeriden ve hem de dışarıdan kaynaklanan çeşitli nedenleri bulunmaktadır.

Piyasalar, cumhurbaşkanlığı seçimlerinden sonra da siyasi gerginliğin ve kutuplaşmanın süreceği kaygısını taşımaktadır. Bu kaygı, genel seçimlere çok az bir zaman kaldığı ve siyasi nitelikteki tartışmaların süreceği düşünüldüğünde, daha da artmaktadır. Siyasi partilerin kendi içlerinde de bazı hareketlenmeler olabileceği ve dengelerin değişebileceği görüşü de yaygındır.

Nitekim FITCH ve MOODY'S gibi kuruluşlar siyasi riskler nedeniyle ülkeye yabancı sermaye girişinde sıkıntılar olabileceğini vurgulamışlardır.

Türkiye'nin ise ekonomik büyümesini sağlamak ve cari açığını finanse edebilmek için dış kaynağa ihtiyaç duyduğu bilinmektedir. Zaten ABD Merkez Bankası'nın (FED) tahvil alım programını aşamalı olarak sonlandırma kararından sonra, ekonomik verilerin gelişimine paralel olarak faiz artışına gideceği açıktır ve bu durumda büyük uluslararası fonlar ABD'ye yönelecek ve Türkiye gibi dış kaynağa muhtaç ülkeler para bulmakta zorlanacaklardır.

Kaldı ki genel seçimlere doğru iktidarın büyümeye daha fazla öncelik vermesi ve bu itibarla daha fazla dış kaynağa ihtiyaç duyulması beklenebilir.

İç piyasalardaki diğer bir kaygı, ekonomi yönetiminde bir kadro değişikliğine gidilip gidilmeyeceği ve olursa, değişikliğin siyaset-ekonomi dengesini ne ölçüde etkileyeceğidir. Doğal olarak piyasalar, ekonomik kararların, ekonomik ge-

rekçelere dayandırılmasını beklemektedir.

Türkiye'yi yakından ilgilendiren dış gelişmeler de bu aralar ülkemizin lehine değildir.

Ayrıca Suriye'den sonra Irak'taki gelişmeler ihracatımızı, nakliye gelirlerimizi ve yatırımlarımızı aşağıya çekmektedir. Rusya'ya uygulanmaya başlayan ambargonun ülkemizi ne ölçüde etkileyeceği belirsizdir. Ambargoya taraf olmanın da, dışında kalmanın da etkileri olacaktır. Rusya'nın, Ukrayna sınırına askeri yığınak yapmaya başlamasının sonuçlarını kestirmek kolay değildir.

Sonuç olarak;

Böyle dönemlerde, sakin olmak, duygusal hareket etmemek, uzun vadeli çıkarları göz önünde tutmak, siyasi ve ekonomik istikrarı öncelikli hedef olarak belirlemek en doğru bir davranış şekli olacaktır.

77 MİLYONUN BEKLENTİSİ

10 Ağustos 2014 tarihinde Cumhuriyet tarihimizde bir ilki yaşadık. Halkın oyları ile cumhurbaşkanı seçildi. Recep Tayyip Erdoğan politik yaşantısında bir eşik daha atlayarak birinci turda Cumhurbaşkanlığı seçildi.

İlk turda salt çoğunluğu temin ederek halk tarafından seçilmiş bir Cumhurbaşkanı'ndan toplum neler beklemektedir? Daha doğrusu 20'yi aşkın etnik kökene ve 6'yı aşkın mezhep ve dine mensup bu çok

kültürlü etnik yelpazenin ana beklentileri nelerdir?

- Görüşlerimi sıralamaya ve özetlemeye çalışayım;
- Dil, din, ırk ve etnik köken farkı gözetmeden 'Türküm' diyen herkese sahip çıkması ve haklarını koruması,
- Mezhep ayrımcılığı probleminin üstesinden gelerek aynen "balkon konuşmasında" söylediği gibi herkese eşit yaklaşmaya çalışması,
- Sosyal hukuk devletini ve demokratik cumhuriyeti daha da geliştirmeye yönelik eylem ve fikirlere destek vermesi,
- Başta gençlik olmak üzere herkesin özel hayatına karışılmasını öngören/yönlendiren söylemlere itibar etmemesi ve bu konularda 'Türkiye Mozaiğini' birleştirmeye çalışması,
- Gelişen ülkeler içinde sayılan ülkemizin yurt dışında itibarının artmasını sağlayacak uluslararası devlet politikamızın uzun vadeli bir master plan çerçevesinde evrilmesini sağlamak,
- Türkiye'yi "orta gelir tuzağından" kurtarmak üzere ardı ardına yapılan seçimler nedeniyle ikinci plana kaymış ekonomimizin 2023 hedeflerine ulaşmasını teminen yapılacak her türlü çalışmayı yönlendirmek ve desteklemek

Ülkeyi seçim ekonomisinden uzaklaştırıp;

a- Fert başına düşen milli geliri artırmak

b- G-20 ülkeleri arasında ilk 14'e girebilmek

- c- Komşularla gittikçe özlenen “sıfır sorun” eşiğini oluşturmak
- d- İthalata bağımlı büyüme modelinden vazgeçmek
- e- En az hizmet sektörü kadar imalat sanayinin de gelişmesini sağlamak
- f- İhracatta kg birim fiyatını mevcut 1.60 dolardan 2.50 dolara çıkarmak
- g- Katma değeri yüksek, yüksek teknolojik ürünlerin ülkemizde üretilmesini sağlayabilecek “entelektüel sermaye” ve AR-GE/İNOVASYON kültürünü geliştirmek
- h- Tarım ve hayvancılığın rasyonel şekilde yapılmasına destek sağlamak gibi birçok ekonomik hedefi artırabiliriz.

Ancak bunun yanında sosyal huzuru ve güven ortamını sağlamak ve toplumun uzlaşma kültürünü geliştirmek de gereklidir.

Gideceğimiz başka bir Türkiye olmadığına göre daha rahat ve huzur içinde yaşanılır bir Türkiye yaratma sürecini her bir birey desteklemekle yükümlüdür.

TÜRKİYE’NİN EN ÖNEMLİ EKONOMİK SORUNU: CARİ AÇIK GÜNCELLEMESİ (AĞUSTOS 2014)

Türkiye’nin en önemli ekonomik sorunlarının başında gelen cari açığın, bu yılın başından itibaren azalma eğilimine girdiğini görmek hepimizi sevindirmişti. Ancak bu eğilimin verilerinin yayımlanan son iki ayda tersine dönmeye başladığını görüyoruz.

Cari açıkta Haziran ayı beklentisi 3,7 milyar dolar iken, gerçekleşen rakam 4,1 milyar dolar oldu. 12 aylık kümülatif rakam ise 52,2 milyar doları buldu. Oysa yıl sonu cari açık beklentisi 45-50 milyar dolar aralığındaydı.

Elbette bu durumun çeşitli nedenleri vardır. Ana sebep ihracatın, beklendiği kadar artmamasıdır.

Türkiye İhracatçılar Meclisi’nin (TİM) verilerine göre, 2014 yılının Temmuz ayında ihracat, geçen yılın aynı ayına göre %0,1 oranında azalmıştır.

Ocak-Temmuz ayları arasındaki artış %5,7 ve 12 aylık artış sadece %2,2'dir.

Daha da önemli olan, önümüzdeki dönemde ihracatın daha fazla artacağına yönelik işa-retlerin görülmemesidir.

İhracatımızın yapısının zaten katma değeri yüksek, ileri teknoloji içeren, pahalı ürünlerden oluşmadığı gerçeği bir yana, dış pazarlardaki gelişmeler de bugünkü haliyle fazla umut vermemektedir.

İhracatımızda en önemli ikinci pazar olan Irak'taki olaylar, ihracatımızı, nakliye gelirlerimizi ve yatırımlarımızı olumsuz yönde etkilemeye devam etmektedir.

Batı'nın, Ukrayna'daki gelişmeler sonucu Rusya'ya uyguladığı ambargonun ihracatımıza avantaj sağlayacağı söylenmektedir ama bu beklentinin ne ölçüde gerçekleşebileceği belli değildir.

Bölgemizdeki çatışmalar nedeniyle gerileyen ihracatımız, bir süredir gelişmekte olan AB pazarlarına yaptığımız ihracatın artması ile telafi edilmiştir. Ancak Avrupa'dan gelen ekonomik veriler, bu bölgedeki büyümenin durduğu hatta negatife dönebileceğini göstermektedir. Aynı durum Japonya için de geçerlidir.

Almanya'nın Gayrisafi Yurt İçi Hasılası (GSYH) bu yılın ikinci üç ayında %0,2 oranında azalmıştır. Oysa Almanya, yılın ilk çeyreğinde %0,7'lik bir büyüme göstermiştir. Gerilemeye sebep olarak, Almanya'nın dış ticaret dengesinin bozulması gösterilmektedir. Rusya'ya uygulanan ambargonun bu dengeyi daha fazla bozabileceği söylenmektedir.

Fransa'da bu yılın ilk iki çeyreğinde büyüme oranı sıfırdır.

İtalya'da 2014 yılının ikinci çeyreğinde büyümede %0,2'lik bir gerileme kaydedilmiştir. İtalya yeniden "resesyona" girmiştir.

Bu veriler değerlendirilirken, Almanya ve Fransa'nın Avrupa ekonomisini yönlendiren iki temel ülke ve İtalya'nın Euro Bölgesi'nin en büyük üçüncü ekonomisi olduğu unutulmamalıdır.

Kısacası yakın bir gelecekte mevcut dış pazarlarımızda ve özellikle Avrupa pazarlarında bir ciddi genişleme beklenmemelidir.

Türkiye kısa vadede neler yapabilir, neler yapılmalıdır?

İhracatı artırma imkanları sınırlı olduğuna göre, ithalatı körükleyecek, örneğin iç talebi artıracak uygulamalardan kaçınılmalıdır. Faiz politikası ve özel kamu tüketim harcamaları bu hedefe uygun olmalıdır. Kur politikası bu hedefi desteklemelidir.

Büyüme oranı, FED kararları sonucu ortaya çıkabilecek likidite daralması da göz önünde tutularak gerçekçi biçimde belirlenmelidir.

Ekonomi yönetiminde güven ve istikrar ile siyasetin yön vermediği bir ekonomik ortamın son derece önemli olduğu unutulmamalıdır.

Ekonomi yönetimi konusunda ise şunları söyleyebiliriz:

Yurt dışında gerek AB Maliye Bakanları gerek yabancı ekonomi basınında güven ve istikrar yaratmış olan Ali Babacan ve EKK üyelerinin yeni kabinede göreve devam etmelerinde fayda vardır. Bu konuda yapılacak köklü revizyon ekonomimizde ciddi sıkıntı yaratabilir. Haziran 2015 yılında yapılacak genel seçimler sonucunda oluşacak kabinede ve üst düzey ekonomi bürokratlarında istikrarın sağlanması uygun olacaktır. 2023 hedeflerine yaklaşılması karar vericilerin istikrarı sağlamasına ve güven ortamının sürdürülebilirliğine bağlıdır.

SİĞINMACILAR VE GÖÇMENLER İÇİN AKILCI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇÖZÜMLER

Suriye iç savaşı ve sonrası Türkiye'ye sığınan ve sayıları 1,5 milyona yaklaşan Suriyeli sığınmacı ve göçmenler sorunu akılcı ve sürdürülebilir şekilde ele alınmalıdır. IŞİD'in ilerlemesi de bu sorunu körüklemektedir. Güney sınırlarımız ateş çemberinde.

Ortadoğu'nun kadim halkları olan Ezidiler, Keldaniler, Süryaniler, Kürtler, Türkmenler ve Araplar Mezopotamya'da dünyanın en eski uygarlıklarını kurdular.

Bu halklar ve uygarlıkları, dünyanın ortak mirası olup 21. Yüzyıla en büyük armağanıdır. Bu halkların kültür değerlerini korumak, başta UNESCO olmak üzere bütün insanların ortak görevidir.

Bu halkların hiç biri bu sonucu istemedi. Atmacadan kaçan kuş misali, bir çalıya sığındılar. Can korkusu ile sığındıkları çalıda yeterince özenli davranmamalarının geçerli bir mazereti vardır.

Yaşadıkları yalnızlık, işsizlik ve çaresizlik, korku ve panik yaratır. Korku yaşayan bu insanlar geleceğe endişe ile bakarken çevresini de rahatsız edebilir. Ülkesinde işinin ve evinin efendisi olan bu insanlar, bugün sığınmacı. Nerde ve ne zaman biteceği bilinmeyen bir süreç tabiler.

Birçok ilde, Suriyeli sığınmacılarla yerlilerin yaşadığı tartışma ve kavgaları gazete haberlerinde okuyoruz. Gaziantep'te yaşananlar çok taze. Yaşanan bu talihsiz süreci yok sayamaya-çağımız gibi, başa da dönemeyiz. Bu olgunun doğru yönetilmeye ihtiyacı vardır.

Sosyal Güvenlik Bakanlığı, geçici bir statü yaratarak, her aileden bir kişiye çalışma izni verip, sadece sağlık ve iş kazası sigorta primi alacak şekilde çözüm üretmelidir. Hükümetimiz de ücretlerden gelir vergisi almazsa işe girişleri kolaylaşacaktır.

Mülteci Kampı - ERBİL 2014

Kontrolsüz iş yeri açmak, kaçak ve kayıt dışı çalışmak, yol boylarında ve inanç merkezlerinde dilenmek zorunda bırakılan bu çaresiz insanlara hep beraber sahip çıkmalıyız. Başta hükümet ve daha sonra kurumlar ve iş insanları çözüm odaklı çalışarak, bu sorunu hep beraber insan onuruna yakışır şekilde bitirmeliyiz.

Irak halkı haksız ve zalim bir saldırının tehdidindedir. Bunlar komşularımızdır. Ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkiler içerisindeyiz. 10 milyar doların üstüne çıkan dış ticaretimiz bu saldırılar sonucu büyük yara almıştır. Kaybımız gittikçe büyümektedir.

Şimdiden milyar dolarlara varan bu kayıp, bölgemizde büyük etki yaratmıştır. Bu insanlık dışı saldırı derhal durdurulmalıdır.

Korku içinde topraklarından kopan bu insanlara her türlü yardım insanlık gereğidir.

Biz bu sürece yabancı değiliz. Mülteciliği bizden daha iyi kim bilir ki? Defalarca yaşanan politik gelişmeler sonucu çoğu insanımız farklı zamanlarda mülteci oldu. Halen mülteci olarak yaşayan yurttaşlarımızın sayısı az değil. Herkes hafızasını yoklasın ve etrafına baksın.

Suriyeli sığınmacıların çoğu giderek kalıcı göçmen konumuna geliyorlar. "77 milyon Türkiye nüfusu için 1 milyon göçmen nedir ki?" demeyin sakın. Türkiye mevcut sosyo-ekonomik ve konjonktürel durum içinde bunun üstesinden gelemmez. Aynı sorun, daha büyük boyutlarda Ürdün için de geçerlidir. Suriye'de kısa ve orta vadede politik çözüme ulaşılamayacağına göre siyasi irademiz konuya mutlaka kalıcı ve sürdürülebilir çözüm getirmelidir.

Yukarıda bölge işadamlarının önerilerini kısmen özetledim.

Konu faşizan eylemlere dönüşmeden mutlaka halledilmelidir. Alınacak kararlarda tabii ki bölgede ilk önce kendi vatandaşımıza iş ve aş temini gereklidir. Ancak Gaziantep gibi büyük şehirlerde nitelikli ve nitelsiz insan gücünün yetmediği yerlerde göçmen istihdamı söz konusu olmalıdır. Ayrıca iltica taleplerini iyice gözden geçirebilecek kurumsallaşmaya ve ilave uzman personele ihtiyaç vardır.

Bu konuyu şimdilik burada bitirmek ve zikredilen bölge ile ilgili dış ticaretimize ve özellikle kimyasalların ihracat sorununa geçmek istiyorum.

Mülteci Kampı

IRAK'A KİMYASAL İHRACATI

Irak Şam İslam Devleti (İŞİD) örgütü sorununun patlaması ve hızla gelişmesi ile birlikte 2014 yazı bölge ile ilgili ihracat açısından cehenneme dönüştü.

Haziran'da %22 civarında azalan kimyasallarımızın ihracatı Temmuz 2014 sonunda %46 civarına düştü. Yıllık 3 milyar dolar ihracat azalması söz konusu...

Almanya'dan sonra kimyevi maddeler ihracatımızda ikinci sırayı uzun zamandan beri alan

Habur Sınır Kapısı

IRAK şu anda (Ağustos 2014) beşinci sıraya düşmüş durumda. Bu kaybın gittikçe talep artışında bulunan başta Almanya olmak üzere diğer AB ülkeleri ile kompanse edilmesi söz konusu olamaz. Olsa olsa halen %45'lerde bulunan AB payı kriz öncesi konumu olan %52'lere gelir. Bu da kimyevi madde ihracatımızda oluşabilecek 3 milyar dolarlık riski karşılayamaz.

O halde alternatif arayışlar gerekli. Durumu giderek iyileşen ABD'ye kimyevi madde ihracatımızı geliştirmemiz gerek.

Eskiden beri konuşulan ancak bir türlü oluşamayan "Nitelikli Endüstri Bölgeleri"nin Ortadoğu'da kurulmasını destekleyip hem kalıcı barışa destek vermeli hem de buralarda yatırım yapacak Türk girişimcilerin ABD'ye vergisiz/gümrüksüz ihracatını ön görmeliyiz. ABD şu sıralar muhtelif nedenlerle aksayan Transatlantik Ekonomik Anlaşması haricinde FED kararları doğrultusunda giderek güç kazanıyor. ABD, AB'den sonra bizim ikinci ihracat bölgemiz olmalıdır.

TÜRK KİMYA SANAYİNDE GÜNCEL DURUM (26 AĞUSTOS 2014)

Erkene çekilmezse Haziran 2015’de yapılacak genel seçimlere 9 ay var. Cumhurbaşkanlığı seçiminin ardından Ahmet Davutoğlu’nun, AKP Genel Başkanı ve Başbakan olması kesinleşti. Geçici kabinede Ali Babacan dahil (ekonomik istikrarı sağlamak üzere) ekonomiden sorumlu bakanlar değişmeyecek.

Bu iyi bir gelişme ancak %4 lük büyüme hızı, 2023 hedefleri ve doğrudan yabancı yatırımlar hedefi yakalanabilecek mi?

FED’in aldığı ve alacağı kararlar çerçevesinde sermaye akışının gelişmekte olan ülkelere, başta ABD olmak üzere gelişmiş ülkelere kayacağı varsayımı hepimizi tedirgin ediyor. Üstüne üstlük özel sektörün gittikçe artan yurtdışı döviz borcu, kredi maliyetinin artışı, doların yukarıya doğru dalgalanmaya geçmesi, enflasyonun hedeflerin üzerinde artışı, reel faizin negatife düşmüş olması, iç ve dış taleplerdeki durağanlık gibi olgular hiç de iyiye alamet değil.

Şimdiden 2015’in 2014’ü aratacağı varsayımları dile ge-

tiriliyor. Tabii ki kimya sanayimiz de bundan az da olsa nasibini alacak. Niye “az” diyorum, çünkü kimya sanayi genelde sermaye yoğun bir sektör olduğu için hep bu tür konjonktürde tedbirini zamanında almasını bilmiştir.

Daha evvelki sayfalarda da belirttiğim gibi ekonomideki karar süreçlerinde karar vericilerin değişmemesi önemli bir faktördür. Önümüzdeki süreçte genel seçimlere kadar inşallah bu olguyu izleriz.

Ancak şu anda gerekçeleri gittikçe artan gelişmelerle erken genel seçime gidilirse hem 3 dönemlilik, hem de yeni değişecek ekonomiden sorumlu bakanlar nedeniyle istikrar bozulabilir ve 2014’ün son çeyreğini ekonomik açıdan kaybedebiliriz.

Her ne kadar seçim ekonomisi sürecinde azami itina gösterilmiş olsa da yine üst üste gelen 3 seçim (yerel, cumhurbaşkanı ve genel seçimler) nedeniyle mali disiplinin sürdürülebilirliği kısmen bozulmuş bulunmaktadır.

Kimya sektöründeki aylık Yönetim Kurulu toplantılarımızda her biri kendi alt sektörün sözcülüğünü yapmakta olan arkadaşlarımız, verdikleri bilgilerde aylık veya 2 aylık değişkenlikleri anlatmaya başladılar.

Tüketim kimyasallarında iç talebin azalması veya durağanlaşması, ihraç kimyasallarında Irak’ta %50’ye varan azalmalar söz konusu. Tek olumlu gelişme başta Almanya olmak üzere AB ülkelerindeki ihraç ürünlerimize talep artışı.

- 7-8 Kasım’da yapılacak Kimya Sanayi Şurasındaki konular şöyle:
- Strateji Belgemizdeki eylem planlarının gecikmeden gerçekleşmesi,
- Katma değeri yüksek kimyasalların ülkemizde üretilmesi,
- YOİKK’in sonuçlandırılması,
- Ar-Ge Merkezlerinin sayısının artırılması,
- Nitelikli eleman yetiştirilmesi,
- Küresel ekonomide yeni trendler ve gelişen ekonomilerde yatırım süreci (sıkıntılar)
- Yatırım teşvikleri ve revizyon beklentisi
- Kümelenme (Chemport örnek modeli)
- Petrokimyasallarda trendler
- Katma değeri yüksek plastiklerin üretilmesi
- Ara girdi kimyasalları ithalatının gittikçe artması sorunu
- İstanbul’da düzenlenecek Şura’nın çıktılarını TOBB Kimya Meclisi toplantılarında irdelemeye devam edeceğiz.

Daha evvel 10 adet olarak belirlemiş olduğumuz Türkiye’de üretimi öngörülen kimyasallar sayısını daha detaylı bir çalışma ile 17’ye çıkardık. TÜBİTAK-MAM ve Hacettepe Üniversitesi ile süregelen işbirliğimizin dozunu biraz daha yükselterek ön fizibilite projelerinin sayısını da artıracacağız.

Elimizde hedeflediğimiz 17 kimyasalın her birinin üretim projesinin de olmasını istiyoruz. Zor bir süreç ama yine de azimliyiz.

İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçıları Birliği’nin (İKMİB) önderliğinde yine Ekim 2014’te ortak kauçuk plantasyonu temini için Malezya, Kamboçya ve Endonezya’ya gidilecek. Bu gelişme de 2-3 senedir hedeflenen bir olgu.

Ancak Evyap’ın satın aldığı palmye plantasyonu gibi olmamalı. Satın alınacak veya ortak olunacak kauçuk plantasyonundan elde edilen kauçuklar Türkiye’ye teşvikli girmeli. Aksi takdirde bu tür girişimlerin geleceği tehlikeye girer.

Hedeflenen, temel hammaddelere daha kolay ve daha ucuz ulaşımdır.

YENİ HÜKÜMETİ BEKLEYEN EKONOMİK SORUNLAR (AĞUSTOS 2014)

Dış piyasalardaki ve yurt içindeki gelişmelere baktığımızda, yeni hükümeti bekleyen ekonomik sorunlarda fazlaca bir değişiklik olmayacağını görüyoruz. Ekonomi yönetiminde de bir değişiklik yapılmayacağı beklentisi yaygın olduğuna göre, kısa vadede ekonomik politikalarda da, radikal bir değişim söz konusu olmayacaktır diye düşünüyoruz.

FED Başkanı Janet Yellen'in yaptığı konuşmadan sonra, ABD'nin tahvil alım programını aynen uygulayacağı ve faizleri artırmaya hazırlandığı konusunda hiç kimsenin kuşkusu kalmamıştır. Tartışılan husus, faiz artırımının zamanlamasıdır. Başkan Yellen, "işgücü piyasasındaki iyileşmeler, tahmin edilenden daha hızlı olmaya devam ederse, faizler beklenilenden önce artırılabilir" demiştir. Beklenti, bu artırımın gelecek yılın ilk yarısında gerçekleşeceği şeklindedir.

ABD faizlerindeki yükselmenin Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeleri olumsuz yönde etkileyeceği söylenebilir. Çünkü böyle bir durumda, uluslararası fonlar hem güvenli ve hem de karlı olan ABD'ye yönelecek, Türkiye gibi cari açığını kapatmak ve büyümek için dış kaynağa

muhtaç olan ülkeleri zora sokacaktır. Dış kaynak bulunabilse bile maliyeti daha yüksek olacaktır. Bu durumdaki ülkelerin kredi notu da önem kazanacaktır. Çünkü yabancı kaynaklar, ülkelerin güvenilirliğini bu notlara bakarak belirlemekte ve yatırımlarını buna göre yönlendirmektedir. Türkiye, ülke kredi notunun düşürülmemesi konusunda hassas davranmalıdır.

Yeni hükümetin, bir sanayi planı yapması, rekabet edebilir sektörleri belirlemesi ve kaynaklarını bu sektörlerle yoğunlaştırması şarttır. Aksi takdirde, genel bazda verilen teşvikler

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası

kaynakların israfı anlamına gelmektedir.

Yeni hükümetin faiz politikasını da gerçeklere uygun olarak belirlemesi gereklidir. Merkez Bankası üzerinde siyasi otorite baskı unsuru oluşturmamalıdır.

Cari açığın kapatılmasında en sağlıklı yollardan biri de doğrudan yabancı yatırımların artırılmasıdır. Yabancı yatırım, sadece sermaye girişi değil, istihdam artışı, teknoloji transferi ve yeni pazarlar anlamına da gelir. Uygun bir yatırım ortamının sağlanması için, bölgesel güvenlik, ekonomik ve siyasi istikrar, karlılık, iyi ve hızlı işleyen uluslararası nitelikte bir hukuk düzeni, haksız rekabet yaratan kayıt dışı oranının azaltılması gibi önlemlere ihtiyaç vardır. Halen ülkemizde bu ortam ne yazık ki mevcut değildir.

Ekonomi, dinamik bir süreç içinde oluşur ve gelişir. Sorunlar hep vardır ve olacaktır. Önemli olan önlem alınırken ve politikalar belirlerken, önceliklerin iyi tespiti ve zamanlamasının doğru yapılmasıdır. Ekonomik sorunların, ekonomik kurallar içinde çözümüne çalışılması gereklidir.

Yukarıda açıklanan konular 9 aylık geçici hükümetten ekonomik alandaki beklentilerdir. Ancak genel seçimler öne alınırsa çok şey değişebilir.

Bekleyip hep birlikte göreceğiz.

TÜSİAD YÜKSEK İSTİŞARE KURULU TOPLANTISI

CUMHURBAŞKANI KONUŞMASININ İRDELENMESİ

18 EYLÜL 2014

Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan yaklaşık 3 senelik bir aradan sonra TÜSİAD'ın toplantısına katıldı. TÜSİAD'ın yeni başkanı Haluk Dinçer'in davetini kabul eden Erdoğan aradaki buzları çözmüş oldu ve Başbakan olarak alıştığımız üslubundan farklı olarak nispeten ılımlı bir konuşma yaptı.

İcraatin başında olduğu yılları aratmasa da, bazı konularda önemli mesajlar verdi.

Özetle belirtmek gerekirse;

-Sanayicileri dördüncü, beşinci ve altıncı bölgelerde yatırıma davet etti. Özetle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'ya da yatırım yapın dedi. "Bu bölgelere yatırım yaparsanız sizlere hizmetkar olmaya hazırız" dedi. "Sadece İstanbul'da değil oralarda da yatırım yapın".

-"Ellerimizi yumruklaşma için değil tokalaşma için kullanalım" dedi. Haluk Dinçer'in "Kutuplaşmayı ortadan kaldırmaya yönelik liderlik yapın" çağrısına bu şekilde cevap vermiş oldu.

-Paralel yapıya çok şiddetli şekilde yüklendi. Artık 15 sene evvelki Türkiye yok "Yeni Türkiye" var dedi.

-Bank Asya için isim vermeden "battı" ifadesini kullandı ve bu bankayı zorla ayakta tutmanın bir anlamı olmayacağını söyledi.

-Gezi olaylarını ve sanayicilerden destekleyenleri eleştirdi. Hemen arkasından Mısır, Ukrayna, Suriye ve Irak olaylarına geçti ve halkın iradesinin önemine değindi.

-"17/25 Aralık Darbesinin arkasında paralel hareket var" dedi.

-Faiz lobisine şiddetle yüklendi.

-"Türkiye'nin itibarı üç haberle zedelenmez. (Washington Post ve New York Times) Tamamen dezenformasyon ama sizler gereken desteği vermiyorsunuz" dedi.

-Kredi değerlendirme kuruluşlarına değindi ve bunlardan ikisinin derecelendirmesinin son derece "art niyetli ve yanlış" olduğunu söyledi.

-"Hukuk sistemini güvenilir hale getireceğiz. Ancak paralel hareketin yandaşları yargıya sızmış. Bunları temizleyeceğiz" ifadelerini kullandı.

Ayrıca, "Siz Sanayiciler 'Yeni bir vizyon' hazırlamalısınız. Eski devirleri unutun. Yapıcı eleştirilerinizi tek tek Başbakan ile irdeleyeceğiz. STK'lar her yerde yürüyüş miting yapamaz. Miting yapılacak yerler bellidir. İstikrar ve birliğimizi koruyacağız. Artık Güneydoğu'da kepenkler kapanmıyor. Çözüm süreci hızla geliyor. Enerjimizi kutuplaşmaya, kamplaşmaya değil daha güzel şeylere harcayalım" gibi görüşler ifade etti.

Gelelim satır aralarına ve kıssadan hisse çıkarmaya:

TÜSİAD ile Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan arasında sığ bir yakınlaşma var. Artık direkt suçlamalar yok. Üslup değişikliği var.

Sadece Batı'ya değil Doğu'ya da açılın mesajı var.

Gezi olayları arkasında olanlara ve hizmet hareketine çok ciddi savaş açılmış durumda.

TESK'ten sonra ikinci konuşmasını TÜSİAD üyelerine yapan Cumhurbaşkanı TÜSİAD'a mensup sanayicilere Başbakan olduğu dönemlere nazaran daha olumlu ve ılımlı yaklaştı.

Daha ziyade yapıcı eleştiriler yapan Cumhurbaşkanı'na, daha evvel konuşma yapan TÜSİAD Başkanı'nın da yaklaşımı olumlu ve oldukça yapıcı idi.

18 Eylül 2014 TÜSİAD Yüksek İstişare Kurulu Toplantısı

TÜSİAD Başkanı ve Yüksek İstişare Kurulu Başkanı konuşmalarında,

- . Kutuplaşma
- . Yargı reformu
- . Çözüm süreci
- . Yatırım ortamını iyileştirme
- . Nitelikli eğitim
- . Entelektüel sermaye
- . İmalat Sanayisinin GSMH içinde 10 yıldan beri düşmesi nedeniyle konuya önem verilmesi gibi ana konulara değindiler.

Cumhurbaşkanı bunlardan sadece; yargı reformu ve çözüm sürecine değindi. Diğer konular teğet geçildi. Sonuçta üç sene aradan sonra beklenenden daha olumlu bir sürece başlanılmış oldu. Bu sürecin dalgalanma değil karşılıklı anlayış ve işbirliği içinde geçmesini umuyoruz ve diliyoruz.

İSTANBUL SANAYİ ODASI KİMYA MESLEK KOMİTELERİ ORTAK TOPLANTILARI (EKİM 2014)

Çevre ve Şehircilik Bakanı İdris Güllüce'nin de katıldığı toplantıya, İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisinin ve Meslek Komitelerinin değerli üyeleri, İSO Başkanları ve benim gibi birkaç sektörel dernek başkanı katıldı.

Ülkemizdeki sanayi üretiminin yaklaşık yüzde 45'ini sağlayan İSO üyelerinin her sene yapılan bu toplantısı açık söylemek gerekirse amacına pek ulaşmayan, verimsiz bir toplantı

İstanbul Sanayi Odası Kimya Meslek Komiteleri Ortak Toplantıları - 01 Ekim 2014

olarak idrak edildi. Nedenlerini şöyle açıklayabilirim:

10 civarında konuşmacının yaptıkları sektör sunumlarından ancak 3 tanesi doyurucu ve amaca yönelik, diğerleri ise iyi hazırlanmamış, amaca yönelik olmaktan yoksun komitelerin hazırlamış olduğu mikro sorunları içeren sunumlardan ibaret kaldı.

Kimyasal Ürünler ile Plastik ve Kauçuk Ürünlerin İmalatı, yani bizim sektörümüzün sunumunu yapan Haluk Erceber, iyi bir sunuş hazırlamıştı ve tamamen akılda kalacak, içerikli bir sunum yaparak özellikle Chemport Projesi'nin önemine vurgu yaptı. Ne yazık ki bazı katılımcılar, hazırlanmış olan görsel metinleri hızla okuyarak kendilerine ayrılan beş dakikalık süreyi kullandılar. Zaten herkese dağıtılmış olan yazılı metinlerin okunması hiçbir farkındalık yaratmadı.

İSO Başkanı Erdal Bahçivan'ın yaptığı konuşma içerik olarak zengin ve amacı doğrultusunda çevre sorunlarına yönelik bir sunuş idi. Sunuşun içinde en göze çarpan ve iyi vurgulanan

konu "Sanayi atıklarının yerel yönetimlere bedelsiz olarak verilmesi" konusuydu. Bu mesele önemli olduğu için yaptığı konuşmadan bu bölümü olduğu gibi aşağıda aktarıyorum:

"Sanayiden kaynaklanan ambalaj atıklarının belediyelere bedelsiz verilmesi konusu; 2007 tarihli yönetmelikte mevcuttu ve biz sanayiciler her platformda bunun yanlış olduğunu dile getirdik ve 2008 yılında Danıştay tarafından 'ambalaj atıklarının bedelsiz verilmesi' hükmünün yürütmesi durduruldu.

Karar sonrası 2011 yılındaki yönetmelik revizyonu ile sorun çözülmüş ve bugüne kadar gelinmişti. Maalesef söz konusu işleyiş bu sefer 'ambalaj atıklarının bedeli karşılığında verilmesi' aleyhine yönelik açılan dava sonrası Kasım 2013 tarihli Danıştay kararı ile tekrar sektöre uğramıştır. Bu karara istinaden sanayicilerin; ambalaj atıklarını belediyelerin toplama sistemlerine bedelsiz olarak vermesi gerekmektedir.

Ekonomik bir değeri bulunan ve mülkiyet hakkı kapsamına giren bu atıkların 'bedelsiz olarak verilmesi' Anayasa ile korunan mülkiyet hakkını ihlal etmektedir. Sanayi işletmeleri ambalaj atıklarını bedelsiz vermek zorunda kalarak ciddi bir gelir kaybına uğramaktadır.

Ambalaj atıkları yönetiminde başarı, hali hazırda oturmuş sanayi tarafındaki süreci değiştirmekten çok, konulardan kaynaklanan atıkların kaynağında ayrı toplanmasına yönelik plan ve programların geliştirilmesiyle sağlanabilir.

Atıkların kaynaktan ayrı toplanması konusunda kurulacak sistemler için belediyelere finansman kaynağı olarak sürekli gündeme gelen ve kısır döngüye giren bu sorunu ileriye yönelik kalıcı bir çözüme kavuşturmak açısından, Çevre Kanunu ve ilgili mevzuatta değişiklikler yapılmalı ve ambalaj atıklarının serbest piyasaya koşulları ve rekabet ilkeleri çerçevesinde değerlendirilebilmesine olanak sağlanmalıdır."

Bunun haricinde iklim değişikliği ile yapılan mücadele, İstanbul'da sanayici olarak üretim yapmanın giderek artan sorunları, kentsel dönüşüm, yerli kaynaklarımızın kullanımı, enerji verimliliği gibi konulara da değinen konuşma ilgiyle izlendi.

Sektörümüzle ilgili olduğu için Haluk Erceber'in sunuşuna burada yer vermek de yararlı olacaktır:

Yatırım ortamının iyileştirilmesi ve sanayinin GSYİH içindeki payının tekrar yükseltilmesi için tüm lojistik imkanlarından en verimli şekilde faydalanacak deniz kenarında kurulu kümelerin sayısı artırılmalı ve projeler desteklenmelidir. 2023 hedefleri için iyi planlanmış kümelere ve hızlı bir onay sürecine ihtiyaç vardır.

Sanayinin yerleşimi için öncelikle kümelenmeye imkan veren ve teşvik eden sanayi arazisi tahsisi ve taşınma için gerekli ekonomik ortamların yaratılması gerekmektedir.

Kümelenme projelerine tahsis edilecek alanların etraflarında hem genişlemeyi öngören, hem de şehirleşmeye engel olacak koruma alanları kurulması, sanayi yatırımlarının uzun ömürlü olmasına ve ülkemize katma değeri doğru olarak yaratmalarına imkan verecektir.

Kimya sanayi tüm sanayi dallarına hizmet veren ve katma değer yaratan, bu nedenle de sanayisi gelişmiş ülkelerde ekonominin gelişmesi için en fazla teşvik edilen sanayi dalıdır.

Ana kimyasal üretimi; hammadde kaynaklarına yakın (rafineri vb.) sermaye yoğun ve sürüm maddesi üreten tesisler gerektirir. Performans kimyasalları ise katma değeri yüksek, müşteri odaklı, 'know-how' ile öne çıkan ve 'hinterland' a yakın teknolojik tesisler gerektirir. Sermaye yoğunluğu gerektirmeyen bu tesisler, kalifiye elemanlar ile Ar-Ge ağırlıklı çalışır. Sadece kendi üretimlerine konsantre oldukları için 'utility' dahil diğer servisleri hizmet olarak satın alıp kümelenme avantajı ile rekabeti sağlarlar.

Bu nedenle 'Chemport Kimya Kümesi'nin; sanayi ve ticaretin %60 miktarını sağlayan Güney Marmara Bölgesinde kurulması desteklenmelidir.

Plasik ve kauçuk ürün sanayinin atıkları olan plastik, kauçuk ve karbon siyahı 'Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik' de belirtildiği üzere tehlikesiz özellik göstermektedir. Ekonomik değere sahip olan bu atıklar yarı mamul olarak üretimde kullanılabilir. Bu durum çevresel etkilerin ve risklerin azalmasını sağlamaktadır. Mevzuat tehlikesiz atıkların lisanslı firmalarca geri kazanılmasını zorunlu tutmaktadır. (Üretildikleri yerde geri kazanım hariç) Geri dönüşüm firmaları bu tür atıklara hiçbir işlem uygulamadan tekrar satmakta,

TKSD Yönetim Kurulu Üyesi HALUK ERCEBER/İSO Toplantısında

haksız kazanç elde etmektedirler. Bu firmaların geri dönüşüm yapmaları sağlanmalıdır.

Kauçuk atıkları yurtdışından ithalat yoluyla da temin edilebilmektedir. Geri kazanım firması olmayan ancak bu tür artıkları da üretimlerinde kullanmak isteyen üreticiler lisans almak zorunda bırakılırken, gümrüklerde Türkiye'ye girişte herhangi bir lisans aranmamaktadır. Bu durumun çözüme kavuşturulması ve lisanslı firmalara izin verilmesi gerekmektedir. Bu lisansların da Ticaret ve Sanayi Odaları tarafından kapasite raporuyla kontrolü yapılması sağlanmalıdır.

İlaç atık bertarafında mevcut durumda İZAYDAŞ tekel durumundadır. İZAYDAŞ'ın uyguladığı bertaraf ücretleri yüksek olup zaten zor durumda olan ilaç endüstrisine artı maliyet yükü getirmektedir. İlaç bertaraf ücretlerinde indirimle gidilmesi endüstriye olumlu yansımaktadır.

Ayrıca bu tesiste yaşanacak acil durumlardaki duruşlar sektörün atıkları geçici depolamasında sıkıntı oluşturmaktadır. Alternatif yakma tesisleri oluşturmalı, bu konuda teşvik verilmelidir.

Plastik ambalajlara yönelik olumsuz bir algı yaratılmaktadır. Sektör olarak bilimsel verilere dayanarak bu yanlış bilgilendirmelerle mücadele edilmekte, ancak bu yeterli olmamaktadır. Kamunun halkı doğru bilgilendirmesi önemlidir. Bilgilendirme çalışmaları kapsamında her türlü desteği vermeye hazır olan sektör ile Bakanlığımızın birlikte çalışma yürütmesi önem taşımaktadır.

Plastik sektöründe kapalı sistemlerde üretim yapılması durumunda makineler üzerine davlumbaz tertibatı kurulmasının gerekmediğine ilişkin merkezi karar olmasına rağmen; özellikle levha ekstrüzyonu ile üretim yapan işletmelere - kapalı sistemde çalıştıklarını belgelemelerine rağmen - birçok il müdürlüğü bu sistemlerin kurulmasını zorunlu tutmaktadır. Yasal düzenleme ile uygulamada bütünlük sağlanmalıdır.

Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nce, ürünlerini ambalajlı olarak piyasaya süren işletmelere her ambalaj cinsi için belirli oranlarda geri dönüşüm yükümlülüğü getirilmektedir. Bu oran kağıt, plastik, metal ve cam atıklarda olduğu gibi kompozit atıklarda da 2014 yılı için %44'tür. Ancak ülkemizde kompozit ambalaj atıklarını geri dönüştüren firma sayısı oldukça yetersiz olduğundan ne yetkilendirilmiş kuruluşlar ne de TAT'lar piyasaya süren firmalara belgelendirme dosyaları hazırlayamamaktadır. Yapılamayan belgelendirmelerin yükümlülüğü her yıl bir sonraki yıla %10 katlanarak devam etmektedir. Kompozit atıkların geri dönüşümünün sağlanması konusunda ilgili çalışan firmalara destek sağlanmalıdır. Yeterli geri kazanım tesisi oluncaya kadar kompozit ambalaj atıkları için belirlenen belgelendirme oranı düşürülmelidir.

Çevre konusunda çok sayıda yeni regülasyon sanayicileri zorlamaktadır. Sanayicilere eğitim, uyum ve iş kolaylığı sağlayacak destek birimlerinin kurulmasında fayda vardır.

Yasal mevzuatta standardizasyon olmalı, tanımlar, uygulamalar çelişki oluşturmamalıdır. Mevzuat birbiriyle çelişmemelidir. Örneğin yeni sınıflandırma yönetmeliğine uygun Güvenlik Bilgi Formu Yönetmeliği hala yayınlanmamıştır.

Yasal bildirim süreçlerinde (örneğin ambalaj atıkları, atık beyan, kimyasal envanteri, e-izin vb.) sistemsiz olarak çok sıkıntılar yaşanmaktadır. Yoğunluktan dolayı sistemler bloke olmakta; bildirim tamamlanması çok uzun süre almaktadır. Bilgi işlem alt yapıları bu yoğunluklardan etkilenmeyecek şekilde iyileştirilmelidir.

'Geçici depolama' alanları için ilgili mevzuata uygun olarak il müdürlüğünden izin alan tüm tesisler, Toprak Kirliliği Yönetmeliği kapsamında 'şüpheli saha' konumundadır. Yönetmeliğin uygulanmasında halihazırda çok büyük zorluklar yaşanmaktadır. AB'de dahi henüz direktif olarak var olmayan bu yönetmelik tekrar ele alınmalıdır.

Yeni yapılar için önem arz eden 'enerji ve su tasarrufu' konusunda kentsel dönüşüm bir dönüm noktası olarak değerlendirilmelidir. Önemli enerji tasarrufları sağlayabilen pencere, izolasyon vb. yapı bileşenleri teşvik edilmelidir.

TOBB TÜRKİYE KİMYA SANAYİ MECLİSİ TOPLANTI RAPORU (25 EYLÜL 2014)

25 Eylül 2014'de Ankara'da yapılan toplantının raporu şu şekildedir:

TOBB Kimya Meclisi Toplantısı

Meclis Başkanı Timur Erk, sektörün genel bir değerlendirmesini yaptığı açılış konuşmasında gayrisafi milli hasıla içinde imalat sanayinin azalan payına atıfla üretim olmadan hizmet sektörünün de var olamayacağına dikkat çekmiştir. 2023 yılı ihracat hedeflerine ulaşmak adına imalat sanayinin önemine değinen Erk, sektörün sürekli devam eden mevzuat uygulamalarına yönelik yaşadığı çıkmaza vurgu yapmıştır. Emtia fiyatlarındaki düşmenin petrokimya sanayisine yansımamış olduğunu da sözlerine ekleyen Erk, artan cari açığında sektörün büyüme hızını etkilediğini kaydetmiştir.

Gündem 1: Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği ile ilgili Bedelsiz Toplama Konusu

Toplantının birinci gündem maddesi kapsamında 'Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği' çerçevesinde Belediyeler Birliği'nin ambalaj atıklarının "bedelsiz şartı aranmaksızın" ifadesini mahkemeye götürmesi sonucunda Danıştay'ın Haziran ayında verdiği bir kararla ambalaj atıklarının bedelsiz toplanmaya başlanmasının yarattığı sorunlar tartışılmıştır. Ekonomik değeri bulunan atıkların Çevre İl Müdürlüklerine verilen talimat neticesinde yeniden bedelsiz toplanmasının sanayiye ciddi mali yük getirdiği hususunda tüm sektör temsilcileri hem fikirdir.

Konu hakkında detaylı açıklamada bulunmak üzere toplantıya davet edilen Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdür Yardımcısı Sebahattin Dökmeci, söz konusu karar sonrası Bakanlık olarak temyize gidildiğini ancak sürecin uzayabilmesi ihtimali göz önünde bulundurularak yeniden mevzuat değişikliği çalışmalarının da başlatıldığını belirtmiştir. Atıkların toplanıp, geri kazanımının ve geri dönüşümünün sağlanmasının mümkün değil ise sağlıklı bir şekilde bertarafının sağlanmasının Bakanlığın önceliği olduğunu kaydeden Dökmeci, uygulayıcı görüşlerinin de mevzuat hazırlama çalışmalarında mutlaka dikkate alınacağını ifade etmiştir.

Yönetmeliğin tarihçesi ve önceki uygulamalar sonrasında mevcut duruma nasıl gelindiği konusunda detaylı bilgi veren Atık Yönetimi Şube Müdürü Aylin Çiçek ise mevzuatta sanayinin satışına müsaade edilecek bir revizyona gidileceğini ve yeni çıkarılacak mevzuatta bedelli bedelsiz ifadelerinin zikredilmeden uygulamanın serbest piyasa akışına bırakılmasının hedeflendiğine değinmiştir.

Meclis Başkanı Erk, konu hakkında gerekli farkındalığın yaratılması ve temyiz süreci zarfında Bakanlığın desteklemek adına konunun muhatabı tüm sektör meclisi başkanlarının bir araya gelerek Türkiye'nin ambalaj atığı zararının ortaya konulacağı bir basın toplantısı yapılmasını önermiştir.

Gündem 2: 24.07.2014 Tarihinde Yayınlanan ÖTV Genel Tebliğindeki Düzenleme ile ÖTV'ye Tabi Solventlerin İthalatında Uygulanan Teminat Mektubu Uygulamalarına İlişkin Kimya Sektörün Yaşadığı Sıkıntılar

Toplantının ikinci gündem maddesi çerçevesinde, 24.07.2014 tarihinde yayınlanan ÖTV Genel Tebliğindeki düzenleme ile yatırılan teminatın %80'inin erken çözümü için Erken Teminat Çözüm Sertifikası alması konusunda aranan şartların (35 işçi çalıştırılması, Türk Standartı bulunmayan ürünler için TSE Kriterine Uygunluk Belgesi -TSEK Markası- istenmesi vd.) küçük ve orta ölçekteki işletmeler için karşılanmasının güç olduğu belirtilmektedir. Timur Erk, sektörde yeni düzenlemenin büyük firmaları dikkate alan tabana yayılmayan bir uygulama sistemi getirdiği ve böylece küçük ve orta ölçekli firmaların teminat çözümünden yararlanmasının imkansız hale geldiği yönünde bir görüşün hakim olduğunu ifade etmiştir.

Konu hakkında toplantıya katılım sağlayan Gelir İdaresi Başkanlığı Gelir Yönetimi Dairesi Başkanlığı ÖTV Şube Müdürü Murat Şahan ve Grup Başkanı Ersin Saklar açıklamalarda bulunmuştur.

Saklar, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na verilen yetkiyle belirlenen ÖTV Kanunu'nun A ve B cetvellerinde özellikle sanayinin üretiminde girdi olarak kullanılan akaryakıt ve petrol türevlerini içeren hammaddelerin öncelikle tecil telkin, indirimli vergi ve teminat uygulamaları yoluyla 2008 - 2012 yılları arasında teşvik edilmiş olduğunu ancak yaşanan usulsüz uygulamalardan ötürü iade sistemine geçilmek durumunda kaldığını kaydetmiştir.

Bu çerçevede tek teminat uygulamasının getirildiğini ve devamında da bu teminatları hızlı çözmek amacıyla elektronik ek-11, ek-12 uygulamasının başlandığını ifade eden Saklar, 2014 yılı Nisan ayında da Gümrük ve Ticaret Bakanlığıyla yapılan bir protokol kapsamında uygulamanın fiilen yürürlüğe girdiğini belirtmiştir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın işletme belgesine sahip 50 ve üzeri çalışan talebinin daha kolaylaştırıcı olması hedefiyle 35 kişiye indirildiğini de vurgulayan Saklar, mevcut düzenlemede KOBİ'leri dışlayıcı bir uygulama olmadığını da altını çizmiştir. Düzenlemelerin amacının dürüst sanayicilerin işini kolaylaştırmak, sahtekarlık yapmak amacıyla piyasaya girenleri de dışlamak olduğu dile getirilmiştir.

Gündem 3: Kimyasalların Kaydı, Değerlendirilmesi, İzni ve Kısıtlanması Hakkında Taslak Yönetmelik

Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğünden konu hakkında bilgi vermek üzere toplantıya katılım sağlayan Haydar Hazer, “Kimyasalların Kaydı, Değerlendirmesi, İzni ve Kısıtlanması Hakkında Taslak Yönetmelik”in henüz yeni değerlendirmeye sunulduğunu, sanayicilerden 31 Ekim 2014 tarihine kadar görüş toplanacağını dolayısıyla söz konusu düzenlemenin bir sonraki toplantıda görüşülmesinin daha faydalı olacağını kaydetmiştir.

Bahse konu yönetmeliğin bir sonraki meclis toplantısında yeniden gündeme alınarak değerlendirilmesine karar verilmiştir.

Gündem 4: Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik

Toplantıda “Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik” kapsamında öngörülen tehlikeli madde faaliyet belgesi alma zorunluluğuna istinaden tehlikeli madde güvenlik danışmanı uygulamasına yönelik eğitim bedellerinin yüksekliği ve atıkların da aynı kapsamda uygulama dahilinde olması konusunda sektör temsilcileri sıkıntılarını dile getirmiştir.

Ulaştırma Bakanlığı Tehlikeli Mal ve Kombine Taşımacılık Düzenleme Genel Müdürlüğü’nden Daire Başkanı İsmail Hakkı Gedikoğlu, karayolu tehlikeli mal taşımacılığına konu olan ADR sözleşmesine 2005 yılında taraf olduğunu belirterek, 27 Ağustos 2014 tarihinde sektörün ihtiyaçlarına binaen ilgili yönetmelikte tekrar bir revizyona gidildiğini ve bu revizyonla da bazı uygulamaları aşamalı olarak ileri tarihlere ötelediklerini belirtmiştir. Gedikoğlu yapılan yeni düzenleme ile getirilen değişiklikleri aşağıdaki şekilde özetlemiştir:

- Yurtiçi kargo taşımacılığında ve yurtiçi ambar işletmecilerine ilişkin uygulamalarda aranan yetki belgelerine ilişkin birtakım uygulamalarda erteleme yapılmıştır.
- Taşıt uygunluk belgesiyle ilgili yeni düzenlemeler yapılmıştır.
- Tehlikeli madde faaliyet belgesi alma zorunluluğu 31.12.2014 tarihine kadar uzatılmıştır.
- Tehlikeli madde güvenlik danışmanı bulundurma zorunluluğu da 30.06.2015 tarihine kadar uzatılmıştır.
- Tehlikeli madde taşımacılığında kullanılan ambalajların UN kodlu olması gerektiğine atfla test ve sertifikasyon işlemleri bir protokolle TSE’ye verilmiştir.
- Ayrıca, basınçlı kaplarla test, sertifikasyon, taşınabilir gaz konteynerleri, CSC kapsamındaki deniz yoluyla taşınan konteynerlerle ilgili test, sertifikasyon işlemleri de Türk Loydu’yla yapılan bir protokolle Türk Loydu tarafından yürütülmektedir.
- 24.10.2013’den önce üretilmiş ambalajların 31.12.2015 tarihine kadar kullanılmasına karar verilmiştir.

Gedikoğlu ülkemizde 50 tonun üzerindeki tehlikeli maddelerle ilgili faaliyette bulunanların envanterini çıkarmak, Türkiye’nin risk değerlendirmesini, risk haritasını belirlemek amacıyla tehlikeli madde faaliyet belgesi zorunluluğunun getirildiğini vurgulamıştır. Tehlikeli madde güvenlik danışmanlarının görev yetki ve sorumluluklarının da belirlendiği zaman hem üreticiyi hem taşımacıyı hem de depolayanı ayırıştırın ve rahatlatıcı bir uygulama olduğuna değinen Gedikoğlu, bu uygulamanın Avrupa Birliği direktiflerinin yanında bir de taraf olunan uluslararası sözleşmeler kapsamında da benzer şekilde ele alındığını vurgulamıştır.

Sektördeki farklı kamu kurumlarının uygulamaları arasında senkronizasyonun olmadığı-

na yönelik serzenişler sonrasında konu hakkında açıklamada bulunan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Kimyasallar Yönetimi Dairesinden Şube Müdürü Şeref Yılmaz, Bakanlıkları tarafından, güvenlik bilgi formunu hazırlayacak akredite olmuş kuruluşların belirlendiğini ve güvenlik bilgi formunun taşımacılık alt başlığı altında konunun genişletilmesiyle, tehlikeli madde güvenlik danışmanı uygulamasına ihtiyaç olmayacağı yönünde Ulaştırma Bakanlığı'na görüş bildirildiğini açıklamıştır. Yeni uygulamanın sanayici açısından mükerrerlik yarattığı yönünde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilileri de görüş birliğine varmıştır.

Gündem 5: CHEMPORT Projesi

Chemport Kimya İhtisas Endüstri Bölgesinin kuruluşu hakkında gelişmeleri aktarmak üzere Organik Kimya Genel Müdür Yardımcısı Haluk Erceber detaylı bir sunum gerçekleştirmiştir. Sunumu kapsamında Erceber öncelikle Chemport Projesi ile ülkemizde katma değeri yüksek

Port of Rotterdam - HOLLANDA

performans kimyasalları ve petrokimya ürünlerinin üretilmesinin hedeflendiğini ve bu kapsamda Bandırma'nın batısında 30 bin dönümlük bir arazinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca kimya sanayi ihtisas bölgesi olarak kurulması için tahsis edileceğini ifade etmiştir.

Ülkemizde kimya sanayi talebinin yılda %11 büyürken, özellikle ara girdiye yönelik ithalatın her yıl %14 arttığının bilindiğini dile getiren Erceber, sektörün ortalama ihracatının 18 milyar dolar olmasına rağmen kimya sanayisinden kaynaklanan dış ticaret açığının da 25 milyar dolara yükseldiğini kaydetmiştir. İlgili kamu kuruluşlarıyla işlemlerin daha hızlı ve resmi olması amacıyla Chemport Kimya Sanayicileri ve Hizmetleri Derneği'nin kurulması çalışmalarının da sona ermek üzere olduğunu belirten Erceber, Port of Rotterdam, Port of So-

har, İspanya'da Taragona kimya kümesi, Porto Central Brezilya gibi dünyadaki benzer kimya sanayi kümelenmelerinden de aktarımda bulunmuştur.

Gündem 6: KSP Kimya Sanayi Şurası Bilgilendirme

Kimya Sektör Platformu- 2014 İSTANBUL

Kimya Sanayi Platformu tarafından her yıl düzenlenen Kimya Sanayi Şurası'nın bu yılda 7-8 Kasım tarihlerinde İstanbul'da düzenleneceği bilgisi paylaşılmıştır. Söz konusu organizasyon için davet edilecek akademisyenlerin ve kamu kurumlarının da tespit edildiği ifade edilmiştir.

EKONOMİK DURUM (EKİM 2014)

Türkiye, başka bir çok ülke gibi bir süredir yurtdışındaki gelişmelerden olumsuz şekilde etkilenmektedir. Amerikan Merkez Bankası'nın (FED) yakın bir gelecekte faiz artışına gideceği artık bellidir. ABD ekonomisi ile ilgili veriler iyiye gitmektedir. Yılın ikinci çeyreğindeki gayri safi yurt içi hasılasındaki artış % 4,6 ya yükselmiştir. Tüketim harcamaları artmakta, işsizlik oranı gerilemektedir. Bu gelişmenin pratikteki anlamı şudur: ABD, son global finansal kriz döneminde piyasaya verdiği likiditeyi geri çekecek ve parasal genişlemeyi sonlandıracaktır. Bu durumda yatırım fonları, güvenli olan ve makul bir getiri sağlayan ABD piyasalarına yönelecek, Türkiye gibi dış kaynak ihtiyacı duyan ülkeler para bulmakta zorlanacak veya maliyet yükselecektir. Kaynak girişleri azalacak, çıkışlar artabilecektir. Doların değeri artacak dış borç yükü yükselecek, dolar geliri olmayan ve dış borcu olan işletmeler kur farkından zarar göreceklerdir. Dolarla ölçülen varlıkların değeri gerileyecektir.

Bu gelişmelerin bazıları, başka etkenlerin de ortaya çıkması ile birlikte, Türkiye'de yaşamaya başlanmıştır. Doların değeri hızla yükselmiş, borsa gerilemiş, faiz hadleri yükselmiş, temel maddelere yapılmaya başlanan zamların enflasyonu da yukarı doğru çekme olasılığı ortaya çıkmıştır.

Merkez Bankası'nın döviz alım miktarını 10 milyon dolardan 40 milyon dolara çıkarması, piyasaya verdiği likiditeyi kısması, gecelik borç verme faizinin artması olumludur ama etkileri sınırlıdır.

Böyle bir dönemde yapılacak şey, harcamaları kısmak, iç tasarrufu artıracak önlemlere gitmek, büyüme hızını makul düzeyde tutmak, faizleri ekonomik durumun gerektirdiği seviyelerde tespit etmektir.

Bölgemizde meydana gelen kargaşa belirsizlik yaratan faktörlerden biridir. Ülkemizde halen 2 milyona yakın sığınmacı bulunmaktadır ve bu insanların barınması ve beslenmesinin bütün yükü bizim üzerimizdedir. İnsani duygularla ve haklı olarak üstlenilen bu yükün, daha zengin ülkelerle paylaşılabilmesi halinde, ekonomimize kalıcı bir zarar vereceği açıktır. Suriye ve Irak'taki gelişmelerin, bizi de içine alacak şekilde bir askeri boyutunun ortaya çıkması halinde, bu yük çok daha artacaktır.

Uluslararası Derecelendirme Kuruluşları'nın ülkemiz ekonomisine bakış açısı, beklediğimiz gibi değildir. Yabancı yatırımcılar bunların hazırladıkları raporlara itibar edeceklerdir. Yapılacak şey bu kuruluşlarla yakın işbirliği yapmak, yaptıklarımızı, programlarımızı, hedeflerimizi daha ikna edici şekilde anlatmaktır. Ülkemizin temel ekonomik sorunu dış kaynaklara bağımlılıktır. Bu sorun çözülmedikçe veya en azından yönetilebilir hale getirilmedikçe, dış gelişmelerden olumsuz yönde etkilenmek de kaçınılmaz olacaktır.

ORTA VADELİ PROGRAM ÖZETİ: (BAŞBAKAN YARDIMCISI ALİ BABACAN)

Başbakan Yardımcısı Ali Babacan, 2015-2017 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programı (OVP) açıkladı. Babacan, 2014 yılı büyüme tahmininin yüzde 4'ten yüzde 3,3'e düşürüldüğünü, enflasyon tahmininin ise yüzde 5,5'ten yüzde 9,4'e yükseltildiğini açıkladı.

Babacan, 2015-2017 OVP'de temel önceliklerinin enflasyonla mücadeleye kararlılıkla devam etmek olduğunu söyledi ve "Geçen yıl cari açığı birinci sıraya yazmıştık bu yıl enflasyonu birinci sıraya çekiyoruz" dedi.

OVP'de ikinci önceliğin cari açığı düşürmek, üçüncü önceliğin yapısal reformlar olduğunu

Başbakan Yardımcısı ve Ekonomi Koordinasyon Kurulu Başkanı Ali Babacan

ifade eden Başbakan Yardımcısı, yapısal reformlara hız vererek Türkiye'nin potansiyel büyümesini artırmak istediklerini de belirtti.

Büyüme tahmini sert düşürüldü

Babacan, bu yıl büyüme tahminini yüzde 4'ten yüzde 3,3'e çektiklerini açıkladı. 2015 büyüme tahmini ise yüzde 5'ten yüzde 4'e düşürüldü. 2016 yılı için büyüme tahmini yüzde 5'te sabit tutulurken, 2017 büyüme tahmini de yüzde 5 olarak açıklandı.

Enflasyon beklentisi yüzde 9'u aştı

Başbakan Yardımcısı, enflasyonun bu yılsonunda yüzde 9,4, 2015 sonunda yüzde 6,3, 2016 ve 2017'de yüzde 5 olarak tahmin ettiklerini söyledi.

Bir önceki OVP'de enflasyon tahmini 2014 için yüzde 5,3, 2015 ve 2016 yılları için yüzde 5'ti.

Cari açık tahmini düşürüldü

Babacan, cari açık/GSYH oranının bu yıl yüzde 5,7, 2015 ve 2016'da yüzde 5,4, 2017'te yüzde 5,2 olduğunu belirtti. Bir önceki OVP'de bu oran 2014 için yüzde 6,4 2015 için yüzde

5,9 2016 için yüzde 5,5 olarak öngörülmüştü. Babacan cari açığın bu yıl ve gelecek yıl 46 milyar dolar, 2016'da 49,2 milyar dolar, 2017'de 50,7 milyar dolar olarak öngörüldüğünü ifade etti.

Tasarruf beklentileri

Babacan, tasarruf oranının GSYH'nin 2014'te yüzde 14,9 2015'te yüzde 15,2 2016'da yüzde 16,2 2017'de yüzde 17,1 olmasını öngördüklerini söyledi.

İşsizlik oranı beklentisi

Babacan, işsizlik oranının 2014'te yüzde 9,6 2015'te yüzde 9,5 2016'da yüzde 9,2 2017'de yüzde 9,1 olmasını beklediklerini ifade etti. İşsizlik oranı beklentisi 2014'te yüzde 9,4 2015'te yüzde 9,2 2016'da yüzde 8,9'du.

Kişi başına düşen milli gelir

Orta Vadeli Program'da kişi başına düşen milli gelirin yıl sonunda 10 bin 537, 2015'te 10 bin 936, 2016'da 11 bin 541, 2017 sonunda ise 12 bin 229 dolar olması öngörüldü.

Bütçe açığı

Babacan, merkezi yönetim bütçesinde 2014'te bütçe açığının GSYH'ye oranı yüzde 1,4 olacağını söyledi. Başbakan Yardımcısı, 2015'te bütçe açığının GSYH'ye oranının yüzde 1,1 2016'da yüzde 0.7 2017'te yüzde 0.3 olarak hedeflendiğini belirtti.

Faiz dışı denge

Babacan, program tanımlı toplam kamu faiz dışı dengenin GSYH'ye oranının 2014 yılında yüzde 0.4, 2015 yılında yüzde 1.2, 2016'da yüzde 1.5, 2017'de yüzde 1.8 olarak öngörüldüğünü söyledi.

Dış ticaret açığı

Başbakan Yardımcısı, dış ticaret açığının bu yıl 83,5 milyar dolar, 2015'te 85 milyar dolar, 2016'da 89,4 milyar dolar, 2017'de 94,1 milyar dolar olarak beklendiğini ifade etti.

Turizm gelirleri

Babacan, OVP kapsamında 2014'te turizm gelirlerinin 29,5 milyar dolar, 2015'te 31,5 milyar dolar, 2016'da 33,5 milyar dolar, 2017'de 35,5 milyar dolar olarak tahmin ettiklerini ifade etti.

"ABD'nin olumsuz, AB'nin olumlu etkisi"

Babacan, FED'in para politikasını sıkılaştırmasının Türkiye'ye olumsuz etkileri olacağını ancak Avrupa MB'nin genişlemeci para politikasının Türkiye'nin ihracatına olumlu yansıyacağını kaydetti. Başbakan Yardımcısı gündemdeki gelişmelere yönelik soruları da yanıtladı. Babacan, Türkiye'ye sığınan kişilere bütçede yer vereceklerini belirtti.

Maliye Bakanı: Savunma harcamalarında artış öngörmedik

Maliye Bakanı, son dönemdeki gelişmelere yönelik, savunma harcamalarında önemli bir artış öngörmediklerini ifade etti.

Özelleştirme hedefleri

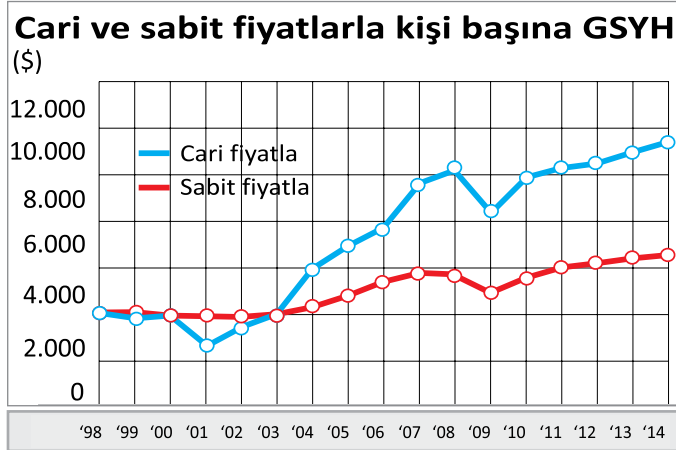
Maliye Bakanı, özelleştirme hedeflerine de değindi ve şöyle konuştu: “Özelleştirmede 2015’te 8,7 milyar lira, 2016’da 6,7 milyar lira gelir öngörüyoruz.” Şimşek ayrıca, gelecek yıl vergi gelirlerinde yüzde 10.7, faiz dışı harcamalarda ise yüzde 5.1 artış öngördüklerini ekledi.

Öğretmen atamaları

Şimşek öğretmen atamalarına yönelik, “Bu yıl ek öğretmen alımı nedeniyle kamuda 104 bin personel alımı gerçekleşti, 2015 yılı için 74 bin kişi alma hedefimiz söz konusu” dedi.

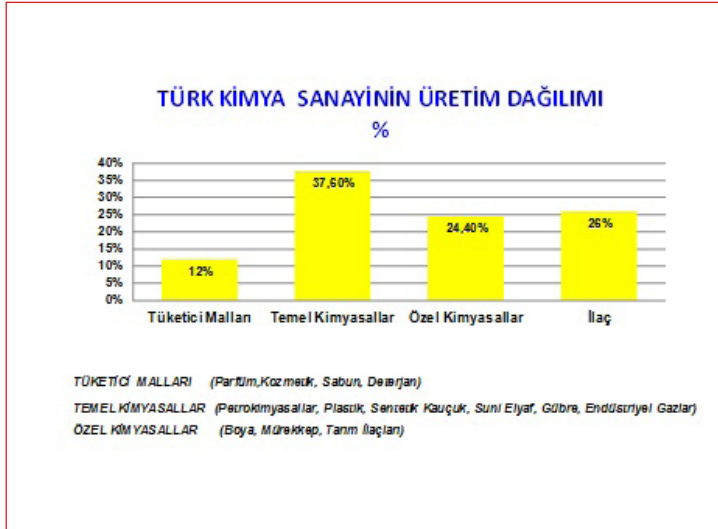
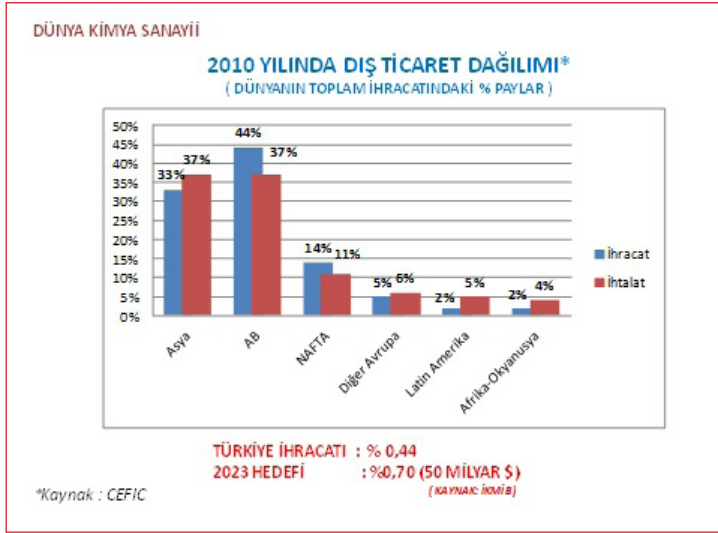
Kamu yatırımları

Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz kamu yatırımlarında bu yılı 85 milyar lira ile tamamlayacaklarını, 2015 yılında 88 milyar liranın üzerinde başlangıç ödeneği öngördüklerini ifade etti.

GÖRSELLERLE KİMYA SANAYİ VE EKONOMİK VERİLER:

Bu bölümde yer alan görselleri ve grafikleri, 2 Ekim 2014 tarihinde Yıldız Teknik Üniversitesi'nde verdiğim konferansta kullandım. Bu görseller, kimya sanayisi ve ülkenin ekonomik durumunun anlaşılmasında yararlı olacaktır.

Tablo 9. Kimya Sektörü İthalatı (Bin ABD Doları)

	2008	2009	2010	2011	2012
Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı	22.273.924	16.992.636	22.309.364	28.204.899	27.405.977
Temel Eczacılık Ürünlerinin ve Eczacığa Ait Malzemelerin İmalatı	4.735.852	4.419.350	4.770.114	5.065.194	4.326.148
Kauçuk ve Plastik Ürünlerinin İmalatı	3.453.795	2.709.151	3.493.202	4.483.930	4.476.603
KİMYA SANAYİ TOPLAMI	30.463.571	24.121.137	30.572.680	37.754.023	36.208.728
İmalat Sanayi İçindeki Payı (%)	20,21	21,66	20,98	20,49	20,54
İMALAT SANAYİ TOPLAMI	150.711.582	111.342.174	145.714.811	184.272.373	176.234.422
Genel İthalat İçindeki Payı (%)	15,08	17,12	16,48	15,68	15,30
GENEL ÜLKE İTHALATI	201.963.574	140.928.421	185.544.332	240.841.676	236.544.494

Kaynak: TÜİK (ISIC Rev 4 Kod: 20, 21,22)

Tablo 10. Kimya Sektörü İhracatı (Bin ABD Doları)

	2008	2009	2010	2011	2012
Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı	4.532.480	3.831.254	5.123.778	6.153.780	6.625.095
Temel Eczacılık Ürünlerinin ve Eczacığa Ait Malzemelerin İmalatı	467.475	468.698	606.099	615.477	714.793
Kauçuk ve Plastik Ürünlerinin İmalatı	4.768.598	4.049.187	4.908.302	6.261.334	6.453.119
KİMYA SANAYİ TOPLAMI	9.768.553	8.349.139	10.638.179	13.030.561	13.793.007
İmalat Sanayi İçindeki Payı (%)	7,8	8,7	10	10,3	9,6
İMALAT SANAYİ TOPLAMI	125.943.353	96.143.485	106.347.366	127.005.051	143.266.865
Genel İhracat İçindeki Payı (%)	7,4	8,2	9,3	9,6	9,0

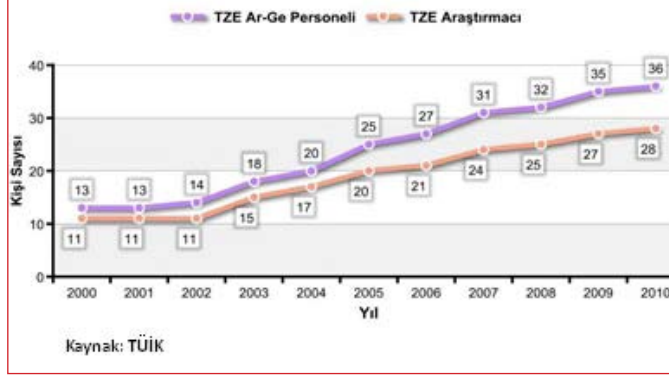
Kaynak: TÜİK (ISIC Rev 4 Kod: 20, 21,22)

TÜRK KİMYA SANAYİNİN YILLARA GÖRE AR-GE VERİLERİ

- Ar-Ge Faaliyetleri Araştırması sonuçlarına göre kamu kuruluşları, vakıf üniversiteleri ve ticari sektördeki anket sonuçları ile devlet üniversitelerinin bütçe ve personel dökümlerine dayalı olarak,
- Yurtiçi Ar-Ge harcaması 2009 yılında bir önceki yıla göre yüzde 17,3 artarak 8.087.452.600 TL
- 2010 yılında Yurtiçi Ar-Ge harcaması bir önceki yıla göre yüzde 14,6 artarak 9.267.702.268 TL olmuştur
- 2011 yılında Yurtiçi Ar-Ge Harcaması bir önceki yıla göre yüzde 14,6 artarak 11.454.000.000 TL olmuştur

2012 yılı verilerine göre; Kimyada halen 14 Ar-Ge merkezi mevcut. (EKİM 2014)

AR-GE 10.000 ÇALIŞAN KIŞI BAŞINA DÜŞEN AR-GE İNSAN KAYNAĞI

*TZE: Toplam zamanlı eleman

DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE AR-GE HARCAMALARI (2010 YILI)

ÇİN	: 136 MİLYAR DOLAR
ABD	: 130 MİLYAR DOLAR
JAPONYA	: 129 MİLYAR DOLAR
HİNDİSTAN	: 6.4 MİLYAR DOLAR
TÜRKİYE	: 1.9 MİLYAR DOLAR

Kimya Sanayinin Zayıf Tarafları

- Hammaddede dışa olan bağımlılık.
- Operasyonel verimsizlik.
- Gereksiz ve pahalı karayolu nakliyeleri.
- ARGE ve İnovasyon için yetersiz bütçe ve yetişmiş insan.
- Yeni yatırımların yapılmaması.
- Liman ve iskeleler ile demiryolu taşımacılığı yok.
- Kümelenme yok.
- Düşük kar marjı
- Sürekli ithalat artış

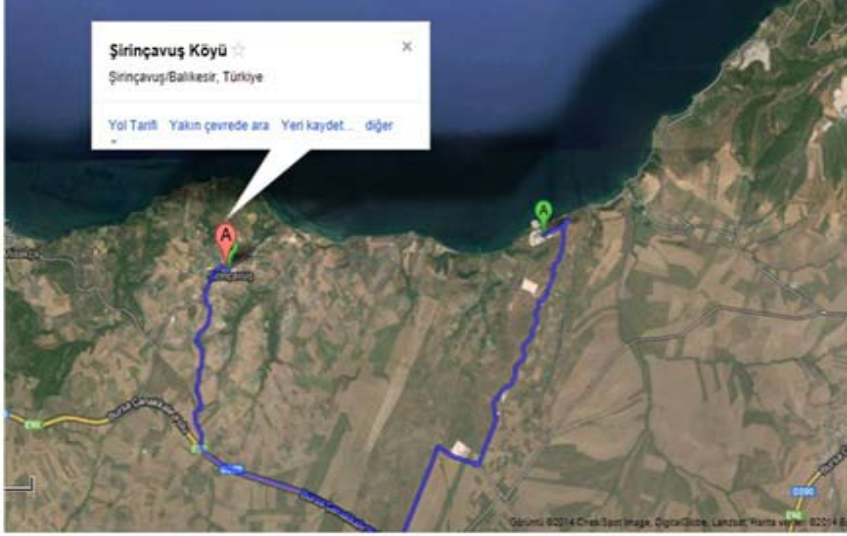

CHEMPORT KİMYA İHTİSAS ENDÜSTRİ BÖLGESİ KÜMELENME PROJESİ HAKKINDA GÜNCEL GELİŞMELER (EKİM 2014)

Chemport kimya sanayi kümelenme projesi için Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca Bandırma'nın 28 kilometre batısında yer alan Şirinçavuş - Hıdırköy arasındaki 30 bin dönümlük arazi Balıkesir il çevre planında sanayi alanı olarak ilan edilmiştir. Bu alan kuzeyde Marmara denizi, güneyinde de Bandırma-Biga karayolu ile sınırlıdır. Arazide az sayıda da olsa zeytin ağacı bulunduğundan Ekim ayı içinde TBMM'de görüşülecek Torba Yasa içinde 28.01.1939 tarih ve 1373 sayılı Zeytinciliğin İslahı Yasasında değişiklik yapılması beklenmektedir. (Konu halen TBMM'de, araya giren seçimler nedeniyle ertelenmiş bulunmaktadır)

İlgili kamu kuruluşlarıyla işlemlerin daha hızlı ve resmi olması amacıyla Chemport Kimya Sanayicileri ve Hizmetleri Derneği'nin kurulması çalışmaları devam etmektedir. Söz konusu derneğin kurucu üye sayısı 24'tür. Bu çerçevede Chemport Projesi'nde yer alan kimya sanayicileri şu anda 24 yatırımcıdan oluşmaktadır. Bu yatırımcılar arasında dünya devi sanayi şirketleri de yer almaktadır. Projede yer alan üyelerden bazılarını saymak gerekirse: BASF Almanya, Organik Kimya, ARKEMA Fransa, Air Liquide Hollanda, AKZO NOBEL Europe, SHIELL, Ak-Kim Kimya, Flokser Group, Akkim Yapı Kimyasalları, AKSA Kimya, May Group, SAFAŞ, Solventaş, Evyap, Kalekim Kimyevi Maddeler, Deren Kimya, Deren Ambalaj, Kayalar Kimya, Pulcra Kimya Almanya. Dernek kuruluşu sonrasını bekleyen 9 aday üye de bulunmaktadır.

Chemport Kimya İhtisas Endüstri Bölgesinin hedeflediği üretimler katma değeri yüksek performans kimyasalları (speciality chemicals) ve petrokimya ürünleridir. Ülkemizde kimya sanayi talebi yılda %11 büyürken, özellikle ara girdiye yönelik ithalatın da her yıl %14 arttığı bilinmektedir. Sektörün ortalama ihracatı 18 milyar dolar olmasına rağmen kimya sanayisinden kaynaklanan dış ticaret açığı da 25 milyar dolarlara yükselmiştir. Ülkemizde bazı hammaddelerin hiç üretilmemesi

sebebiyle maalesef bu değer enerjiden sonraki en büyük dış ticaret açığını ortaya koymaktadır. Chemport Projesiyle, AT Kearney firmasına yaptırılan master plana göre 2023 yılında 90 milyar dolar olması beklenen kimya sanayi dış ticaret açığını 2023’de yarıya düşürecek bir katma değer yaratılacağı öngörülmektedir.

Chemport Endüstri Bölgesi’nin kurulumu için proje master plan çalışması yapılmaktadır. Bu çalışmalar çerçevesinde Port of Rotterdam Industry yönetimi ile görüşülmekte ve Ekonomi Bakanlığından Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdür Yardımcısı Murat Alıcı’nın da yardımlarıyla Jurong International (Singapur) ile de bağlantıya geçilmiştir. Bu firmalarla Ekim sonunda ve Kasım ayında İstanbul’da toplantılar düzenlenecektir.

Ayrıca uluslararası firmalar olan VOPAK ve LG Chem ile Port of Rotterdam işbirliğinde büyük ölçekli entegre petrokimya yatırımları yapılması için proje geliştirilmektedir. Bilindiği gibi kimya sanayi için en fazla ithal olan ürünler petrokimya sektöründedir ve iç pazar için en az 2 petrokimya yatırımına ihtiyaç vardır. Bu kapsamda Chemport bölgesinde mutlaka bir petro-

Tercih Edilen Bölgenin Avantajları

- İstanbul-Bursa-Sakarya merkezi kümelenmesine olan yakınlık.
- Kara-demir ve deniz yolu bağlantıları ile lojistiğin kuvvetli, hızlı, ucuz ve emniyetli ulaşım ağları ile yapılması.
- Liman için uygun bir coğrafi yapının olması.
- Kaliteli iş gücü çekebilmek için bölgenin sosyal alt yapısının uygun olması (okul, hastane, konut, üniversite, AVM ...)
- Bölge, İl Çevre Düzeni Planında sanayi alanı ilan edilmek üzere.
- Araştırılmış bölge, Orman ve koruma alanı değil, kuş göç yolu, SİT yok, TEAŞ hattı ve yeni yol geçmiyor. Rüzgar verileri var.
- Jeofizik raporları uygun.
- Yakın çevrede hızla gelişen havalimanları mevcut.

BOTAŞ Genel Müdürlüğü Doğal Gaz ve Petrol Boru Hatları

kimya tesisinin yer almasında fayda görülmektedir. Ana kimyasallar üretimi rafineri benzeri hammadde tesislerine de yakın olmak zorundadır. Sektör sermaye yoğun (2-3 milyar dolar) ve sürümü de çok yüksektir dolayısıyla gelişimi için deniz ve kara taşımacılığa uygun hinterland içinde yer almalıdır.

Mezkur alan Avrupa'ya giden doğalgaz hattına çok yakındır. Bu tip petrokimya yatırımdan takribi 1 milyon ton üzeri Türkiye'de hiç üretilmeyen ürünler üretilebilir ve en az 12 farklı sektöre ara mamul olarak girdinin sağlanabileceği düşünülmektedir. Ancak Türkiye'nin petrol ülkesi olmaması enerjinin (doğalgaz dahil) pahalılığı maliyetler açısından firmaları zorlamaktadır.

Mevcut Proje Örnekleri Rotterdam/Hollanda

Süreç dahilinde bazı firmalarla ciddi görüşmeler yapıldığı ve yatırım için ikna edilmeye çalışıldığı projenin sahiplerince belirtilmektedir. Toplam yatırımcının %40'ının yabancı sermaye olması öngörülmektedir. Devletin kamulaştırılması dahil, alt yapı yatırımlarının 2.5 milyar avro, sanayicinin yatırım değerinin ise 15 milyar dolar olacağı tahmin edilmektedir.

CEFIC GENEL KURULU (16 EKİM 2014)

CEFIC Genel Kurulundan sonra yapılan panele katılan 3 panelistten biri Fransız, diğeri Portekizli, üçüncüsü de Alman olup Ekonomi Bakanlığı yapmış kişilerdi.

Konusu, önümüzdeki on yılda Avrupa'da endüstrinin geleceği olan panelde konuşulan ortak başlıklar şöyle:

-”Haddinden fazla regülasyon olduğu, regülasyonların mutlaka yapılması ama bunların endüstrinin gelişmesine engel olmaması gerektiği belirtildi. Avrupa'nın durağan hale gelmiş endüstrisinin gelişmesinin ve yeni yatırımcıların Avrupa dışına kaçmasının önlenmesi için mutlaka acilen tedbirler alınması gerektiği” dile getirildi.

“Karbon emisyonunun azaltılması ne yazık ki Avrupa'daki endüstrinin gelişmesinde en büyük engel gibi gözüküyor diyen bir katılımcı, Avrupa'yı yönetenin hükümetler değil, hükümetlerdeki maliye bakanları olduğunu söyledi.

Panelde, alt yapının çok önemli olduğu dile getirildi. Özellikle enerji ile ilgili alt yapı ve doğalgaz hatları kifayetsiz değil ve bunların bir an evvel yapılması lazım. Bu nedenle TANAP Projemiz dikkatle izleniyor. Türkiye'nin gelişmesi ve Rusya bağımlılığı açısından son derece önemli. Bu hattın geçtiği yerlerde, Anadolu, Yunanistan daha sonra da İtalya'ya giden boru hattındaki ülkelerde Azerbaycan doğalgazının kullanılması hakikaten Avrupa ve Türkiye'ye hamle yaptıracak büyük bir proje.

Şu anda Fransa ikiye bölünmüş durumda. Kuzey Fransa'da enerji daha ucuz, enerji hatları yaygın. Güneye giden hatlar olmadığı için güneyde enerji fiyatları yüksek. Diğer bir öneri ise Cezayir doğalgazının gemiler yerine daha ucuz olarak Cebelitarık'tan geçerek İspanya'ya ve dolayısıyla Avrupa'ya ulaşması. Bu konuda birtakım projeler geliştiriliyormuş. Bunun haric-

de regülasyonların basitleştirilmesi, kolay anlaşılır ve tatbik edilir hale gelmesi sağlanmalı. Diğer bir konu ise özellikle çok hızlı gelişen IT teknolojisi ve buna adapte olamayan mesleki eğitim başta olmak üzere eğitimin zaafı. Bu nedenle hem kimya mühendisliği kalitesinin artırılması, özellikle Kimya Endüstri Meslek Liselerindeki eğitim seviyesinin yükseltilmesi gerekliliği vurgulandı.

Bu gelişmeler sağlanmadığı takdirde yeni yatırımların Avrupa'ya gelemeyeceği, Amerika'daki kayagazına bağımlı enerji maliyetlerinin düşüklüğünün Avrupa'yı sürdürülebilir rekabetçilikte zor durumlara düşüreceği ve endüstrinin geri gideceği varsayılıyor. Tek pozitif gelişme gösteren Almanya. Kimya sanayisinde toplam GSMH içerisinde %25-30 arasında yer tutuyor ve bir numarada yer alıyor. Fransa'da ise bu oran GSMH'nın %11'ini teşkil ediyor, dolayısıyla Fransa'nın sıkıntılarından birisi de burada yatmakta.

CEFIC 2012/2014 Dönem Başkanı G. Squinzi ve CEO Hubert Manderey ile Türkiye ziyaretleri sırasında üyemiz kuruluşu olan Pharmavision ana binası girişinde (03 Eylül 2012)

DÜNYADAKİ GENEL EKONOMİK DURUMUN ÖZETİ (KASIM 2014)

Dünyadaki son ekonomik durum, gelişmekte olan ülkeleri zora sokacak gibi görünmektedir.

Avrupa Birliği zaten bir resesyona girmiş görünürken; parasal genişleme politikası, faizlerin çok düşük düzeyde tutulması, harcamaların artırılması için mevduat faizlerinin negatifte tutulması bile talebin yükselmesini sağlayamamıştır. Ana sebep, bankacılık sisteminin sermaye yapısının bozukluğu nedeniyle güven vermemesi, bankaların birbirine güvenmemesi ve daha da önemlisi bankaların sermaye yapısının nasıl güçlendirileceğinin bilinmemesidir.

Avrupa'nın bu durumu Türkiye'yi olumsuz şekilde etkilemektedir. Çünkü Avrupa, ihracatımızda ve yabancı yatırımlarda en önemli pazarımız. Bu bölgedeki gelişmeler bizim gibi diğer gelişme yolundaki ülkeleri de zora sokmaktadır.

ABD'de ise artık tartışılan konu faizlerin ne zaman artırılacağıdır. ABD'deki ekonomik beklentilerin iyileşmesi ile birlikte borsalara satış gelmiş, faizler yükselmiş ve doların değeri artmıştır.

Buna paralel olarak enerji dahil dolarla fiyatlanan bütün mal ve hizmetlerin değeri düşmüştür. Yabancı fonlar, hem güvenli ve hem de getirisi yüksek olan ABD tahvillerine yönelmeye başlamıştır.

Bu yöndeki gelişmelerin ülkemize etkisi olumlu değildir. Çünkü Türkiye, büyüme için dış kaynaklara muhtaç bir ülkedir. Global piyasalarda likiditenin azalması kaynak bulmamızı zorlayacaktır.

Doların dış piyasalarda hızla değer kazanmasına rağmen ülkemizde daha sınırlı bir etki yapmasının sebebi; ithal ettiğimiz enerji fiyatının gerilemesi, Türkiye'nin Kobani'de Batı ile birlikte hareketinin tansiyonu düşürmesi, ihracatımızın toplamda her şeye rağmen gerilememesi, iç talebin kısılması, büyüme hızının yavaşlatılması ve cari açığın kontrol edilmeye çalışılmasıdır.

Öte yandan, Çin ekonomisi giderek yavaşlamaktadır. Petrol fiyatlarının gerilemesi, petrol ihracatçısı ülkelerin alım güçlerini azaltmakta, bu da Çin'in ihracatını olumsuz yönde etkilemektedir.

Aslında, dolarla fiyatlanan mal ve hizmet üreticilerinin tümünde alım gücü zayıflamaktadır. Örneğin, petrol fiyatlarının düşmesi nedeniyle Rusya'nın ithalatı genelde düşmektedir. Rusya'nın, Türkiye'den Ekim ayında yaptığı ithalatın % 20,6 oranında azalması bu durumun bir sonucudur. Kısacası, dünyadaki ekonomik gelişmeler, gelişme yolundaki ülkeler için çok da umut verici değildir.

VII. KİMYA ENDÜSTRİSİ GELİŞİM ŞURASI (7-8 KASIM 2014)

Sektörümüzün 7. Şurası daha evvelkilerine nazaran oldukça yararlıydı. Katılım 130 kişi civarında olup, seçilen otelin alt yapısı, toplantı salonu ve ikramlar güzeldi. TKSD'den Erkan Baykut'un hazırlık için 6 ay çaba gösterdiği toplantı, organizasyon açısından da oldukça iyiydi. Tenkit edilebilecek tek konu İstanbul'da yapılmış olmasına rağmen beklenenden daha az sayıda sanayicimizin katılmış olmasıydı.

Bir buçuk güne sığdırılan Şura'da yapılan sunumlar ve konuk konuşmacı Prof. Dr. Kerem Alkin'in yarım saatlik sunuşu doyurucu idi.

VII. KİMYA ENDÜSTRİSİ GELİŞİM ŞURASI - 2014

VIII. KİMYA ENDÜSTRİSİ GELİŞİM ŞURASI-2014

Bu vesile ile başta KSP Dönem Başkanı Murat Akyüz olmak üzere katkısı bulunan herkesi gönülden kutlamak gerek. Ben de elimden geldiği kadar program içeriği ve panel konularının tespiti konusunda katkıda bulundum. Sonuçta katılımcıların ve panelistlerin interaktif sayılabilecek katkıları ile umduğumuzdan daha iyi geçen bir şurayı idrak etmiş olduk.

Şimdi bu Şura'nın kayıtlarının deşifre edilerek bir kitap haline getirilmesi ve başta KSP olmak üzere diğer STK'ların web sayfalarında indirilebilecek hale getirilerek geniş kitlelere (TKSD, KSP, BOSAD, PAGEV, KİPLAS ve diğer STK'ların üyelerine, Bakanlıklara ve ekonomi gazetelerine) ulaştırılması gereklidir.

Umarım ki seçilen panel başlıkları çerçevesinde yapılan sunumlar, interaktif düzeydeki katkılar ve yorumlar ile kimya sanayi sektörü, son 2-3 seneden beri eriştiği düzeyden daha ileri bir düzeye taşınır.

VII. KİMYA ENDÜSTRİSİ GELİŞİM ŞURASI - 2014

VIII. KİMYA ENDÜSTRİSİ GELİŞİM ŞURASI (ÖZET)

TKSD Genel Sekreteri Mustafa Bağan tarafından hazırlanmış Şura çıktılarını, özet olarak bu kitapta bilginize sunuyorum:

Teşvikler

- Yeni teşvik sisteminde 2014 Eylül sonuna kadar 10.442 tane teşvik belgesi düzenlenmiştir ve söz konusu belgelerde 175 milyarlık yatırım söz konusudur, 385 bin kişi de istihdama öngörülmüştür.

AR&GE

- 165 tane Ar-Ge merkezi var. (7 Kasım 2014)
- 11 tane kimya sanayisinde yer alıyor.
- Ar-Ge harcaması, 2012 yılında % 0,92'ye kadar çıkmış bulunmakta.

VII. KİMYA ENDÜSTRİSİ GELİŞİM ŞURASI - 2014

- 2014 yılı itibariyle Amerika Birleşik Devletleri Ar-Ge için 465 milyar dolar, Çin 284 milyar dolar, Güney Kore 63 milyar dolar, Hindistan 44 milyar dolar harcarken Türkiye ise 11 milyar dolar Ar-Ge harcaması yaptı.

Rekabet Düzeyi

- Ülkemiz 2011 yılında 142 ülke arasında rekabetlilik düzeyi en yüksek 59. ülkeyken 2012'ye geldiğimizde 16 sıra birden yükselerek 43. sıraya konuldu. Fakat 2012'den sonra ilerleme olmadığını görüyoruz.
- Son yıllardaki iyileşmeye rağmen istihdam üzerindeki sosyal güvenlik ve vergi yükünün 2013 itibariyle OECD ortalamasının 11 puan üzerinde olduğunu görüyoruz.
- Son yıllarda teknolojiye neredeyiz diye bir soru sordüğümüzda şu tablo karşımıza çıkıyor; orta düşük teknoloji payı %46'dan %35'e çekildi. Orta ileri teknoloji %38'den %47'ye taşındı.

•

Kümelenme

- Açıklanan yapısal değişim dönüşüm hareketleri ve eylem planlarında 4 kez kümelenme faaliyetleri desteklenecek sözü dile getirildi. Değişik yeni bir sanayi politikası alanı oluşturuluyor, geleneksel sanayi politikasında önceden sektörler belirlenip desteklenirdi, bu aslında Avrupa'da da pek başarı yaratmadı. Şimdiki sanayi politikasında bazı başvurular sonucunda belirli kazananlar ortaya çıkıyor.
- Chemport projesinde 22 kurucu üye var, 9 tane de derneğin kurulmasını bekleyen üye mevcut, ancak bu üye sayısının 1 yıl içinde 75-80'i aşacağını düşünüyoruz.

Eğitim

- Ocak veya Şubat 2015'te bir "kimya eğitimi" konulu çalıştay yapılmasına karar verildi. 7-8 yıl olan eğitim yılları averajının 10-11'e çıkması gerekiyor.

Muhtelif

- 2013 yılında toplam 222 milyon ton polimer tüketildi, bunların içerisinde polipropilen 56 milyon ton ile en çok tüketilen polimer oldu.
- Savunma sanayi donanım ürünleri için plastik sektörleri paydaşları savunma sanayi ile bir araya gelip karşılıklı ihtiyaçlarını görüşmelidir.
- Yurtdışı yatırımlarının desteklenmesine yönelik çalışmalar devam ediyor.
- Türkiye'deki genel iş yapma şekli, karlılık, diğer politikalarla desteklenen unsurlarla üretime tekrar barışık hale gelinirse ki öyle bir süreç var kimya sanayinde 2023 vizyonunda çok daha başarılı olabilir.
- Serum ürünleri, kan ürünlerini Türkiye'de yasalardan dolayı üretmek mümkün değil.
- Kompozit üretiminde genel olarak deneme yanılma metodu kullanılıyor, bilimsel metotlar çok fazla yaygınlaşmamış durumda. Kalifiye ve bilinçli iş gücü sıkıntısı mevcut.
- Mevzuat özellikle KOBİ'leri sıkıntıya sokuyor. İş sağlığı ve güvenliği uzmanı, taşımacılıkta güvenlik danışmanı, işyeri hekimi bulundurmak KOBİ'lerin sıkıntıya düşmelerine neden olacak.
- Dünya artık yön değiştirdi azot kimyasına geçti, geleceğin yatırımı amin kimyasıdır ve Türkiye'de amin kimyası ile ilgili ciddi bir yatırım, ciddi bir gelişme yok ve buna geç kalacağız.

TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ VE İNOVASYON KÜLTÜRÜ

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) 11/11/2014 tarihinde, Aralık 2014'te düzenlenecek olan Türkiye İnovasyon Haftası etkinliğini duyurmak üzere İstanbul ve çevre illerin OSB Yönetim Kurulu Başkanları, üniversite rektörleri ve sektörel derneklerin yönetim kurulu başkanlarının katılımıyla inovasyon odaklı yuvarlak masa toplantısı düzenledi.

Bilindiği gibi 28-30 Kasım 2013 tarihleri arasında TİM İstanbul Kongre Merkezinde o zamanın Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın himayelerinde düzenlenen Türkiye İnovasyon Haftası'na 86 bin ziyaretçi katılmış idi. Katılımcıların yüzde 70'ini öğrencilerin oluşturduğu bu etkinlikte üç gün boyunca "Bilim, Nanoteknoloji, Marka yönetimi, Dijital pazarlama, Tasarım ve Enerji" alanlarında inovasyonun geliştirici gücüne dikkat çekilmişti. Ayrıca etkinliğe 55 Ar-Ge Merkezi, 57 Üniversite, iş adamları, CEO'lar ve Türkiye'nin dört bir yanından gelen İnovasyon Uzmanları katılmıştı.

Aralık başında düzenlenecek olan yeni haftada ise benzer hedef kitleler davet edilmekle beraber TİM daha çok sanayicinin katılımını arzu etmekte olduğunu vurguladı.

TİM'in Türkiye'nin ihracatını geliştirmek üzere yaptığı çaba ve gayretleri yanında yüksek katma değerli ihracat artışının dört ana bileşeni olan başta inovasyon olmak üzere Ar-Ge, tasarım ve markalaşmaya yönelik etkinlikleri yaygınlaştırmaktadır.

11 Kasım'da yapılan bu yuvarlak masa toplantısına yaklaşık 40 kişi katıldı. Söz alanlar arasında ben de vardım. Toplantıda kısaca bir saptama ve iki öneri sundum:

İnovasyon tıpkı Ar-Ge'de olduğu gibi bir kültür olup, bu kültürün gelişmesi ve kökleşmesi uzun süreç gerektirir. Uzun süreç deyince akla hedef kitle olarak gençlik gelmelidir. Çünkü gençliğin payandasında hayal gücü ve yaratıcı güç mevcuttur. Bu nedenle gençliğe yönelmeli ve gençliğe kamu spotları ile inovasyon kültürü aşılanmalıdır. Kamu spotları sadece görsel medyada değil, gençlerin ilgi odağı olan sosyal medyada da yer almalıdır.

Rekabetçilikte 2-3 sene evvel pozitif sıçrama yapan ülkemiz son zamanlarda (2013 yılında) yine durağanlığa geçip 44. sıraya düşmüştür. Halbuki GSMH'sı bakımından 18. sırada olan ülkemiz rekabetçilikte de 20 ila 30 arasındaki sıralara oturmalıdır. Bu nedenle halkın yüzde 80'ine inovasyon kavramını anlatmak için kamu spotları hazırlanıp kamuoyuna aktarılmalıdır.

Yaptığım ikinci öneri ise tıpkı sayıları 160'lara ulaşan Ar-Ge merkezlerinde olduğu gibi şirketlerin oluşturacağı inovasyon merkezleri için bir teşvik kanunu çıkarılması idi. Zira başka türlü sanayicinin inovasyon kültürünü algılaması uzun zaman alır.

Yukarıda belirttiğim özet konuşmam oldukça ilgiyle izlenmiş olmalı ki toplantı bitiminde birkaç rektör, OSB başkanı ve sanayicilerden tebrik ve destek aldım. Önerilerimin yansımaları ne şekilde olur hep birlikte izleyip göreceğiz.

TİM BAŞKANI MEHMET BÜYÜKEKŞİ

İTHALATA BAĞIMLILIĞIN AZALTILMASI (KASIM 2014)

Başbakan Ahmet Davutoğlu'nun, bir bölümünü açıkladığı Eylem Planı'nın en önemli kelimelerinden biri "ithalata bağımlılığın azaltılması"dır.

Türkiye, genelde ithalatı ihracatından daha fazla arttığı için, dış ticaret açığı ve buna bağlı olarak cari açık veren bir ülkedir. Bu durum ülkeyi sürekli bir dış kaynak ihtiyacı içine sokmakta ve ekonomisini kırılgan hale getirmektedir.

İthalatımızın yapısı incelendiğinde yüzde 14' ünün sermaye (yatırım) malları, yüzde 12' sinin tüketim ve yüzde 74' ünün de ara (ham madde) mallarından oluştuğu görülmektedir.

Bugünkü koşullarda yatırım malları ithalatının kısılması son derece zordur. Çünkü bu mallar ekonomik büyüme için gereklidir ve Türkiye bu malları henüz yeterince ve yeterli kalitede üretememektedir.

Örneğin, Eylül 2014 ayı itibarıyla imalat sanayi ürünlerinin toplam ithalattaki payı yüzde 77,5'tir. Yüksek teknoloji ürünlerin imalat sanayi ürünleri ithalatı içindeki payı yüzde 14, orta-yüksek teknoloji ürünlerin payı ise yüzde 41'dir.

Tüketim malları arasında lüks sayılabilecek olanların belirlenmesi ve vergilerinin artırılması suretiyle ithalatının azaltılması mümkündür ancak giderek yükselen yaşam kalitesi içinde lüks malların tespiti kolay değildir ve yüksek vergilerin kaçak girişleri teşvik edebileceği unutulmamalıdır. İthalat bağımlılığının azaltılabileceği en anlamlı bölüm ara mallardır. Bunların içinde de yerel enerji kaynaklarının artırılması gelmektedir.

Dış ticaret dengesinin korunmasında ihracatın yapısı da son derecede önemlidir. Yine bu yılın Eylül ayı itibarıyla, imalat sanayisi ürünlerinin toplam ihracattaki payı yüzde 93,9'dur. Yüksek teknoloji ürünlerinin imalat sanayi ürünleri ihracatı içindeki payı sadece yüzde 3,4, orta-yüksek teknoloji ürünlerin payı ise yüzde 32'dir.

Bu durumda, Türkiye'nin toplam ihracatı içinde yüksek teknoloji ürünlerinin oranını hızla artırması ve bunun için de talep projeksiyonları yaparak uygun inovasyon projelerini desteklemesi şarttır.

Türkiye'nin ihracatı zaten önemli ölçüde ithalata bağımlıdır. Bağımlılık oranı sanayide yüzde 40 enerjide yüzde 70, kimyasallarda yüzde 50-55 civarındadır. Bu sektörlerin kullandığı ham madde ve ara mallarının yerli üretimi teşvik edilmelidir.

İthalata bağımlılığın azaltılması yolunda alınacak tedbirler, ithalat yasağı, miktar kısıtlamaları çok yüksek ithalat vergileri veya idari engeller gibi korumacılık önlemleri yerine içeride üretimi teşvik edici nitelikte olmalıdır.

Aksi, ikame endüstrisi modeline yeniden dönüşü ifade eder ki geçmişteki benzer uygulamalar olumlu sonuçlar vermemiştir.

İthalat bağımlılığının azaltılmasında etkili olan bir başka etken uygulanacak kur politikasıdır. Türk Lirası'nın aşırı değerlenmesi ithalatın ucuzlamasına ve ihracatın daha pahalı gelmesine yol açmaktadır. Böyle bir ortamda, ithalatın azaltılması için önlemler de anlamını yitirmektedir.

(Kaynak: Şevket Özügergin)

2014 YILI İTİBARIYLA TÜRKİYE'DE İLAÇ SEKTÖRÜNÜN DURUMU

Bu bölümde, ilaç sektörünü başarıyla temsil eden ve yıllarını bu işe adanmış ancak isminin açıklanmasını istemeyen bir duayenin kaleminden değerli bilgiler yer alıyor. Bu bilgileri aktarmadan önce, ilaç sektörünün 2014 yılı sonlarında birçok sorunla karşı karşıya olduğunu, yerli ilaç sanayinin oldukça gerilediğini, piyasada 700-1000 arasında ilacın bulunmadığını, kar marjları düştüğü için bazı uluslararası ilaç şirketlerinin Türkiye'ye ilaç satmakta temkinli davrandıklarını, ihracatta sıkıntılar yaşandığını jenerik ilaçlarda bir takım gelişmeler olmakla beraber sektörün genelde ciddi boyutta sıkıntı yaşadığını belirtmekte fayda var.

Ayrıca yaklaşık 6-7 sanayi sektöründen sonra Türkiye İlaç Sanayisi için Sanayi Strateji Belgesi hazırlığı yapıldı, bitirildi ve EKK'ya sunmak üzere gündeme alındı.

Onaylandıktan sonra eylem planları ve bunların takiplerine geçilecek.

Ancak aşağıda konu uzmanının da belirttiği gibi iki önemli hedefi yerine getirmek son derece zor. Ayrıntıya girmeden kendisinin yazısına geçelim:

İLAÇ SANAYİ

Onuncu Kalkınma Planında yerli ilaç imalinin teşviki ve önünün açılması için Sağlık Endüstrilerinde Yapısal Dönüşüm Programı Eylem Planı kapsamında belirli hedefler konmuş bulunmaktadır.

Bu hedeflerden en önemli iki tanesi aşağıdaki şekildedir:

-Yurtiçi ilaç ihtiyacının değer olarak yüzde 60'ının yerli üretimle karşılanması.

Şu anda yerli ilaç, kutu bazında yüzde 77'lik, tutar olarak da yüzde 49'luk pazar payına sahiptir. Tutarda yüzde 49'dan yüzde 60'a çıkabilmek için inovatif (biyoteknolojik) ürünlere ihtiyaç var. Ancak ülkemizde maalesef, biyoteknoloji altyapısı yok. Eğitim sisteminden konvansiyonel imalat için dahi eleman yetişmiyor.

En önemli konumuz eğitim. İlköğretimden başlayarak skolastik eğitimden analitik düşün-

ceyi ön planda tutan, hür düşünceli gençlik yetiştiren bir eğitim sistemine geçme mecburiyetimiz var.

İnovasyon için hayal edebilmek, hayalleri gerçekleştirebilmek için de gerekli bilgi, tecrübe ve teknik imkanlara sahip olmak gerekmektedir.

Uygulanan teşviklerle ekipman, tesis ihtiyacı karşılanabileceği düşünülse dahi, bütün bunları projelendirecek, kuracak, işletmeye alıp uygulayacak eğitimli insan kaynağı olmazsa, teşvikler de heder edilmiş ve ilaveten zaman da boş yere kaybedilmiş olur.

Üniversitelerimizde sanayinin ihtiyacına yönelik eleman yetiştiren biyoteknoloji fakültelerine acilen ihtiyaç var.

Yurtdışında biyoteknoloji konusunda uzman vatandaşlarımız bulunmasına rağmen, mevcut şartlarda geri dönüşlerini sağlamak maalesef pek mümkün gözüküyor.

-2023'te en az bir orijinal ürün keşfi ve/veya 2 mevcut molekülün farklı endikasyonlarda yeniden konumlandırılması amacıyla ilaç alt yapısının geliştirilmesi.

Yeni molekül keşfi ve ilaca dönüşmesi 10-12 senelik bir süreç ve minimum 1 milyar dolarlık yatırım.

Bugün başlansa dahi 2023 mümkün değil. En büyük Türk ilaç şirketi 800 milyon dolara satıldı. Özel sektörün en azından finansal açıdan gerçekleştirme şansı yok. Devlet bütçesinden kaynak sağlanarak organizasyonu konusunda da bir girişim yok.

Mevcut moleküllerin farklı endikasyonlarda yeniden konumlandırılması klinik araştırmalara dayalı bir husus olduğu için gerçekleştirilebilir.

Hedefler bunlar, ancak şu an mevcut durum maalesef bu hedeflerle uyumlu değil ve önemli sorunları içermekte.

-Türkiye'de üretilen ilaçların Sağlık Bakanlığı'nın teftişlerinde müteakabiliyet uygulamasına başlamadan evvel ithal edilmekte olan eşdeğerleri, halen Sağlık Bakanlığı tarafından herhangi bir GMP denetimi olmaksızın ithal edilmekte. TISD rakamsal tespit çalışması yapıyor, rakam büyük, zor ilerleme kaydediyor.

Sağlık Bakanlığı bu konuda adım atacağını söylüyor, umarız öyle olur.

Uygulanan olumsuz fiyat politikası nedeniyle (kur 5 seneden beri 1.9595) piyasada bulunamayan ilaçlar TEB vasıtasıyla gerçek fiyatlarıyla gerçek kur üzerinden %10 marjla ithal ediliyor. Bu para devlet bütçesinden ve bu ülkeden yurtdışı ilaç firmalarına gidiyor. Eczacılar da pahalı bu ilaçları satmaktan memnun, ayrıca TEB'in yüzde 10 marjından eczacılara yüzde 2-3 verme hazırlığı içinde olduğu duyumları alınıyor. TEB'e verilen ilaç ithalat müsaadesinin 6 firmaya daha verildiği, ancak bu firma isimlerinin henüz açıklanmadığı söyleniyor.

15 milyar TL'lik ilaç pazarında TEB ithalatı 1,2 milyar TL'ye ulaşmış durumda.

Yabancı ilaç firmaları da uygulanmakta olan fiyat politikası nedeniyle yurt içinde üretilmeleri yerine TEB üzerinden dışarıdan ithal edilmesini tercih ediyorlar. İhalelerde yerli malı avantajından maalesef yüzde 51 yerli girdi şartını sağlayamadığı için faydalanamıyor. Etkin madde ithal, dolayısıyla yerli girdi payı düşük. Ülkemizde uygulanan yanlış ve haksız fiyat politikası ihracatı da olumsuz etkiliyor. İhracat yapılan ülke Türkiye'deki fiyatı referans almak istiyor. Bu sorun da çift fiyat gibi bir sistem oluşmasını zorluyor.

UCUZ HAM PETROL RUSYA İÇİN CİDDİ BİR TEHDİT (KASIM 2014)

Ham petrol ABD için önemli bir silah olmaya başladı. Artık Rusya'ya karşı tehditler/ambargolar Washington, Brüksel veya Kiev'den kaynaklanmıyor. Tehdit merkezi Teksas Eyaleti. Çünkü burada petrol üretimi had safhada artış gösteriyor. Artış o denli büyük ki sektörde çalışanlar nedeniyle Texas City'de otel odası bile bulunamıyor.

Bu yaz Teksas günde 8,5 milyon varil üretmeye başladı. Bu miktar 6 sene öncesine göre iki misline çıkmış durumda. Kaya gazı ABD'de bir ENERJİ İHTİLALİ yaratmış ve böylece dünyada en büyük ham petrol ve doğalgaz üreticisi haline gelmiş.

Buna bağlı olarak Amerikan Sanayi üretimi artmış ve varil fiyatı 115 dolardan yüzde 20 ucuzlamış, ayrıca Çin ve Almanya'daki ekonomik durağanlık global petrol tüketimini de azaltmış durumda. 85 doların altına düşen petrol fiyatının daha da düşeceği varsayılıyor.

Diğer bir gelişme ise Suudi Arabistan'ın politika değişikliği. Senelerdir dünyanın ham petrol fiyatlarına alıştığını belirten bu ülke yönetimi OPEC petrolünün lideri olmasına rağmen bir müddet ucuz ham petrol fiyatlarının petrol üretici ülkelerin yaşamını değiştirmeyeceği görüşünde.

Bu da dünyadaki tüketiciler için iyi bir haber. Türkiye dahil petrolü ithal etmek zorunda olan ülkelerin dış ticaret açıkları azalacak.

Ancak buna karşın Rusya gibi milli gelirinin yüzde 45'ini petrol gelirleri ile oluşturan ülkeler zor duruma düşmüş durumdadır. Bu ülkelerin 2015 ila 2017 senelerindeki gelir bütçelerinde ham petrol fiyatı 100 dolar üzerinden hesaplanmıştı. Böylece 13 Ekim 2014'de, rublenin 40.438 ile dolara karşı son zamanların en büyük dip yaptığını vurgulamak gerek. Buna ilaveten Rusya'ya karşı uygulanan ambargolar da ilave sıkıntılar yaratmakta, ancak en büyük tehdit ucuz ham petrol fiyatları ile oluştu. Nitekim Rus Maliye Bakanı, ülke silahlı kuvvetlerinin multi milyarlık giderlerini karşılayamayacağını belirtti. Ucuz ham petrol süreci devam ettiği takdirde 80 milyar dolarlık fon stoklarının eriyeceği öngörülmekte. Bu nedenle Putin şimdiden bazı altyapı yatırımlarını kısımaya başladı.

Eselden Teksas'ta zayıflamış olan ham petrol karteli altın günlerini yaşamakta ancak buna karşın Rusya'yı daha da kötü günler beklemektedir.

PETROL FİYATLARINDA GERİLEME

Petrol fiyatları son 5 ay içinde yaklaşık % 40 oranında değer kaybetmiştir. Fiyatlardaki gerileme sadece petrolde değil altın, demir-çelik ve demir dışı metaller gibi fiyatı dolarla ifade edilen bütün emtialarda gözlenmiştir. Haziran ayında 115 dolar/varil olan petrol Kasım ayı sonlarında 70 dolara kadar inmiştir.

Petrol fiyatlarının hızla gerilemesine farklı nedenler gösterilmektedir.

Bazılarına göre, ABD ekonomisinde görülen iyileşmeye paralel olarak doların değeri yükselmiş, fiyatları dolara endekli emtianın fiyatları doğal olarak gerilemiştir

Bir diğer kesime göre, petrol üreticisi ülkeler ABD'nin "shale oil"ın uzun vadeli bir rakip ürün olarak piyasaya girmesini istememektedir ve bu nedenle üretimi kısmamakta ve fiyat artışı istememektedir. Piyasa, 60 dolar/varilin üstündeki bir petrol fiyatının, kaya gazı petrolü yatırımlarını cazip kılacağı görüşündedir.

Bir başka görüş, önemli petrol üreticilerinden olan Rusya ve İran'ın cezalandırılma isteğini gerekçe olarak göstermektedir. İran'ın bölgede ekonomik bir güç olması istenilmemekte, Rusya ise Ukrayna ve Kırım politikaları yüzünden cezalandırılmak istenmektedir. Bu görüşe göre ABD ve Suudi Arabistan bu politikanın ortak uygulayıcısıdır.

ABD ithalat ve tüketime dayalı bir ekonomik yapıya sahiptir. Doların değeri yükselince ithalat ucuz hale gelmektedir. Bir de petrol dahil, ithal edilen emtianın fiyatları düşünce enflasyon yükselmekte ve bu yüzden beklenen faiz artış gerçekleşmemektedir. FED'in faiz artışını geciktirme ihtimali piyasaları rahatlatmakta ve petrol fiyatları gerilemektedir.

Petrol fiyatlarının hızla gerilemesinde yukarıda sayılan sebeplerin tümünün etkili olduğu söylenebilir.

Petrol ve diğer emtia fiyatlarının düşüşü Türkiye'yi hem olumsuz hem de olumlu yönde etkileyecektir.

İthal faturamız içinde enerjinin 60-70 milyar dolarlık bir payı bulunmaktadır. Petrolde her 10 dolarlık gerileme cari açığa 4-4,5 milyar dolarlık azalma demektir. Aynı artışın enflasyonu yarım puan azaltacağı hesaplanmaktadır.

Petrol üreticisi ülkelerin gelirleri ve ithalat iştahı azalacağından özellikle Rusya'ya ihracatımızda bir azalma söz konusudur. Ancak Batı'nın uyguladığı ambargoya katılmamız, Rusya'nın bizden mal alımlarını artıracığından bu kaybın bir ölçüde telafisi mümkündür.

İthalatımızın % 70'ten fazlası hammadde ve ara mallarıdır. Bu maddelerin fiyatlarının düşmesi, dış ticaret açığımızı ve dolayısıyla cari açığımızı azaltacaktır.

Türkiye'ye geçen yıl gelen 35 milyon turist 4 milyondan fazlası Rus'tur. Ülke gelirlerinin düşmesi, gelen turist sayısını veya harcamalarını negatif şekilde etkileyebilir.

Herkes petrol fiyatlarının ne zaman artacağını sormaktadır. Petrol fiyatları ya yukarıda sayılan düşüş sebeplerinin kısmen veya tamamen ortadan kalkmasıyla veya beklenmeyen ölçüde olağanüstü bir küresel krizin ortaya çıkmasıyla artabilir gibi görünmektedir.

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI'NIN 50. YILINDA...

Türkiye'nin Avrupa ile ilişkileri ve AB üyelik sürecine katkıda bulunmayı amaçlayan İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV) 26 Kasım 1965 tarihinde, zamanın İstanbul Sanayi Odası ve İstanbul Ticaret Odası Başkanları Fazıl Zobu ve Behçet Osmanağaoğlu'nun ortak girişimleri ile kurulmuştur.

Türk iş dünyasının AB'deki sesi olarak vizyoner ve uzak görüşlü bir yaklaşımla kurulan Vakfımız, bugün kurucu kuruluşlarının yanında, başta Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olmak üzere, Türkiye İhracatçılar Meclisi, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, TÜSİAD, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, İstanbul Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği ve İstanbul Ticaret Borsası'ndan oluşan mütevellî kurumları ve destekçi kuruluşlarının destekleri ile yoluna devam etmektedir.

İKV, Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınması için dış ilişkilerinin gelişmesine, Türkiye-AB ilişkilerinin ilerlemesine, AB'nin Türkiye'de daha iyi bilinmesine, Türk iş dünyasının AB sürecine katılımının sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Yayın ve araştırmaları, projeleri, seminer ve konferansları ile Vakfımız, AB ve Türkiye-AB ilişkilerini yakından incelemekte, ilişkilerdeki sorunların aşılması için çözümler üretmekte ve kamuoyunun bilgilenebilmesi için Türkiye ve AB'de etkinlikler düzenlemektedir.

İKV, 1984 yılından beri faaliyette bulunan Brüksel temsilciliği aracılığıyla, AB kurumları ve yetkilileri ile düzenli ve yakın bir iletişim içindedir. Brüksel temsilciliği, Türk iş dünyasının AB nezdindeki ilk temsilciliğidir.

Temsilcilik Türk iş dünyası adına Türkiye-AB ilişkilerinin geliştirilmesi ve sorunların çözülmesi ile ilgili görüş ve önerileri AB yetkililerine aktarmaktadır. Bunun yanında, AB'yi yakından izleyerek, önemli gelişmeler hakkında bilgi vermekte ve değerlendirmede bulunmaktadır.

Bugüne dek, Türkiye-AB ilişkilerinde gümrük birliği, Türkiye'nin aday ülke olması ve müzakerelerin açılması gibi önemli gelişmeler yaşanmıştır. İKV tüm bu süreçlerde, önde gelen bir sivil toplum ve araştırma kuruluşu olarak belirleyici katkılarda bulunmuştur.

Bundan sonraki en önemli hedef ülkemizin tam üye olarak AB ile nihai entegrasyonu nu gerçekleştirmektir. Vizyoner bir yaklaşımla kurulan İKV, bugün de kurucu ve mütevellî kurumlarının desteklediği bu vizyona sahip çıkmakta ve her zaman Avrupa'nın bir parçası olan Türkiye'nin hak ettiği şekilde AB'de yerini almasına çalışmaktadır.

İKV BASIN DUYURUSU

Avrupa Birliği Bakanı ve Başmüzakereci Volkan Bozkır tarafından açıklanan "AB'ye katılım için Ulusal Eylem Planı"nın 2. Aşaması Haziran 2015-Haziran 2019 döneminde, AB katılım sürecinde gerçekleştirilmesi planlanan mevzuat uyumu ve idari yapılanma ile ilgili yol haritasını ortaya koymaktadır.

Kanımızca, önümüze çıkarılan engellere rağmen, Türkiye'nin AB yolunda ilerlemesi, başta hükümet olmak üzere, devlet kurumları, sivil toplum, iş dünyası dahil olmak üzere tüm toplumun kararlı ve sistematik çabalarına bağlıdır.

Bu kapsamda ikinci aşaması ortaya koyulan eylem planı hem Türkiye'nin kararlılığını ortaya koyarak, AB'ye önemli bir mesaj niteliği taşımaktadır; hem de, AB üyeliğine hazırlanma sürecinde disipline edici ve yol gösterici bir rehber olma özelliği taşımaktadır.

İKV'nin son yayını "İlerlemenin Matematiği"nde belirttiğimiz gibi, AB katılım müzakerelerini, sadece bir fasıl açma-kapama sürecine indirgemek son derece yanlıştır. Müzakerelerde fasıl açılmasının anlamı, bu fasılları ilgilendiren konularda Türkiye'nin AB norm, standart ve ortak uygulamalarına yaklaşmasıdır.

Yani bu alanlarda Türkiye'nin kaydedeceği ilerlemenin vatandaşlarımızın gözlemleyebileceği şekilde, gündelik yaşama yansımaları olması gerekir.

Ulusal eylem planında, yaşam kalitesini artırmaya katkıda bulunacak, tüketicinin korunması, ürün güvenliği, hava kalitesinin iyileştirilmesi, çevreye verilen zararın önlenmesi, engelli vatandaşların daha rahat seyahat edebilmesi gibi alanlarda ilerleme sağlayacak düzenlemelerin yer aldığını görmekten memnuniyet duymaktayız.

Bu şekilde AB sürecine kamuoyunun desteğini sağlamak da kolaylaşacak ve bu sürecin somut faydaları daha iyi gözlemlenebilecektir.

AB açısından bakıldığında da, yeni Komisyon Başkanı Juncker'in "önümüzdeki 5 sene içinde AB'nin yeni üye almayacağı" yönündeki şevk kırıcı açıklamasına rağmen, Türkiye'nin sürece sahip çıkması ve AB'ye yakınlaşma yönünde kararlılıkla adımlar atmaya devam etmesi, önemli bir mesaj oluşturmaktadır.

Bu doğrultuda çalışmaya devam edilmesi ve planlanan mevzuat uyum ve idari yapılanma çalışmalarının öngörüldüğü şekilde uygulamaya geçirilmesini destekliyoruz. Bu doğrultuda sivil toplum ve iş dünyasının sürece sahip çıkması ve Bakanlığımızın ve hükümetimizin adımlarını desteklemesi hususuna da dikkat çekmek isteriz.

2023 hedeflerinin bir parçasını oluşturan AB üyeliği hedefi her zaman gündemde tutulmalı ve tüm diğer politikaların oluşturulmasında ve stratejik hedeflerde de dikkate alınmalıdır.

AB'ye katılım için ulusal eylem planının ikinci aşamasının Türkiye'yi AB sürecinde daha da ilerleteceğine inanıyoruz.

TÜRKİYE KİMYA SANAYİ MECLİSİ TOPLANTI TUTANAĞI

Bu bölümde, yılda 4 ya da 5 kez toplanan, TOBB Kimya Meclisi toplantıları sonrası yayınlanan ve ulusal medyaya özeti verilen toplantı tutanaklarından bir örnek yer almaktadır:

KONU: T. Kimya Sanayi Meclisi Toplantı Raporu

TARİH/ SAAT: 25 Eylül 2014 / 14.00 – 17.00

YER: TOBB / ANKARA

TOPLAM KATILIM: 33 Kişi

HAZIRLAYAN: Türkiye Sektör Meclisleri Müdürlüğü Memduha YÖRÜK

Türkiye Kimya Sanayi Meclisi, 25.09.2014 tarihinde Meclis Başkanı Timur Erk'in başkanlığında toplanmıştır. Toplantı, belirlenen gündem maddelerinin sektör temsilcileri ve davetli kamu kurumları arasında istişare edilip, ilgili kararlar alınması neticesinde sona ermiştir.

Meclis Başkanı Erk, sektörün genel bir değerlendirmesini yaptığı açılış konuşmasında gayrisafi milli hasıla içinde imalat sanayinin azalan payına atıfla üretim olmadan hizmet sektörünün de var olamayacağına dikkat çekmiştir. 2023 yılı ihracat hedeflerine ulaşmak adına imalat sanayinin önemine değinen Erk, sektörün sürekli devam eden mevzuat uygulamalarına yönelik yaşadığı çıkmaza vurgu yapmıştır. Emtia fiyatlarındaki düşmenin petrokimya sanayine yansımamış olduğunu da sözlerine ekleyen Erk, artan cari açığında sektörün büyüme hızını etkilediğini kaydetmiştir.

Gündem (1) : Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği ile ilgili Bedelsiz Toplama Konusu

Toplantının birinci gündem maddesi kapsamında “Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” çerçevesinde Belediyeler Birliği'nin ambalaj atıklarının “bedelsiz şartı aranmaksızın” ifadesini mahkemeye götürmesi sonucunda Danıştay'ın Haziran ayında verdiği bir kararla ambalaj atıklarının bedelsiz toplanmaya başlanmasının yarattığı sorunlar tartışılmıştır. Ekonomik değeri bulunan atıkların Çevre İl Müdürlüklerine verilen talimat neticesinde yeniden bedelsiz toplanmasının sanayiye ciddi mali yük getirdiği hususunda tüm sektör temsilcileri

TÜRKİYE KİMYA SANAYİ MECLİSİ - 2014

hem fikirdir.

Konu hakkında detaylı açıklamada bulunmak üzere toplantıya davet edilen Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdür Yardımcısı Sebahattin Dökmeci, söz konusu karar sonrası Bakanlık olarak temyize gidildiğini ancak sürecin uzayabilmesi ihtimali göz önünde bulundurularak yeniden mevzuat değişikliği çalışmalarının da başlatıldığını belirtmiştir. Atıkların toplanıp, geri kazanımının ve geri dönüşümünün sağlanmasının mümkün değil ise sağlıklı bir şekilde bertarafının sağlanmasının Bakanlığın önceliği olduğunu kaydeden Dökmeci, uygulayıcı görüşlerinin de mevzuat hazırlama çalışmalarında mutlaka dikkate alınacağını ifade etmiştir.

Yönetmeliğin tarihçesi ve önceki uygulamalar sonrasında mevcut duruma nasıl geldiği konusunda detaylı bilgi veren Atık Yönetimi Şube Müdürü Aylin Çiçek ise mevzuatta sanayinin satışına müsaade edilecek bir revizyona gidileceğini ve yeni çıkarılacak mevzuatta bedelli – bedelsiz ifadelerinin zikredilmeden uygulamanın serbest piyasa akışına bırakılmasının hedeflendiğine değinmiştir.

Meclis Başkanı Timur Erk, konu hakkında gerekli farkındalığın yaratılması ve temyiz süreci zarfında Bakanlığın desteklemek adına konunun muhatabı tüm sektör meclisi başkanlarının bir araya gelerek Türkiye'nin ambalaj atığı zararının ortaya konulacağı bir basın toplantısı yapılmasını önermiştir.

Gündem (2): 24.07.2014 tarihinde yayınlanan ÖTV Genel Tebliğindeki düzenleme ile ÖTV'ye tabi solventlerin ithalatında uygulanan teminat mektubu uygulamalarına ilişkin kimya sektörünün yaşadığı sıkıntılar

Toplantının ikinci gündem maddesi çerçevesinde, 24.07.2014 tarihinde yayınlanan ÖTV Genel Tebliğindeki düzenleme ile yatırılan teminatın yüzde 80'inin erken çözümü için Erken Teminat Çözüm Sertifikası alınması konusunda aranan şartların (35 işçi çalıştırılması, Türk

Standartı bulunmayan ürünler için TSE Kriteria Uygunluk Belgesi -TSEK Markası- istenmesi vd.) küçük ve orta ölçekteki işletmeler için karşılanmasının güç olduğu belirtilmektedir. Timur Erk, sektörde yeni düzenlemenin büyük firmaları dikkate alan, tabana yayılmayan bir uygulama sistemi getirdiği ve böylece küçük ve orta ölçekli firmaların teminat çözümünden yararlanmasının imkansız hale geldiği yönünde bir görüşün hakim olduğunu ifade etmiştir.

Konu hakkında toplantıya katılım sağlayan Gelir İdaresi Başkanlığı Gelir Yönetimi Dairesi Başkanlığı ÖTV Şube Müdürü Murat Şahan ve Grup Başkanı Ersin Saklar açıklamalarda bulunmuştur.

Saklar, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na verilen yetkiyle belirlenen ÖTV Kanununun A ve B cetvellerinde özellikle sanayinin üretiminde girdi olarak kullanılan akaryakıt ve petrol türevlerini içeren hammaddelerin öncelikle tecil terkin, indirimli vergi ve teminat uygulamaları yoluyla 2008 – 2012 yılları arasında teşvik edilmiş olduğunu ancak yaşanan usulsüz uygulamalardan ötürü iade sistemine geçilmek durumunda kaldığını kaydetmiştir.

Bu çerçevede tek teminat uygulamasının getirildiğini ve devamında da bu teminatları hızlı çözmek amacıyla elektronik ek-11, ek-12 uygulamasının başlandığını ifade eden Saklar, 2014 yılı Nisan ayında da 1 yıllık bir altyapıdan sonra Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'yla yapılan bir protokol kapsamında uygulamanın fiilen yürürlüğe girdiğini belirtmiştir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın işletme belgesine sahip 50 ve üzeri çalışanı talebinin daha kolaylaştırıcı olması hedefiyle 35 kişiye indirildiğini de vurgulayan Saklar, mevcut düzenlemede KOBİ'leri dışlayıcı bir uygulama olmadığını da altını çizmiştir. Düzenlemelerin amacının dürüst sanayicilerin işini kolaylaştırmak, sahtekârlık yapmak amacıyla piyasaya girenleri de dışlamak olduğu dile getirilmiştir.

Gündem (3): Kimyasalların Kaydı, Değerlendirmesi, İzni ve Kısıtlanması Hakkında Taslak Yönetmelik

Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğünden konu hakkında bilgi vermek üzere toplantıya katılım sağlayan Haydar Hazer, "Kıyasalların Kaydı, Değerlendirmesi, İzni ve Kısıtlanması Hakkında Taslak Yönetmelik"nin henüz yeni değerlendirmeye sunulduğunu; sanayicilerden 31 Ekim 2014 tarihine kadar görüş toplanacağını dolayısıyla söz konusu düzenlemenin bir sonraki toplantıda görüşülmesinin daha faydalı olacağını kaydetmiştir.

Bahse konu Yönetmeliğin bir sonraki meclis toplantısında yeniden gündeme alınarak değerlendirilmesine karar verilmiştir.

Gündem (4): Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik

Toplantıda "Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik" kapsamında öngörülen tehlikeli madde faaliyet belgesi alma zorunluluğuna istinaden tehlikeli madde güvenlik danışmanı uygulamasına yönelik eğitim bedellerinin yüksekliği ve atıkların da aynı kapsamda uygulama dahilinde olması konusunda sektör temsilcileri sıkıntılarını dile getirmiştir.

Ulaştırma Bakanlığı Tehlikeli Mal ve Kombine Taşımacılık Düzenleme Genel Müdürlüğünden Daire Başkanı İsmail Hakkı Gedikoğlu, karayolu tehlikeli mal taşımacılığına konu olan ADR sözleşmesine 2005 yılında taraf olduğunu belirterek, 27 Ağustos 2014 tarihinde sektörün ihtiyaçlarına binaen ilgili Yönetmelikte tekrar bir revizyona gidildiğini ve bu revizyonla da bazı uygulamaları aşamalı olarak ileri tarihlere ötelediklerini belirtmiştir. Gedikoğlu, yapılan yeni düzenleme ile getirilen değişiklikleri aşağıdaki şekilde özetlemiştir:

- Yurt içi kargo taşımacılığında ve yurt içi ambar işletmecilerine ilişkin uygulamalarda aranan yetki belgelerine ilişkin birtakım uygulamalarda erteleme yapılmıştır.
- Taşıt uygunluk belgesiyle ilgili yeni düzenlemeler yapılmıştır.

TKSD Genel Sekreteri Mustafa Bağan'ın kitabı, tehlikeli maddelerin karayolu taşımacılığında meydana gelebilecek kazalar konusunda uzun yıllardır kaynak kitap olarak gösterilmektedir.

- Tehlikeli madde faaliyet belgesi alma zorunluluğu 31.12.2014 tarihine kadar uzatılmıştır.
- Tehlikeli madde güvenlik danışmanı bulundurma zorunluluğu da 30.06.2015 tarihine kadar uzatılmıştır.

- Tehlikeli madde taşımacılığında kullanılan ambalajların UN kodlu olması gerektiğine atfla test ve sertifikasyon işlemleri bir protokolle TSE'ye verilmiştir.
- Ayrıca, basınçlı kaplarla test, sertifikasyon, taşınabilir gaz konteynerleri, CSC kapsamındaki deniz yoluyla taşınan konteynerlerle ilgili test, sertifikasyon işlemleri de Türk Loydu'yla yapılan bir protokolle Türk Loydu tarafından yürütülmektedir.
- 24.10.2013'den önce üretilmiş ambalajların 31.12.2015 tarihine kadar kullanılmasına karar verilmiştir.

Gedikoğlu, ülkemizde 50 tonun üzerinde tehlikeli maddelerle ilgili faaliyette bulunanların envanterini çıkarmak, Türkiye'nin risk değerlendirmesini, risk haritasını belirlemek amacıyla tehlikeli madde faaliyet belgesi zorunluluğunun getirildiğini de vurgulamıştır. Tehlikeli madde güvenlik danışmanlarının görev yetki ve sorumluluklarının da belirlendiği zaman, hem üreticiyi, hem taşımacıyı, hem de depolayanı, ayırıştırıcı ve rahatlatıcı bir uygulama olduğuna değinen Gedikoğlu, bu uygulamanın Avrupa Birliği direktiflerinin yanında bir de taraf olunan uluslararası sözleşmeler kapsamında da benzer şekilde ele alındığını vurgulamıştır.

Sektörün farklı kamu kurumlarının uygulamaları arasında senkronizasyon olmadığına yönelik serzenişler sonrasında konu hakkında açıklamada bulunan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Kimyasallar Yönetimi Dairesinden Şube Müdürü Şeref Yılmaz, Bakanlıklarınca güvenlik bilgi forumunu hazırlayacak akredite olmuş kuruluşların belirlendiğini ve güvenlik bilgi formunun taşımacılık alt başlığı altında konunun genişletilmesiyle tehlikeli madde güvenliği danışmanı uygulamasına ihtiyaç olmayacağı yönünde Ulaştırma Bakanlığına görüş bildirildiğini açıklamıştır. Yeni uygulamanın sanayici açısından mükerrerlik yarattığı yönünde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilileri de görüş birliğine varmıştır.

Gündem (5): CHEMPORT Projesi

Chemport Kimya İhtisas Endüstri Bölgesinin kuruluşu hakkında gelişmeleri aktarmak üzere Organik Kimya Genel Müdür Yrd. Haluk Erceber detaylı bir sunum gerçekleştirmiştir. Sunumu kapsamında Erceber öncelikle Chemport projesi ile ülkemizde katma değeri yüksek performans kimyasalları ve petrokimya ürünlerinin üretilmesinin hedeflendiğini ve bu kapsamda Bandırma'nın batısında 30 bin dönümlük bir arazinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca kimya sanayi ihtisas bölgesi olarak kurulması için tahsis edileceğini ifade etmiştir.

Ülkemizde kimya sanayi talebinin yılda yüzde 11 büyürken, özellikle ara girdiye yönelik ithalatın her yıl yüzde 14 arttığının bilindiğini de dile getiren Erceber, sektörün ortalama ihracatı 18 milyar dolar olmasına rağmen kimya sanayinden kaynaklanan dış ticaret açığının da 25 milyar dolara yükseldiğini kaydetmiştir. İlgili kamu kuruluşlarıyla işlemlerin daha hızlı ve resmi olması amacıyla Chemport Kimya Sanayicileri ve Hizmetleri Derneği'nin kurulması çalışmalarının da sona ermek üzere olduğunu belirten Erceber, Port of Rotterdam, Port of Sohar, İspanya'da Taragona kimya kümesi, Porto Central Brezilya gibi dünyadaki benzer kimya sanayi kümelenmelerinden de aktarımda bulunmuştur.

AR-GE HARCAMASI 14.2 MİLYAR LİRAYA ULAŞTI (KASIM 2014)

Türkiye Ar-Ge harcamalarını gelişmiş ülkeler seviyesine yükseltmeyi amaçlarken, % 1'lik psikolojik seviyeye de yaklaşmaya başladı. Türkiye'de 2013 yılında GSYH'nın % 0.95'ine karşılık gelen 14 milyar 807 milyon liralık Ar-Ge harcaması yapıldı. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2013 yılı Ar-Ge faaliyetleri araştırması sonuçlarını açıkladı. Buna göre Türkiye'de kamu kuruluşları, vakıf üniversiteleri, ticari sektörler ve devlet üniversiteleri 2013 yılında Ar-Ge'ye 14 milyar 807 milyon lira harcadı.

2010 yılında Ar-Ge harcamalarının GSYİH içindeki payı % 0.84 düzeyindeyken, bu oran 2011'de % 0.86'ya, 2012'de ise % 0.92'ye, 2013'de %0,95'ye yükselmişti.

Sektör ve harcama gruplarına göre yapılan değerlendirmeye göre Ar-Ge harcamalarının yarısına yakını (% 47,5) ticari kesim tarafından yapıldı. Yükseköğretim kurumları 6.2 milyar lira (% 42.1), kamu sektörü ise 1.5 milyar lira (% 10.4) harcama yaptı. 2013 yılında istihdam tam zaman eşdeğeri Ar-Ge personeli sayısı bir önceki yıla göre % 7.5 artarak 112 bin 969'a yükseldi. Bunların 78 bin 723'ünü erkek, 34 bin 246 tanesini ise kadın personel oluşturdu.

Dünya gazetesinde Prof Dr.Güngör Uras ve Prof.Tevfik Güngör'den aktarılan açıklamadan en vurgulanması gereken nokta ise üniversitelerde yapılan toplam 6.3 milyar liranın sadece 150 milyon lirasının mühendislik bilimlerinde harcanmasıdır.

Bu husus ne yazık ki üniversitelerdeki sağlık bilimleri, sosyal bilimler ve beşeri bilimlere nazaran mühendisliğin ne kadar geride kaldığının yansımasıdır.

Bu nedenle ivedilikle bu payın artması ve böylece imalat sanayinin katma değeri yüksek ürünlere yönelmesi şarttır.

Diğer bir bulgu ise Ar-Ge'nin çoğunlukla cirosu ve çalışanı çok şirketlerde yapıldığıdır. Halbuki KOBİ'lerin yine ivedilikle Ar-Ge ve İNOVASYON kültürünü hazmetmeleri gereklidir. Aksi takdirde şirketlerin % 95'ini oluşturan KOBİ'ler, ülkemizin "orta gelir tuzagından" çıkmasına katkıda bulunamazlar.

Dünya Gazetesi - Kasım 2014

GSYH İÇİNDEKİ AR-GE PAYI 0.3 PUAN ARTARAK YUZDE 0.95'E ÇIKTI

Ar-ge harcaması 14.2 milyar liraya ulaştı

HÜSEYİN GÖKÇE / ANKARA

Türkiye Ar-Ge harcamalarını gelişmiş ülkeler seviyesine yükseltmeyi amaçlarken yüzde 1'lik psikolojik seviyeye de yaklaşmaya başladı. Türkiye'de 2013 yılında Gayrisafi Yurtici Hasıla'nın yüzde 0.95'ine karşılık gelen 14 milyar 807 milyon liralık Ar-Ge harcaması yapıldı. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2013 yılı Ar-Ge faaliyetleri araştırması sonuçlarını açıkladı. Buna göre, Türkiye'de kamu kuruluşları, vakıf üniversiteleri, ticari sektörler ve devlet üniversiteleri 2013 yılında Ar-Ge'ye 14 milyar 807 milyon lira harcadı. Cari fiyatlarda Ar-Ge'ye yapılan harcama, 2012'ye göre 1 milyar 745 milyon lira artış göstendi. Bu kategoride 2009 yılında 8 milyar 87 milyon lira olan harcama, 2010'da 9 milyar 268 milyon liraya, 2011 yılında 11 milyar 154 milyon lira, 2012'de ise 13 milyar 62 milyon liraya yükseldi. Ar-Ge'nin GSYİH içindeki payı da 2010 yılında başladığı yükseliş trendini sürdürdü. 2010 yılında Ar-Ge harcamalarının GSYİH içindeki payı yüzde 0.84'dü.

İşik: Ar-Ge desteklerinde kapsam genişleyecek

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Fikri İsmail İnoçayon ve girişimci ekosistemin oluşturulmasına katkı sağladıklarını bildirdi. Bakanlar, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (Ar-Ge Merkezleri), Teknoloji Transfer Ofisleri gibi kurumsal yapılarla destek verdiği belirlen işik, San-Tiz, Teknolojiye, Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama, Teknoloji

Ürün Yatırım Destek Programı gibi projeye dayalı desteklerin, Ar-Ge, İnoçayon ve girişimci ekosisteminin oluşmasına katkı sağladığını aktardı. Öncelikli hedefleri arasında çipin sektörün Ar-Ge harcamalarının artırılarak devam ettirilmesi okuyorsa dikkat çekilen Bakan İşik, by desteklerin yeni alanları da kapsayacak şekilde yapılabileceğini açıkladı.

GSYH'ni yüzde 1'ine dayandı

Yıl	Ar-Ge Harcaması	GSYH içindeki payı
2013	2013	0.95
2012	2012	0.92
2011	2011	0.86
2010	2010	0.84
2009	2009	0.85

sini ise kadın personel oluşturdu.

Ticari kesimde Ar-Ge'ye 7 milyar lira harcadı

Yükseköğretim kurumlarında Ar-Ge için yapılan 6 milyar 232 milyon liralık harcamanın en büyük bölümü 1 milyar 982 milyon lira ile sağlık bilimleri dalında yapıldı. Buna 1 milyar 518 milyon lira ile sosyal bilimler, 1 milyar 150 milyon lira ile mühendislik bilimleri, 752 milyon lira ile beşeri bilimler dalında 543 milyon liralık, tarım bilimleri dalında ise 284 milyon liralık Ar-Ge harcaması yapıldı. 2013'te ticari kesimde Ar-Ge'ye 7 milyar 311 milyon lira harcama yapılırken, bunun 4 milyar 523 milyon liralık kısmını 250 ve daha yuta-

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI TÜRKİYE’NİN YENİ AB İLETİŞİM STRATEJİSİ VE SİVİL TOPLUMLA DİYALOG TOPLANTISI (26 KASIM 2014-İSTANBUL)

AB BAKANLIĞI Türkiye'nin Yeni AB İletişim Stratejisi ve Sivil Toplumla Diyalog Toplantısı (26 KASIM 2014 - İSTANBUL)

Toplantı, 2000’i aşkın kişinin katılımıyla gerçekleşti. Halen ülkemizde 104.000 sivil toplum kuruluşu var. Bunların kabaca 4000’i vakıf, diğerleri ise dernek statüsünde faaliyet gösteriyor.

AB Bakanı ve Başmüzakereci Volkan Bozkır eski büyükelçi ve AB konularının uzmanlarının başında geliyor. Kendisi, Ali Babacan ile birlikte mevcut hükümetin en sevilen bakanları arasında yer alıyor. Konusunun uzmanı olmasının dışında düzgün bir kişiliği var ve beşeri ilişkileri oldukça kuvvetli. Ayrıca yabancı misyon tarafından da oldukça seviliyor.

Sayın Bozkır’ın açılış konuşmasından şu hususları aktarmak istiyorum:

- Yeni anayasa ve siyasi reformlar mutlaka yapılmalı
- Yeni başbakanlık genelgesi ile bakanlar kuruluna sunulan her konu evvelce AB Bakanlığınca AB yasalarına uyum açısından irdelenecek.
- AB ile iletişim stratejisini yeniden gözden geçirdik.
- STK’larla daha çok işbirliğine gidilecek ve uzman STK’lardan gerektiğinde görüş alınacak ve “ortak sahiplenme” hedeflenecek.
- AB konusunda kaybolmaya yüz tutmuş heyecanı tekrar yaratacağız.

Açılış konuşmasından sonra STK temsilcilerine üçer dakika konuşma hakkı tanındı ve gündemle ilgili konuşmaları istendi. Ancak ne yazık ki kürsüye çıkanların çoğunluğu gündem dışına çıkıp kendi STK’larını anlattılar. Bal üretimi ile ilgili bir STK başkanı çıkıp AB ilişkilerine hiç değinmeden bal üzerine konuşma yapıp konuşmasının sonunda Bakan’a bir kavanoz bal hediye edince, toplantıdan ayrıldım.

PROSES GÜVENLİĞİ SEMPOZYUMU – TİMUR ERK (AÇILIŞ KONUŞMASI) 05 Aralık 2014

Proses Güvenliği Sempozyumu-Timur Erk Açılış Konuşması (5 Aralık 2014)

Değerli Katılımcılar,

Bir pompa tamir edilecekti. Kapak açıldığında “kendiliğinden tutuşma sıcaklığı” üzerindeki yağ yanmaya başladı ve patlama oluştu. 3 kişi hayatını kaybetti ve tesis kullanılamaz hale geldi. Kalıntılar üzerinde yapılan incelemede besleme vanasının açık, tahliye vanasının kapalı olduğu saptandı. Prosesten izole edilmeyen pompa basit bir tamir eyleminde faciaya neden oldu.

Kimya sanayisi , tarihinde proses güvenliği ile ilgili bir çok talihsiz kazalar yaşanmıştır. Özellikle Texas ve Bhopal doğrudan proses güvenliğinin aksamamasından kaynaklanan yüksek miktarda can ve mal kaybına neden olmuştur. Kimya sanayi emek yoğun değil kapital yani enstrüman yoğun bir sanayidir. Her bir enstrüman potansiyel bir tehlike kaynağı olabilir.

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” gereğince Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın internet sayfasına yapılan girişler sonucunda “Üst Seviye” olarak belirlenen kuruluşlar “Güvenlik Raporu” hazırlamak zorundadırlar. Bu rapor-

da özellikle proses güvenliği ve olası kazaların önlenmesi için senaryolar hazırlanması gerekmektedir. Güvenlik Raporunun hazırlanması ve Bakanlığa sunulması için son tarih (mevcut tesisler için) 01.01.2016'dır. Oldukça karmaşık bir prosedür olan bu çalışmaların, bu kongrenin katılımcıları için çok faydalı olacağına inanıyorum. Ayrıca özellikle Dernek üyelerimizin bu alandaki gereksinimlerini karşılamak üzere "Ekodenge" firması ile bir işbirliği sözleşmesi imzalamış bulunuyoruz. Bu suretle üyelerimize çözüm ortaklığı olarak hizmet vereceğiz.

Üyesi olduğumuz Avrupa Kimya Sanayi Konseyinin (CEFIC) AFEM toplantılarının -ki bu toplantılara 20 senedir aralıksız katılmaktayım- hemen hemen hepsinde sabit bir gündem maddesi vardır "Process Safety". Yani proses güvenliği... Bu da tüm dünyada proses güvenliğinin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Kongrenin katılımcılara bilgi aktarılmasında önemli bir kaynak olduğunu düşünerek, kongrenin başarılı geçmesini diler, hepinizi saygıyla selamlarım.

TKSD Genel Sekreteri Mustafa Bağan

1. ULUSLARARASI PROSES GÜVENLİĞİ SEMPOZYUMU VE SERGİSİ (5-6 ARALIK 2014)

İki gün süren sempozyumda, 7 oturumda 17 sunum gerçekleştirilmiştir. Bu sunumlardan yedisi yurtdışından gelen deneyimli uzmanlar tarafından yapılmıştır. Sempozyum çerçevesinde düzenlenen sergiye toplam 10 firma ve kurum katılmıştır.

Sempozyumun ikinci gününde, “Proses Güvenliği Kimin İşidir?” konulu bir panel/forum düzenlenmiş ve konu etraflıca tartışılmıştır. Sempozyumda gerçekleştirilen sunum, panel ve tartışmalar sonucunda aşağıdaki konularda genel bir oydaşma (konsensüs) ortaya çıkmıştır:

1. İşletmelerde büyük endüstriyel kazaların önlenmesi, zararlarının azaltılması için yapılacak çalışmalar “Proses Güvenliği Yönetimi (PGY)” başlığı altında ele alınmalıdır.

2. SEVESO Direktifi kapsamında Büyük Endüstriyel Kaza Potansiyeli taşıyan işletmeler, 01.01.2016’da başlayacak olan yükümlülüklerini salt Güvenlik Raporu hazırlanmasına indirgemeli ve sürekliliği olan bir PGY sistemi kurmak için çalışmalara başlamalıdır.

3. İşletmelerdeki iş güvenliği, proses kontrolü, bakım ve mühendislik çalışmaları birbirleri ile etkileşim içinde olacak şekilde yapılandırılmalıdır.

4. Büyük endüstriyel kazaların çoğunun değişikliklerin iyi yönetilmemesinden kaynaklandığı vurgulanmıştır. Bu nedenle, tehlikeli işletmeler risk yönetim sistemlerini kurarken değişiklik yönetimi kavramına önem verilmelidir.

5. SEVESO hazırlık süreçlerinde ÇSGB ve ilgili bakanlıklar, rehberlik edici bir yaklaşım sergilemeli ve konunun PGY çerçevesinde ele alınması konusunda yönlendirici olmalıdır.

6. SEVESO süreçleri çerçevesinde başlayan dinamik sürecin PGY çerçevesinde ele alınmasını sağlamak amacıyla, PGY Sistemi kurulmasını teşvik edecek, zorunlu kılacak mevzuat ve standartlar hazırlanmalıdır.

7. Proses Güvenliği Yönetimi’nin ilgili olduğu “Güvenlik Yönetimi, İş Sürekliliği Yönetimi” kavramları standart çalışmalarının ötesinde mevzuata da yansıtılmalıdır.

8. Önemli Proseslerin gerçekleştirildiği iş sağlığı ve güvenliği çalışmaları, PGY çalışmalarının kapsamı içindedir. Bu nedenle İSG çalışmaları ve PGY bütüncül bir yaklaşımla birlikte değerlendirilmelidir.

9. Kazaların etki şiddetlerini belirlemek için, benzetim (simülasyon) programları ile birlikte, isteyen işletmeler, literatürde karşılığı bulunan hesaplama yöntemlerini de kullanabilmelidir.

10. Patlamadan Korunma Dokümanı çalışmaları çerçevesinde, TS EN 60079 standardında belirlenen bölge(zone) sınırlarının hesaplanması yöntemi ile birlikte, ampirik verilerle güvenilirliği sınanmış bölge(zone) tanımlayan kılavuzlar oluşturulmalıdır.

11. İşletmelerde gerçekleştirilen büyük kaza önleme çalışmaları, üçüncü taraflar ve paydaşlarla paylaşılmalıdır.

12. PGY konusunda çalışacak kişi ve kurumların yetkinliğinin artırılması ve akredite edilmeleri için sektörel birlikler, kuruluşlar ve bakanlıklar ortaklaşa bir çalışma yürütmelidir.

13. ÇSGB, PGY kavramını ele almalı ve bu konuda ulusal bir sistem kurulması için yönlendirici olmalı, tüm paydaşlarla birlikte çalışmalıdır.

14. Üniversitelerde lisans seviyesinde PGY dersleri açılmalıdır. Ayrıca, sektörün yetkin personel ihtiyacını karşılamak için disiplinler arası Proses Güvenliği Yönetimi lisansüstü programlarının açılması çalışmalarına bir an önce başlanılmalıdır.

III. İNOVASYON HAFTASI (4-6 ARALIK 2014)

Türkiye İhracatçılar Meclisi tarafından Ekonomi Bakanlığının desteği ile düzenlenen Türkiye İnovasyon Haftası 4-6 Aralık tarihlerinde düzenlendi.

MiT Medya Laboratuvarı kurucusu Nicholas Negroponte, Cern Büyük Hadron Çarpıştırıcısı ve ATLAS Deneyi ekibinden Brian Cox, Eski Finlandiya Başbakanı Esko Aho, G20 Genç Girişimciler Birliği Başkanı Jeremy Liddle, Digital Medya Uzmanı Robert Tercek ve Türk Tasarımcı Ayşe Birsal gibi isimlerin konuşmacı olarak yer aldığı bu yıl ki etkinlik, inovasyon bilincinin Türk ticaret ve sanayi hayatının bütün kılcallarına işlemesi için oldukça önemliydi.

İnovasyon Haftasının açılış konuşmasını yapan TİM Başkanı Mehmet Büyükekşi, Türkiye'nin rekabetçi kalarak büyümesi ve toplumsal refahı arttırması için inovasyonun ana unsur olduğuna dikkat çekti.

Üç yıldan bu yana düzenledikleri Türkiye İnovasyon Haftasında sanayi ile akademiye, yaratıcılıkla tutkuyu, tecrübeyle vizyonu bir araya getirdiklerini, ilk yıl 15 bin, ikinci yıl 27 bin kişinin katılımcı olduğunu söyleyen Büyükekşi bu yıl hedeflerinin 30 bin kişiye ulaşmak olduğunu belirtti.

Türkiye'nin 2023 hedeflerine ulaşması için her yıl ortalama yüzde 10'un üzerinde ihracat artışı sağlanması gerektiğini vurgulayan Büyükekşi, inovasyonun bu noktada ülke stratejisi boyutunda da büyük önem kazandığını dile getirdi.

“İhracat inovasyonla tıpkı bambu gibi büyüyor”

Türkiye İhracatçılarının hayal ettiği inovasyon ve rekabet serüvenini bambu ağacının büyümesine benzeten Büyükekşi, bambu ağaçlarının beş yıl boyunca en ideal şartlarda dahi hiçbir gelişme göstermediğini, ardından sihirli bir el dokunmuş gibi birdenbire günde 40-45 cm. kadar büyümeye başladığını hatırlattı.

Yaşananların sihir olmadığını, bambu ağacının duruyormuş gibi yapıp birdenbire hızlı büyümesinin sebebinin beş yıl boyunca toprağa sabırla saldırdığı kökleri olduğunu dile getiren Büyükekşi şunları söyledi:

“60 bini aşkın ihracatçının temsilcisi TİM olarak bizde sabırla ve istikrarla inovasyona yatırım yapıyoruz. Bunun sonuçlarını da yavaş yavaş almaya başladık. 2012 yılında Küresel İnovasyon Endeksi'nde 143 ülke arasında Türkiye 74. sıradaydı. 2014 yılında 54. sıraya yükseldi. Biz inanıyoruz ki tüm Türkiye'ye ektiğimiz inovasyon tohumları daha da yeşerecek, tomurcuklanacak, çiçek açacak.”

Büyükekşi konuşmasının sonunda salonda bulunan öğrencilere Türk şair Behçet Necatigil'in sözleri ile seslendi:

“Ya ümitsizsiniz, ya da ümit sizsiniz. Ya çaresizsiniz, ya da çare sizsiniz.' Ümidimiz sizsiniz, siz gençlersiniz. Bu gün herkesi yeniden öğrenmeye, yenilikleri tecrübe etmeye davet ediyor, etkinliklerin herkes için dolu dolu geçmesini, esin kaynağı olacak bir tecrübe olmasını diliyorum” dedi.

TÜRKİYE KİMYA SANAYİCİLERİ DERNEĞİ'NİN YENİ EKONOMİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Bu bölüme, “2015 yılından beklentiler nelerdir?” sorusu ile başlarsak daha isabetli olur düşüncesindeyim.

2000 yılından günümüze kadar geçen süreci irdelediğimizde GSMH içinde imalat sanayinin payı % 22’lerden % 15’lere düşmüş buna karşın hizmet sektörünün payı önemli ölçüde artmıştır.

Hızlı kalkınma ve istihdam sorununu halletmek üzere hizmet sektörüne ağırlık verilmesi bir yere kadar normal karşılanabilir. Ancak ülkemizin 4 yıldan beri orta gelir kıskacında bulunup fert başına düşen milli gelirin 10.000 ile 11.000 dolar arasında durağan

hale geldiği düşünülür ise eşik atlama ancak yine imalat sanayine, yani üretime ağırlık vermekle olur. Bu arada katma değeri yüksek ürün ve mamullerin üretimine ağırlık vermek ve mümkün olduğu kadar orta-yüksek teknoloji kullanmak gereklidir.

Yazması ve düşünülmesi kolay olan bu koşulların yerine getirilmesi ise oldukça genç nüfusa sahip olan ülkemizde Ar-Ge ve İNOVASYON kültürünün yaygınlaştırılması ile mümkün olabilir. Bu da her şeyden evvel entelektüel sermaye payının artırılması demektir ve uzun soluklu bir süreç gerektirir. Dolayısı ile 2015 yılında böyle bir ivmenin yakalanması çok zor olup hiç olmaz ise alınacak önlemler ile 2023 yılı hedeflerine yaklaşım sağlanabilir.

Türkiye ve benzeri gelişmekte olan ülkelerde beklenen maliyet artışları sıkıntısı ve de Ortadoğu’daki olumsuz politik olaylar ekonomimizde kısa vadede yani 2015 yılında hamle yapılmasını zorlaştırıyor.

Son altı ay içindeki dünya ham petrol fiyatlarındaki gerileme, Türkiye yatırım ortamındaki iyileşme, bütçede sıkı para politikası ve yabancı sermaye akışı, 2014 yılına nazaran büyümede artış sağlayabilir. Ancak 2023 hedeflerine ulaşma konusunda en büyük sıkıntı % 7’nin altındaki büyüme oranları, imalat sanayinde yeni yatırım azlığı ve niteliksiz eğitimidir.

Özellikle nitelikli ara insan gücü ve nitelikli üniversite öğrenimi konuları ekonomimizin eşik atlaması ve fert başına düşen gelirin 15.000 dolara ulaşması açısından “olmazsa olmaz”ımızdır.

Vasat eğitim düzeni ile ve genelde ortalama 7 yıllık eğitim süresi artmadıkça kısa vadede eşik atlama konusunda mucize beklemek hayal olur.

Diğer bir faktör ise halen kilogram birim ihrac ortalamasının 1.50 dolar civarında olmasıdır. Hedef katma değeri yüksek ürünlerin ihracı olmalıdır.

Temelde kuvvetli bankacılık sistemi koruyucu bir faktör olmakla beraber ekonomide gelişme yurt içi kaynakların daha iyi tasarruf edilebilmesi ve yeni yatırım maliyetlerinin azaltılması ile mümkün olur.

Kredi maliyetleri düşük, kar marjı yüksek, istihdam sağlayan ve yaklaşık 50’ye yakın alt sektörü destekleyen tek başına inşaat sektörü ile artık Türkiye’nin hızlı kalkınamayacağını herkesin anlamış olması gerekir.

TÜRKONFED'İN 10. YIL KUTLAMASI (11 ARALIK 2014)

Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonunun (TÜRKONFED) 10. Yaşı zirveyle kutlandı. TÜRKONFED toplantı tutanaklarına göre, Başbakan Yardımcısı Ali Babacan zirvede üretime ve yatırıma ticari kredi veren bankalara teşvik vereceklerini açıkladı. Babacan bir aya kadar bunu açıklamış olacaklarını vurgularken özel sektörün daha fazla yatırım yapması için çalışmaların süreceğini belirtti. Babacan Türkiye’de artık rahat para kazanma alanının bulunmadığını, herkesin rakibinin olduğunu belirterek, “İmar, inşaat meseleleri ayrı, orada çok ciddi tedbirler alıyoruz. İnşallah yakında açıklayacağız. Orada mini tekel alanları var onları kapatıyoruz. Daha fırsat eşitliği ve adalete yakın bir sistemi getiriyoruz” dedi.

TÜRKONFED - Başbakan Yrd. Ali BABACAN - 2014

Sanayide böyle bir şeyin olmadığına dikkat çeken Babacan, hangi sanayi kurumu ele alınırsa alınsın kıyasıya rekabet olduğuna vurgu yaparak, rekabetin verimlilik anlamına geldiğini söyledi. Başbakan Ahmet Davutoğlu’nun ilk 9 adımını açıkladığı dönüşüm eylem planının da bu ay içinde iki toplantıyla açıklanarak tamamlanacağını duyurdu. Babacan kısa vadede ekonomi yönetiminde kamu maliyesi, para politikası ve makro ihtiyati tedbirler alanı konularının önemine işaret etti. Babacan bu 3 konuda adım atıldığında sonuçların daha çabuk geldiğini belirterek, buralardaki temel bakış açılarının ekonomiyi yeniden dengeleme çabası olduğunu ve sonuç olarak da başarı elde ettiklerini kaydetti. Bir yıl önceye göre kredi hacminin yüzde 16 civarında büyüdüğünü, kredilerin artış hızının ticarilerde yüzde 20 ve KOBİ’lerde ise yüzde 25 olduğunu ifade eden Babacan, “Tüketici kredilerine baktığımızda bu oran yüzde 8. Bu tam istediğimiz tablo” diye konuştu.

Babacan özel sektörün yatırım harcamalarının son bir yıldır iyi gitmediğine işaret ederek, burada biraz durağanlaşma olduğunu söyledi. Özel sektörün yatırımlarının büyümeye yardımcı olduğunu vurgulayan Babacan, “Dolayısıyla özel sektörümüz daha çok üretim, daha çok yatırımı tercih etmeli ama bunu sağlamak için de finans kanallarının oraya doğru yönlendirilmesi gerekli” dedi.

2012-2014 yılları arasında SEDEFED Başkanı ve TÜRKONFED’in kurucuları arasında olmam nedeniyle çağrıldığım 10. yıl kutlamasından kişisel notlarım şöyle:

Sanayicilerimizin görevde olduğu 12 seneden beri beğendiği ve görüşlerini desteklediği Ali Babacan ayrıca Başbakan’ın açıkladığı 25 adet Dönüşüm Programı ve içindeki 1350 adet eylem planından özetle bahsetti. İlk 9 programın açıklandığını bunun yakında iki kademedeki ilavelerle Dönüşüm Programının tümüne erişeceğini ifade etti.

Öncelikli Dönüşüm Programları Listesi

- 1- Üretimde Verimliliğin Artırılması Programı
- 2- İthalata Olan Bağımlılığın Azaltılması Programı
- 3- Yurtiçi Tasarrufların Artırılması ve İsrafin Önlenmesi Programı
- 4- İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Programı
- 5- Kamu Harcamalarının Rasyonelleştirilmesi Programı
- 6- Kamu Gelirlerinin Kalitesinin Artırılması Programı
- 7- İş ve Yatırım Ortamının Geliştirilmesi Programı
- 8- İşgücü Piyasasının Etkinleştirilmesi Programı
- 9- Kayıt Dışı Ekonominin Azaltılması Programı
- 10- İstatistik Bilgi Alt Yapısını Geliştirme Programı
- 11- Öncelikli Teknoloji Alanlarında Ticarileştirme Programı
- 12- Kamu Alımları Yoluyla Teknoloji Geliştirme ve Yerli Üretim Programı
- 13- Yerli Kaynaklara Dayalı Enerji Üretim Programı
- 14- Enerji Verimliliğinin Geliştirilmesi Programı
- 15- Tarımda Su Kullanımının Etkinleştirilmesi Programı
- 16- Sağlık Endüstrilerinde Yapısal Dönüşüm Programı
- 17- Sağlık Turizminin Geliştirilmesi Programı
- 18- Taşımacılıktan Lojistiğe Dönüşüm Programı
- 19- Temel ve Mesleki Becerileri Geliştirme Programı
- 20- Nitelikli İnsan Gücü İçin Çekim Merkezi Programı
- 21- Sağlıklı Yaşam ve Hareketlilik Programı
- 22- Ailenin ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması Programı
- 23- Yerelde Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi Programı
- 24- Rekabetçiliği ve Sosyal Uyumu Geliştiren Kentsel Dönüşüm Programı
- 25- Kalkınma İçin Uluslararası İşbirliği Altyapısının Geliştirilmesi Programı

Ancak hükümetin açıkladığı bu program daha ziyade alınması gereken tedbirleri içeriyor. Yapısal ve köklü bir reform içeriği yok gibi. Halbuki beklenti genel seçimlerden sonra rötuşlardan ziyade ekonomide yapısal/temel girişimlerin yapılmasıdır.

Örnek vermek gerekirse, inovasyonun desteklenmesi alınması gereken bir tedbirdir. Burada yapılması gereken yapısal girişim ile İnovasyon Merkezleri'nin kurulmasının teşvik edilmesidir.

Diğer bir örnek, “suyun verimli kullanılması” zaten alınması gerekli bir önlemdir.

Ancak “atık suların geri kazanılması” yapısal bir işlemdir.

Bugün Japonya'nın dahi Ar-Ge'sinin hızlı gelişmesi için göç aldığı bilinmekte ise Türkiye'nin de acilen yurtdışından ülkemize kalifiye eleman göçünü sağlayacak yapısal değişikliğe gitmesi gereklidir.

BAŞBAKAN YARDIMCISI ALİ BABACAN'IN G20, B20 VE EKONOMİDE DÖNÜŞÜM PROGRAMLARINI AÇIKLADIĞI KONUŞMASI: (11 ARALIK 2014)

Türkiye, 1 Aralık'tan itibaren G20 dönem başkanlığını üstlenmiş durumda ve bu başkanlık seçimi de oluyor ve tüm G20 üyelerinin de %100'ünün mutabakatıyla yani konsensusuyla oluyor. Biz adaylığımızı yaklaşık üç sene önce açıklamıştık ve Fransa'da yapılan, Cannes'da yapılan zirvede bizim oylama sonucunda bu yıl başkanlığımız kesinleşmiş oldu. Ve en son Avustralya'da yapılan zirvede de bizden sonra Çin'i bir sonraki dönem başkanı olarak seçtik.

G20'nin bir troyka mekanizması var. Mevcut dönem başkanı, bir önceki dönem başkanı ve bir sonraki dönem başkanı beraber çalışıyor. Biz aslında son bir yıldır Avustralyalılarla ve Ruslarla yakın bir işbirliği içindeydik. Tüm konuları beraber çalıştık ve bugüne getirdik. Ve şimdi troykaya Çin'i aldık; Avustralya, Türkiye ve Çin olarak troykada birlikte çalışacağız. Böylece G20'de sürekliliği sağlayabiliyoruz çünkü G20 biliyorsunuz gönüllü, enformel bir platform ve bir sekreteryası yok. Her ülke dönem başkanı olduğunda sekreteryayı üstleniyor, götürüyor ama dönem başkanından dönem başkanına problemsiz bir geçiş sağlamak için de üç ülke, troyka dediğimiz üç ülke beraber, yakın çalışıyor.

G20 dediğimiz grup aslında dünya ekonomisinin %85'ini oluşturuyor. Bu ülkeleri topladığınız zaman %85, diğer dünyanın geri kalanı ancak %15'lik bir ekonomik ağırlığa sahip. Ha nüfus açısından dahi üçte ikisini, dünya nüfusunun üçte ikisini G20 oluşturuyor. Temsil gücü çok çok yüksek ve temsil gücü yüksek olduğu için de aldığı kararların siyasi meşruiyet zemini çok çok kuvvetli. Hele hele konsensüsle karar alan bir mekanizmayı düşündüğünüzde dünya nüfusunun üçte ikisi, dünya nüfusunun %85'inin bir konsensüse ulaştığını düşündüğünüzde gerçekten önemli bir yapı ve gittikçe etkinliği artıyor. İlk başlarda sadece bakanlar seviyesinde toplanıyor idi ve ancak krizden sonra 2008-2009 krizinden sonra liderler zirvesi yapılmaya başlandı ve biz de bu yıl zirveyi 15-16 Kasım 2015 tarihinde, bu yıl derken dönem başkanı olarak üstlendik ama zirve gelecek yıl oluyor, 2015'in Kasım ayında, 15-16 Kasım tarihlerinde Antalya'da inşallah gerçekleştireceğiz.

Gündem çok geniş. 11 ana başlık konumuz var. Bunların içerisinde büyüme politikalarından tutun da alt yapı yatırımlarına, finansal düzenlemeler, uluslararası finansal mimari, uluslararası vergi konuları, enerji, istihdam, ticaret, kalkınma, iklim değişikliği, yolsuzlukla mücadele gibi geniş bir alan söz konusu. Biz bu 11 gündemin 11'ini de ileri doğru götüreceğiz ama yeni unsur olarak getirdiğimiz bazı hususlar var.

Nedir bunlar? Birincisi, biz G20 gündeminde kobilerin özel bir önceliğe sahip olmasını düşünüyoruz. Bugüne kadar maalesef durum böyle değil. Bir B20 yapısı var. L20 var, B20 daha çok, çok uluslu büyük şirketlerden oluşuyor. L20 de büyük şirketlerde çalışanların sendikalarından oluşuyor. Fakat kobilerin G20 etrafında, masası etrafında temsili maalesef çok kuvvetli değil. İşte bunun içindir ki biz şunu ilan ettik. Dedik ki biz her bir G20 gündemi altında yani 11 başlığın 11'inin de altında kobilere özel bir yer vermek istiyoruz.

Her bir gündem maddesinin altında kobiler için ne yapıyoruz sorusunu soracağız ve bunun cevabını da uluslararası kuruluşlarla ve G20 ülkeleriyle beraber arayacağız dedik.

Bu da gerçekten çok geniş yankı buldu ve geniş kabul gördü. Dünya Bankası gibi, OECD gibi, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere pek çok kuruluş bu konuda destek vermek istediklerini ve bu konuda teknik çalışmalarını bizlerle paylaşmak istediklerini söylediler ama bunun

ötesinde Uluslararası Ticaret Odası'na yaklaştık. Dedik ki onlara siz bir küresel kobi kurumu kurmak ister misiniz? Şu anda iş dünyasına baktığımızda küresel anlamda üyelik tabanının en geniş olduğu örgüt ICC yani Uluslararası Ticaret Odası. Yüzden fazla ülkede yapısı var ve üye sayısı en büyük kuruluş. Bizde de örneğin TOBB bunun üyesi. ICC'nin üyesi.

Bir hafta sonra genel sekreterleri çıktı geldi dedi ki biz hemen hızlı bir istişare ettik, biz buna varız ve kuruyoruz. Bizim dönem başkanlığımız böylece bir küresel kobi forumunun ilk defa kurulduğu bir başkanlık olacak ama sadece 2015 yılında değil sürekli olarak o forum kobilerin artık uluslararası platformlarda bir sesi olacak. Kobiler niye önemli? Kobiler demek girişimcilik demek, kobiler demek yenilikçilik demek ama belki de en önemlisi kobiler demek istihdam demek. Bakın dünya genelinde şöyle bir baktığımızda istihdamın %60'a yakını kobiler oluşturuyor, dünya geneli. Ve Türkiye'de bu oran %75. Ben çalışıyorum işim var diyenlerin %75'i kobilerde çalışıyor. Cironun %63'ü, faktör maliyetiyle katma değer %54'ü ve ihracatın, örneğin 2013 ihracatımızın, %59'u kobiler tarafından yapılıyor.

Eğer istihdam diyorsak Türkiye'de ve dünyada istihdam önemli bir sorun alanıysa, dünyada büyüme, istihdamsız bir büyüme ile şu anda gerçek bir konu olarak karşımızda ise kobilere ağırlık vermemiz gerekiyor. Kobilerin kendilerini geliştirmeleri için ne tür mekanizmalar oluşturulmalı? Kobilerin finansa kolay erişimleri için neler yapılmalı? Uluslararası ticareti konuşuyorsak, uluslararası vergi konularını konuşuyorsak kobileri de yeterince dikkate alıyor muyuz? Bütün bunlar bizim dönem başkanlığımızda üzerinde çalışacağımız konular olacak ve küresel kobi forumu da kobilerin sesi, görüşü, arzu-talep beklentisi olarak hemen yanı başımızda bu çalışmalara ışık tutacak.

Bir diğer önemli konu, dönem başkanlığımızda ele alacağımız, geliştirmekte olan az gelirli ülkeler, yani LİDC dediğimiz ülke grubu. Bu ülkeler, evet, bugün itibarıyla ekonomileri küçük. Gelişmişlikleri düşük ama büyüme potansiyeli vadedilen ülkeler. Bütün bu krize rağmen geçtiğimiz yıl bu ülke grubunun ortalama büyüme oranı %6,5 ve hem iş dünyası açısından önemli fırsat teşkil ediyor bu ülkeler, hem de doğru politikalarla destek verildiği zaman gerçekten hızlı bir toparlanma sürecine girebilir ve bu büyümelerini daha da sürdürebilir, sağlam bir hale getirilebilirler.

İşte biz şunu da ilave ettik, dedik ki, her bir gündem başlığı altında, her 11 konunun altında biz bu ülkeler için ne yapıyoruz sorusunu da G20 masasına taşıyacağız. Böylece G20'nin kapsayıcılık özelliği inşallah bizim dönem başkanlığımızda çok çok güçlenecek. Eskiden G7 uluslararası ekonomi ve finansın temel yapısı iken biz ve daha pek çok ülke bir dışlanmışlık hissine sahip idik. G20 bakanları olarak toplanıyorduk ve diyorduk ki niye liderlerimizi toplamıyoruz. Bize G7'de bizimkiler toplanıyor ve zaten bunları konuşuyorlar diyorlardı. Ancak kriz gelip vurunca geliştirmekte olan ülkelerle beraber aynı masada oturup çözüm üretmeyince, krizin gerçekten çözülemeyeceği konusunda kanaat oluştu ve zirveler yapılmaya başlandı.

Peki şimdi G20'de biz varız, güzel, oradaki ülkeler bayağı da ağırlığa sahip ama dünyanın geri kalanını da unutmamız gerekiyor ve hiçbir ülkeye bir dışlanmışlık hissi vermememiz gerekiyor. İşte bunun içindir ki Türkiye'nin bu kapsayıcılık vurgusu G20 dönem başkanlığı boyunca önemli olacak.

Yine uygulamaya çok büyük ağırlık vermek istiyoruz, uygulamaya. G20 ülkeleri büyüme stratejileri çerçevesinde yaklaşık bin kadar taahhütte bulundular. Yani son bir yıl içerisinde her ülke kendi reform takvimiyle alakalı bir özet rapor açıkladı ve ben bunları yapmayı düşünüyorum dedi. Bunların hepsi not edildi, rapor haline getirildi. Şimdi biz bununla ilgili bir takip mekanizması kuruyoruz. IMF ve OECD'ye söyledik beraberce bir ekip kuruyorlar şimdi.

O ortak ekip bu ülkelerin reform gündemini yakından takip edecek, uygulamalarına bakacak ve bu ilerlemeler internet ortamında yayınlanacak.

Eğer bu ülkeler bu taahhütlerini yerine getirirlerse dünya ekonomisinin hiçbir şey yapmadığımız senaryoya mukayese ettiğimizde artı iki puanlık bir büyümeye ulaşacağını hesap ediyoruz. Yani bundan kaç yıl içerisinde, bundan dört yıl sonra. Yani 2018 yılının sonu geldiğinde hiçbir şey yapmazsak dünya ekonomisi nereye gidiyor, bu reformları gerçekten bu ülkeler yaparsa ne kadar büyüyeceğiz, dünya olarak buna baktığımızda artı iki puanlık bir rakama ulaşıyor. Artı iki puan belki ya %2 nedir diye küçük gibi görülüyor ama dünya ekonomisinin büyüklüğünü düşündüğünüzde ve dünya ekonomisinin ancak yılda son dönemlerde işte yılda 3, 3.5, 4 gibi büyüyebildiğini düşündüğünüzde artı iki puan büyük bir rakam ve bunun da takipçisi olacağız.

Yatırımlar konusuna özel ağırlık vermek istiyoruz. Yatırımlar gelişmiş olsun, gelişmekte olsun her ülkede büyüme için önemli bir alan, yeter ki yatırımlar isabetli yapılsın. Günlük politik rüzgârlar sonucunda yatırım kararları verilmesin, o ülkenin gerçek ihtiyacı ne, hangi yatırım, alt yapı yatırımı o ülkenin gerçekten kalkınmasına, büyümesine faydalı olacak onlar tespit edilsin, önceliklendirilsin ve yapılsın.

Hatta Avustralya dönem başkanlığında B20'nin bir önerisi var. Diyorlar ki her ülkede bağımsız yapılar oluşturulsun ve yatırım önceliklendirilmesini o bağımsız yatırımlar yapsın. Çünkü pek çok ülkede önceliklendirilme tamamen yerel politikanın, hatta yerel derken ili bırakın, ilçeyi bırakın, neredeyse köy politikalarının bir sonucunda ortaya çıkıyor bu öncelikler ve verimsiz yere para harcanyor. Sonuçta da o ülkenin ekonomisine büyük bir getiri sağlamıyor diye.

Bütün bunlar önümüzdeki dönem tabii Türkiye açısından oldukça yoğun üzerinde çalışacağımız konular olacak. Yine bizim dönem başkanlığımızın önemli bir geleneği ilk defa bir enerji bakanlar toplantısı düzenleyeceğiz. G20 enerji bakanları ilk defa tarihinde ilk defa bir araya gelecek ve burada, Türkiye'de özellikle enerjiye erişim olsun, küresel enerji sürdürülebilirliği konuları olsun ve enerji güvenliği, enerji arz güvenliği olsun pek çok konuyu masaya yatırıp çalışacaklar.

Görev güçleri kurduk; ticaret görev gücü, yatırım görev gücü, finans görev gücü, onların hepsiyle ilgili görevlendirmelerimizi yaptık ve pazartesi inşallah bu önümüzdeki pazartesi günü ayın 15'inde ilk B20 toplantımızı gerçekleştireceğiz.

Değerli konuklar, değerli katılımcılar, dünya ekonomisine şöyle bir baktığımızda belki krizin en kötü dönemi gerimizde kaldı ama hala önümüzde zor yıllar olacak. Hala büyüme dünya genelinde güçlü değil. Sürdürülebilir bir büyüme hala diyemiyoruz. Dengeli bir büyüme diyemiyoruz ve bunla ilgili önemli adımlar atmamız gerekiyor ve neler yapılması gerekir, ne yapılır diye baktığımızda para politikaları ve maliye politikalarıyla artık 2008'den bu yana yapılabileceklerin çoğu yapıldı. Artık o alan tükendi. Maliye politikası alanı, para politikası

alanını artık tüketti dünya. Bundan sonra artık yapısal reformlarla daha sürdürülebilir büyümeye ulaşmak gerekecek. İşte Japonya’da bu 3. Ok dediğimiz ya da Avrupa’da sosyal güvenlikten tutun da iş gücü piyasasına kadar, ürün piyasasına kadar çok geniş bir alanda şiddetli ve acil bir reform ihtiyacını göz önünde bulundurun. Ya da gelişmekte olan ülkelerin temel reform ihtiyaçlarını, eğitimden sağlığa, oradan tutun da yatırım ortamına kadar hukuk alanına kadar, yani sonuçta baktığımızda yapısal reformlar şu anda dünya gündeminin en önemli çalışma gerektiren ve en çok üzerinde yoğunlaşılması gereken alanı. Eğer burada adımlar atılırsa işler kolaylaşacak. Ama yavaş kalınırsa da bu yavaş kalınan ülkelerde ekonomi iyi gitmeyecek. Küresel ekonomiyle ilgili belki çok fazla detaya bugün girmek doğru olmayacak zaman açısından. Ama biz zaten bir yıl boyunca bunları konuşacağız, değerlendireceğiz ve küresel ekonomide Türkiye olarak azami katkımızı vermeye çalışacağız. Çok özet olarak baktığımızda kapsayıcılık, uygulama ve yatırım. Bunlar bizim bütün bir yıl boyunca dünya ekonomisiyle ilgili ısrarcı olacağımız konular olacak.

Şimdi Türkiye’ye gelecek olursak, Türkiye son 12 yıldır önemli bir dönüşüm yaşadı ama bugün itibariye geldiğimiz noktada Türkiye için de yapısal reform şiddetli bir ihtiyaç alanı. Bazı temel konularda önemli reformlarımızı tamamlamış durumdayız. Nedir bunlar? Bir bankacılık ya da bir sağlık, sosyal güvenlik, kamu maliyesi ile ilgili konular. Bunlarda gerçekten Türkiye çağ atladı. Borcun milli geliri 2002 yılında kamu borcu olarak söylüyorum %74’tü, bu yılı %33’le inşallah bitiriyoruz. Öte yandan sağlık reformumuz şu anda Kuzey Avrupa ülkeleriyle mukayese edilecek kadar geniş bir sağlık sigortası kapsamında yürüyor ve halkımızın kamu hizmetlerinden memnuniyetini ölçtüğümüz anketlerde de bir numarada. Vatandaşlarımızın yaklaşık %65’i sağlık hizmetlerinden çok memnunum diyor.

Sosyal güvenlikte yaptığımız reform bizim orta-uzun vadeli aktüeryal dengelerimizi sürdürülebilir bir patikaya oturtmuş durumda. Yeter ki kendi elimizle bunları bozmayalım. Parametrelerle oynamayıp bunu böylece devam ettirelim. Bankacılık çok şükür Türkiye’nin şu anda en sağlam olduğu alanlardan birisi. Bankalarımızın sermaye yeterlilik oranı bizim hesaplamalarımıza göre yaklaşık %15 civarında, Basel hesaplamalarına göre %17-18 gibi bir rakam. Biz Basel’den daha katı kurallar uyguluyoruz çünkü burada. Basel standartlarından daha katı kurallar uyguluyoruz ve bankalarımızın hem nakit imkânı hem de geleceğe bakışı ve kredi verme iştahı oldukça yüksek.

Bütün bunlar önemli ama öte yandan daha da rafine etmemiz gerektiği reform alanları var ve üzerinde durmamız gereken çok sayıda dönüşüm programı var. Biz geçen yıl 2018 sonuna kadar uygulayacağımız katılım-kalkınma planını ve 25 tane öncelikli dönüşüm programını açıkladık. Bu 25 dönüşüm programının şu anda eylem planlarını açıklıyoruz. Yani bu 25 dönüşüm programının içinde ilk taslakta 1250 kadar eylem vardı, şimdi bu bizim ekonomik koordinasyon kurumunda yaptığımız toplantılardan sonra yaklaşık 1350’ye çıktı. Bunlarla ilgili takvimlerimizi ve sorumlu kuruluşlarımızı açıklıyoruz. Sayın Başbakan’ımız bu 25 öncelikli dönüşüm programının dokuzunu açıkladı. Bu ay içerisinde iki ayrı paket halinde, sekizerlik paket halinde diğerlerini de açıklayacak ve böylece 25’i tamamlamış olacağız.

Bir numaralı dönüşüm programı: üretimde verimliliğin artması. İşte toplam faktör verimliliği diyoruz ya tabii üretimde verimlilik bunun bir kısmı belki tümünü içermiyor ama en önemli konularımızdan birisi. İthalatta dış bağımlılığın azalması, tasarrufun artırılması, israfın önlenmesi, kamu harcamalarının rasyonelleştirilmesi, kamu gelirlerinin kalitesinin artması, İstanbul’un uluslararası bir finans merkezi haline gelmesi, iş ve yatırım ortamının gelişmesi, iş gücü verimliliğinin artması ki bu eğitimle çok alakalı. Kayıt dışılığın azaltılması,

istatistik alt yapısının güçlendirilmesi, öncelikli teknoloji alanlarında ticarileşme yani araştırma geliştirme yapıyoruz üniversitelerimiz güzel çalışıyorlar ama buradan para kazanıyor muyuz sonuçta. Yani yenilikçilik dediğimiz inovasyon dediğimiz aslında bir bakıma bu. Araştırma geliştirmenin ticari sonuçlarını görüyor muyuz?

Kamu alanları yoluyla teknoloji gelişimi ve yerel yönetimin geliştirilmesi, yerel kaynaklarla enerji üretimi, enerji verimliliği, suyun tarımda verimli ve etkin bir şekilde kullanılması, küresel ısınmanın orta-uzun vadede Türkiye'ye getireceği en önemli sıkıntılardan birisi bu. Maalesef Türkiye Akdeniz'de gittikçe kuraklaşan ve çölleşen bir kuşakta. Eğer dünya genelindeki tedbirler etkili olmazsa küresel ısınmadan en çok olumsuz etkilenecek ülkelerden birisidir maalesef. Ha bazı okyanus ada ülkeleri belki tamamen su altında kalıyor ama Türkiye'nin içinde bulunduğu kuşakta ciddi bir kuraklık, çölleşme riskiyle karşı karşıya. Dolayısıyla suyun daha verimli kullanılması için bugünden tedbir almamız ki su kaynaklarımız yavaş yavaş azaldığında elimizdeki kaynakla yine de tarımımızı yapabilelim, ihtiyaçlarımızı karşılayabilelim.

Sağlık endüstrilerinde yapısal dönüşüm, sağlık süreci, ulaştırmadan lojistiğe geçebilmek, lojistik kavramının Türkiye'de yerleşmesi ve basit ulaştırmacılıktan lojistik sektörünü geliştirme, yurt dışından kaliteli insan kaynağını çekme. Diyeceksiniz ki daha erken değil mi? Değil. Bugünden politikalarımızı oluşturmak zorundayız.

Geçen hafta New York'ta sadece 30 kişinin katıldığı dar çerçeve bir toplantıydım. Ama içinde yani hem dünyanın en büyük fonları ve bankaları olduğu gibi Princeton'dan, Harvard'dan çok kaliteli akademisyenler artı merkez bankaları, Avrupa, Amerika, Japonya, İngiliz merkez bankası başkanlarının da olduğu sadece 30 kişilik, bir buçuk gün bunları tartıştık ve ilk defa Japonya ciddi ciddi göç alma politikası oluşturmaya başladı. Ben orada ilk defa öğrendim. Mevcut trendlerle olmuyor.

Dolayısıyla bizim de kaliteli insansa ve bize katma değer sağlayacaksa bu konuda dışarıya daha açık olmamız lazım ve 25 dönüşüm programlarından bir tanesi de bu. Aile ve dinamik sosyal yapısının korunması, güçlendirilmesi de son derece önemli. Bir de yerelde kurumsal kapasitenin gelişmesi, temel ve mesleki becerilerin geliştirilmesi, kalkınma için uluslararası iş birliği alt yapısının geliştirilmesi ve 25. ve son olarak da rekabetçiliği ve sosyal uyumu geliştiren bir kentsel dönüşüm.

Tekrar altını çizerek söylüyorum. Sadece sıradan bir kentsel dönüşüm değil, rekabetçiliği ve sosyal uyumu geliştiren bir kentsel dönüşüm. Bunlar tek tek Türkiye için gerçekten olmazsa olmaz konular ama diyeceksiniz ki bu 25 konu her şeyi kuşatıyor mu? Hayır.

Bu 25 konu içerisinde yer almayan ama şiddetle ihtiyaç duyduğumuz iki konu daha var: yükseköğretim ve hukuk. Bununla ilgili özel bir çalışma yapılması gerektiğini düşündüğümüz için henüz bu 25'in içine koymadık ama bir yandan YÖK, bir yandan Milli Eğitim Bakanlığı için o tarafını çalışıyor ve hukuk konusunda da Adalet Bakanlığı'mızın önemli hazırlıkları var.

Çok sayıda hâkim, savcı alacağız. Maalesef mevcut hâkim ve savcılarımıza baktığımızda, en son HSYK seçimlerinde de ortaya çıktığı gibi önemli bir yüzdenin, belli bir emir komuta zinciri içerisinde çalıştığı anlaşılıyor. Yargının bağımsızlığı önemli ama bir o kadar da tarafsızlığı önemli. Evrensel hukuk kanunlarımız ve vicdan. Yargı buna göre karar vermeliyiz. Evrensel hukuk kanunlarımız ve vicdan.

Dışarıdan telkinlere açık bir yargıyla Türkiye işte böyle orta gelir tuzağına düşebilir. Bunu şimdiden, şimdiden düzeltmemiz gerekiyor. Dolayısıyla ne yapıyoruz? Üç yıl avukatlık yapmışlar arasından bir sınav açarak yeni hâkimler savcılar alacağız. Hem kapasiteyi genişlet-

mek için hem de bağımsız ama tarafsız çalışabilecek bir yargı oluşturmak için.

Bilirkişilik sistemini yeniden sıfırdan reforme etmemiz gerekiyor. Bu çok ciddi problem alanı. Bunu da detaylarla anlatmama gerek yok. Şu salonda mahkemeye işi düşen bilirkişiy-le, o müesseseye muhatap olan şuradan bir yüz kişi seçelim, 80'e soralım 'nasıl oldu çalışma' diye, hepimiz biliyorsunuz nasıl yürüdüğünü. Dolayısıyla tamamen sıfırdan reforme edilmesi gerekiyor.

Yükseköğrenimle alakalı önemli bir adım attık. Bu son yaptığımız yasal düzenlemede ilk defa performans kavramını getirdik. Açıkçası hem YÖK tarafından hem de bakanlık tara-fından biraz rezistans oldu. Yani eğitim çok kutsal bir konu, performans fazla böyle ticari ekonomik bakış açısı, dolayısıyla bu kutsal alanla performansı böyle bir arada düşünmeyelim görüşü ağırlıktaydı. Ama uğraştık, Sayın Başbakan'ımız, kendisi de biliyorsunuz akademisyen kökenli, onun da desteğiyle ve talimatıyla kanuna ilk defa koyduk. Araştırma görevlisinden tutun da profesörlere kadar artık herkesin performansı ölçülecek ve gelirin yaklaşık %20'si de o performansa bağlı olacak.

Değerli arkadaşlar, yarışma yoksa rekabet yoksa, eğer başarıyı siz ölçmüyorsanız o ku-rumdan olumlu bir şey çıkmaz. O kurumdan olumlu, başarılı bir sonuç çıkmaz. 76 olan üni-versite sayımızı 176'ya çıkarttık. Peki, dünyanın en iyi 500 üniversitesinde kaç üniversitemiz var? Dünyanın en iyi 100 üniversitesine bir tane bile üniversitemiz girebiliyor mu? E burası kutsal alan, öyle rekabet yarışma falan biz o kavramları sevmeyiz, biz maaşımızı alalım ve çalışalım. Öyle yok. Herkes terleyecek. Herkes daha iyi olmanın mücadelesini verecek. Ken-di akranları, kendi meslektaşları, kendi mukayese edebilecek kişiler arasında ben daha çok, daha iyi nasıl iş yönetebilirim çabasında olacak.

Türkiye'de rekabet ortamında başarılı olan bir şirketin bir bakıyorsunuz dünya şirketi olu-yor. Burada rekabet içerisinde kendini gösterdiği zaman dünyada rekabette başarılı oluyor. İşte biz üniversitelerimizde öyle olmasını istiyoruz. Burada biraz yarışma olacak ki daha iyi, daha yüksek performansı üniversitelerimizde sağlayabilelim. Bütün bunlar Türkiye için ger-çekten önemli konular ve üzerinde ısrarla durmamız gereken ve geliştirmemiz gereken ko-nular.

Ülkemizin şöyle bir yapısal konularını bir kenara bırakacak olursak ve onunla ilgili zaten başlattığımız çalışmalarını bırakıp daha hani kısa vadeli bakacak olursak, kısa vadede ekonomi yönetiminde üç önemli konu var. Bunlardan birisi kamu maliyesi, birisi para politikası, diğeri de bizim çok geniş bir şekilde kullanmaya başladığımız makro ihtiyati tedbirler alanı. Bura-larda adım attığınız zaman sonuçları daha çok geliyor. Para politikası işte en geç bir yıl, bir buçuk yıl içerisinde, hatta çok kısa zamanda sonuç verir. Makro ihtiyati tedbirler daha da kısa zamanda sonuçlar verir. Maliye politikası zaten bütçemiz dün görüşme başladı meclis genel kurulunda. Hemen önümüzdeki yılın politikalarını bütçeyle ortaya koymuş oluyorsunuz.

Buralarda da bizim temel bakış açımız son, özellikle 2011 yılından bu yana yani cari açığı-mızın o %10'a çıktığı, milli gelir oranının %10'a çıktığı dönemden bu yana ekonomimizi yeni-den dengeleme çabası, üç yıldır bununla uğraşıyoruz ve çok şükür burada da başarılı olduk. Artık iç tüketim daha makul seyrederken artık Türkiye'nin büyümesi ağırlıklı olarak ihracattan geliyor. Şu son mesela dokuz aylık ilk üç çeyreğe baktığımızda büyüme neredeyse tamamen ihracattan. Ha tarım belki bizim biraz büyümemizi geri doğru çekti ama istediğimiz tabloya ulaştık. Kredi hacmi çok hızlı artıyordu. %35'e çıkan bir kredi hacmi büyüme hızımız vardı. Bu bizim iç tüketim yolunda cari açığımızı çok yükseltiyordu. Bunu yaklaşık %15-16'lara indirdik ama ne yaptık? Seçici olarak kredi hacmini kontrol altında tutma uygulaması yaptık.

Seçici derken ticari kredilerin önünü açık tuttuk. Hele hele kobi kredilerinin önünü alabil-diğince açtık ama tüketici kredilerinin üzerinde de daha sıkı tedbirler uyguladık. Şu anda bir yıl önceye göre kredi hacmi %16 civarında büyümüş durumda. Geneli 35'ten 16'ya düştü, bu iyi. Ama ticari kredilere bakıyoruz, artış hızı %20. Kobi kredilerine bakıyoruz %25. Son bir yılda sadece kobilerin artışı %25. Tüketici kredilerine bakıyoruz %8-9 civarında. Bu da tam istediğimiz tabloydu ve çok şükür buna ulaştık.

Kobi kredilerini şöyle bir değerlendirdiğinizde bundan bir sene önce banka reklamları ağırlıklı olarak tüketici kredisi reklamıydı, kredi kartı reklamı, taşıt kredisi reklamı, ihtiyaç kredisi reklamı. Bugünlerde bakıyorsunuz bankalar artık kobi kredisi reklamı yapıyor. Dikkatini çekiyordur. Bayağı kobi şarkıları yazılıyor, onlar söyleniyor reklamlarda. Bu da iyi. Yani ekonominin ve özellikle finans kanallarının arzu ettiğimiz yönde işlemesi çok şükür gerçekleşiyor.

Şimdi yeni bir tedbir serisi daha getiriyoruz. Orada da ticari krediler iyi ama ticari kredi deyince tabii işin içinde ne var, ithalat yapan bir firmanın kullandığı kredi de var. Biz şimdi ticari kredi sayısında özellikle üretime yönelik kredilere de bir özel uygulama yapmak istiyoruz. Yani bankalar eğer üretime-yatırıma kredi veriyorsa orada bir teşvik mekanizması hazırlıyoruz ki kredi kanalları ağırlıklı olarak üretimi-yatırımı finanse etmeye daha çok yönelebilsin diye.

Özel sektörün yatırımları son bir yıldır çok iyi gitmiyor. Biraz durağanlaşma var. Özel sektörün yatırım harcamaları bizim büyümemizin temellerinden birisi. Bugünün yatırımı sadece yatırım yapılırken büyümemize fayda etmiyor, o yatırım daha sonra üreterek de yıllara sari olarak büyümemize yardımcı oluyor.

Dolayısıyla özel sektörümüz daha çok üretimi, daha çok yatırımı tercih etmeli ama bunu sağlamak için de finans kanallarını o yöne doğru yönlendirmemiz gerekiyor. Onunla ilgili de şu anda çalışıyoruz. Sanırım bir aya kadar falan bunu açıklamış oluruz.

2015 YILINDA TÜRKİYE'DE YAPILACAK B20 ÇALIŞMA PROGRAMI HAKKINDA ÖZET BİLGİ

1975 yılında Paris'te, önce 6 ekonomisi gelişmiş ülke (Fransa, Batı Almanya, İtalya, Japonya, İngiltere ve ABD) ile başlayan ve daha sonraları Kanada ve Rusya'nın katılımı sonrasında G8 adı altında devlet temsilcilerinin katılımı ile uluslararası mali dengelerin irdelendiği ve geliştirilmesine yönelik politikaların geliştirildiği toplantılar düzenlenmektedir. Buna ilaveten, 2008 yılındaki ilk toplantı ile dünya ekonomisinin %85'ini, dünya ticaretinin %80'ini temsil eden 20 ülkeyi (Avrupa Birliği de dahil) kapsayan G20 oluşturulmuş, ve G8 benzeri amaçlarla, yıllık toplantılar yapılmaya başlanmıştır. Türkiye'nin de dahil olduğu G20'de, ülkeler Başbakan, Ekonomi/Maliye Bakanları ve Merkez Bankaları Başkanları ile temsil edilmektedirler.

İş dünyası temsilcileri de Almanya'da yapılmış olan 2007 yılındaki G8 Zirvesinden itibaren, bu toplantılara katılmakta ve iş dünyasının görüşlerini G8 liderleri ile paylaşmaktaydı. G8 liderlerinin 20 üyeli olma kararı almaları sonrasında, işadamları grubu da 20 ülkeyi kapsama kararı almıştır.

"Business 20" (B20) , 2010 yılındaki G20 Kanada toplantısı sırasında yapılan bir işadamları zirvesi sonrasında oluşturulan, özel sektörün G20 liderlerinin yıllık toplantılarına sürdü-rülebilir ve dengeli ekonomik büyüme konularında öneri ve katkılar yapma amacıyla oluş-

turulmuş “İşadamları Bilgi Paylaşım Platformu”dur. Daha önceleri belirli bir sekreteryası bulunmayan ve G20 Başkanlığı tarafından yapılan davet üzerine toplanmakta olan B20, 2014 yılındaki Avustralya G20 toplantısı sürecinde grup yapılanması içine girmiş ve alt grup ve belirli konularda çalışma grupları oluşturmuştur. B20 grubu, benzer yapılandırma içindeki Emek/Çalışma 20 (L20), Düşünce (T20), Gençlik (Y20) ve Sivil Toplum (C20) grupları ile yıl içinde temaslarını sürdürmektedir.

G20 Zirvelerine paralel olarak, 2008 yılından itibaren ABD, İngiltere, Rusya, Kanada, Güney Kore, Fransa, Meksika ve Avustralya toplantıları sonrasındaki Dokuzuncu B20 toplantısı, 15-16 Kasım 2015 tarihlerinde Antalya’da yapılacaktır.

TÜRKİYE 2015-B20 İŞ DÜNYASI ZİRVESİ (15 ARALIK 2014)

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu başkanlığında, Mehmet Büyükekşi, Haluk Dinçer, Nail Olpak, Erol Kiresepi, Tuncay Özilhan ve Erdal Bahçivan’dan oluşan Yürütme Kurulunca, 2015 G20 gündeminin üç temel ilkesi:

- 1. Devamlılık** - B20’nin geçmiş dönemlerdeki çalışmaların sürdürülmesi
- 2. Kapsayıcılık** - B20’nin iş dünyasının menfaatleri için bir şeyler yapmak isteyen herkese açık olması
- 3. Bağlantıların Güçlendirilmesi** - Farklı yapılardan dolayı kendilerini dezavantajlı hissedenleri B20 karar alma mekanizmalarına dahil olmaya teşvik etmektir.

Bu bağlamda, 2015 B20 sürecince aşağıda belirtilen Türk İşadamlarının başkanlıklarında, uluslararası büyük şirketlerin üst düzey yöneticilerinin de yer alacağı altı Görev Gücü Grubu tanımlanmıştır:

- Yatırım ve Altyapı - Ferit Şahenk
- Büyümenin Finansmanı - Hüsnü Özyeğin
- Ticaret - Güler Sabancı
- İstihdam – Ali Koç
- Yolsuzlukların Önlenmesi – Murat Ülker
- KOBİ’ler ve Girişimcilik - Melih Yurter

Yukarıda listelenen Görev Gücü Gruplarının ana görevleri ve 2015-G20 gündemine beklenen katkıları aşağıda özetlenmiştir:

- 1.** Halihazırdaki ve gelişmekte olan global sorunların çözümüne yönelik olarak, iş dünyası topluluklarının katkılarını artıracak önlemlerin uygulanabilmesi için devlet yöneticilerine görüş bildirmek,
- 2.** G20 devletlerine uygulanabilir politika çözümleri ve önerileri sağlamak,
- 3.** Önceki B20 başkanlıklarından gelen temel gündem konularında devamlılığın sağlanması.

Yukarıda sıralanan Görev Gücü Gruplarına katkı için kişisel katkı kayıt işlemleri 15 Aralık 2014-15 Ocak 2015 sürecinde yapılacak ve Ocak 2015 içinde G20 ülkelerinde önceki B20 önerilerinin uygulanma düzeyi hakkındaki bir ön değerlendirme raporu hazırlanacaktır.

1 Şubat 2015 tarihinde başlayacak olan Görev Gücü Grubu çalışmalarınca hazırlanacak olan ilk taslak raporlar Mart 2015’in ikinci yarısında tüm B20 gruplarına görüş için gönderilecek ve Nisan ayında Washington DC’de yapılacak birinci ortak Görev Gücü toplantısında

değerlendirildikten sonra ikinci taslak rapor görüşe açılacaktır. Haziran ayında Paris’te yapılacak olan OECD Forum toplantısı sürecinde tekrar ortak Görev Gücü Gruplarının ele alınacak olan raporlar, Eylül’ün ikinci haftasında sonuçlandırılacaktır.

2015 B20 Görev Gücü Grupları

2015 B20 Zirvesi hazırlıkları için çalışmalara başlayacak olan 6 Görev Gücü Gruplarının çalışma ilkelerinin ana hatları aşağıda özetlenmektedir:

1. Yatırım ve Altyapı – Uluslararası Kapital pazarları, gerekli yatırım eksikliklerinden kaynaklanan, altyapı eksiklikleri ile karşı karşıyadır. B20-Türkiye, sınır-ötesi altyapı yatırımları üzerindeki engellerin kaldırılması ve bu tür yatırım projeleri için işbirliklerinin artırılması konusundaki çabaları teşvik konularına ağırlık verecek ve bu konuda yeni finansman mekanizmalarının geliştirilmesine odaklanacaktır.

2. Büyümenin Finansmanı – Finansman konusunun, yatırımların ve sürdürülebilir büyümenin gerçekleşebilmesinde çok önemli olmasından hareketle; B20-Türkiye, uluslararası finans kurumlarının yönetim uygulamaları ve ulusal politikaların diğer pazarlar üzerindeki etkilerini de göz önüne alan, mevcut global finansman yapılanmasının geliştirilmesi ve güçlendirilmesi üzerindeki önceki çalışmalara devam edecektir. Buna ilaveten, B20-Türkiye KOBİler için özkaynaklara erişimin artırılmasına ve şirket kurumlarının finans yapılarını daha dengeli borçlanma ve özkaynak finansmanı için geliştirmeleri konularına ağırlık verecektir.

3. Ticaret – B20 Türkiye, ticareti kolaylaştırma konuları üzerinde yoğunlaşarak, korumacılık yerine “çok yönlülük” uygulamalarını destekleyecektir. Bu bağlamda, B20-Türkiye, bölgesel ticaret anlaşmalarının harmonizasyonu ve iş dünyasının çok taraflı ticaret uygulamalarına desteğini en üst düzeye çıkarması konularına odaklanacaktır. Ayrıca, B20-Türkiye, tercihli ve çok taraflı ticaret anlaşmaları arasındaki ilişkileri de irdeleyecektir.

4. İstihdam – Bu grup istihdam olanaklarının en üst düzeye çıkarılması ve insan kaynaklarının daha etkin kullanılması üzerine odaklanarak, beceri geliştirilmesi için parasal desteklerin artırılması, istihdam pazarlarındaki esnekliklerin artırılması, iş arayana-işveren arasındaki eşleştirme mekanizmalarının geliştirilmesi ve kadınların istihdam gücü içindeki yerinin geliştirilmesi konularını irdeleyecektir. Ayrıca, B20 insan kaynaklarının üreticiliği, yeni ekonomi için iş mevzuatının modernleştirilmesi ve gençler için işsizlik sorunlarının aşılması için gerekli çözümleri ortaya koyacaktır.

5. Yolsuzlukların Önlenmesi – İş dünyası ve devletler arasındaki işbirliklerinde devamlılık konusu, yolsuzlukla mücadele için önemini korumaktadır. Bu bağlamda, B20-Türkiye, özel sektördeki yolsuzlukla mücadele konusunda gösterilen uyumları desteklemek için geliştirilen kurumsal düzenlemeleri geliştirmek, iş hayatında şeffaflığı artırmak, ve özel sektördeki yolsuzlukla mücadele konusundaki en iyi uygulamaların paylaşılmasına yönelik mekanizmaları geliştirmede, daha önceleri yapılan çalışmalara devam edecektir.

6. KOBİler ve Girişimcilik – KOBİler, global düzeyde, işyerlerinin yüzde altmışından fazlasını oluşturmaktadır. Global pazarlarda, KOBİlerin ve girişimciliğin ekonominin tekrar düzenindeki önemli rolü gözönüne alınarak, B20-Türkiye’de, KOBİlerin büyümelerini kısıtlayan darboğazlar üzerine odaklanılacak ve KOBİlerin finansmanı ile ilgili yeni yasal düzenlemeler, KOBİlere uluslararası nitelik kazandırılması ve KOBİlerin global değer zincirleri içine girmesinin sağlanması, yeni başlayanlara özel veya grup finansmanı yaklaşımları ile özkaynak finansman mekanizmalarının geliştirilmesi ve yeni başlayanlarla büyük kuruluşlar arasındaki kazan-kazan ilişkilerinin geliştirilmesi konuları irdelenecektir.

B20 TÜRKİYE - 15.12.2014

B20 TÜRKİYE, 15.12.2014 TARİHLİ TOPLANTI ÖZETİ:

Toplantıya, yaklaşık 400 kişi civarında katılım oldu. Türkiye’den iş dünyasının liderlerinden 100 kişi ile Türkiye’nin önde gelen 20 civarında sektörel dernek başkanı davet edilmiş idi. Ben de son anılan grubun içindeydim ve iftihar ettim.

Sabah yapılan açılış oturumunda B20 dönem başkanı Rifat Hisarcıkloğlu ve G20 Başkanı Başbakan Yardımcısı Ali Babacan konuşma yaptılar ve özetle G20 ve B20’nin dönemsel hedeflerini anlattılar.

Türkiye’nin dönem başkanlığında daha ziyade KOBİ’lere yönelik entegrasyon ve hedef yönlendirme yapılacağı belirtildi. Ali Babacan W20’yi kurup iş dünyasının kadın liderlerinin sürdüreceği ve kadın istihdamı ve yönetici yoğunluğuna girişileceğini vurguladı.

Daha sonra Rifat Hisarcıkloğlu’nun moderatörlüğünü yaptığı Türkiye İş Dünyasının B20’den beklentilerinin ele alındığı edildiği panel yapıldı.

Katılanlar:

-Rifat Hisarcıkloğlu TOBB Başkanı

Yürütme Kurulu:

- Mehmet Büyükekşi TİM Başkanı

-Haluk Dinçer TUSİAD Başkanı

-Nail Olpak MÜSİAD Başkanı

-Erol Kiresepi TİSK Başkanvekili

-Tuncay Özilhan DEİK YK Üyesi,
Anadolu Grubu YK Başk.

-Erdal Bahçivan TOBB San. Oda. Konseyi Bşk, İSO Başk.

-Sarp Kalkan B20 Türkiye Sherpası

Daha sonra “Dünya / Global iş dünyasının B20’den beklentileri nelerdir?” başlıklı panel yapıldı.

Moderatör: Janamitra Devan B20 Türkiye Kıdemli Danışmanı

Panelistler:

- Terry McGraw, ICC Başk. ve McGraw-Hill Financial YK Başk.
- Peder Holk Nielsen, Novozymes YK Başk. ve CEO
- Daniel Funes de Rioja, IOE Başk.
- Güler Sabancı SABANCI Holding YK Başk.
- Ferit Şahenk, DOĞUŞ Holding YK Başkanı
- Alexander Shokhin RSPP Başk., B20 Rusya Başk.

Öğleden sonra B20 Türkiye Görev gücü tanıtım oturumlarına geçildi. Toplam 6 görev gücü tanımlanmıştı, ben iki görev gücünde görev aldım.

1-SME’s and Interpreneurship (Başkan: Melih Yar)

2-Investment and Infrastructure (Başkan: Ferit Şahenk)

Günün son panelinin teması: “G20-B20 etkileşimi nasıl geliştirilebilir?”

Moderatör: John Danilovich ICC Genel Sekreteri

Panelistler:

- Eric Labaye, McKinsey Global Institute (MGI)Başk.
- Hüsnü Özyeğin FİBA Holding YK Başk.
- Murat Sönmez WEF YK Üyesi
- Bernhard Welschke, BIAC Genel Sekreteri
- Melih Yurter KOBİ’ler ve Girişimcilik GG Koordinatör Başkanı
- Sabine Zindera Siemens AG Başk. Yard.

Hüsnü Özyeğin: *“Her ülkenin kendi en iyi deneyimlerini ve başarı hikayelerini anlatıp heyecan yaratmasında fayda var. Büyüme en önemli konu. Sürdürülebilir büyümeyi sağlamak için deneyimleri paylaşmalıyız. İstihdam yaratmak için bankalara özel teşvik verilmeli. Ayrıca KOBİ’ler daha hızlı geliştikleri için onlara özel önem ve teşvik verilmeli”*

Murat Sönmez: *“Geleceğin sorunlarından birisi de güvenilir ve kaliteli gıda alabilmek. “%2 more growth”/ Dünya çapında büyüme genel ortalamasının %2 daha artması hedefleniyor.”*

B20 toplantısı hakkında intibalarımı şu şekilde özetleyebilirim:

Yaklaşık 15 ülkeden 300 civarında katılımcı olması ve görev gücü (task force) toplantıları ve esas oturumlardaki panellerin gerek panelistlerin düzeyi açısından oldukça iyi olmasını beğeniyelim karşılıdım. Türkiye’nin en önde gelen sanayicilerinin katılması ve interaktif olarak görev yapmaları / söz almaları bir Türk olarak gurur duymama vesile oldu.

Eski zamanlara nazaran iş dünyamızın üst düzey temsilcilerine daha çok özgüven gelmiş. Çok rahat bir şekilde söz alıp güzel yorumlar yapıyorlar. Öte yandan yabancılar için de Türkiye birçok olumsuzluğa rağmen G20 ve B20 içinde seviyesini koruyor ve atılım içinde görülüyor. En önemli gözlemim ise Ali Babacan’ın 12 seneden beri G20 zirvelerini takip eden birisi olarak yabancıardan çok iyi puan alıyor olması idi.

CHEMPORT PROJESİNDE GELİŞMELER (17 ARALIK 2014)

Bu büyük projeyi yüklenecik olan girişimci grubu temsil etmek üzere gerekli olan hükmi şahsiyet girişimi neticelendi ve 'CHEMPORT Kimya Sanayicileri Derneği' kuruldu. Şimdi sıra Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına dilekçe ve gerekli ekleri ile resmen başvuru yapmakta. Daha sonra Müsteşar Yardımcısı Ramazan Yıldırım'ın koordinatörlüğünde ilgili bakanlıkların üst düzey bürokratlarından oluşturulacak teknik komisyon, bu büyük projeyi irdelenecek ve startı verecek. Daha açık bir tabir ile projenin şimdilik EKK'dan geçmesi gerekmiyor. Yer tahsisi ve kamulaştırma aşamasında tahminen 1 milyar avroluk bir bütçe gerekeceği için bu sü-

reç uzayabilir. Ayrıca 7 Haziran 2015 Genel Seçimleri nedeniyle projenin aşama kaydetmesi seçim sonrasında bırakılabilir.

Öte yandan, dünyada konu uzmanı iki kurumdan (Jurong Island ve Rotterdam Port) masterplan ve stratejik destek / ortaklık için teklif alınmaya başlandı.

GERGİN ORTAM VE BEKLENTİLER / ÖNGÖRÜLER

(18 ARALIK 2014)

Petrol fiyatlarının ve diğer emtia fiyatlarının düşmesi sevindirici bir gelişmedir. Çünkü Türkiye enerji ve hammadde açısından zengin bir ülke değildir ve dolayısı ile bu maddelerin ithalatı zorunludur. İthalatımızın % 70'i hammadde ve ara mallardan oluşmaktadır. Son 6 ayda petrol fiyatlarında meydana gelen % 40-45'lik gerileme ve düşen emtia fiyatları Türkiye'nin cari açığının 17-20 milyar dolar arasında gerilemesi demektir. Düşen ithal madde fiyatları, sanayinin daha ucuz girdi kullanmasını sağlayacak ve özellikle ihracatımıza rekabet gücü kazandıracaktır. Tasarruf edeceğimiz miktar başka alanlarda kullanılabilir ve ek katma değer sağlanabilecektir.

Yukarıda anlattığımız olumlu tablonun beklediğimiz sonuçları vermesi için bir şart vardır. O da diğer şartların da olumlu seyretmesi veya en azından sabit kalmasıdır. Son günlerdeki gelişmeler bu yönde değildir.

Amerikan Merkez Bankası'nın (FED) faizleri artırma eğilimi, uluslararası fonların ABD'ye yönelmesi, gelişmekte olan ülkelere yeterli ve uygun koşullu kaynağın sınırlanması demektir. ABD'nin güvenli bir liman olduğu hususu da dikkate alındığında doların değeri giderek yükselecektir. Türkiye'nin gelecek yıl için döviz ihtiyacı, cari açığın gerileyeceği varsayımı ile bile 200 milyar doların üzerindedir. Bu durumda eskisi kadar kolay borçlanma imkanı olmayacak ve kredi maliyetleri oldukça artacaktır.

Batı'nın Kırım ve Ukrayna'daki tutumu yüzünden Rusya'ya karşı uyguladığı ambargo ve petrol fiyatlarının yükselmesini önlemek suretiyle Rusya'nın gelirini azaltma politikası sonuç vermeye başlamıştır. Ruble'nin değeri hızla gerilemekte ve bu ülkenin iflas edebileceği konuşulmaktadır. Benzer ekonomiler arasında sayılan Rusya'daki bu gelişmeler Türk Lirasının değerini de aşağıya çekmektedir.

Genelde Rusya'nın girdiği ekonomik krizde Türkiye de direkt etkilenmiştir. İran'da da Rusya'ya benzer durum yaşanmaktadır. Böylece kısa vadede Rusya'ya ve İran'a (düşecek alım gücü nedeniyle) ihracatımız azalacaktır.

Uluslararası piyasalarda likit fonlar azalırken ve dış kaynak bulmaktaki rakiplerimiz örneğin Rusya ve Brezilya faizlerini yükseltirken bizim faizleri indirme söylemlerimiz bir çelişki yaratmaktadır. Türkiye'den kaynak çıkışlarına ve gelebilecek kaynakların caydırılmasına yol açabilir.

Normal koşullarda ve bir maliyet girdisi olarak faizlerin düşmesi yatırımları ve üretimi artırabilir, büyümeyi hızlandırabilir ve işsizliği azaltabilir ama bugünkü ortam buna uygun değildir. Avrupa Birliğinde faizler sıfıra yakındır ve hatta mevduat faizi negatiftir. Çin'de faizler indirilmiştir ama beklenen büyüme sağlanamamıştır. Çünkü talep yoktur.

Bugünlerde Amerikan dolarınının 2.40'ları bulması bu gergin ortamın belirtisidir.

Büyümesi için dış kaynaklara bağlı ülkelerde ve bu arada Türkiye'de iç siyasi ve ekonomik istikrar, dış dünya ile iyi ilişkiler ve gerginlikten uzak bir ortam olmazsa olmaz şartlardandır. Aksi bir ortam, petrol fiyatlarının düşmesi ile kazandıklarımızın daha fazlasını geri vermektedir.

BAŞBAKAN DAVUTOĞLU'NUN AÇIKLADIĞI DÖNÜŞÜM PROGRAMLARI VE İLGİLİ EYLEM PLANLARI (ARALIK 2014)

Başbakan Ahmet Davutoğlu'nun açıkladığı dönüşüm programı ve ilgili eylem planları konusunda verdiği bilgiler şu şekildeydi: *Son büyüme rakamları beklentilerin altında gerçekleşti. Ama bu, genel olarak takdir gören bir performanstır ve ihracata dayalı nitelikli büyüme sürdürülebilir olması bakımından önemlidir. Türk ekonomisi yine ilkeli tutumunu sürdürecektir. 2015 yılı için petrol fiyatlarının hangi düzeyde olacağını göze alarak herhangi bir iniş çıkışa anında refleks vermek için yoğun bir çaba içindeyiz. Rusya'da yaşananlar her ülkeyi öyle veya böyle etkiliyor. Türkiye'nin cari açığı düşüyor, pozitif etki yapıyor. Fakat Rusya gibi üretici ülkelerdeki finansal iniş çıkışlar gelişmekte olan ülkeleri etkileyebiliyor.*

Makro alanları ilgilendiren 8 başlık:

- *Üretimde verimlilik**
- *Yurt içi tasarruf**
- *İstanbul finans merkezi**
- *Kamu harcamalarının rasyonelleştirilmesi**
- *Kamu gelirlerinde kalite**
- *İş ve yatırım geliştirme**
- *İstatistiki bilgi**
- *Kayıt dışı ekonomi azaltılması programı**

Üretimde verimlilik

Yüksek ve istikrarlı büyüme istiyoruz. Katma değeri artırmayı amaçlıyoruz. Bu başlık altında 59 eylem planlıyoruz. Bu amaçla destekleri gözden geçireceğiz. Kobileri sürekli gündemde tutacağız. İmalat Sanayisinde otomasyonu yaygınlaştıracacağız. Kaynak verimliliğini yaygınlaştıracacağız. Ürün çeşitlendirme ve markalaştırma yapacağız.

Yurt içi tasarruf

Yabancı marka ve şirketlerin satın alınmasına destek vereceğiz. 2013 yılında yüzde 13,4 olan tasarruf oranının yüzde 19'a çıkarmaya kararlıyız. 74 adet eylem yer alıyor. Bu başlıklarda gayrimenkullerin uygulamaları var. Taşınmaz alımlarda vergi istisnalarını gözden geçireceğiz. Konut alımında ve emlak vergisinde düzenleme yapacağız.

Lüks veya ithalat yoğunluğu yüksek mallar için vergilendirme yapacağız. Sanayilere destek verirken dışarıdan gelecek lüks mallar için caydırıcı vergiler yapacağız. Altın bankacılığını geliştireceğiz.

İstanbul Finans Merkezi programı:

Her türlü finansal aracın inşa edildiği etkin bir şeffaf piyasayı amaçlıyoruz. İstanbul'un ilk 25 küresel finans merkezi içinde olmasını istiyoruz. 104 adet eylem alıyor bu çerçevede. İstanbul Finans Merkezi için özel sektörün katkı sağlayacağı bir yapı istiyoruz.

Kamu sermayeli katılım bankası kuracağız ve katılım bankalarına destek vereceğiz. Faizsiz finans için bu alana uygun etik ilkeleri belirleyeceğiz.

Kamu harcamalarının rasyonelleşmesi programı

Verimsiz harcamaları tasfiye edeceğiz. Kamu faiz dışı harcama büyüklüğünü belirli bir seviyede tutacağız. Harcamaların yerindeliğini ve kalitesini arttıracacağız. 77 adet eylem var burada.

Sosyal yardımlar konusunda Türkiye en öncü ülkelerden olmuştur. Sosyal yardımlarda bir-çok suiistimal de oluyor. Bu yardımlardan yararlanacaklara daha iyi bakacağız. Önce sosyal yardım yapan kamu kurumlarımız tek bir veri tabanında görebilecek.

Şeffaflığın artırılması için ayrı bir programı ele alacağız. Kamuda, hizmet binası ediniminde kriter belirleyeceğiz. Kamu hizmetlerini ele alan bütçe yapısına geçeceğiz. Akıllı ilaç kullanımını arttıracacağız.

Kamu gelirlerinin artırılması programı

Türkiye'nin gelirlerinin tümü vatandaşların vergilerinden geliyor. Kayıt dışının azaltılması programı ayrı bir reform programı.

Kamu gelirlerinde kalite

Vergi mevzuatının sadeleştirilmesine devam edeceğiz. En etkin bir şekilde bu düzenlemeleri devreye sokacağız. Yerel yönetimlerin Türkiye'de hem gücünü artıracak yerinden yönetim anlayışının daha özgüven içinde olmalarını sağlayacağız. Özellikle büyükşehir reformuyla birlikte söz konusu olan bazı yeni sorunları da göz önüne alıyoruz. Belediye başkanlarıyla toplantılar yaptık. Yerel yönetimlerin merkezi yönetim bütçesi üzerinde baskı değil kaynak oluşturan bir yapıya kavuşmasını sağlayacağız.

Gayrimenkul rantlarından kamunun pay almasına yönelik çalışmalar yapacağız. Bu haksız gelir kapısını kapatılacak, toplumda adil vergilendirme gelecek.

İş ve yatırım ortamının geliştirilmesi

Yatırım yeri tahsis miktarını artırmayı istiyoruz. 41 eylem planı yer alıyor bu başlık altında. Daha fazla hizmeti elektronik ortamda sunacağız. İş yeri açma çalışma ruhsatlarını almayı basitleştireceğiz. Adli ve idari yargıda düzenlemeler yapacağız. Arazi envanterinin elektronik ortamlara aktarılmasını sağlayacağız.

Plaket işine son veriyoruz

Kurumlar plaket ve hediye sunumunda bulunmayacaklar. Ağaç dikimi ve fidan dikimi olabilir. Küçük ve basit bir belgeyle bu fidanlar yeter. Süslü plaketler kullanım değeri düşük hediyeler, kişileri öne çıkaran hediyeler kamuda olmayacak. Bunu Başbakanlık Genelgesi yapıyoruz. Plaket işine , gereksiz hediyelere son vermek lazım.

Yapısal dönüşümü gerçekleştireceğiz

Sağlam bir tasarruf yoksa dışarıdan gelecek tasarruflarla yapılan yatırım dışarıdan gelecek en ufak dalgalanmalarla fay hattı ortaya çıkarabilir. Önümüzdeki dönemdeki en önemli makro hedeflerden biri budur. Bugün 7 program çerçevesinde 425 eylem açıklamış olduk. Kayıt dışıyla mücadele programını ayrıca açıklayacağız. Her bir eylemin başlangıç ve bitiş tarihi var. Dünya ekonomisinde kırılma karşılığında tedbirlerimizi alırken bir yandan kendi içimizdeki yapısal dönüşümü gerçekleştireceğiz.

GÜMRÜK BİRLİĞİ İLE İLGİLİ GÜNCELLEME VE İRDELEME

(ARALIK 2014)

1. Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasındaki gümrük birliği (GB), öncü bir girişim olmuştur ve halen bir benzeri bulunmamaktadır.

2. AB ile Türkiye arasındaki ticaret entegrasyonu son yirmi yılda önemli ölçüde artmıştır. GB bu gelişmeleri desteklemiş ve çoğu sanayi ürünündeki ithalat tarifelerinin düşürülmesi yoluyla söz konusu dönemde Türkiye'nin üretkenlik ve rekabetçilik artışına katkıda bulunmuştur.

3. Gümrük Birliği, Türkiye'nin sanayi ürünlerine uyguladığı tarifeler için bir çıpa sağladığından ve ikili ticarete menşe kurallarına duyulan ihtiyacı ortadan kaldırdığından AB ile Türkiye arasında yapılabilecek bir serbest ticaret anlaşmasından (STA) daha fazla fayda sağlamıştır.

4. Dünya Ticaret Örgütü Doha Turu Çok Taraflı Ticaret müzakerelerindeki yavaş ilerleme karşısında, hem Türkiye hem de AB daha fazla STA yapılmasını bir politika önceliği olarak belirlemiştir. Bu politika değişikliği, AB'nin üçüncü ülkeler ile STA müzakerelerinde bulunabilmesi ancak Türkiye'nin AB üyesi olmaması sebebiyle müzakerelerde masaya oturmasına izin verilmemesi bakımından GB tasarımı önemli bir asimetri ortaya çıkarmıştır.

5. Gümrük Birliği'nin tarım ve hizmetleri de kapsayacak şekilde genişletilmesi her iki taraf için de önemli faydalar sağlayacaktır. Türkiye'nin GSYH'sinde tarım yüzde 10'luk, hizmetler ise yüzde 60'lık bir paya sahiptir, ancak bu sektörler gümrük birliğinin kapsamı dışında bırakılmıştır. Türkiye'nin ortalama tarımsal MFN (en fazla kayırlan ülke) tarifesi çok yüksektir (yüzde 41,7).

6. Yıllardır çözüme kavuşturulmamış olan bazı "ticareti bozucu etkenler" veya GB uygulaması ile ilgili şikayetler mevcuttur. Bunların örnekleri arasında aşağıdakiler sayılabilir:

- İlaçlar, kimyasallar, ikinci el mallar, şekerleme, hurda ve yenilenmiş lastik gibi ürünlerin serbest dolaşımını engelleyen tarife dışı önlemler.
- GB kapsamında yer alan alanlardaki AB müktesebatının Türk mevzuatına zamanında aktarılmasını sağlamaya yönelik ikili sürecin yarı etkin kullanılması (örneğin Türkiye tarafından

yapılacak sunumlardaki gecikmeler; Avrupa Komisyonu tarafından verilecek cevaplardaki gecikmeler; bildirim yapılmaması sebebiyle).

- Nakliye işletmecilerinin özellikle transit için olmak üzere almak zorunda oldukları karayolu taşımacılığı
- İzinleri ve vize kısıtlamaları.
- Endüstriyel tarım ürünleri (GB kapsamında yer alan) ve birincil tarım ürünleri (GB kapsamında yer almayan) arasında malların sınıflandırılması ile ilgili sorunlar. Örneğin, Türkiye birincil tarım ürünü olarak düşündüğü için AB'den ithal edilen beyaz peynir, belirli içecekler, damıtılmış alkollü içecekler ve sirke için ithalat tarifesi uygulamaktadır.

7. Türkiye'deki ihracat yapan şirketlerin neredeyse yarısı sadece bir pazara ihracat yapmaktadır.

Öte yandan, ihracat yapan şirketlerin yüzde 10'dan azı 10'dan fazla pazara ulaşmaktadır. (Ancak yine de bu şirketler ihracat değerinin çoğunluğunu oluşturmaktadır) Diğer ülkeler ile karşılaştırıldığında, bu dağılım oldukça normaldir. Şili, Güney Afrika ve Fransa için mevcut olan benzer veriler bu ülkelerde de nispeten büyük ve birkaç dış pazara ihracat yapan birkaç ihracatçının toplam ihracatta hakimiyeti olduğunu göstermektedir.

8. Gümrük Birliği, Türk Gümrük İdaresinin (TGI) modernizasyonu gibi yollarla Türkiye'de ticaretin kolaylaştırılmasına ve gümrük reformuna önemli bir ivme kazandırmıştır.

9. Ticarete konu malların emniyet ve kalite kontrollerinin elektronik olarak ve riske dayalı olarak gerçekleştirilmesine yönelik 'Dış Ticarete Risk Esaslı Kontrol Sistemi' (TAREKS) . 2010 yılının sonlarında uygulamaya konulan TAREKS, ithalatçıların ve ihracatçıların risk kontrol sistemine kendilerinin kaydolabilmeleri için web üzerinden erişilebilir olacak şekilde tasarlanmıştır.

10. Ticaretin kolaylaştırılması için Türkiye'nin AB ile olan sınırının her iki tarafındaki gümrük faaliyetlerinin, uygulamalarının ve işlemlerinin iyileştirilmesi için fırsatlar mevcuttur. Örneğin, T.C Bulgaristan sınırındaki Kapitan Andreevo'daki sınır altyapısı şu anda Dünya Bankası ve AB tarafından desteklenen projeler kapsamında iyileştirilmektedir. Türk meyve ve sebze ihracatçılarına yönelik Sağlık ve Bitki Sağlığı Önlemlerine ilişkin kısıtlar, orada kurulan yeni bir laboratuvar ile çözülmektedir. Her ne kadar bitki sağlığı kontrolleri ile ilgili zorluklar devam etse de, bu laboratuvarın eksikliği numunelerin Sofya'ya gönderilmesi gerektiğinden dolayı uzun gecikmelere yol açmaktaydı. Bununla birlikte, Bulgaristan ile karayolu kotası ve transit izni sorunları gümrük kontrollerinde benzer sorunlar olarak devam etmektedir.

11. Türkiye FMH (Fikri Mülkiyet Hakları) ihlallerinin ciddi bir sorun olduğunu ve yerli Sanayisini etkilediğini giderek daha fazla kabul etmektedir. İç pazarda en büyük endişenin otomobil yedek parçalarında, kozmetik ürünlerde, tıbbi cihazlarda, giyim ve ayakkabıda hissedildiği FMH ihlallerinin boyutlarını göz önüne alan yerel sektör dernekleri Uluslararası Ticaret Odasının (ICC) desteği ile bu alandaki kilit sorunlara dikkat çekmek için kamuoyu bilinçlendirme kampanyaları başlatmıştır.

12. Türkiye'nin dış ticaretinin neredeyse yüzde 40'ı yaklaşık 1.300 şirketten ve 45.000 araçlık filodan oluşan uluslararası karayolu taşımacılığı sektörü ile gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte, Türkiye'nin ticaretindeki büyük artışa ve bunun giderek artan miktarlarda ve değerde mal taşınmasını gerektirmesine rağmen, bu pay yüzde 64 olduğu 1995 yılına göre düşmüş bulunmaktadır.

13. Geçtiğimiz on yılda, Türkiye karayolu taşımacılığı sektöründe kapsamlı bir reform gerçekleştirilmiştir. Mesleğe giriş kriterleri, araçlar için yola elverişlilik testleri, sosyal mevzuat

(örneğin dijital takograf), sürücülere yönelik mesleki eğitim gereklilikleri, ve lisanslandırma sistemi gibi yeni uygulamalar getirilmiştir.

14. AB tam üyeliği OTP(Ortak Tarife Politikası)'nin kabul edilmesini gerektirecektir. Bu, Türkiye'nin sınır koruma düzenlemelerinde ve doğrudan çiftlik ödemeleri gibi yurt içi desteklerde ayarlamalar yapılmasını da içerecektir. Buna yönelik atılacak adımlar arasında şunlar bulunabilir: i) AB'nin tarım ürünlerine yönelik ortak gümrük tarifesi ile uyumlaşma; ii) muhtemelen zararlı çıkan taraflara sağlanabilecek bazı telafi edici önlemler ile birlikte, Türkiye ile AB arasında bazı tarımsal ticaret engellerinin azaltılması; iii) doğrudan OTP'de modellenen bir koruma sistemine geçişi ve Türkiye ile AB arasındaki ticaret engellerinin ortadan kaldırılmasını da içerecek şekilde i) ve ii)'nin bir kombinasyonu.

15. Türkiye'nin tarımsal ürün ithalatı için uyguladığı MFN (en fazla kayırlan ülke) tarifeleri genellikle çok yüksektir; dolayısıyla ikili ticaretin serbestleştirilmesi ve tarım için AB'nin ortak gümrük tarifesinin kabul edilmesi belirli ürünlere yönelik ithalat korumasının önemli ölçüde düşmesi anlamına gelecektir. DTÖ'ye göre, 2011 yılında Türkiye'nin tarımsal ithalat tarifelerinin ortalaması yüzde 41,7 iken, AB'nin ortalaması ise 13,9'dur. Türkiye OECD ülkeleri arasında tarımsal ithalat koruması oranı en yüksek ülkelerden birisidir. İşlenmiş ve canlı hayvan, bazı süt ürünleri (örneğin kreması alınmış süt ve krema) ve çay için uygulanan ithalat tarifeleri özellikle yüksektir.

16. Her ne kadar Türkiye'nin üretkenlik avantajını koruduğu bazı ürünler bulursa da, Türkiye'nin tarımsal üretkenliği özellikle güney Avrupa'daki üye devletler olmak üzere AB ülkelerinin gerisindedir. Daha yüksek tarımsal üretkenlik artışı tarımsal ihracatın rekabet gücünde, dolayısıyla dünyadaki pazar payında da artış sağlar.

17. Türkiye'nin hizmetler ihracatının sofistikasyon düzeyi zaman içinde düşmüştür. Kişi başına gelir ile hizmetler ihracatının sofistikasyon düzeyi arasında pozitif bir bağlantı vardır. Finansal hizmetler ve sigortacılık hizmetleri veya bilgisayar ve bilişim hizmetleri gibi yüksek katma değerli hizmetler daha çok yüksek gelirli ülkeler tarafından ihraç edilir. Bununla birlikte, 1996 ile 2008 yılları arasında Türkiye'nin hizmetler ihracatının sofistikasyon düzeyinin yükselmediğini, aksine düştüğünü göstermektedir.

Politika Önerileri

Türkiye ile uygun istişareler ve çeşitli taraflar arasında paralel müzakereler için resmi yapıların geliştirilmesi yoluyla ortak ticaret politikasının formülasyonundaki dengesizliklerin giderilmesi.

Özellikle transit için olmak üzere, karayolu taşımacılığı izinleri, en azından GB kapsamında yer alan mallar için serbestleştirilmelidir.

İş amacıyla AB'ye seyahat eden önceden yeterlik almış Türk meslek sahipleri için uzun süreli, çoklu giriş imkanı veren ve belge gereklilikleri sadeleştirilmiş spesifik bir vize kategorisinin oluşturulması.

İyi tasarlanmış bir İhtilaf Çözüm Mekanizmasının (İÇM) kurulması.

Bildirim açığının azaltılması için bir "diyalog getirisinin" oluşturulması.

AB ile Türkiye arasında ticaret entegrasyonunun genişletilmesi için düşünülmesi gereken alanlardan birisi de hizmetlerdir.

Birincil tarımda daha fazla ticaret entegrasyonu da karşılıklı kazanımlar sağlayabilir.

Bu bölümde sunulan tavsiyeler tek tek veya genel bir paket kapsamında ele alınabilir.

EKONOMİDE DÖNÜŞÜM PROGRAMLARI VE EYLEM PLANLARI SANAYİCİLERLE İŞBİRLİĞİ İÇİNDE UYGULANMALI (25.12.2014)

Hükümetin açıkladığı Ekonomide Dönüşüm Programları ve eylem planlarının sanayiciler başta olmak üzere tüm paydaşlarla işbirliği içinde uygulanması gerekmektedir. Bu sayede sürdürülebilir ve toplumun refah düzeyini artıran büyüme modeline geçiş başarılabilir.

Yeni yılın Türkiye ekonomisi için 2014'e kıyasla daha olumlu geçmesi beklenmekle beraber küresel ekonomideki toparlanmanın yol alması halinde ülkemiz de bu gelişmeden olumlu etkilenecek. Cari açık ve enflasyondaki iyileşmeler finansman maliyetlerimizi düşürerek yatırımlarımızı bir miktar ivmelendirebilir.

Sanayi 2014 yılında zorlu koşullara rağmen üretimini artırmış ve büyümeye önemli katkı sağlamıştır. Ocak-Ekim 2014 döneminde sanayi üretim endeksimiz yüzde 3,8 artış göstermiştir. Yılın ilk üç çeyreğinde gerçekleşen yüzde 2,8'lik büyümenin 1 puanlık kısmı sanayi sektörü katma değerindeki artıştan kaynaklandı. İhracat performansındaki artış iyileşmeye önemli katkıda bulunmaktadır. Euro Bölgesi'ndeki durgunluk, Rusya-Ukrayna krizi ve Irak-Suriye'deki olumsuz gelişmelere rağmen, sanayi ihracatı yüzde 5,4 oranında artmıştır. 2015 yılında ise olumlu beklentilere karşın ihracat konusunda bazı endişeler mevcuttur. Dahilde işleme rejimi belgeleri kapatma işlemlerinin Ekonomi Bakanlığı tarafından yürütülecek olması, ihracatçıların gümrüklerde yaşadığı sorunları daha da artıracak ve bürokrasi ihracatımıza ivme kaybettirecektir.

ABD Merkez Bankası (FED) iki ay kadar önce parasal ge-

nişlemeye son vermiş ve makul bir süre içinde faizleri artıracığını ilan etmiştir. Son toplantısında ise faiz artırımını konusunda sabırlı olunacağını beyan ederek piyasalara en az 2015 Nisan veya Haziran ayına kadar rahat bir nefes alma imkanı getirmiştir. ABD’de faiz artışı ile birlikte, yatırım fonlarının bu ülkeye yöneleceği ve gelişmekte olan ülkelerin ve bu arada dışa bağımlılığı açısından Türkiye’nin kaynak bulmakta sıkıntı çekeceği bilinmektedir. Faiz artırımını beklentisinin ana sebeplerinden biri ABD ekonomisinin henüz yeterince canlanmamış olması ve enflasyonun yeterli düzeye çıkmamasıdır. Petrol fiyatlarının gerilemesi ve dolar değerinin artması nedeniyle ABD ithalatı daha da ucuzlamış yani arz artmış ve dolayısıyla fiyatlar yükselmemiştir.

Bu gelişmeler Türkiye ile mukayese edildiğinde ilginç bir tabloyu ortaya çıkarmaktadır.

- ABD enflasyonu artırmaya, Türkiye düşürmeye çalışmaktadır.
- ABD ekonomisi geliştikçe fonlar oraya kaymakta, kaynak bulmakta zorlanan Türkiye sıkıntıya girmektedir.
- ABD doları değer kazandıkça, kamu ve özel sektör borçları TL cinsinden artmaktadır.
- ABD faizleri artırma, Türkiye ise düşürme çabasındadır.
- Elbette bu durum yalnız Türkiye için değil genelde bütün gelişme yolundaki ülkeler için doğrudur.
- ABD faiz artırımını suretiyle diğer ülkelerdeki dengeleri daha önceleri de bozmuştur.
- 1980’li yılların ilk yarısında, enflasyonla mücadele amacıyla faizleri % 20’lere kadar yükseltmiş birçok bölgede işsizliğe ve resesyona sebep olmuştur.

1990’lı yıllarda da faiz artırımına gitmiş, doların değeri yükselmiş, borçlu ülkeler zora girmiş ve 1997-1998 de Asya ve Rusya Krizi baş göstermiştir. Bu dönemde petrol fiyatları düşmüş, Rusya’nın döviz geliri azalmış, ruble değer kaybetmiş ve Rus ekonomisi çökme noktasına gelmiştir. Bu krizler Türkiye’de ki 2001 krizinin de alt yapısını oluşturmuştur.

Rusya bugün benzer bir durumla karşı karşıyadır ama eskisi kadar zayıf değildir. 400 milyar dolarlık bir rezervi vardır, özel sektör krizden çıkmak için yönetime yardımcı olma eğilimindedir ve ruble yeniden bir dengeye oturmuş gibi görünmektedir.

Elbette, her şey Rusya’ya uygulanan ambargonun süresine ve Rusya için en önemli gelir kaynağı olan petrol fiyatlarının gelişimine bağlı olacaktır.

Rusya bizim için önemlidir. İki ekonomi birbirine benzemekte veya benzetilmekte ve ikisi de kırılgan ekonomiler olarak nitelendirilmektedir. Rusya ekonomisindeki kriz bize bulaşıcı etki yapmaktadır. Rusya’dan para çıkışları bizden de çıkışlara yol açabilmektedir. (Bizden çıkışlar henüz yoktur ancak kriz henüz bitmemiştir.) Rusya zaten Türkiye için, müteahhitlik hizmetleri, enerji ithalatı, turizm, sınır ve bavul ticareti açısından önemli bir ülkedir.

Başta dönersek, dünyadaki gelişmelerin diğer bütün ülkeleri olumlu veya olumsuz şekilde etkilemesinin doğal olduğunu tekrarlayabiliriz.

Cari açık vermeyen, dış ticaret fazlası olan, mali yapısı güçlü olan, büyümesini bir veya birkaç üründeki fiyat oynaklığına bağlamayan, teknoloji üreten güvenilir ülkeler bu gelişmelerden, olumsuz yönde etkilenmek bir yana avantaj sağlayacaklardır. Büyümesini ve gelişmesini dış finansman kaynaklarına bağlayan, teknoloji üretmeyen, istikrarsız, dış borcu yüksek ülkeler ise zarar görebilecek ülkeler arasında yer alacaklardır.

KİMYA SEKTÖR PLATFORMU'NDAN GÜNCEL BİLGİLENDİRME

(24 Aralık 2014)

Kuruluşunun 9. yılını idrak eden Kimya Sektör Platformu'nun 24 Aralık 2014 tarihinde yaptığı geniş katımlı toplantıda verilen kararları bu bölümde sunmak istiyorum:

7-8 Kasım 2014 tarihlerinde düzenlenen 7. Kimya Endüstrisi Gelişim Şurası'nın gerek katılım gerek organizasyon açısından oldukça iyi hazırlandığı katılımcılar tarafından ifade edildi. Bu Şura'da yapılan harcamaların mevcut 80 bin TL'lik Kimya Sektör Platformu gelir bütçesi kadar olduğu ve bu nedenle açık vermediği belirtildi. Başarılı geçen şuranın ses kayıtları deşifre ettirildi ve TKSD genel sekreteri Mustafa Bağan tarafından redakte edilip yönetici özeti olarak kaleme alınacağı izah edildi.

KSP, TKSD ve TOBB Kimya Sanayi Meclisi tarafından üzerinde iki buçuk sene çalışılarak belirlenmiş bulunan, Türkiye'de üretilmesi gereken kimyasallar listesinin 2015 yılında güncellenmesine ve TOBB Kimya Sanayi Meclisi Ar-Ge komitesi tarafından bu çalışmanın yapılmasına karar verildi.

Kuruluşundan bu yana bir platform şeklinde faaliyetlerini sürdüren Kimya Sektör Platformu'nun Kimya Sanayi Sektörler Federasyonuna dönüşmesi için gerekli çalışmaların yapılmasına karar verildi ve İKMB, KIPLAS, PAGEV ve akademisyenlerin; kurulacak olan bu federasyonda nasıl ve ne şekilde temsil edilebileceği tartışıldı.

Tartışmalar sonucunda adı geçen bu kurumlar ve gerçek kişilerin kurulacak federasyonda temsil edilmesi sağlanamadığı takdirde federasyona paralel olarak Kimya Sektör Platformu'nun aynı şekilde devamının sağlanması görüşü benimsendi. Ayrıca federasyonun bütçesine katkı sağlayamayacak durumda olan derneklerin de bu platformda devam etmesi uygun bulundu.

3 seneden beri KSP başkanlığını sürdüren Murat Akyüz'ün yerine yeni başkan seçimi için rotasyon sırası gelmiş olan BOSAD (Boya Sanayicileri Derneği) temsilen Ahmet Bitlis'in başkanlığı onaylandı. Gündemin son maddesi olarak İKMİB tarafından 21-22 Şubat 2015 tarihlerinde düzenlenecek olan Çalıştay'ın hedef ve konu belirlemesini temin etmek üzere Akademisyen ve STK genel sekreterlerinden oluşan bir teknik komitenin kurulmasına karar verildi.

Bu arada, alınan bilgiye göre halen teşvik kanununda büyük yatırımlar için belirlenmiş bulunan 50 milyon dolarlık limitin stratejik yatırım olması ve bu şekilde onaylanması halinde yatırım limitinin 1 milyon dolar'a kadar indirileceği belirtildi. Konu ile ilgili tebliğin 3 ay içerisinde çıkacağı açıklandı.

Bu önemli gelişme ile halen durağan hale gelmiş yatırımların önü açılabilir. Bu tür ılımlaştırma ve yatırımları teşvik edici gelişmeler olduğu takdirde 2023 hedeflerine yaklaşım söz konusu olabilecektir.

KİMYA İHRACATINDA 18 MİLYAR DOLAR HEDEFİ GERÇEKLEŞTİ

Kimya Sektör Platformu Başkanı - Murat Akyüz 2014

Türkiye ekonomisinin lokomotifi kimya, 2014 yılında 18 milyar dolarlık ihracata imza attı. İhracat hedefini yakalayan sektör, otomotiv ile hazır giyim ve konfeksiyonun ardından üçüncü sırada yer aldı. Plastik mamüller, kozmetik, ilaç ve eczacılık ürünleri, kauçuk, boya gibi alt sektörleri ihracatta başarılı bir performans sergileyen kimya sektörü, 2015 yılında 19 milyar dolar ihracat hedefliyor.

Kimya sektörü, geçtiğimiz yıl en fazla ihracatı Mısır, Irak ve Almanya'ya yaptı. Mısır'da yaşanan gerginlik ve siyasi belirsizlikler etkisini yıl genelinde etkisini sürdürürken, ülkeye yapılan ihracat yüzde 17 oranında düştü ve 1 milyar 229 milyon seviyesinde gerçekleşti. Mısır, Irak ve Almanya'nın ardından sektör en çok ihracatı Malta, İtalya, Birleşik Arap Emirlikleri, İran, Rusya, İspanya ve Azerbaycan-Nahcivan'a yaptı. Avrupa ülkelerinin payı ise bu dönemde artmaya devam etti.

2014 yılının son ayında ilk üçte; Irak, Mısır ve Malta yer aldı. Bu ülkeleri İspanya, Almanya, İran, Azerbaycan-Nahcivan, Birleşik Arap Emirlikleri, İtalya ve Suudi Arabistan takip etti. Mısır'a olan ihracat, 2014 yılının son aylarındaki toparlanma süreciyle birlikte yılın son ayında yüzde 83 oranında artarak 106 milyon dolar oldu. Suudi Arabistan da yüzde 120 ihracat artışıyla dikkat çeken ülkeler arasında yer aldı. Suudi Arabistan'a yapılan ihracat 37 milyon dolar olarak gerçekleşti. Diğer yandan Birleşik Arap Emirlikleri'ne gerçekleştirilen ihracatta yüzde 68 azalma yaşandı ve ihracat 44 milyon dolara düştü.

TÜRKİYE İHRACATINDA GÜNCEL DURUM (30 Aralık 2014)

TÜİK'in açıkladığı Kasım ayına ait ihracat rakamlarına da baksanız, TİM'in yılın bütününe kapsayan rakamlarını da esas alsanız sonuç değişmemektedir. İhracatımız iyi gitmemekte ve dış ticaret açığımız beklenen ölçüde gerilememektedir.

TÜİK açıklamalarına göre, Kasım 2014 ayı ihracatı % 7,5' luk bir azalışla 13,1 milyar dolar ve dış ticaret açığı % 15'lik bir artışla 8,3 milyar dolar olmuştur. TİM rakamlarına göre, 2014 yılı ihracatımız % 4'lük bir artışla 157,6 milyar dolara ulaşmıştır.

2014 yılı için hedeflenen ihracat rakamı önceleri 166,5 milyar dolar iken daha sonra Orta Vadeli Program'da 160,5 milyar dolara revize edilmiştir. Gerçekleştirilen ihracat seviyesi, revize edilen hedefin de altında kalmıştır. 2015 yılı hedefi de önceleri 184,0 milyar dolar olarak belirlenmiş ancak yine OVP ile 173 milyar dolara indirilmiştir.

Ekonomik sorunlarımızın başında gelen cari açığın kapatılmasında en sağlıklı ve kalıcı unsur olan ihracatımızın beklenen performansı gösteremeyişinin nedenleri vardır. Bunlardan bazıları iç, bazıları dış kaynaklı bir kısmı geçici ve bir kısmı da yapısaldır.

Dış kaynaklı ve geçici olabilecek nedenler bellidir. Bölgemizde süren gerginlikler, Rusya'ya uygulanan ekonomik ambargo, petrol fiyatlarının gerilemesi dolayısıyla Rusya'nın gelirlerinde meydana gelen azalmanın ithalat iştahını geriletmesi, Avrupa Birliği ekonomisindeki durgunluğun sürmesi gibi nedenlerle ihracat pazarımız daralmıştır.

Rusya'ya ihracatımız 2013 yılının ilk 11 ayında 6,4 milyar dolar iken, geçen yılın aynı döneminde bu rakam %14 oranında bir azalışla 5,5 milyar dolara gerilemiştir. TİM tahminlerine göre Rusya'ya ihracatımız yıllık bazda % 15 azalmıştır. Gerileme oranları İran için % 10 ve Irak için % 20 civarındadır. Türkiye'nin ihracatında, Irak 2., Rusya 7. ve İran 9. sıradadır.

AB'ye ihracatımız da hız kesmektedir. Kasım 2014 ayı itibarıyla ihracatımızda % 8,3 lük bir gerileme vardır.

2015 yılında ne olur?

Bölgedeki gerginliklerin ne kadar süreceği ve sonuçlarının ne olacağını tahmin etmek çok zordur. Ancak mevcut durumun bir süre daha devam edeceğini söylemek mümkündür.

AB'nin kendini ekonomik açıdan toparlaması ve ithalat pazarlarını genişletmesini beklemek de en azından kısa vadede, gerçekçi olmayacaktır.

Büyük bir olasılıkla ABD dolarının değeri artmaya devam edecektir. ABD ekonomik verilerinin iyi gitmesi ve FED'in faiz artırımı kararı bu değerlendirilmede rol oynayacaktır.

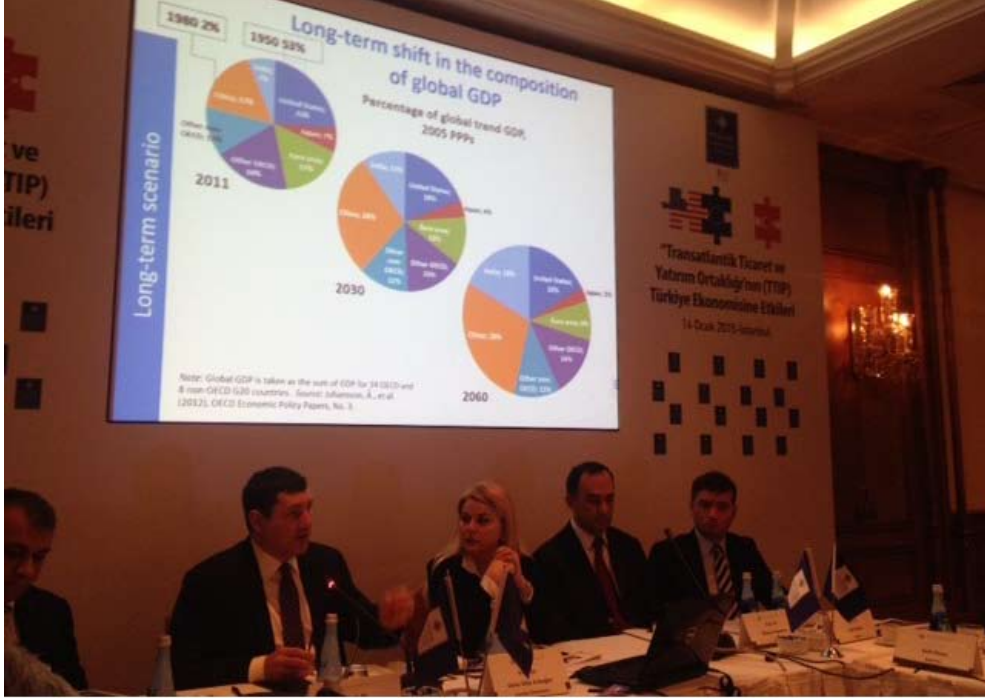
Avrupa Merkez Bankası Başkanı Draghi, devlet tahvili almaya ve dolayısıyla parasal genişlemeye devam edeceklerini açıklamıştır. Bu durum Euro değerini aşağıya çekebilecek ve halen 1,20 civarında olan euro/dolar paritesi gerileyebilecektir. İhracatımızın %40-45'i Avrupa'ya yöneliktir, İhraç rakamlarımız dolar bazında tutulduğundan, düşük Euro değeri, kağıt üstünde de ihracatı daha da küçültecektir. (İthalatımız açısından durum elbette farklıdır) İhracatımız açısından içerideki sorunlarımız ise bilinmektedir. İmalat sanayinde ileri teknoloji kullanımı 2002 de % 5,7 iken bu rakam 2013 yılında % 3,4 tür. İhracatımızda katma değeri yüksek ürün oranı 2002 de % 6,2 ve 2013 yılında % 3,5 tur.

Kilogram cinsinden ortalama ihracat değeri Güney Kore'de 3,0 dolar, Japonya'da 3,5 dolar ve Türkiye'de 1,5 dolardır. Yani ülkemiz ucuz, ikame edilebilir, kriz döneminde ithalatı ertelenebilir ürünler ağırlıklı bir ihracat yapısına sahiptir. Türkiye, markalaşma ve dış dağıtım kanallarına hakimiyet gibi konularda henüz fazla bir rekabet gücüne sahip değildir.

Zaten bu sorunlar, yapılması gerekenlerin de bir listesi niteliğindedir.

Kaynak: Şevket Özügergin

TTIP-TRANSATLANTİK TİCARET ve YATIRIM ORTAKLIĞI'NIN TÜRKİYE EKONOMİSİNE ETKİLERİ

HAZAR STRATEJİ ENSTİTÜSÜ TOPLANTISI ÖZETİ (14.01.2015)

ABD ile AB arasında imzalanması tasarlanan TTIP anlaşması, dünyanın en büyük iki ekonomik bloğu arasında ortak bir pazar oluşturmayı hedeflemektedir. Bu anlaşma kapsamında sadece ikili ticarete uygulanan gümrük tarifeleri tamamıyla sıfırlanmayacak, aynı zamanda, tarife dışı engeller ile iş hayatıyla ilgili tüm idari ve yasal düzenlemeler arasındaki farklılıklar da giderilecektir. Böylece taraflar arasında yatırım ve ticaret maliyetleri düşürülerek karşılıklı ticari ilişkilerin geliştirilmesi ve her iki tarafın da ekonomik kazanımlar elde etmesi amaçlanmaktadır. TTIP anlaşması, iki blok arasında ticari hayatla ilgili dolaylı ve doğrudan maliyetleri düşürdüğü için, anlaşma dışında kalan ülkelerden AB ve ABD'ye yapılacak ihracatın görece maliyetleri yükselecektir. Bu nedenle diğer ülkelerden AB ve ABD'ye yapılan ihracat da düşeceğinden, diğer dünya ülkeleri de bu anlaşmadan dolayı olumsuz yönde etkilenecektir. Türkiye'de AB ile yakın ekonomik ilişkilere sahip olduğu için, TTIP anlaşmasından

olumsuz yönde en çok etkilenecek ülkelerden biridir. TTIP anlaşması yürürlüğe girdiği zaman ABD'den AB'ye ihraç edilen sanayi ürünlerinin maliyetinin düşmesi sonucunda Türk firmalarının Avrupa piyasasındaki rekabet gücü olumsuz etkilenecek ve dolayısıyla da Türkiye'nin imalat sanayi ihracatı ve üretimi TTIP anlaşmasından sonra önemli oranda düşecektir. TTIP anlaşmasının Türkiye imalat sanayi üretimini %5,18 oranında düşüreceği tahmin edilmiştir. Yapılan hesaplara göre en yüksek üretim kaybı %16,2 ile motorlu taşıt üretimi ve %10,77 ile ana metal sanayinde gözlemlenecektir. Sektörler arası etkileşim dolayısıyla, imalat sanayine ara girdi sağlayan diğer sektörlerin üretimi de olumsuz yönde etkilenecektir.

Nihai olarak Türkiye'de ekonomik büyümenin %1,89 oranında düşeceği, istihdamın %0,4, yatırımların %2,69 azalacağı, dış ticaret açığının ise %22,56 oranında artacağı hesaplanmıştır.

Kimya Sanayinde Kümelenme

Kimya Sanayisi bilimsel tabanlı gelişen ilk sanayi dalı olup, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD)'nin sanayi kollarının teknolojik düzeylere göre sınıflandırılmasında orta-ileri teknoloji grubunda yer almaktadır.

Yüksek teknoloji içeriği nedeni ile Kimya sanayi ürünleri genel olarak dünyada katma değeri yüksek ürünlerden oluşmasına karşın, ülkemizde kimya sanayi üretimi katma değeri nispeten düşük ürünlerden oluşmaktadır.

Türkiye Kimya Sanayi üretiminin katma değeri yaklaşık %21 olarak gerçekleşirken, AB (27) ortalaması %28'dir. Bu oran Almanya için %32, İsveç için %40'dır.

Türkiye'de kimya sanayi konusunda önemli bir üretim ve yatırım eksikliği bulunmaktadır.

Kimya sanayi, ürünleri ile yaşam standardımızı yükselten ve ülkelerin gelişmişlik düzeyi için gösterge olan bir sektördür.

Kimya sanayi genel olarak, diğer sektörlerle ham madde ihtiyacını karşılayan ham madde ve ara malı üreticisi bir sektördür.

Kimya sanayi kapsamı genel olarak şöyle gruplandırılır:

- 1-Temel Endüstriyel Kimyasallar:** Organik ve inorganik kimyasallar
- 2-Özel ve özellikli kimyasallar:** Orta ve yüksek katma değer içeren ve küçük ölçeklerde üretilenler
- 3-Tüketici kimyasalları:** Doğrudan tüketiciye sunulan ürünler olup, sabun, deterjan ve kozmetik ürünler bu gruba girerler.

Kimya sanayi üretimi yaklaşık %27,3'ü kimya ve diğer sektörlerde ham madde olarak kullanılmakta ancak %22,7'si ise tüketicilere satılabilen nihai ürünlerdir.

OECD, kümelenmeyi katma değer sağlayan bir üretim zincirinde birbirine güçlü bir şekilde bağlı firmaların ve müşterilerin üretim ağı olarak tanımlar.

Kümelenme yaklaşımında rekabet avantajının kaynağı olarak kümeyi oluşturan unsurların mekansal olarak yakınlığının ortaya çıkardığı yenilikçilik ve üretkenlik olarak ifade edilmektedir.

Kümelenmede coğrafi kapsam için kesin bir sınır bulunmamaktadır.

Küme yapılarında bulunan her bir unsurun birbirleri ile olan ilişkisi, bu ilişkinin niteliğine göre farklı şekiller alabilirler.

Küme, sanayi bölgeleri ve ağ yapılan kavramlar bir arada değerlendirildiğinde kümeler

bir tür ağ yapılanması, sanayi bölgeleri ise bir tür küme yapısı olarak değerlendirilebilir.

Bir sektörün üretimindeki bilgi yoğunluğu arttıkça, yüksek nitelikli işgücü ve yenilikçilik kültürü doğal kaynaklı avantajlardan daha önemli hale gelir.

Kimya sanayi kümelenmeleri kullanıcı sektörleri, özellikle kimyasallar gibi sektörlerin gelişmesini teşvik eder.

Başarılı bir küme modeli, ilgili sektörlerdeki başarılı küme oluşumlarını destekleyebilir. Örnek olarak bir petrokimya sektörü küme yapısı petrokimyasalları ham madde olarak kullanan sektörleri kendine çekerek yeni kümelerin oluşmasına zemin hazırlar.

Genel olarak sanayi kümeleri KOBİ'lerden oluşur ve mekansal yakınlıkla öğrenme ve uyumun hızlandırılması, bilginin yaygınlaştırılması için uygun bir ortam sağlayan mekansal yığınlaşmadır. Bu tür kümelerde yenilik daha çok tamamen yeni ürün geliştirmeden ziyade ürünlerde iyileştirmeler yapılması ve üretim sürecinde sağlanan iyileşmedir.

Yenilikçi kümeler ise yeniliğe odaklanmıştır. Ar-Ge'ye daha fazla kaynak ayıran işletmelerdir. Örnek olarak Almanya'da silikon veya biyoteknoloji üzerine yoğunlaşan kümeler bulunmakta ve devlet tarafından farklı politika araçları ile desteklenmektedir.

Risk kümeleri ise yeni şirketlerin oluşmasını hedefler ve bunlara 'kuluçka merkezleri' denir. Bu kümelerde işletmelere bilgi kaynakları, maddi ve maddi olmaya destekler verirler.

Rekabet üstünlüğü sağlanması, devam edilmesi ile bağdaşmalıdır. Örnek olarak, kimya sanayinin ilk dönemlerinde pazara yakın olmak rekabet üstünlüğü sağlarken sonraki dönemlerde ürün çeşitliliği önem kazanabilir.

Kümelerin ulusal rekabet gücüne olan katkısı, küme unsurlarının ilişkilerinin yoğunluğu ve derinliğine bağlıdır.

Kümelenmenin faydaları şöyle sıralanabilir:

- 1-Küme içinde uzmanlaşmış işgücüne düşük maliyetle ulaşılır.
- 2-Yüksek verimlilik sağlanır.
- 3-Ölçek ekonomilerinden yararlanarak ulaştırma ve alt yapı maliyetleri düşer.
- 4-Kümeler cazibe merkezi olur ve yeni yatırıma çekerler.
- 5-Kümelerde yenilik ve teknoloji hızla yapılır.
- 6-Dış ilişkilere, bağlantılara, pazarlar hakkında bilgilere erişim kolaylaşır.
- 7-Sanayi yapısı gelişir.

Dünyadaki Kimya Sanayi Kümelenmeleri

AB Ülkelerinde 30 Kimya Kümelenmesi vardır. Bunların çoğu kendi aralarında bir ağ yapısı oluştururlar. Genel olarak Avrupa Kimya Sanayi kümeleri ürün değer zincirlerine entegre ve rekabetçi altyapı ve servislere sahiptir.

Çin'e bakılırsa, Çin yabancı yatırımcıları çekmek amacıyla ilk etapta 14 kıyı şehri gelişme bölgesi olarak ilan etmiş ve buralarda ileri teknoloji parkları kurulmuştur.

Kümelenme birbirleri ile ilişkili sektörler, ihtisaslaşmış alt yapı sağlayıcıları ve tedarikçileri, müşterileri, tamamlayıcı ürün üreten üreticileri ve ihtisaslaşmış eğitim – öğretim ,bilgi, araştırma ve teknik destek sağlayan kamu ve sivil toplum kurumlarını içerir.

Bunun Kimya Endüstri Parkları ile karıştırılmaması gerekir. Zira Kimya Endüstri Parkları içerisinde üretim yapan şirketlerin Kimya Sanayisinde faaliyet göstermeleri belirli bir doğa zinciri ilişkisi içerisinde bulunmaları ortak alt yapılar kullanmaları gibi yönleri ile kümelenmenin sektöre özgü bir şeklidir.

Kimya parkları entegre üretim yapısına sahiptir.

Kimya parkları, yapılarına ve üretim faaliyetlerinin niteliğine göre bünyesinde bulunan firmalara üretim ile ilgili olarak madde-ham madde entegrasyonu, üretim nedeniyle ortaya çıkan veya üretim için gereken enerjinin entegrasyonu ile ürünlerin taşınması, depolanması ve taşınmasını içeren üretim süreçlerinde entegrasyon imkanları sağlanmaktadır. Ayrıca diğer altyapı imkanları konusunda da entegrasyona gitme imkanı sağlamaktadır.

Kimya parklarının kuruluşu genel olarak iki şekilde olmaktadır. Genellikle geçmişi eskiye dayanan ilk gruptaki kimya parkları, önceleri tek firmanın entegre üretim tesisi olarak faaliyet gösterirken daha sonra firmaların belirli ürün gruplarına odaklanma stratejisi çerçevesinde birleşme, satın alma gibi süreçler sonrasında farklı firmaların sahipliğine geçmiş olan parklardır.

Yeni kurulan kimya parkları ise genellikle uzman işletmeciler tarafından kurulan, kimya üreticilerinin müşteri olarak yer aldıkları yapılarıdır.

Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) imalat sanayinin geneline hizmet vermesine karşılık kimya parkları kimya sanayine, hatta bazı durumlarda kimya sanayinin belirli alt sektörlerine (petrokimyasallar, özel kimyasallar, plastik ürünler v.b) yoğunlaşmışlardır.

Kimya parklarında ise asıl hedeflenen kimya sanayi üretim değeri zinciri içerisinde entegrasyonun sağlanması yoluyla üreticilerin rekabet gücünün ve yenilikçilik potansiyelinin artırılması temel amaçtır.

Örnek olarak; Jurong Adası Kimya Kompleksi (Jurong Island Chemical Complex) için 7,2 milyar dolarlık altyapı ağırlıklı yatırım gerçekleştirilmiştir.

Kümelenme birbirleri ile ilişkili sektörleri, ihtisaslaşmış altyapı sağlayıcıları ve tedarikçileri, müşterileri, tamamlayıcı ürün üreten üreticileri ve ihtisaslaşmış eğitim, öğretim, bilgi, araştırma ve teknik destek sağlayan kamu ve sivil toplum kurumlarını içermektedir. Kimya parkları ise içerisinde üretim yapan şirketlerin kimya sanayinde faaliyet göstermeleri, belirli bir değeri zinciri içerisinde ilişki içerisinde bulunmaları, ortak altyapıları kullanmaları gibi yönleri ile kümelenmenin sektöre özgü bir şekli olarak değerlendirilebilir.

Kimya parkları tek başına bir kimya kümelenmesi olabileceği gibi birden çok kimya parkı da bir bölgede kimya kümelenmesini oluşturabilirler. Singapur'da bulunan Jurong Island kimya parkı tek başına bir kimya kümelenmesiyle Avrupa'da kimya kümelenmeleri birden fazla kimya parkından oluşmaktadır.

Kimya parklarının bir diğer avantajı ise bölgede oluşturulan kümelenme sonrası kimya sanayinin imalat sanayi üzerindeki sürükleyici etkisi yardımıyla bölgedeki diğer imalat sanayi sektörlerinin de gelişmesini sağlamasıdır.

Türkiye'de Kimya Sanayisi ve Gelişmesi ile ilgili Dönemler;

Birinci Sanayi Planı(1934-1962)

Zamanında, kimya sanayinde sudkostik-klor-suni ipek-gül sektörlerine göre süperfosfat-sülfirik asit-kostiksoda, klor tesisleri planlanmış ancak bitirilememiştir.

Planlı Kalkınma Planı(1963-1979)

En önemli yatırım 1965 yılında Petkim yatırımı olmuştur.

1963-1979 yılları arasında yurt içinde üretilen kimyasal ham madde kullanımı %7,5 tan %29'a çıkmıştır.

1980 sonrası dışı açılma devresinde Ar-Ge'ye önem verilmiştir. Ayrıca özelleştirme ile devlet gübre ve lastik gibi sektörlerden çıkmıştır.

GENEL

Genel olarak Kimya Sektörünün alt sektörler itibarı ile durumu incelendiğinde :

1-Ülkenin kimya sanayinin katma değeri düşüktür. (%22)

2-İthalatta organik kimyasallar ithalatı en büyük kalemdir.

3-Küresel ölçekte rekabet gücü düşüktür ve iyileşme yetersizdir.

4-Kümelenmenin önemi ortaya çıkmıştır.

5-Türkiye'nin en önemli dezavantajı ucuz hammadde ve ucuz enerji temini zorluğudur.

6-Kimya sanayine girdi veren petrol ve gaz sektörü ile üretim için önemli olan gereklilik lojistik sektörlerinin kimya sanayini olumlu etkilemesidir.

7-Günümüzde çevre ve insan sağlığı gibi nedenlerin de etkisi ile kimya sanayi daha fazla yasal düzenlemeye tabi olmaktadır. Gerçekleştirilen düzenlemelerin sektörü olumsuz olarak etkilememesi için uygulamasının firmaların çalışmalarını asgari düzeyde etkilemesi ve kayıt dışı firmaların söz konusu düzenlemelere uymayarak haksız rekabete sebep olmasının önüne geçilmesi gerekmektedir.

8-Sektörel kümelenmenin gelişmesi şarttır.

9-Küme yapılarında firmaların birbirleri ile ürün, hammadde veya bilgi ilişkisi içinde olması, uzanan girdi sağlayıcılarının kamu veya özel araştırma kuruluşlarını, ihtisaslaşmış teknik eğitim kuruluşlarının bulunması gereklidir.

10- Türk kimya sanayinin rekabet gücünü kazanması, üretimin artırılması, ilerleyen aşamalarda gelişerek buldukları bölgelerdeki diğer sektör kümelenmelerini bir araç olarak kullanabileceği düşünülmektedir. Mevcut kimya sanayi yoğunlaşmalarının kümelenme performanslarının artırılması, mevcut firmaların rekabet gücünün geliştirilmesi yolu ile rekabet gücünün yükseltilmesi ve kimya sanayine doğrudan yabancı yatırımların girişinin sağlanması için kimya endüstri parkları bir çözüm yolu olarak görülmektedir.

Ülkemizde ihtiyaç duyulan temel kimyasalların üretimine yönelik olarak Ar-Ge çalışmalarına odaklanılarak sentez kimyasının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede araştırma merkezleri ve üniversitelerin, özellikle kimya bölümlerinin yer alacağı teorik, bilimsel araştırmaların gerçekleştirilmesi ve sektör firmaları ile kimya mühendisliği bölümlerinin içinde bulunacağı yapılar ile bilimsel bilginin ticari ürüne dönüştürülmesi sağlanmalıdır.

HAZAR STRATEJİ ENSTİTÜSÜ'NÜN ORGANİZE ETTİĞİ VE SOCAR/PETKİM TARAFINDAN DESTEKLENEN TOPLANTI (14 OCAK 2015)

TTIP Anlaşması, dünyadaki toplam GSYİH'nin yarısını ve ticaret hacminin üçte birini oluşturan iki büyük blok olan ABD ve AB arasında yapılacaktır.

TTIP Anlaşması'nın Türkiye ekonomisine olası etkilerinin tüm boyutlarıyla tespit edilebilmesi ve sonucunda gerçekçi politika tekliflerinin yapılabilmesi için konunun çok kapsamlı bir şekilde ele alınması gerekmektedir.

Amaç:

TTIP Anlaşmasının sektörlere etkileri ve çözüm yolları, oluşacak çalışma grupları ile araştırılarak özel raporlar halinde hazırlanacak ve bu raporlar kamuoyu ile karar vericilerle paylaşılacaktır.

TTIP Anlaşması'nın ülke ekonomisi üzerindeki, olumsuz etkilerini hafifletmek için Türkiye'nin ciddi önlemler alması gerekmektedir.

ABD ile AB arasında imzalanması tasarlanan TTIP Anlaşması, dünyanın en büyük iki ekonomik bloğu arasında ortak bir pazar oluşturmayı hedeflemektedir. Bu anlaşma kapsamında sadece ikili ticarete uygulanan gümrük tarifeleri tamamıyla sıfırlanmayacak, aynı zamanda,

Tarife dışı engeller ile iş, hayatıyla ilgili tüm idari ve yasal düzenlemeler arasındaki farklılıklar da giderilecektir. Böylece, taraflar arasında yatırım ve ticaret maliyetleri düşürülerek karşılıklı ticari ilişkilerin geliştirilmesi ve her iki tarafında da ekonomik kazanımlar elde etmesi amaçlanmaktadır.

TTIP Anlaşması, iki blok arasında ticari hayatla ilgili dolaylı ve doğrudan maliyetleri düşürdüğü için anlaşma dışında kalan ülkelerden AB ve ABD'ye yapılacak ihracatın göreceli maliyetleri yükselecektir. Bu nedenle diğer ülkelerden AB ve ABD'ye yapılan ihracat düşeceği için, diğer dünya ülkeleri de bu anlaşmadan dolaylı olarak olumsuz yönde etkilenecektir. Ayrıca, özellikle ölçek ekonomilerinin geçerli olduğu sermaye yoğun ileri teknoloji ürünlerinin üretiminde artan üretim ve ticaret hacmine paralel olarak AB ve ABD'li firmalar maliyet avantajı kazanacağından bu ülkelerin diğer dünya ülkelerine ihracatı da artmış olacaktır. Dolayısıyla, AB ülkeleri ve ABD TTIP Anlaşmasından önemli ekonomik kazanımlar elde ederken, bu ülkelerle yoğun ticari ilişkilere sahip olan fakat TTIP Anlaşması'nın dışında kalan diğer ülkeler anlaşmadan dolayı ciddi oranda ekonomik zararlara maruz kalacaktır.

AE ile yakın ekonomik ilişkilere sahip olan Türkiye de TTIP Anlaşması'ndan olumsuz yönde en çok etkilenecek olan ülkelerden biridir. AB ülkelerinin Türkiye dış ticaretindeki payı yaklaşık olarak %42 civarındadır. Bu ülkelerin Türkiye ihracatının lokomotifleri olarak kabul edilen otomotiv sektörü ihracatındaki payı %72, tekstil ürünleri ihracatındaki payı ise %63 dolayındadır. TTIP Anlaşması yürürlüğe girdiği zaman ABD'den AB'ye ihraç edilen sanayi ürünlerinin maliyetinin düşmesi sonucunda Türk firmalarının Avrupa piyasasındaki rekabet gücü olumsuz etkilenecek ve dolayısıyla Türkiye'nin İmalat sanayi ihracatı TTIP Anlaşması'ndan sonra önemli oranda düşecektir. Bu doğal olarak, yalnızca Türk imalat sanayinin değil, aynı zamanda sektörler arası etkileşim dolayısıyla imalat sanayine ara girdi sağlayan diğer sektörlerin üretimini de olumsuz yönde etkileyecektir.

Yaptığımız analiz sonucunda, TTIP Anlaşması yürürlüğe girdikten sonra en çok etkilene-

cek sektörlerin %16,2'lik üretim düşüşü ile motorlu kara taşıtı ve diğer ulaşım araçları imalatı, %10,8'lik üretim düşüşü ile ana metal ve metal eşya sanayi sektörü olacağı tespit edilmiştir. İmalat sanayi üretiminin toplamda %5,2 oranında düşeceği hesaplanmıştır. Ticaret ve ulaştırma sektörlerindeki düşüşün ise sırasıyla, %2,2, ve %1,5 olacağı tahmin edilmektedir. TTIP Anlaşması'nın, genel olarak, Türkiye'de ekonomik büyümeyi yaklaşık %1,9 oranında düşüreceği sonucuna ulaşılmıştır. Ekonomideki bu gerileme, istihdam ve dış ticaret dengesini de olumsuz yönde etkileyecektir. Özel olarak, istihdamın % 0,4 oranında düşmesi veya başka bir ifade ile 103 bin civarında işyeri kaybı olması beklenmektedir. Ayrıca, ithalatın %1,4 oranında, ihracattaki düşüşün etkisiyle dış ticaret açığının ise %22,6 oranında artacağı tahmin edilmiştir. Bunun dışında, brüt yatırımların % 2,7 oranında düşeceği hesaplanmıştır,

Bu sonuçlar, TTIP Anlaşması'nın Türkiye'nin ihracatını düşürmesi nedeniyle Türkiye ekonomisinin maruz kalacağı kayıpları göstermektedir. Özellikle katma değeri yüksek sermaye yoğun sektörlerde üretimin düşmesi, bu sektörlerin ölçek ekonomileri nedeniyle ortalama maliyetlerini artıracak ve böylece uluslararası rekabet gücünü zayıflatacaktır. Ayrıca, bu sektörlerde yapılan yatırımlar da düşeceğinden, Türkiye'nin uzun vadeli büyüme potansiyeli düşecektir. Dolayısıyla, TTIP Anlaşmasının uzun vadeli doğrudan ve dolaylı etkilerinin, kısa vadeli etkilerinden çok daha fazla olacağı beklenmektedir.

Politika Önergeleri

Dünyanın iki büyük ekonomik gücü olan AB ve ABD arasında karşılıklı iş hayatındaki tüm engelleri ortadan kaldırarak ortak bir pazar oluşturmayı hedefleyen TTIP Anlaşması yürürlüğe girdiği zaman, anlaşma kapsamı dışında kalan ülke ekonomilerini dolaylı olarak olumsuz yönde etkileyecektir. TTIP Anlaşmasının ülke ekonomisi üzerindeki olumsuz etkilerini hafifletmek için Türkiye'nin ciddi önlemler alması gerekmektedir. Bu hususla ilgili öneriler aşağıda belirtilmiştir.

1- AB ile ABD arasında imzalanması tasarlanan TTIP Anlaşmasına eklenecek bir madde ile bu anlaşmanın Gümrük Birliği'ne üye ve/veya AB aday ülkelerini de kapsayacak şekilde uygulanması sağlanmalıdır. TTIP Anlaşması Türk üreticilerini hem iç hem de dış piyasalarda haksız rekabete maruz bırakmaktadır. AB ile Gümrük Birliğine girmesine karşın AB'ye tam üye ülke olmaması nedeniyle Türkiye'de bu anlaşmanın kapsamı dışında kalacaktır. Ayrıca Gümrük Birliği üyesi olduğu için bu birliğin üçüncü taraflarla yaptığı anlaşmalar da Türkiye için aynen geçerli olmaktadır. Bu çerçevede, ABD'den ithal edilen ürünler Türkiye'ye herhangi bir engel olmadan girebilecekken, Türk firmaları ABD'ye ihracat yaptıklarında tarife ve tarife dışı engellere takılmaya devam edecektir. Bu durum, Türk firmalarını haksız rekabetle karşı karşıya getirecektir. En önemlisi, TTIP Anlaşması ile AB ve ABD arasındaki karşılıklı ticarete maliyetleri düşüreğinden, Türkiye menşeli ürünler her iki pazarda da görece olarak daha pahalı hale gelecek ve böylece Türk üreticilerin iç ve dış piyasalardaki rekabet gücü zayıflayacaktır. Dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti'nin de bu anlaşmaya taraf olması sağlanmalı, şayet bu istek yerine getirilmezse Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Birliği Anlaşmasını gözden geçirerek hem dış ticareti hem de yerli üretimi teşvik edici önlemleri uygulayabileceği bir Serbest Ticaret Anlaşması'na (STA) geçmeyi talep etmelidir.

2- Gümrük Birliği Anlaşması gözden geçirilmeli, Türkiye Cumhuriyeti'nin de karar alma mekanizmasına katılımı sağlanmalı, ticaret politikalarının oluşturulmasındaki dengesizlikler giderilmeli ve serbest ticaret anlaşmalarının yol açtığı haksız rekabetin önüne geçilmelidir. Gümrük Birliği Anlaşması imzalanırken bu anlaşmanın Türkiye Cumhuriyeti AB'ye tam üye olana kadar taraflar arasındaki ticareti geliştirmeye destek olabilecek geçici bir düzenleme olduğu düşünülmektedir. Mevcut durumda Türkiye Cumhuriyeti AB'ye tam üye olana kadar taraflar arasındaki ticareti geliştirmeye destek olabilecek geçici bir düzenleme olduğu düşünülmektedir. Mevcut durumda Türkiye Cumhuriyeti dış ticarete koruma önlemleri de dahil olmak üzere, AB'nin tüm ticaret mevzuatına uyum sağlamak zorunda olmasına karşın bu kararların alınmasında söz hakkına sahip değildir. Ayrıca AB'nin üçüncü ülkelerle STA imzalaması durumunda bu ülkelerden AB üzerinden Türkiye'ye ihracatta sıfır tarife uygulanırken, söz konusu ülkeler AB üyesi olmadığı için Türkiye'den ithalata daha yüksek tarife uygulamaya devam etmektedir. Yani örneğin Meksika AB ile STA imzaladığı için Türkiye Cumhuriyeti AB üzerinden Meksika'dan yapılan ithalata sıfır tarife uygularken, Meksika AB üyesi olmadığı için Türkiye'den ithalata daha yüksek tarife uygulayabilmektedir. Asıl önemlisi bu ülkelerin Türkiye'ye ihracat maliyetlerini düşürmesine karşın daha yüksek ithalat tarifeleri uygulayabildikleri için çoğu zaman Türkiye Cumhuriyeti ile benzer bir STA imzalamaktan uzak durmaktadırlar. Bu durum Türkiye'nin dış ticarete ciddi oranda haksız rekabete maruz kalmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla, Gümrük Birliği Anlaşması gözden geçirilmeli, Türkiye aleyhine olan bu durum aciliyet ile giderilmelidir.

3- 62. Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin programında açıklanan 15 maddelik öncelikli dönüşüm programı ile 6 Kasım 2014 ve 18 Aralık 2014 tarihlerinde açıklanan eylem planları ivedilikle ve titizlikle uygulamaya konmalıdır. TTIP Anlaşması, her halükarda, Türkiye Cumhuriyeti'nin ihracatını ve doğal olarak, ülke ekonomisini olumsuz yönde etkileyecektir. Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerinin çeşitli tarihlerde uygulamaya koyduğu yatırım ve üretim teşviklerine rağmen yurt içi sanayinin yeterince gelişmemesinin ve büyüyen bir ekonomiye karşın ara mal ve sermaye mallarında dışa bağımlılığın halen yüksek olmasının temel nedenlerinden biride çeşitli uygulamalar dolayısıyla ithalatın yurt içi üretimden daha cazip olmasıdır. Özellikle iş ve yatırım ortamının yeterince gelişmemesi nedeniyle, Türkiye'de yatırım ve üretim yapmak karlı olmaktan çıkarken, büyüyen ekonominin gereksinimlerini karşılamak için çeşitli uygulamalarla ithalat teşvik edile gelmiştir.

4-Türkiye'nin dış ticaret açığında enerji ile beraber en büyük paya sahip olan rafineri ürünleri, petrokimya vb kimya maddeleri, ana metal sanayi ile makineye teçhizat sanayinin gelişebilmesi için yeterli destek ve teşvikler sağlanmalı, bu ürünlerde yerli üretim ithalattan daha cazip hale getirilmelidir.

4.1. Bu sektörlerin en önemli ortak özelliği sermaye yoğun üretim yapısına ve ölçek ekonomilerine sahip olmasıdır. Verimliliği artırarak ekonomik olarak üretim yapabilmek için büyük sermaye yatırımları gerekmektedir. Ancak, Türkiye'de yatırım ve/veya üretim yapmak için alınması gereken idari izinlerin çok olması, idari ve/veya adli uyumsuzluk olması durumunda mahkeme süreçlerinin çok uzun zaman alması, bu alanlara yapılan yatırımların tamamlanma süresini ve dolaylı

olarak yatırım maliyetlerini ciddi oranda artırmaktadır. İdari ve/veya adli süreçlerdeki gecikmeler ile yatırımlar önündeki, bürokratik engellerin maliyeti, ekonomik maliyetlerin hayli üzerinde olabilmektedir, Örneğin, yatırım süresindeki yıllık gecikme, yatırımların toplam maliyetini yaklaşık olarak %20,8 oranında, yatırımların amortisman süresini 1 yıl, yatırımcının karşılaştığı yıllık finansmanın maliyetini ise 1,5 puan artırmaktadır. Ayrıca bu sektörler sermaye yoğun üretim yapısına sahip olduğundan , yani üretim yapmak için büyük miktarlarda yatırım yapmak gerektiğinden, üreticinin karşılaştığı riskte yatırım miktarına,süresine ve finansman koşullarına paralel olarak artmaktadır. Dolayısıyla iş ortamındaki sorunlar, üreticilere ciddi mali külfetler yüklemekte, Türkiye’de yatırım ve üretim yapmak büyüyen bir iç pazar olmasına karşın cazip olmaktan çıkmaktadır,

4.2. Hükümetin hedeflediği ithalatta dışa bağımlılığı azaltmak ve bu ürünlerin yurt içi üretimini teşvik etmek için yapılabilecek bir diğer düzenleme de özel sanayi üretim bölgeleri oluşturarak bu sanayi bölgelerinde yapılacak yatırım ve üretimler için özel idari ve adli mekanizmaları tesis etmek ve böylece üreticinin karşılaştığı ekonomi dışı riskleri ve maliyetleri minimize etmektir.

4.3. Türkiye’de yatırımların az olmasının bir nedeni de çevre ülkelerde sanayi yatırımlarına ciddi teşvikler verilmesidir. Küreselleşen dünyada, hükümetler ülke ekonomilerini canlandırmak amacıyla yatırımları kendi ülkelerine çekmek için çeşitli teşvik mekanizmaları uygulamaktadırlar. Dolayısıyla, imalat sanayi alanında yapılacak yatırımlara çevre ülkelerden çok daha avantajlı olanaklar sağlanmalı, işgücü de dahil yerli üretim kaynaklarının verimli kullanımını sağlamak üzere daha cazip yatırım ve iş imkanları sunulmalıdır. Örneğin, yatırımlardan elde edilecek kar oranını çevre ülkelerin ortalamasının üzerinde bir orana ulaşıncaya kadar yurt içi stratejik sanayi yatırımcılarına vergi muafiyeti ve çeşitli doğrudan destekler sağlanabilir.

Stratejik alanlara yapılacak yatırımlarda devletin doğrudan yatırımcı olarak özel sektörle birlikte yatırım yapması da yatırımcıların karşılaştığı riskleri minimize etmeye katkı sağlayabilir.

5-Geleneksel sanayi dallarında yatırım ve üretim teşvik edilirken, üretimde yüksek katma değerli ileri teknoloji ürünlerinin payını artırmaya yönelik aktif politikalar benimsenmeli ve uygulanmalıdır. İşsizlik sorununu gidermek için Türkiye nüfus artış hızının üzerinde istihdam artışı sağlamak zorundadır. Ancak işsizliği azaltmak için emek yoğun üretim alanlarının desteklenmesi bir bütün olarak ülke ekonomisinin rekabet gücünü düşürmekte ve uzun vadede işsizlik sorununu daha da ağır hale getirmektedir. Dolayısıyla sanayi politikaları benimsenirken ekonominin rekabet gücünü artırıcı verimliliğini geliştirme potansiyeli daha yüksek olan sektörler daha çok desteklenmelidir. Bu amaçla ileri teknoloji ürünlerinin geliştirilmesi ve imalatı için bu alanlarda sanayinin ihtiyaç duyduğu işgücünün yetiştirilmesine önem verilmeli, bu ürünlerde araştırma-geliştirme faaliyetleri daha aktif olarak desteklenmelidir. Bu kapsamda, öncelikli görülen ürün gruplarında ve/veya sanayilerde doğrudan devlet siparişleri ile teknoloji geliştirme faaliyeti desteklenebilir.

TTIP’NİN TÜRKİYE EKONOMİSİNE ETKİLERİ/TTIP TOPLANTISI (14 OCAK 2015 İSTANBUL)

Özet Notlar:

- TTIP ABD ve AB’ye %20 maliyet azaltacak.
- Türkiye AB’ye %44, ABD’ye %3 oranlarında ihracat yapıyor. (2014 sonu)
- Türkiye DOMİNO ETKİSİ altında kalacak.
- Türkiye Gümrük Birliği yerine AB ile STA yapılması şart aksi takdirde açık pazar haline gelecek.
- TTIP bir serbest ticaret anlaşması değil. Regülasyonlar birbirine uyumlu hale getiriliyor. İki büyük blok tek blok haline getiriliyor. AB regülasyonları ABD’dekilere nazaran daha katı ancak TTIP ile eşit düzeye gelecek.
- Kimyasal maddeler dış ticaret açığımız 29 milyar dolar. (2014 sonu)
- Dış ticaret açığı olan sektörlerde mutlaka yatırım gerekli. (Özellikle kimya alanında)
- Kaya gazı ABD’de sanayi devrimi yarattı.
- Türkiye’nin AB’ye ihraç ettiği ürünler (otomotiv, kimya ve makine) azalacak. Bundan böyle bu ürünleri AB Türkiye yerine ABD’den alacak.
- Otomotiv %16 azalacak.
- Metal + Makine %10 azalacak.
- Plastik ve kauçuk %6 azalacak.
- Genelde imalat sanayisinde %4,87 azalma olacak.
- İstihdam kaybı yaklaşık 150 bin kişi.
- GSYİH %1.89 azalacak.
- Dış ticaret açığı %19 artacak.
- Otomotiv ve petrokimya/kimya alanlarında yatırımlar azalacak. AB’de yatırım ve üretim Türkiye’ye nazaran daha ucuz olacak.
- Prof. Dr. Kerem Alkin’e göre, Türkiye AB-ABD’nin NATO olarak Güneydoğu alanını koruyor bu nedenle mutlaka TTIP’e müdahil olmalıyız. Bu bizim hakkımız.
- Asya Pasifik (Çin-Hindistan) ülkelerinin ciddi ekonomik gelişmesine karşın TTIP gündeme geldi ve çalışmalara 2 yıl önce başlandı.

TOBB T. KİMYA SANAYİ MECLİSİ TOPLANTISI (21 OCAK 2015)

21 Ocak 2015 tarihinde “T. Kimya Sanayi Meclisi ve Sanayi Odaları Meslek Komite Üyeleri Ortak İstişare Toplantısı”na Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Ramazan Yıldırım’ın yanı sıra çok sayıda üst düzey kamu kurumu yetkilisinin katılımıyla gerçekleşmiştir. Belirlenen toplantı gündem maddelerine ilişkin detaylı açıklamalar aşağıda yer almaktadır:

Gündem (1): Sektörde Ar-Ge Kültürü ve İnovasyonun Önemi ile Ar-Ge Çalışmalarında Yaşanan Problemler

Bilindiği gibi yeniliğin yaratılmasında ve bu yeniliğin yatırımı dönüştürülmesinde en önemli aşama inovasyon ve Ar-Ge çalışmalarıdır.

Ülkemiz ihracatındaki lokomotif sektörlerinden biri olan kimya sektörünün konulan ihracat hedeflerini yakalaması ve ithalat- ihracat açığının azaltılması ileri teknoloji ürünleri üretmesi ile mümkün olacaktır, bu ise inovasyon ve Ar-Ge ça-

İşmalarını gerekli kılmaktadır.

Bu tür çalışmaların yapılmasına yönelik bugüne kadar izlenen politikalar ve getirilen teşvikler/uygulamalar (Teknokentler, Ar-Ge Merkezleri, çeşitli Ar-Ge destek programları: TEY-DEB, KOSGEB destekleri, SANTEZ vb.) uygun olmakla birlikte halen arzu edilen noktaya ulaşamamasında (Teknokentlerde kimya firmalarının azlığı, kimya sektöründe Ar-Ge Merkezleri sayısının diğer lokomotif sektörler göre azlığı vd.) etken olan faktörler ve yaşanan problemler sektör temsilcileri tarafından dile getirilecek ve çözüm önerileri tartışılacaktır.

Gündem (2): Sektörde Yatırım Yeri Olanakları ve Chemport Projesi

Sanayinin gelişmesi, ülke genelinde uygun yatırım ortamlarının yaratılması ile mümkündür. Bu bağlamda Chemport Kimya Sanayi Kümelenme Projesi; Başbakan Yardımcısı Ali Babacan'ın himayelerinde, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı başta olmak üzere Ekonomi Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca yürütülen Güney Marmara kıyı bölgesinde gerçekleştirilecek olan Türkiye için önem arz eden dünya standardında bir kümelenme projesidir.

Toplantıda; projenin başından itibaren geliştirilmesinde görev alan sanayiciler proje ve gerekliliği hakkında ve çalışmaların ne aşamada olduğu konusunda bilgilendirme yapacak ve ilgili kamu kurumları da kimya sektörümüz için bir dönüm noktası olarak değerlendiren proje hakkındaki görüşlerini aktaracaklardır.

Gündem (3) : Gümrüklerde Yaşanan Sorunlar ve Dahilde İşleme Rejimi (DİR)

Gümrükler bir ülkenin hem ihracatında hem ithalatında büyük önem arz eden mercidir. Gümrüklerin ilgili kanunlar çerçevesinde hızlı çalışması ekonomi çarkının hızlı dönmesinde etkindir. Az bürokrasinin olduğu, beyana dayalı hızlı çalışan bir gümrükleme sisteminin - sadece gümrük kapılarının değil- ekonominin gelişmesini ve ülkenin kalkınmasını olumlu etkileyeceği açıktır.

Bu bağlamda, sektörde ithalata dayalı üretim yapan ve/veya ihracat yapan firma temsilcileri gümrük sistemimizde ve gümrüklerde gördükleri sorunları ve ilgili çözüm önerilerini gündeme getireceklerdir.

Bilindiği gibi; DİR kapsamında ithalat ve yurt içi alım uygulamaları arasında "bürokratik işlemleri artırıcı tecil-terkin sistemi"nden ötürü farklılıklar vardır. Sektör temsilcilerinin, bu farklılıkların giderilmesi ile yerli üreticilerin ithal ürünler karşısında rekabet gücünün artırılmasına yönelik önerileri gündeme getirmeleri beklenmektedir.

Gündem (4): 25/11/2014 tarihli ve 29186 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "ÇED Yönetmeliği"nin sektörde yarattığı etki

Söz konusu yönetmelik revizyonu, genelde "büyük kamu inşaat yatırımları" için ÇED sürecinden muafiyet getirilmesi yönündeki değişiklikleri içermektedir. Sanayi kuruluşları açısından en önemli değişiklik ise, yüzde veya miktar olarak herhangi bir açık tanımlama getirilmeksizin, "kapasite artışları"nın yeni bir ÇED sürecinden geçme zorunluluğu getirme olasılığıdır.

Bu tür bir uygulama, tesis modernizasyonu ve/veya ekipman yenileme durumunda olan tesisler için "önemli bir sorun" niteliği taşımaktadır. Bu konuda, ilgili Bakanlık temsilcilerinin görüşlerinin alınmasında yarar görülmektedir.

Gündem (5): 24/08/2011 tarihli ve 28035 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” nde “bedelsiz şartı aranmaksızın” ibaresinin iptali

Ambalaj atıklarının belediyelerce bedelsiz toplanması konusu “Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” çerçevesinde Belediyeler Birliği’nin ambalaj atıklarının “bedelsiz şartı aranmaksızın” ifadesini mahkemeye götürmesi sonucunda Danıştay’ın Haziran ayında verdiği bir kararla ambalaj atıklarının bedelsiz toplanmaya başlanmasının yarattığı sorunları ifade etmektedir.

Ekonomik değeri bulunan atıkların Çevre İl Müdürlüklerine verilen talimat neticesinde yeniden bedelsiz toplanmasının sanayiciye ciddi mali yük getirdiği hususunda tüm sektör temsilcileri hem fikirdir, toplantıda bu uygulamanın değiştirilmesi yönünde görüş alış verişi yapılacağı öngörülmektedir.

Ancak, halihazırda belediyelerce ambalaj atıklarının şirketlerden bedelsiz olarak alınma uygulaması yürütülmekte olduğu bilinen, bu konu halen temyiz sürecindedir, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı da sektörün yanında bir yaklaşım sergileyerek yeniden sektörün menfaatine bir mevzuat düzenlemesine gidilmesini planlamaktadır. Bakanlık yetkililerinin yeni mevzuat düzenlemesi hususunda bilgi vereceği tahmin edilmektedir.

Gündem (6): Kimya ve boya sanayisinin temel girdilerinin başında olan solvent ithalatında teminat mektubu çözümleri ile ETÇS ve ÖTV uygulamalarında yaşanan problemler ve çözüm yolları

Solvent ithalatında alınmakta olan ÖTV vergisi teminat mektupları uygulamalarında çok ciddi problemler bulunmaktadır. Vergi aslının 131 katı teminat mektubu olarak alınmakta ve çözümü ise çok uzun zaman alan vergi incelemesi sonunda yapılmaktadır. Bu süreç 16 ay gibi uzun zamanlar almaktadır.

Bu sorunun çözümü için getirilen “Erken Teminat Çözüm Sertifikası” uygulamasında ise, ilgili Tebliğ çıkışı 8-9 ay olmasına karşın uygulamada herhangi bir kolaylık henüz başlamamıştır. Diğer taraftan ETÇS şartları orta ve küçük ölçekli işletmeleri kapsamamaktadır, bu durum özellikle KOBİ’ler için önemli bir sorun olarak değerlendirilmektedir.

Gündem (7): İşyeri denetimlerinde uygulanacak yenilikler ve sektörün denetimlere hazırlanması için alınması gereken tedbirler

Özellikle Soma ve Ermenek kazalarından sonra iş yeri denetimlerinde iş müfettişlerinin sorumlu olmaktan çekinmeleri ve risk almamak amacı ile işyeri denetimlerinde en küçük eksikliklerde ve bazen NACE kodlarının kaynaklanan ciddi yanlışlıklar nedeniyle iş yerlerini doğrudan kapatma yoluna gitmeleri, sanayi için çok önemli bir sorun olmaktadır.

İş sağlığı ve teknik emniyet konularında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın yeni bir bakış açısı ile sanayi sektörleri ile birlikte alınacak tedbirleri planlaması ve bu kapsamda eğitim vermesi ve işçi sağlığı ve teknik emniyet konularında alınması gereken tedbirlerin ve yatırımların bölgesine bağlı olmaksızın 6. Bölge teşvik kapsamında değerlendirilmesi konunun çözümünde hayati olarak değerlendirilmektedir.

Ayrıca 01.01.2016’ya kadar Üst Seviyeli Kuruluşların hazırlaması gereken “Güvenlik Raporu” hakkında daha henüz gerekli rehberin yayınlanmamış olması ve kalan sürenin yetersiz olması nedeniyle, rehberin bir an önce yayınlanması ve bu sürenin uygun bir zamana (örneğin 1 sene sonraya) ertelenmesi talebi gündeme gelmesi öngörülmektedir.

TOPLANTIYLA İLGİLİ BİLGİLER (TOBB BASIN BÜLTENİ)

Chemport Projesi, dış ticaret açığını yarı yarıya düşürecek

Kimya sektörünün geleceğe dönük en büyük proje olarak gördüğü Chemport Kimya İhtisas Endüstri Bölgesi Projesi'nin, 2023 yılında 90 milyar dolar olarak tahmin edilen kimya sektörü kaynaklı dış ticaret açığını, yarı yarıya kapatması bekleniyor. TOBB Kimya Sanayi Meclisi Başkanı Timur Erk, projenin Türkiye ekonomisine çok önemli bir pazar ve ticari değer katacağını ifade etti.

TOBB Türkiye Kimya Sanayi Meclisi sektörün sorunlarını ve çözüm önerilerini görüşmek üzere TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ender Yorgancılar'ın başkanlığında Ankara'da toplandı. Meclis, üst düzey bürokratlar ve sektör temsilcilerinin katılımıyla, başta Chemport Kimya İhtisas Endüstri Bölgesi Projesi ve sektördeki yatırım yeri olanakları olmak üzere Ar-Ge kültürü, inovasyon ile gümrüklerde yaşanan sorunlar ve dahilde İşleme Rejimi (DİR) konularını görüştü.

TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ender Yorgancılar

TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ender Yorgancılar toplantıda yaptığı konuşmada sanayiciler olarak bir sorun olduğunda hemen çözümünü istediklerini ancak bürokratik süreçlerin çoğu zaman neticeye ulaşmayı geciktirdiğini söyledi. Yorgancılar, "Yöntem itibariyle iş varsa, değişen bir dünya varsa, bunun içinde gerek yasaların, gerek yönetmeliklerinde bunlara uygun hale getirilmesi gerektiğini düşünüyorum" diye konuştu.

Müsteşar Yardımcısı Ramazan Yıldırım

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Ramazan Yıldırım da konuşmasında büyük yatırımlar için organize sanayi bölgelerinden ziyade, Endüstri Bölgeleri Kanunu çerçevesinden bir yaklaşımlarının olduğunu anlattı. Endüstri bölgesi yaklaşımıyla, organize sanayi bölgesi yaklaşımı arasında da çok büyük farklar bulunduğunu belirten Yıldırım "Endüstri bölgelerinin bir organize sanayi bölgesi yaklaşımıyla uygulamasını yapmadık o nedenle de şu an ilan edilmiş olan üç tane endüstri bölgesi var. Chemport projesi ve arkasından birkaç proje üzerinde daha çalışıyoruz" diye konuştu.

TOBB Kimya Sanayi Meclisi Başkanı Timur Erk

TOBB Türkiye Kimya Sanayi Meclisi Başkanı Timur Erk ise konuşmasında, kimya sanayi olarak uluslararası ölçekte aktör olabilmek için mutlaka kıyıya gitmeleri gerektiğinin altını çizirken, bunun için zeytinliklerle ilgili tasarının yasalaşmasını beklediklerini ifade etti. Sektör olarak ihracatta, geçen seneyi ikincilikle kapattıklarını belirten Erk, "Gelişmekte olan Türkiye'nin hızla gelişmekte olan bir kimya sanayinin olduğunu bilelim çünkü gelişmişlik açısından kimya sanayi çok önemli bir gösterge. Bir ülke gelişmişse mutlaka kimya sanayi de gelişmiştir" diye konuştu.

Chemport ile büyük bir adım atılacak

Chemport Projesi'nin önemi üzerinde duran Erk, çok büyük bir projeye adım atmaya ça-

İştıklarını dile getirdi. Meclis Başkanı Timur Erk, Türkiye ekonomisinin dış ticaret açığının düşürülmesinde bu projenin önemli bir rol üstleneceğini anlattı.

Konuya ilişkin bir sunum gerçekleştiren Meclis Üyesi ve Chemport Kimya Sanayicileri ve Hizmetleri Derneği Başkanı **Haluk Erceber** de Güney Marmara bölgesinde yapılması planlanan Chemport Projesi'nin getirilerini sıraladı.

Erceber şöyle konuştu: *“Chemport ticaret açığını azaltıyor, istihdamı yükseltiyor ve doğrudan yabancı yatırım girişimini de hızlı bir şekilde artırıyor. Mevcut trendlerle gittiğimiz zaman 2023 yılında sadece kimya sektöründen kaynaklanan dış ticaret açığının yaklaşık 90*

TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ender Yorgancılar

milyar dolar olacağı tahmin ediliyor. Ancak, Chemport Projesinin beklenen 2023 yılı kimya dış ticaret açığını yarıya kadar azaltma potansiyeli bulunmaktadır. 2013 yılında Türkiye dış ticaret açığının yüzde 25'i olan 25 milyar USD kimya sektöründen kaynaklanıyor. 2003-2010 yılları arasında ise Türkiye kimyasal madde talebi yılda %11 artarken kimyasal ithalatı yıllık ortalamada %14 artmıştır. Türkiye'nin artan kimyasal ithalat bağımlılığı küreselde gözlemlenen yerel üretim yeterliliğinin artması trendine ters düşmektedir. Küresel kimya kümelenme trendindeki artışa karşın Türkiye'de henüz limanları olan bir kimya kümelenmesi bulunmamaktadır. Chemport, Doğu Akdeniz ve Karadeniz bölgelerindeki ilk Kimya kümesi olarak önemli bir Pazar payına sahip olacaktır.”

Sunumunda, proje için Rotterdam'daki yapılanmayı örnek veren Haluk Erceber, “Port of Rotterdam'da, Hollanda Hükümeti % 30 Rotterdam Belediyesi de % 70 oranında pay sahibi.

Burada işe odaklı liman gelişimi, arazi ve alt yapı gelişimi, müşteri memnuniyeti garantisi, iş ortağı olarak müşterinin performansına ve büyümesine katkıda bulunma, yeni yatırım çekme, çevresel kaliteye yatırım, verimlilik ve sinerji devamlılık arzeden hedefler. Ayrıca PoR'da 5 bin hektarlık arazi özel şirketlere uzun süreli kiralanıyor. Bu model bizim Chemportda da tercih ettiğimiz bir model, çünkü sanayici araziyi kiraladığı zaman gelip yatırımını anında yapıyor” dedi. Rotterdam’dakinin benzeri bir plandan yola çıktıklarının altını çizen Erceber, Türkiye ve Hollanda arasında bu konuda önemli bir işbirliğinin söz konusu olduğunu sözlerine ekledi.

Erceber, ticari iş planı ile tüm arazinin lokasyon seçimi ve master planının yapımına başlanmak üzere olduğunu, Chemport projesinin gelişim süreci için de ilgili bakanlıklardan oluşan bir teknik kurulun çalışmalarına başlayacağını ifade etti.

2014 yılının ve Türk Kimya Sanayisindeki ilk kitabımın sonuna geldiği bu süreçte 2014 yılının alt sektörlerimizde nasıl irdelendiğini, ithalat ve ihracat rakamları ile büyüme oranla-

rını sizlere aktarmak istiyorum.

Bunlara yer vermeden evvel ANA KİMYA Sanayisinde 2014 yılının bir irdelemesini yapmaya çalışacağım. Büyüme hızımız Türkiye genel ortalamasının biraz üzerinde %4 civarında seyretti. Kapasite kullanımı %75-80 arasında gelişti. Yani yatırım olarak SOCAR'ın Aliğa Yarımada'sındaki Polietilen tevsii yatırımı haricinde Petrorafineri yatırımı ilerledi. Bunun dışında Tüpraş 3 milyar dolarlık rafineri tevsii yatırımı yaparak başta motorin ihtiyacı olmak üzere ülkemizin akaryakıt ithalini azaltmaya yönelik çalışmayı bitirdi.

Kimya Sanayisinde yerli ve yabancı ufak tefek yatırımlar yapıldı ancak kayda değer büyük bir yatırım olmadı.

Tüketim Kimyasallarında birkaç yabancı sermaye girişi haricinde yabancı sermaye girişi kısıtlı kaldı.

İhracat 17.9 milyar dolar ile hedeflenen 18 milyar dolar civarında kaldı. Suriye, Irak ve Mısır ile olan siyasi olumsuzluklar ihracatımızı etkiledi. Dış ticaretimizde 2013 yılında da alışık olduğumuz 25 milyar dolarlık açık yine aynı tutarda kaldı.

DÜNYADAKİ EKONOMİK İŞBİRLİKLERİ VE YUNANİSTAN ANALİZİ (29 OCAK 2015)

ABD ile AB arasında imzalanmaya çalışılan Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı; ABD, Rusya ve Çin'in de içinde olduğu Asya-Pacific Ekonomik İşbirliği (APEC) ve yine içinde ABD, Kanada, Avusturalya ve Japonya'nın da yer aldığı çok sayıda Batılı ülkelerin oluşturmaya çalıştığı Trans

Pacific Ortaklığı (TPP), ABD, Kanada ve Meksika'nın bir araya geldiği NAFTA gibi kuruluşların özünü ekonomik çıkarlar oluşturmaktadır. Orta Doğu'da en yakın ittifaklardan biri olarak görülen ABD ve Suudi Arabistan'ın aynı uygarlık anlayışını paylaştığını söylemek doğru olamayacaktır.

Bunlara değinmemizin nedeni, Yunanistan'da yapılan seçimler, bu seçimlerde tartışılan konular ve verilen vaatlerin hemen hemen hepsinin ekonomi kökenli olduğunu belirtmektir. Tsipras önderliğindeki SYRIZA Partisi yoksul halka ücretsiz elektrik, su, yakacak vermeyi, gıda yardımı yapmayı, banka borçlarını silmeyi, istihdam yaratmayı vaatmiş ve çeşitli AB ülkelerine olan kredi borçlarını ödemeyeceğini, kemer sıkma politikasına son vereceğini ilan etmiştir. Vaatler arasında AB ile ilişkiler, ortak politikalar gibi unsurlar yoktur. AB'ye meydan okuma vardır. IMF ve birçok ülkeden sert tepkiler gelmesine rağmen Yunanistan borçlarının bir kısmının silinmesi veya tamamının uzun vadeye yayılması kabul edilecek gibidir. Zaten Avrupa Merkez Bankası da 1,3 trilyon dolarlık tahvil alım programına, çok değersiz hale gelmiş Yunan tahvillerini de dâhil etmiştir.

Yeni Yunan iktidarının söylediklerinin tamamını yapabileceği şüphelidir. Ancak yaşam standartlarının düşük olduğu demokrasilerde halk, öncelikle beslenme, barınma ve üreme gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmasını istemekte, bunlara öncelik vermektedir. Halk bu temel ihtiyaçlarının karşılanmasının ötesinde, ulaştığı yaşam standardının düşürülmesine daha da büyük bir tepki vermektedir.

Hal böyle olunca halka umut dağıtabilen ve bu umutların bir bölümünün bile olsa gerçekleştirilebileceğine halkı ikna edebilenler iktidar olmaktadır.

KİMYA SEKTÖRÜNDE FAALİYET GÖSTEREN STK'LARIN 2014 YILI ÖZET BİLGİLERİ:

Türkiye Kompozit Sektörü 2014 Yılı Değerlendirmesi

Ekonomik istikrar döneminde %8 -10 arasında büyüme göstererek Avrupa da 6. sıraya yerleşen Türk Kompozit Sektörü'nün 2014 yılında %4-5 civarında büyüdüğü tahmin edilmektedir. Böylelikle 2014 yılı sonunda Kompozit Sektörü'nün toplam üretimi 245 bin tona ulaşmıştır.

2014 yılında, özellikle dolar kurunun istikrarsızlığı, çevremizdeki ülkelerde yaşanan savaş hali ve güven ortamı eksikliği ile ülkemizdeki seçim ortamından kaynaklanan belirsizlikler ve Türk ekonomisinin 2014 yılı büyüme oranının geçtiğimiz yıllara göre daha düşük gerçekleşmesi bu durumun ana nedenlerini oluşturmaktadır.

Bütün bu faktörlere rağmen özellikle otomotiv sektörü, inşaat sektörü, spor – eğlence sektörü, rüzgar enerjisi ve mühendislik plastikleri sektörlerine hitap eden kompozit sektöründeki büyüme oranı çift haneli rakamlara yaklaşırken, denizcilik ve boru tank altyapı sektörlerindeki durgunluk sektörün ortalama büyüme oranını düşürmüştür.

İç piyasadaki daralma ve eksik üretimi ihracata yönelerek aşmaya çalışan sektör, çevremizde yaşanan ve ülkemizi doğrudan etkileyen olağanüstü gelişmeler, Avrupa pazarlarındaki durgunluk, kurlardaki istikrarsızlık ve özellikle kompozit üretiminin temel girdilerinden biri olan doymamış polyester reçine fiyatlarını doğrudan etkileyen petrol fiyatlarındaki öngörülemeyen düşüşler sonucu uzun vadeli bağlantılar ve anlaşmalar yapma şansını bulmakta zorluklarla karşılaşmıştır. Sektörün 2014 yılını 230 milyon avro civarında doğrudan ihracat ve bu rakama yakın bir ithalat ile tamamlaması beklenmektedir.

2015 yılında ülkemizde yeni bir seçim atmosferine girilmesi, kurlardaki, petrol fiyatlarındaki ve hammadde fiyatlarındaki öngörülemeyen oynamalardan dolayı ekonomik büyümenin 2014 yılı seviyelerinde kalması halinde kompozit sektöründe yine 2014 yılı düzeyinde büyüme beklenmektedir. Bölgemizde istikrarın oluşması ve Avrupa da ekonominin canlanması söz konusu olması halinde üreticilerimizin ihracat performansı 2015 yılında daha da artacaktır.

Kauçuk Sektörü Değerlendirmesi:

*İthalat (\$): 2.621.114.235 İhracat (\$): 2.429.621.803

*Sektör yıllık yüzde 8-10 civarında büyüme gösteriyor.

*Türkiye kauçuk sektöründe %99 dışa bağımlı olmasına rağmen, ithalatın ihracatı karşılama oranı %94'tür.

*2023 yılı, 500 milyar dolar ihracat hedefi içinde kimya ihracatından beklenen 50 milyar dolar olup 25 milyar dolar kauçuk plastikten beklenen ihracattır. Kauçuk sektörüne düşen ih-

racat hedefi ise 8 milyar dolardır.

*Kauçuk sektörü ülkemizde hızla gelişen ihracata direkt ve dolaylı katkı sağlayan 1500 firma ve 90 bin 175 kişinin istihdam edildiği, istihdama çok büyük katkısı olan teknoloji-emek yoğunluklu sektördür. Avrupa, Ortadoğu, Kafkasya ile başlayan büyüme tüm dünyada etkinliğini artırarak ülke ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır.

Kauçuk ürünleri imalat sanayi esnek üretim becerisi, atık yönetimi, girişimcilik ve uluslararası standartlara uyum yeteneği rakiplerine göre üstünlüğe sahiptir.

Kauçuk ürünleri imalatı sanayi sektöründe dünya genelinde iç ve dış lastik imalatı açık ara ilk sırada yer almaktayken, ülkemizde diğer kauçuk ürünleri imalatı tüm sanayicilere hizmet (Konveyör bant, hortum, otomotiv, süspansiyon körükleri, inşaat mesnet grupları) iç dış lastik üretimi ile eşdeğer durumdadır. Ancak lastik üretimindeki dünya markaları dışındaki diğer alanlarda markalaşma konusunda yeterli adım atılmamıştır.

Kauçuk ürünleri imalatı sanayinin, imalat sanayi katma değeri içindeki payı üretimindeki payından çok daha yüksektir. Diğer yandan kauçuk ürünleri sanayi katma değeri içindeki payını artıran sektörler arasındadır

Plastik Sektörü Değerlendirmesi:

Türkiye; 2014 yılında 8,4 milyon ton plastik üretimi ile AB ülkeleri içinde Almanya'dan sonra 2. sıradaki yerini korumuştur. Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatında kapasite kullanım oranı ortalaması, 2014 yılında %73,6 olmuştur.

2014 yılında 1.020 milyon ton plastik hammadde üretilmiş ve 2015 yılı sonunda da 2014 yılının üretim düzeyinin artış göstererek, yaklaşık 1.100 milyon ton civarında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

2014 yılında plastik hammadde ihracatı 1,19 milyar dolar ve 696 bin tona ulaşmıştır.

2014 yılında plastik hammadde ihracatımızda Almanya, İtalya ve Rusya ilk üç sırada yer almışlardır.

2014 yılında Türkiye'nin, plastik hammadde ortalama ithal fiyatı, 1,85 \$/kg olarak, ortalama ihrac fiyatı ise 1,71 \$/kg seviyesinde gerçekleşmiş ve ithalat fiyatı ihracat fiyatının % 7 üzerinde seyretmiştir.

2014 yılında plastik hammadde ithalatı 6.2 milyon ton ve 11,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında plastik mamul ithalatı miktar bazında 615 bin ton, değer bazında ise 3,2 milyar düzeyinde gerçekleşmiştir.

Türkiye plastik mamul dış ticaretinde fazlalık verirken, plastik hammaddede büyük ölçekli ithal bağımlılığı, plastik sektörünün en büyük 5 ithalatçı sektör içinde yer almasına neden olmaktadır.

2014 yılında Türkiye'nin toplam ihracatı 157,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiş olup, plastik sektörünün toplam ülke ihracatı içindeki payı, 6,12 milyar dolar ile % 3,9 seviyesine gelmiş ve dokuzuncu büyük ihracatçı sektör konumuna ulaşmıştır.

2014 yılında plastik mamul ihracatı miktar bazında 1,6 milyon ton, değer bazında ise 5,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılında Türkiye'nin, plastik mamul ortalama ithalat fiyatı 5,20 \$/kg olarak, ortalama ihrac fiyatı ise 3,19 \$/kg seviyesinde gerçekleşmiş ve ithalat fiyatı ihracat fiyatının % 62 üzerinde seyretmiştir.

2014 yılı sonunda, 2013 yılına kıyasla değer bazında; sektör % 4,4 büyüme göstermiştir.

KİMYA SEKTÖRÜ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER (DÜNYA GAZETESİNDE YAYIMLANAN RÖPORTAJ)

16 ŞUBAT 2015)

*Öncelikle sektör nasıl bir 2014 geçirdi?

2014 yılında kimya sektöründe, özellikle kozmetik, deterjan gibi tüketim kimyasallarında % 15'lere varan gelişme yaşandı. Buna karşı bazı sanayi ürünlerindeki gelişmelerde 2013'e göre aynı veya biraz azalma görüldü. Genel olarak bakacak olursak kimya sektörü bir önceki yıla göre 2014 yılını % 3-4 büyümeye ile kapattı.

*Türkiye'de ne kadarlık bir pazar oluştu? Önceki yıllara göre (üretim-ihracat) bir büyümeye oldu mu? Ne kadarlık büyüdü?

2014 yılının ilk 11 ayına göre 36.600.000 \$ (NACE Rev. 2'ye göre) ithalat, 14.278.000 \$ (NACE Rev. 2'ye göre) ihracat, 42-43 milyar \$ (1 \$ = 2 TL) üretim gerçekleştirdi. Sektör üretimde gelişme gösterdi ancak ithalat ve ihracatta düşüş yaşandı. İKMİB Kayıtlarına göre ., 2014 yılında ihracat 17,5 milyar \$ ile kapandı.

*2015 yılı hedefler nelerdir? (Üretim-ihracat-pazar)

2015 Yılı için genellikle yılın ikinci altı ayında beklentiler var. Eğer beklentiler gerçekleşirse bazı alt sektörlerde 2014 ile aynı satışlar bazılarında ise % 5 gibi gelişme öngörüsü var. Genel olarak bakacak olursak kimya sektöründe 2015 yılı için ya 2014 ile aynı veya ortalama % 5 gelişme beklenmektedir.

*Türkiye'de sektörünüzde yabancı oyuncuların hakimiyeti söz konusu mu?

Hakimiyet doğru bir tabir olmaz. Yabancı sermaye yerli sermayenin yapamayacağı yatırımları yapmış ve dışarıdan teknoloji getirmiş. Önemli olan bu tesislerin ürettiği ham veya ara maddeleri kullanarak katma değer yaratmaktır. Kimya sanayi sektöründe sermaye ve teknoloji yoğunluğu söz konusu olup sektöre mahsus da dış ticaret açığının küçültülmesi hedeflenmelidir.

*Bundan sonraki süreçte nasıl bir yol izlemeyi, geleceğinizi nasıl şekillendirmeyi planlıyorsunuz?

Eğer hükümetin koyduğu 2023 hedeflerine yani kimya sektörünün yaklaşık 50 milyar \$ ihracat yapması söz konusu ise şu andaki kapasite ve teknoloji ile bu hedeflere varılması hemen hemen imkansızdır. Sektör halen % 75-80 kapasite ile çalışmaktadır. Tam kapasite ile çalışsa bile hedeflere varmak imkansız. Dolayısıyla yatırım gerekmektedir. Ancak ülkemizde bürokratik engeller ve yatırım ortamının hala iyileştirilmemiş olması nedeniyle çok zor. Bazı

kuruluşlar Bulgaristan, Romanya gibi ülkeleri tercih edip oralara yatırım yapıyorlar. Mutlaka yatırım ortamının iyileştirilmesi gerekiyor.

***Sektörün 'butik' üretimle rekabetçi olduğu yönündeki izlenimleriniz ve bakış açınız nedir?**

Türk kimya sanayinin % 98'i KOBİ büyüklüğündedir. Bazı alt sektörlerde "niche" pazarlara hitap eden ürünlerin "butik" tarzında yapılması doğrudur. Yoksa alt yapısı olmayan, lojistik açısından son derece pahalı bir ortamda rekabet edebilmemiz imkansızdır.

***Merdiven altı üretim hakkında da kısaca bilgilendirme yapabilirseniz sevinirim...**

Merdiven altı diye tabir edilen kayıt dışı üretim özellikle tüketim kimyasallarında son derece yaygındır. Etkin ve uzman bir piyasa denetimi maalesef yoktur. Hijyen olmayan koşullarda kontrolsüz üretilen tüketim ürünleri halkın sağlığı ile oynamaktadır.

***Eklemek istediğiniz veri veyahut bilgi var mı?**

Yatırım konusuna tekrar değinmek istiyorum. Bir ülkenin kalkınması ve halkının refaha ulaşması üretimden geçer. Maalesef GSYİH'da üretimin payı 2013 itibariyle % 15,8 ile % 20'nin bile altındadır. Geri kalan hizmet, ticaret v.s'dir. Diğer bir boyutu da sosyal boyuttur. Ekim 2014 verilerine göre işgücü 29 milyon 181 bin kişi ve işsizlik oranı da % 10,4'tür (TUIK). Sanayide yatırım olmadan bu kadar işsiz nüfus nasıl iş bulacaktır?

PLASTEURASIA İSTANBUL FUARI:

Dünyanın en büyük plastik fuarları arasında bulunan PlastEurasia İstanbul'da 24. defa kapılarını plastik sektörüne açtı. Sektörün firma ve kurumlarından yoğun ilgi gören ve milli katılımcı ülkelerle güçlenen PlastEurasia, alım heyetleri de ağırladı:

DÜNYA BANKASI RAPORU (6 ŞUBAT 2015)

“KÜRESEL EKONOMİK BEKLENTİLER: MALİ HAREKET ALANI YARATMAK VE KULLANMAK”

2014 yılında küresel büyüme başlangıçta beklenenden daha düşük gerçekleşmiş ve son birkaç yılda görülen hayal kırıklığı yaratan büyüme sonuçları devam etmiştir. 2013 yılında yüzde 2,5 olarak gerçekleşen büyüme oranı 2014 yılında sadece marjinal bir artışla yüzde 2,6 olmuştur. Bu temel rakamların altında önemli ekonomilerdeki giderek farklılaşan eğilimler yatmaktadır. İşgücü piyasalarının toparlanması ve aşırı elverişli para politikasının devam etmesi ile birlikte ABD ve İngiltere’de ekonomik faaliyet ivme kazanırken yapısal darboğazlar ile birlikte finansal krizden kalan etkilerin henüz ortadan kaldırılamaması sebebiyle euro bölgesi ve Japonya’daki toparlanma sönük olmuştur. Öte yandan Çin ise dikkatle yönetilen bir yavaşlama sürecinden geçmektedir. 2014 yılında diğer gelişmekte olan ülkelerde görülen hayal kırıklığı yaratan büyüme performansı zayıf dış talebi ve aynı zamanda iç politikadaki sıkılaştırmayı, siyasi belirsizlikleri ve arz tarafındaki kısıtları yansıtmaktadır.

Küresel görünümdeki birkaç önemli faktör belirleyici olarak öne çıkmaktadır: gevşek emtia fiyatları, önemli ekonomiler arasında uzun süredir düşük seviyelerde seyreden faiz oranları ve giderek farklılaşan para politikaları ve zayıf küresel ticaret. Özellikle 2014 yılının ortalarından bu yana petrol fiyatlarında yaşanan keskin düşüşler küresel ekonomik faaliyeti destekleyecek ve petrol ithal eden gelişmekte olan ülkelerde büyümenin önündeki bazı zorlukların dengelenmesine yardımcı olacaktır. Bununla birlikte petrol ihraç eden ülkeler için büyüme beklentileri düşecek ve bunun önemli bölgesel yansımaları olacaktır.

Genel olarak küresel büyümenin 2015 yılında hafif bir artışla yüzde 3 olarak gerçekleşmesi ve 2017 yılına kadar ortalama yüzde 3,3 lük bir seviyeye ulaşması bekleniyor. 2014 yılında yüzde 1,7 büyüyen yüksek gelirli ülkelerin kademeli olarak toparlanan işgücü piyasaları, zayıflayan mali konsolidasyon ve halen düşük seyreden finansman maliyetleri sayesinde 2015-17 döneminde yüzde 2,2 oranında büyüme kaydetmeleri bekleniyor. Gelişmekte olan ülkelerde ise 2014 yılında büyümeyi dizginleyen yurt içi ters rüzgarların hafiflemesi ve yüksek gelirli ülkelerdeki toparlanmanın yavaş bir şekilde güçlenmesi ile birlikte 2014 yılında yüzde 4,4 olan büyüme oranının kademeli olarak hızlanarak 2015 yılında yüzde 4,8 e ve 2017 yılında da yüzde 5,4 e ulaşması bekleniyor. Düşen petrol fiyatları özellikle 2015 yılı için olmak üzere petrol ihraç eden ve petrol ithal eden ülkeler için beklentilerin farklılaşmasına katkıda bulunacaktır.

Yavaş ilerleyen küresel toparlanmanın önündeki riskler önemli boyutlarda ve aşağı yönlüdür. Likidite koşullarındaki ani bir kötüleşme riski ile birlikte finansal piyasalardaki volatilité gelişmekte olan ülkelerin borçlanma maliyetlerini ani bir şekilde yükseltebilir; bu, gelişmekte olan ülkelerde birkaç yıldır yaşanan yoğun sermaye piyasası ihraçlarının ardından istenmeyen bir gelişme olacaktır. Yoğunlaşan jeopolitik gerilimler, emtia piyasalarındaki volatilité dönemleri veya önemli bir yükselen piyasada yaşanabilecek bir finansal sıkıntı, risk varlıklarının yeniden değerlendirilmesine yol açabilir. Euro Bölgesi veya Japonya’nın uzun süreli bir

durgunluğa veya deflasyona girmesi halinde küresel ticaret daha da çok zayıflayabilir. Çin'in önemli politika tamponları göz önüne alındığında düşük bir olasılık olmasına rağmen, büyümede daha keskin bir düşüş yaşanması finansal kırılganlıkların düzensiz bir şekilde yayılmasını tetikleyebilir ve bunun küresel ekonomi üzerinde önemli sonuçları olabilir.

Küresel görünümde belirleyici olan güçler ve bunlarla ilişkili riskler önemli politika zorlukları sunmaktadır. Yüksek gelirli ekonomilerde kırılganlığını koruyan toparlanma, büyümeyi destekleyen uygun para politikalarının ve esnek mali politika yaklaşımının sürdürülmesini ve aynı zamanda somut orta vadeli konsolidasyon planlarının ve yapısal reformların uygulanmasını gerektirmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde, küresel finansal sıkışma sermaye akışlarını azaltabilir ve kurlarda daha fazla değer kaybını tetikleyebilir. Kurlardaki değer kaybının ihracatı güçlendirmesi ve cari hesap düzeltmelerine yardımcı olması mümkün görünmekle birlikte, bilançoları zayıflatabilir ve gevşek emtia fiyatlarının enflasyonu düşürücü etkilerini azaltabilir. Dolayısıyla bazı gelişmekte olan ülkelerin merkez bankaları büyümeyi desteklemek amacıyla enflasyonda ve kurlarda istikrarlaşmayı sağlayacak veya finansal sistem istikrarını artıracak önlemler yerine para politikası araçlarına ağırlık verebilirler.

Keskin bir konjonktürel kötüleşme durumunda mali teşvik önlemleri de düşünülebilir. Bununla birlikte, uygulamada, mali teşvik önlemlerini kullanma olanağını ve bunların etkililiğini sınırlayan bir mali hareket alanı eksikliği konjonktür karşısında kullanılacak bir politika aracı olarak mali politikanın kullanılabilirliğini kısıtlayabilir. Hem yüksek gelirli hem de gelişmekte olan ülkelerin büyümeyi ve istihdam yaratma hızını artırabilmek için aralarında kurumlarda ve kamu altyapısında yapılacak iyileştirmeler de bulunan yapısal reformları uygulamaları gerekecektir. Bu 2030 yılı için belirlenen yoksulluğu azaltma hedeflerine ulaşabilmek için gereken büyüme oranı artışlarına yardımcı olacaktır.

Rapor, ayrıca gelişmekte olan ülkelerin halihazırda karşı karşıya olduğu kilit zorlukları ve fırsatları analiz eden dört adet makale içermektedir: Konjonktür karşıtı bir politika aracı olarak mali politika, ucuz petrolün sebepleri ve sonuçları, büyümenin lokomotifi olarak hareket edemeyen zayıf ticaret ve ani duruşlarda tüketimi sürdürmenin bir aracı olarak işçi dövizleri.

Mali Hareket Alanı

Mali politika ihtiyaç duyulması halinde ekonomik faaliyeti etkili bir şekilde destekleyebilecek mi? Son otuz yıllık dönemde gelişmekte olan ülkelerde mali politika giderek daha fazla konjonktüre karşı uygulanan bir politika aracı haline gelmiştir. Küresel finansal kriz öncesinde oluşan geniş mali hareket alanı sadece gelişmekte olan ülkelerin kriz sırasında mali canlandırma önlemleri uygulamalarına imkan tanımakla kalmamış, aynı zamanda mali hareket alanı daha fazla olan ülkelerde mali çarpanlar daha yüksek olma eğilimi gösterdiğinden dolayı bu canlandırma önlemlerinin büyümeyi daha güçlü bir şekilde desteklemesini sağlamıştır.

Bununla birlikte birçok gelişmekte olan ülkede mali dengeler henüz borç istikrarlaştırıcı seviyelere döndürülemediği. Bu durumun mali politikanın etkililiğini azaltmış olması ve mali çarpanları kriz öncesi seviyelere göre yaklaşık üçte bir oranına düşürmüş olması olasıdır. Orta vadede birçok ülkenin mali tamponları yeniden oluşturması ve mali sürdürülebilirliği yeniden tesis etmesi gerekecektir. Mali dengenin ne hızla yeniden tesis edilmesi gerektiği ülkeye özgü çeşitli faktörlere bağlıdır. Bunlar arasında konjonktürel koşullar ile para politikası kısıtları yer alıyor- örneğin bazı gelişmekte olan ülkelerde kriz sonrası özel sektör borç birikimi veya halen yüksek seviyede olan enflasyon gibi. İyi tasarlanmış ve güvenilir kurumsal düzenlemeler – mali kurallar, istikrarlaştırma fonları ve orta vadeli harcama çerçeveleri - mali

hareket alanının yeniden oluşturularak politika sonuçlarının güçlendirilmesine, böylelikle de mali canlandırmaya ve yoksulluğun azaltılmasına yönelik daha büyük ve daha etkili programların uygulanmasına yardımcı olabilir.

Zayıf Ticaret

Petrol fiyatlarında son zamanlarda yaşanan düşüşün kaynakları ve sonuçları nelerdir? Dört yıl boyunca istikrarlı bir şekilde varil başına 105 ABD doları seviyesinde kaldıktan sonra, petrol fiyatları haziran 2014'ten itibaren sert bir şekilde düşmeye başladı. Petrol fiyatlarında son zamanlarda yaşanan sert düşüşün altında birkaç faktör yatıyor: Birkaç yıldır petrol arzında yukarı yönlü ve petrol talebinde aşağı yönlü yaşanan sürprizler, üretimi tehdit eden bazı jeopolitik risklerin ortaya çıkması, değişen OPEC politika amaçları ve ABD dolarının değer kazanması. Bu faktörlerin nispi önem derecelerini tam olarak belirlemek güç olmakla birlikte, arz ile ilgili faktörlerin daha baskın bir rol oynadığı görülmektedir. Devam etmesi halinde düşük seviyedeki petrol fiyatları küresel büyümeye katkıda bulunacak ve petrol ihraç eden ülkelerden petrol ithal eden ülkelere doğru büyük miktarda reel gelir geçişlerine yol açacaktır. Petrol ithal eden ülkeler için düşük petrol fiyatları ekonomik faaliyeti destekleyecek ve enflasyonist, dış ve mali baskıları azaltacaktır. Öte yandan petrol ihraç eden ülkeler zayıflayan mali ve dış dengelerden ve azalan ekonomik faaliyetten olumsuz etkilenecektir. Bununla birlikte, gevşek petrol fiyatları gelişmekte olan ülkelerde yüksek düzeylerde bulunan enerji vergilerinde ve yakıt sübvansiyonlarında reform yapılabilmesi için önemli bir fırsat penceresi sunacaktır.

Kriz sonrası yıllarda küresel ticaret neden zayıfladı? 2012-2014 döneminde küresel ticaret yıllık yüzde 4'ten daha az arttı; bu, kriz öncesindeki yüzde 7'lik ortalamanın oldukça altında bir seviyedir. Eğer küresel ticaret tarihsel eğilimler doğrultusunda artmaya devam etseydi, 2014 yılında gerçekleşen seviyenin yaklaşık yüzde 20 daha üzerinde olacaktı. Küresel ticaretteki yavaşlamada hem konjonktürel faktörler-özellikle yüksek gelirli ülkelerde zayıf seyreden ithalat talebi- hem de ticaret ile gelir arasındaki değişen ilişki de dahil olmak üzere

Tablo 1. Küresel görünüm özeti

REEL GSYH	2012	2013	2014	2015	2016	2017
DÜNYA	2,4	2,5	2,6	3	3,3	3,2
YÜKSEK GELİRLİ ÜLKELER	1,4	1,4	1,8	2,2	2,4	2,2
EURO BÖLGESİ	-0,7	-0,4	0,8	1,1	1,6	1,6
JAPONYA	1,5	1,5	0,2	1,2	1,6	1,2
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ	2,3	2,2	2,4	3,2	3	2,4
GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER	4,8	4,9	4,4	4,8	5,3	5,4
DOĞU ASYA VE PASİFİK	7,4	7,2	6,9	6,7	6,7	6,7
AVRUPA VE ORTA ASYA	1,9	3,7	2,4	3	3,6	4
LATİN AMERİKA VE KARAYİPLER	2,6	2,5	0,8	1,7	2,9	3,3
ORTA DOĞU VE KUZey AFİRKA	1,4	0,5	1,2	2,5	3	3,5
GÜNEY ASYA	5	4,9	5,5	6,1	6,6	6,8
SAHRA ALTI AFİRKA	4	4,2	4,5	4,6	4,9	5,1
MEMORANDUM KALEMLERİ						
DÜNYA REEL GSYH'SI (2010 SAGP AĞIRLIKLARI)	3,1	3,2	3,3	3,6	4	4
DÜNYA TİCARET HACMİ (GNFS)	2,8	3,4	4	4,5	4,8	4,8

EMTİA FİYATLARI						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
PETROL DIŞI EMTİA	-8,6	-7,2	-3,6	-1,1	0,2	0,3
PETROL FİYATI	1	-0,9	-7,7	-31,9	4,9	4,7

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERE ULUSLAR ARASI SERMAYE AKIŐLARI (GSYH'NİN %Sİ)					
GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER	5	5,9	5,8	5,5	5,3
DOĞU ASYA VE PASİFİK	4,6	6,4	6,3	5,9	5,5
AVRUPA VE ORTA ASYA	8	7,4	5,4	6	6,2
LATİN AMERİKA VE KARAYİPLER	5,4	5,9	6,2	5,9	5,7
ORTA DOĞU VE KUZEY AFRIKA	1,8	2,3	1,8	1,8	1,9
GÜNEY ASYA	5,7	4,6	5,4	5,3	5,3
SAHRA ALTI AFRIKA	5,6	5,2	4,5	4,7	4,8

yapısal faktörler etkili olmuştur. Özellikle küresel tedarik zincirlerinin daha yavaş genişlemesi ve talepte ithalat yoğunluğu daha düşük kalemlere doğru yaşanan geçiş sebebiyle dünya ticareti küresel gelirdeki değişimlere daha az cevap verir hale gelmiştir.

Dünya Bankası Paneli ile ilgili yorumlarım:

- *Türkiye ekonomisi, üzerine doğrudan gelen bir TIR'dan kaçmaya çalışan bir tavşan konumundadır.*
- *Yapısal dönüşüm programı kocaman bir safsatadır.*
- *Gerekli tedbirler alınmaz ise orta gelir tuzağından düşük gelir tuzağına düşebiliriz.*
- *Bütçe denetlemesi yok. Zaten yüzde 1,7'lik bütçe açığı var, hatta daha fazla var.*
- *Reel faiz mutlaka artırılmalıdır.*
- *Genç işsizlik yüzde 18; üretime katılan nüfus yüzde 45'lerde duruyor.*
- *12 senede 6 kez vergi affı yapılacağına vergi oranları düşürülmeliydi.*

GENEL BAKIŞ

- **Küresel kriz sonrası parlak toparlanma**
 - Hızlı büyüme, düşen işsizlik, kamu ve özel kesimde mali istikrar
 - İçeride ve dışarıda şaşırın çok oldu
- **2011-2014: yumuŐak iniş arayışı**
 - Dış açıktaki sürdürülemez artışa karşı tedbirler
 - Küresel konjonktürün yeni koşulları
- **2015: Tedbirli iyimserlik**
 - Seçim ve siyasi kutuplaşma
 - Bölgede yükselen gerginlik
 - Küresel konjonktürde sorunlar

10 Ekonomi

Editör: EYLEM TÜRK Sayfa Düzeni: DİNÇER ÖNCO

'Petrolün varil fiyatı 2015'te 53 2016 yılında 57 dolar olur'

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği TÜSİAD'ın Dünya Bankası ile birlikte düzenlediği toplantıyla ilgili haberlerde doğal olarak, yeni Başkan Cansen Başaran Symes'in, Merkez Bankası'nın bağımsızlığına yaptığı vurgu ön plana çıktı. Bu satırları yazdığım saatlerde Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan henüz TÜSİAD'a yanıt gelmemişti; ama eli kulağındadır, zira hiç kaçırmıyor.

Ben Dünya Bankası'nın o toplantıda açıklanan "Küresel Ekonomik Beklentiler 2015: Mali Hareket Alanı Yaratmak ve Kullanmak" başlıklı raporundan bugün sizlere söz etmek istiyorum. Önümüzdeki döneme çok ışık tutan bir rapor; üstelik Washington'daki merkezde yılda 2 kez yayınlanan bu raporu hazırlayan ekibin başında da bir Türk, Ayhan Köse var.

Zayıf küresel ticaret

Dünya Bankası Kalkınma Çalışmaları Grubu Direktörü Köse, son 10 günde 5 ülkeyi ziyaret ederek raporun sunumunu yapmış. Köse'den öğrendiğimize göre Dünya Bankası, dünyadaki tüm hammadde fiyatlarını 4 aylık periyodlarla takip eden tek kurum. Dolayısıyla ayakları fevkalade yere basan bir rapor.

Petrol fiyatları ilk düşmeye başladığında "fiyatlar % 30 gerilerse küresel ekonomiye ek % 5 büyüme sağlar" diye bir hesap yapmışlar. Ancak bu süreçte petrolle ekonomik faaliyetler arasındaki ilişki hızla değişmiş verimlilik ön plana çıkmış. Ve sonuçta Dünya Bankası, küresel büyüme tahminlerini tekrar düşürmek zorunda kalmış.

Rapora göre önümüzdeki dönemde bizi şöyle bir tablo bekliyor:

■ Düşük hammadde fiyatları

■ Düşük büyüme

■ Zayıf küresel ticaret

Rapora göre OPEC, bugünkü politikasını değiştirmese Brent petrolün varil fiyatı 2015'te 53 dolar, 2016'da 57 dolar seviyelerinde seyreder. Küresel ticaretin % 6-7 büyüdüğü dönemler geride kaldı; artık yıllık büyüme

% 3-4'lerde... Petrol fiyatları düştüğü için 2015'te global enflasyonun % 1.5

düşmesi, kimi ülkelerde negatif enflasyon beklentisi yaratıyor.

Kıssadan hisse...

Raporun başlığından da anlaşılacağı gibi ülkelerin bu dönemi en az hasarla atlatabilmeleri, kendilerine mali

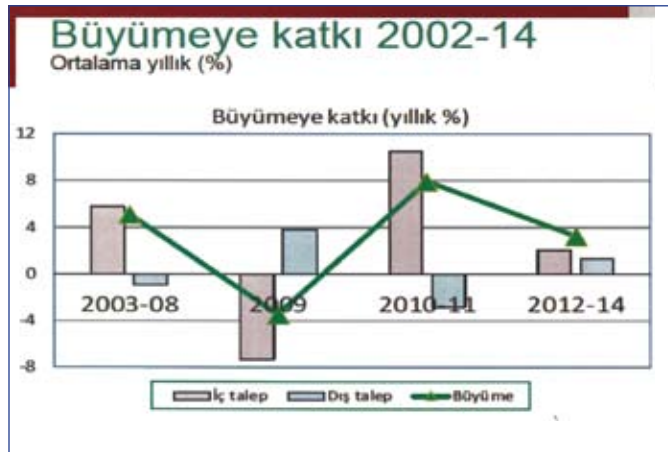
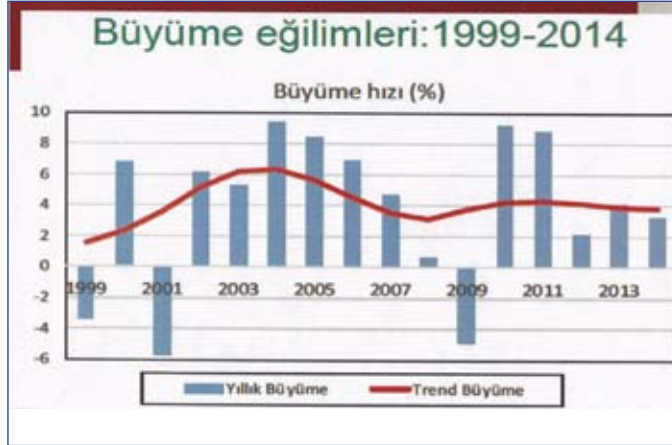
hareket alanı yaratmalarına ve bunu verimli kullanmalarına bağlı. Biz henüz iyi zamanlardayken mali politikalarımızı artırmalıyız ki kötü zamanlarda kullanabilelim.

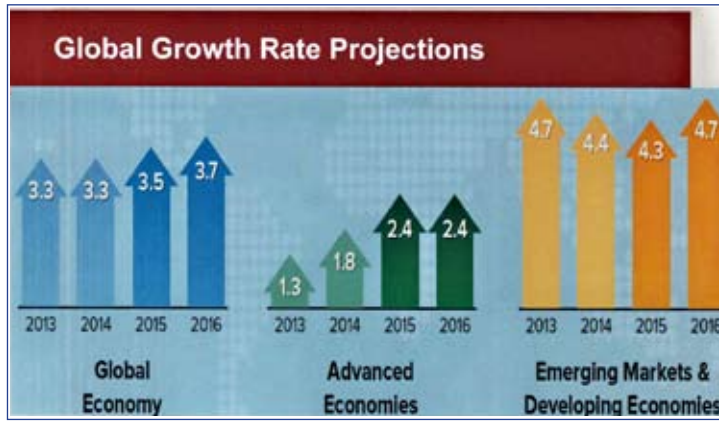
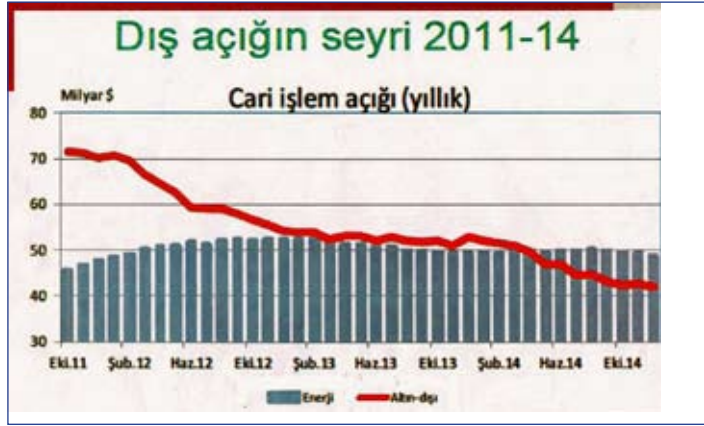
Madem ki potansiyel büyütümüz % 5 olduğu halde biz 3 yıldır ancak % 3 büyüyebiliyoruz, mali tamponları yeniden inşa ederek, zor dönemlerde ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi için gerekli alanı oluşturabiliriz.

Düşen petrol fiyatları, mali tamponların yeniden inşası için uygun bir fırsat sunuyor. Raporla petrolde bugüne kadarki sübvansiyonların başka alanlara kaydırılması tavsiye ediliyor, ama bu bizim ülkemiz için geçerli değil tabii. Yüksek iç borcu veya enflasyonu olan ülkelerin büyümedeki yavaşlamaya başa çıkmak için kullanabileceği para politikası seçeneklerinin sınırlı olduğu da hatırlatılıyor.

2014 AYRINTILAR

	2013 Geç.	2014 Tahmin Oca.14	2014 Tahmin Oca.15
Büyüme &	4,1	2,5	2,7
Özel Tüketim (%)	5,1	-1,1	1,2
Yatırım (%)	4,2	2,1	-1,2
İç Talep (Katkı)	5,1	0,2	1,1
Dış Talep (Katkı)	-2,6	2,9	2,3
Tüfe (YS %)	7,4	6,8	8,2
Tüfe (ort %)	7,4	7,4	8,9
ÖKTG-B (YS%)	6,8	7,2	7,6
Dış Açık (Mil. \$)	65	38	44
DA/GSYH (%)	7,9	4,8	5,5
TL/\$ (YS)	2,13	2,3	2,33
TL/\$ (Ort.)	1,91	2,2	2,19
Sepet / TL (YS)	2,53	2,7	2,58
Sepet / TL (Ort.)	2,22	2,6	2,55
Tahvil Faiz (%)	10,1	9,3	8,0
Bütçe dengesi / GSYH (%)	-1,2	-1,6	-1,3
İşsizlik (Ort%)	9,1	10,5	10,0

HAZAR STRATEJİ ENSTİTÜSÜ, TÜRKİYE’NİN STRATEJİK HEDEFİ İTHALATA OLAN BAĞIMLILIĞIN AZALTILMASI TOPLANTISI

(27 MART 2015)

Hazar Strateji Enstitüsü’nün düzenlediği ve benim de katkı sunduğum toplantıda sunulan yönetici özeti şu bilgileri içermektedir:

Türkiye ekonomisi 2001 ekonomik krizinden sonra gerçekleştirilen yapısal reformlar ve sağlanan istikrarlı ortam sayesinde önemli başarılar elde etmiştir. Küresel ekonomik krize ve durgunluğa rağmen ekonomi ciddi oranda büyümüş, enflasyon oranı 35 yıl aradan sonra tek haneli rakamlara inmiştir.

İç ekonomik istikrarın sağlanmasına rağmen dış ticaret açığı sorunu giderilememiştir. İhracatın hızla artmasına karşın ithalat da hızla artmış ve sonuç olarak dış ticaret açığı büyümüştür. Dış ticaret açığı 2011 yılında 105,9 milyar dolar ile tarihsel olarak en üst düzeyine çıktıktan sonra 2014 yılı itibariyle 84,5 milyar dolara kadar gerilemiştir.

Türkiye ekonomisinin bu kadar yüksek dış ticaret açığı vermesinin temel nedeni, imalat sanayinin yeterince gelişmemiş olması ve ithal ara girdiye bağımlı hale gelmesidir. Zira 2014 yılı itibariyle imalat sanayinin toplam ithalat içindeki payı, yüzde 77,5 dolaylarında gerçekleşmiştir.

İmalat sanayinin ithal ara girdiye bağımlı hale gelmesinin temel nedeni, sanayinin dış ticarete açık olmasına rağmen yerli üretimin yeterince desteklenmemiş olmasıdır. Sanayileşmiş ve gelişmekte olan ülkelerin yurt içi yatırımları ciddi oranda teşvik etmesine ve sanayilerini dolaylı olarak desteklemelerine karşın, Türkiye Cumhuriyeti yerli sanayisini yeterince desteklememiştir. 15 Haziran 2012 tarihinde ilan edilen yatırım teşvik sistemi önceki teşvik sistemlerine göre daha iyileştirilmesine rağmen, hala yeterli değildir. Diğer ülkeler sanayilerini hem yatırım hem de işletme aşamasında desteklemektedirken, Türkiye’de yürürlükte olan teşvik sistemi yatırımları ağırlıklı olarak işletme aşamasında desteklemektedir.

Türkiye’nin ithalata olan bağımlılığını kırmak için hem yatırım ortamının iyileşmesini sağlayacak yapısal reformları ivedilikle yapması hem de teşvik sistemini gözden geçirmesi gerekmektedir. Türkiye’de sadece stratejik yatırımlara ve gelişmişlik düzeyine göre geride kalmış olan bölgelerdeki yatırımlara faiz desteği sağlanmaktadır. Ancak örneğin Almanya, özellikle KOBİ ve yeni kurulan işletmeler olmak üzere tüm yatırımlara düşük faizli yatırım kredisi ve bazı bölgelerdeki yatırımlar için yatırım tutarının yüzde 40’ına kadar nakit yatırım hibesi vermektedir.

Türkiye’nin de sanayi yatırımlarını artırabilmesi amacıyla sanayiciler için diğer ülkelerden daha avantajlı koşullar oluşturması gerekmektedir. Bununla birlikte yatırım aşamasındaki maliyetleri düşürmek için mevcut teşvik uygulamalarına ek olarak ciddi oranlarda doğrudan yatırım desteği vermesi gerekmektedir.

Yapılan analizler sonucunda, sanayi yatırımlarının arzu edilen düzeye çıkarılabilmesi için tüm sanayi yatırımlarının ortalama yüzde 50 oranında kamu yardımı ile desteklenmesi gerektiği tespit edilmiştir. Türkiye’nin net ithalatında en yüksek paya sahip olan rafine edilmiş petrol ürünleri, petrokimya ve temel kimyasal ürünler, elektrikli ve optik aletler, makine ve teçhizat üretimi için yapılacak yatırımlarda, yatırım tutarının yüzde 30 oranında nakit yatırım hibesi ve yatırımın geri kalan kısmının yüzde 50’si oranında vergi indirimi vermesi gerek-

tedir. Türkiye'nin teknoloji kapasitesini ve sanayinin rekabet gücünü artırabilmek için Ar-Ge yatırım ve işletme maliyetlerinin yüzde 50 oranında devlet yardımı ile desteklenmesi oldukça önemlidir. Ayrıca, sanayicilerin yürütmekte olduğu hizmet içi mesleki ve teknik eğitime de yüzde 100 oranında kamu desteği verilmesi gereklidir.

İş ortamında karşılaşılan bürokratik ve adli engeller, sanayi yatırımlarını ciddi oranda düşürmektedir. Yapılan hesaplamalar sonucunda iş ve yatırım ortamının ekonomik özgürlükler açısından dünyanın en özgür ülkesi olarak kabul edilen Singapur düzeyine getirilmesi durumunda yatırımların yüzde 17,5 oranında artacağı tespit edilmiştir. Bu oran yatırım kredilerine yüzde 100 oranında verilecek faiz desteğinin yol açacağı artıştan çok daha fazladır. Dolayısıyla, Türkiye, iş dünyasının karşılaştığı idari ve bürokratik engelleri kaldıracak ve adli süreçleri hızlandıracak reformları da ivedilikle yapmalıdır.

Uygulanmakta olan dış ticaret politikaları da ithalatı daha cazip hale getirirken yerli üreticiler için haksız rekabet ortamı oluşturmaktadır. Özellikle Gümrük Birliği kapsamında AB'nin Serbest Ticaret Anlaşması imzaladığı ülkeler Türkiye iç pazarına serbestçe girebilmekteyken Türkiye'de yerleşik üreticiler bu ülkelerin pazarlarına girerken ticareti engelleyici düzenlemelerle karşılaşmaktadırlar.

Ayrıca Türkiye'nin uygulamakta olduğu dahilde işleme rejimi, üretimin yüksek katma değer yaratan alanlardan, emek yoğun düşük katma değerli faaliyetlere doğru kaymasına yol açmaktadır.

Bu uygulama yüksek katma değerli teknoloji yoğun ürünlerin sanayileşmiş ülkelerde üretilirken gelişmekte olan ülkelerin emek ve sermaye yoğun montaj işlerinde uzmanlaştığı bir ortamda Türkiye'nin toplam ihracatı artmasına rağmen ihraç edilen ürünlere yerli katkı payının düşmesine neden olmuştur.

Dolayısıyla Türkiye dış ticaret politikalarını gözden geçirmeli, yerli üreticilerin maruz kaldığı haksız rekabeti giderici önlemleri ivedilikle almalıdır. Türkiye'nin sanayi ve dış ticaret politikaları, yerli üretimi ithalattan daha cazip hale getirecek şekilde yeniden tasarlanmalıdır.

ÖNEMLİ BULGULAR

-Gıda, içecek ve tütün hariç tüm imalat sanayi ürünlerinde ithalatın yurtiçi üretime oranı artmıştır. İthalat oranındaki en yüksek artış sırasıyla kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı, optik ve elektrikli aletler imalatı ve kimya sanayinde gözlenmiştir.

-Üretim ithal ara girdiye bağımlı hale gelmiştir. Birçok imalat sanayinde ithal ara girdinin toplam ara girdiye oranı ciddi oranlarda artmıştır. Temel girdisi ithal petrol olan rafine edilmiş petrol ürünleri sanayisi haricinde, ithal ara girdiye olan bağımlılık en çok ulaşım araçları ile ana metal ve metal eşya sanayilerinde artmıştır.

-Türkiye imalat sanayinde 1995-2002 döneminde çalışan başına katma değer ciddi oranda düşmüştür. 2002 sonrasında tüm imalat sanayi sektörlerinde katma değer artmasına rağmen birçok sektörde hala 1995 düzeyine dönmemiştir. En büyük katma değer düşüşü, rafine edilmiş petrol ürünleri, ulaşım araçları imalatı, makine ve teçhizat imalatı, optik ve elektrikli aletler imalatı ve kauçuk ve plastik ürünler imalatı gibi ölçek ekonomilerinin geçerli

olduğu sektörlerde yaşanmıştır.

-Türkiye, giyim ve tekstil, gıda ve içecek ürünleri ve mobilya gibi katma değeri düşük emek yoğun sanayilerde dış fazla vermekteyken, kimyasal madde ve ürünler, rafine edilmiş petrol ürünleri, metal eşya sanayi, makine ve teçhizat sanayi ve elektrikli ve optik aletler imalatı gibi sermaye yoğun ürünlerde net ithalatçı konumundadır.

-Türkiye’de sanayi yatırımlarının az olmasının temel nedeni, sanayi yatırımlarının ve üretiminin diğer ülkelere kıyasla çok az desteklenmesidir. Sanayileşmiş ülkeler yatırım hibeleri şeklinde yatırımlara doğrudan destek olurken, Türkiye’de sanayi yatırımları yatırım aşamasında desteklenmiyor. Sanayi yatırımlarının artabilmesi için yatırımların işletme aşamasında değil, yatırım aşamasında desteklenmesi gerekmektedir. Yatırımların az olmasının bir nedeni de, sanayicilerin karşılaştığı bürokratik engeller ile yargı sisteminin etkin bir şekilde çalışmamasıdır.

-Sanayi yatırımları önündeki bürokratik ve adli engellerin kaldırılması durumunda, yatırımların arzu edilen düzeylere gelebilmesi için sanayi yatırımlarına yatırım aşamasında en az yüzde 30 oranında nakit yatırım hibi verilmesi gerekmektedir. Türkiye ithalatında en yüksek paya sahip olan rafine edilmiş petrol ürünleri, petrokimya ürünleri, temel kimyasal maddeler, iletişim donanımları, makine ve teçhizat imalatına ise daha yüksek teşvik verilmesi gerekiyor.

KİMYA SANAYİ İÇİN KISSADAN HİSSE:

Bu raporda önemli bir paydaş Türk Kimya Sanayidir. 26 milyar dolarlık dış ticaret açığı ve ithal edilen ARA GİRDİ KİMYASALLAR nedeniyle ön plandayız. İthalata bağımlı büyümeyi kısmen azaltmak ve 26 milyar dolarlık bu açığı kapatmak için aşağıda yazılı hususları biran evvel irdelemeli ve sonuçlandırmalıyız;

- Yatırım ortamının ivedilikle iyileştirilmesi
- Katma değeri yüksek kimyasalların üretimi
- Ara girdi kimyasalların ülkemizde üretilmesinin temini
- Yatırımlarda yüzde 30-40 oranında devlet hibi alınması (Örnekler: Almanya, Güney Kore)
- Kimya sanayisi yatırımlarında ve işletimde var olan aşırı mevzuatın azaltılması
- Ar-Ge yatırımlarında hibe katkı oranının artırılması
- Nitelikli eğitim ile beşeri sermayenin geliştirilmesi
- İkinci ve üçüncü bölgeye yapılan stratejik ve büyük ölçekli yatırımlar da 5. bölge teşviklerinden yararlandırma temini

İHRACAT AZALINCA BÜYÜME HIZI DÜŞECEK

(03 Mart 2015)

Ocak 2015'ten sonra Şubat ayında da ihracatın hızla azalması kaygı vericidir. Sorun sadece toplam ihracat hacminin düşmesi değildir. Bir yıl öncesinin aynı aylarına göre ihracat gerilemesi Ocak'ta % 9,8 ve Şubat'ta % 13 tür. İki aylık toplam rakam ise 24 milyar dolardan 21,2 milyar dolara inmiştir. Ancak daha da düşündürücü olan, ihracatın ana sektörler olan tarım, sanayi, madencilik ve hazır giyim gibi sektörlerin tümünde ve en çok ihracat yaptığımız AB, Rusya ve Irak gibi pazarlarda gerilemiş olmasıdır.

İhracat neden geriliyor?

İhracat pazarları daraldı. İhracatımızın yarısına yakın bölümünü gerçekleştirdiğimiz Avrupa pazarlarında durgunluk alınan bütün parasal genişleme politikalarına ve sıfıra yakın faiz hadlerine rağmen, devam etmektedir. Euro'nun değer kaybetmesi de, ithalatı Avrupa ithalatçıları için daha pahalı hale getirmiştir. Bütün dünyada dolar değer kazanınca, AB dışındaki ülkeler için de ithalat daha pahalı olmuştur.

Türk ihracatçısı, petrol fiyatlarının düşüşünden yararlanamadı. Petrol fiyatlarında % 50'ye varan düşüşe rağmen bu avantaj iç piyasaya yeterince yansıtılmadı.

Bütçe gelirlerinin düşmesinden endişe edildi. Bu durumda, ihraç ürünlerinin ana girdilerinden olan enerji ve taşımada maliyet azaltılmadı. Üstelik, enerji fiyatlarını düşüren diğer rakip ülkelere karşı rekabet gücümüzde azalma meydana geldi.

Yüksek seyreden enflasyon yüzünden içeriden tedarik edilen girdilerde de fiyat artışları görüldü. Nitekim Şubat ayı itibarıyla 12 aylık enflasyon, bir ay öncesine göre % 7,24'ten % 7,55'e yükseldi.

Bölgemizdeki gerginlikler devam etti.

Faiz tartışmaları ve ekonomi yönetimindeki belirsizlikler, istifa söylentileri gibi öngörülebilirliği olumsuz yönde etkileyen tartışmalar bitmedi.

İhracatın azalmasının etkileri neler olabilir?

İhracat için belirlenen 173 milyar dolarlık 2015 hedefinin yakalanması ve hele 2023 yılı için öngörülen 500 milyar dolarlık seviyenin gerçekleştirilmesi imkansız değilse bile çok zor hale gelir.

İhracatın ekonomik büyümeye katkısı ortadan kalkar ve % 4 olarak hedeflenen büyüme hızına ulaşılması zora girer. İstihdam hacmi daralır. Yılbaşından bu yana ülkeye sermaye girişlerinin yavaşlaması ve çıkışların artması da göz önünde tutulduğunda, büyüme hızının çok daha yavaş olabileceğini söylemek mümkün hale gelir.

Yukarıda anlattıklarımız ihracatın geçici sorunlarıdır. Konjonktür değiştiğinde, sonuçları da değişir. Asıl olan ihracatımızın yapısal sorunlarıdır. İmalat sanayinde ileri teknoloji kullanımını % 3'lerdedir. Katma değeri yüksek ürünlerin toplam ihracat içindeki payı % 3,5- 4 civarında kalmıştır. Kg cinsinden ortalama ihracat değeri sadece 1,5 dolardır. Yani ihraç mallarımız ucuz ve kriz dönemlerinde ithalatı ertelenebilecek ürünlerdir.

Bu sorunlar çözülmedikçe, ihracat artışımız dış piyasalardaki gelişmelere göre şekillenmeye devam edecektir.

Kaynak : Şevket Özügergin

G20 VE OECD YOLSUZLUKLA MÜCADELE TOPLANTISI

(6 MART 2015)

G20 ve OECD'nin, İstanbul'da TOBB'un ev sahipliğinde düzenlediği yolsuzlukla mücadele toplantısına katıldım. Toplantıda iki paneli izleme fırsatım oldu. Bu panellerde, dünyada suistimal ve yolsuzluk ile mücadelede iyi örnekler anlatıldı. Odak noktası şirketler ve dış dünyası olan toplantılarda, etik davranış ve etik kurallar üzerinde duruldu.

Sabırla dinlediği toplantıları, hükümetlerin dahil olduğu yolsuzluklardan söz edilmediği için sabrım taşarak terk ettim. Dünyada hükümetlerin önyak olduğu bu kadar çok yolsuzluk varken panelistlerin hiçbiri bu konuya değinmedi.

Üstelik ülkemizde herkesin belleğinde onlarca kötü örnek varken, hiçbir konuşmacının iş dünyasından evvel devletlerin "iyi örnek" olması gerektiğini dile getirmemesini oldukça gariptim.

Ancak, OECD'nin hazırladığı, konusu kamu sektörünün sahip olduğu küresel şirketlerde yapılan yolsuzluklar ve bununla mücadele olan yönetici özetini sizlerle paylaşmak istiyorum.

OECD "Yabancı Ülke Devlet Memurlarının Dış Ülkelerdeki Rüşvet/Yolsuzluk" Raporu

Son on yıl içinde, Devlet-Sahipli Şirketlerin (DŞŞ) uluslararası ticaret ortamındaki faaliyetlerinin arttığı ve güncel istatistiklere bakıldığında ise, dünyadaki 100 en büyük şirket içinde 21'inin yönetiminin "sahibi oldukları hükümetlerin elinde" olduğu görülmektedir. Söz konusu DŞŞ'ler, genellikle rüşvet/yolsuzluk uygulamalarına çok müsait olan, elektrik/su/gaz dağıtımı, petrol ve doğalgaz, elektrik üretimi ve iletimi, ulaştırma, telekomünikasyon, savunma sanayisi, bankacılık ve finansman, mühendislik hizmetleri ve inşaat, madencilik ve demir/çelik üretimi gibi sektörlerde ve de özellikle "zayıf denetimli yabancı ülkelerdeki büyük miktarda sözleşmelerde" faaliyet göstermektedirler. Dolayısı ile, DŞŞ'lerce yürütülen işlerdeki yolsuzluk riski, rüşvet verilmesi ve de aynı zamanda verenlerce de paylaşılmasından dolayı ortaya "iki tarafı da kesen bir bıçak" türü önemli sorunlar ortaya çıkmaktadır.

2014 yılında yayımlanan OECD Rüşvet/Yolsuzluk Raporuna göre, OECD'nin Yolsuzluk Karşıtlığı Antlaşmasını imzalamış devletlere ait DŞŞ'lerle ilgili 400'den fazla "dış ülkelerde yolsuzluk" davalarının yaklaşık dörtte biri, Devlet-Sahipli Şirket çalışanlarınca rüşvet verme konuları ile ilgiliydi. Ancak, daha da enteresani, dağıtılan toplam rüşvet tutarının % 80'inden fazlası DŞŞ çalışanlarına yapılan/vaat edilen ödemeleri oluşturmaktaydı. OECD sekretaryasınınca derlenen bilgilere göre, medya gündeme getirilen gayri resmi suçlama raporlarının % 14'ü, bu şirketlerin yabancı ülke devlet temsilcilerine verdikleri rüşvetlerle ilgiliydi. OECD Rüşvet/Yolsuzluk Raporuna göre, uluslararası iş akitlerinde devlet memurlarının rüşvet aldığı ülkeler arasında Türkiye'nin adı da geçmektedir.

Genelde, yüksek ekonomik gücü olan ülke temsilcisi şirketlerin verdikleri rüşvetler, sahibi olan ülkelere takip edilmekte ve gerekli cezai uygulamalar yapılmaktadır; ancak iş sürdürme çabası ile yapılan bu yasa dışı uygulamalar, şirket yöneticileri için de cazip olması nedeni ile tamamen önlenememektedir. Rüşvet verme davalarının % 57'sinin "kamu ihaleleri" ile ilgili olduğundan hareketle, özellikle yasal denetimlerin zayıf olduğu ülkelerin bu tür yolsuzluk uygulamaları için uygun ortamlar olduğu ortaya çıkmaktadır.

OECD tarafından "Yolsuzlukla Mücadele"ye yönelik olarak, yolsuzlukla ilgili davaların

verilerinin, OECD tarafından yönetilecek bir veri bankası vasıtası ile topluma açık hale getirilmesi ve devletlerin uluslararası iş yapan şirketlerde yapılacak daha sıkı "yolsuzluk takibi" uygulamalarının toplumla paylaşması önerilmektedir. Türkiye açısından bakıldığında:

OECD yolsuzluk raporunda incelenmiş olan yolsuzluk konularının ayrıntılarının, geçmişteki olayların tekrarlanmasını önlemek için toplumun bilgisine de açılması ve yakın gelecekte uygulamaya konulması planlanan büyük uluslararası proje alımlarında (nükleer santraller, boru hatları, köprüler, tüneller, otoyollar gibi büyük altyapı projeleri) olası yolsuzlukların önlenmesi için, halihazırdaki "Kamu İhale Yasası"nın uluslararası düzeyde şeffaflaştırılmasının gerektiği görüşündeyim.

KİMYA SANAYİ İÇ PAZARDA BUTİK ÜRETİME KAYDI

(Dünya Gazetesi - Mart 2015)

Yıllık 50 milyon dolar büyüklüğe ulaşan özel bakım kimyasalları sektöründeki oyuncular, iç pazarda butik üretimle rekabetçiliklerini korumaya çalışıyorlar. Bürokratik engellerle karşılaşan sanayiciler ise Romanya ve Bulgaristan'da yatırım yapıyor.

İhracatta Ortadoğu ve Kuzey Afrika pazarlarına alternatiflerini arayan kimya sektörü, iç

pazarda da “butik” üretim ile rekabet savaşı veriyor. Türkiye’de yıllık 50 milyon doları aşan rakamlara ulaşan özel bakım ve koruma kimyasalları sektörü rekabeti de beraberinde getiriyor. Her geçen gün niteliği olan yeni oyuncular da bu rekabetin içinde kendine yer bulurken, yüzde 98’i KOBİ olan Türk kimya sektörü butik üretime kaydı. Türkiye’de bürokratik engeller nedeniyle teknolojik ve modern tesisler kuramayan işletmeler ise Romanya ve Bulgaristan’da yatırıma gidiyor. Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği (TKSD) Başkanı Timur Erk, sektörün 2014’ü önceki yıla göre 3-4 büyüme ile kapattığını anlatarak, üretimde büyüme gerçekleşirken ihracatta pazar kayıpları nedeniyle düşüş yaşandığına dikkat çekti.

Geleneksel pazarlardaki sorunlar ihracatı aşağıya çekti

2014’te 17,5 milyar dolar ihracat gerçekleştirildiğini belirten Erk, sektörün bu yılki hedefinin 19 milyar dolar olduğunu, büyümede ise yüzde 5 oranını hedeflediklerini açıkladı. Türk kimya sanayinin yüzde 98’inin KOBİ büyüklüğünde firmalardan oluştuğuna dikkat çeken Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği Başkanı Erk, “Sektörün geleneksel pazarı olan Ortadoğu ve Kuzey Afrika’da yaşananlar geçen yıl ihracatta düşüşe neden oldu. Bu yıl ise alternatif pazar arayışlarımızı sürdürdüğümüz gibi büyümeyle kaydedilen iç pazardaki üretimde daha rekabetçi olmanın yollarını arıyoruz. Bu da bazı alt sektörlerde ‘niche’ pazarlara hitap eden ürünlerin ‘butik’ tarzında yapılmasını zorunlu kılıyor. Yoksa alt yapısı olmayan, lojistik açısından son derece pahalı bir ortamda rekabet edebilmemiz imkânsız” dedi. Simge Kimya Yönetim Kurulu Başkanı Muharrem Kars ise “Rekabetin en çok yaşandığı kimya sektöründe maraton koşan, sektörel sorunlara yönelik butik çözümler üreten bir yapıya sahibiz. Bu da bizi çözüm odaklı, seçici olan ve kaliteyi tercih eden müşterilerle buluşturuyor” açıklamasını yaptı.

Sektörün 2023 için belirlenen yaklaşık 50 milyar dolar ihracat hedefine karşın yüzde 75-80 kapasite ile çalıştığının altını çizen Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği (TKSD) Başkanı Timur Erk, “Firmalar tam kapasite ile çalışsa bile hedeflere varmak imkânsız. Dolayısıyla yatırım gerekiyor. Ancak Türkiye’de bürokratik engeller ve yatırım ortamının hala iyileştirilmemiş olması nedeniyle bu çok zor. Bazı kuruluşlar Bulgaristan, Romanya gibi ülkeleri tercih ederek, oralara yatırım yapıyorlar. Yatırım ortamının mutlaka iyileştirilmesi gerekli” diye konuştu.

EKONOMİDE BELİRSİZLİK (24 Mart 2015)

Ekonomik hayatta en istenmeyen şey belirsizliktir. Eğer belirsizlik süreci içinde ekonomik göstergelerde sürekli bir oynaklık meydana geliyorsa bu daha da kötüdür. Hele hele bu oynaklığa ülke ve ekonomi yönetimindeki bölünmüşlük ve farklı yaklaşımlar da katkıda bulunuyorsa bu en kötüsüdür. Türkiye’de son haftalarda buna benzer şeyler yaşanmaktadır.

Bu gelişmelerin getireceği sonuçlar bellidir. Global piyasalarda dolaşan fonlar, hem güvenli hem karlı olan ABD piyasalarına yönelecek, gelişmekte olan ülkelere daha az kaynak kalacaktır.

Özellikle, Türkiye gibi büyümesini dış kaynaklarla finanse eden ülkeler uygun koşullu kaynak bulmakta zorlanacaktır. Bir başka ifade ile bol ve ucuz para dönemi sona ermektedir.

Böyle bir sonucu bilen ve önceden önlem alan, yapısal reformlarını gerçekleştiren ülkeler daha az zarar görecektir, aksini yapanların ekonomileri ise daha kırılgan ve daha belirsiz hale gelecektir. Öyle de olmaktadır.

Dolar bütün dünyada değer kazanmakta ve birçok ülkenin ulusal paraları değer kaybetmektedir. Bunların içinde Türkiye, ulusal parası en çok değer kaybeden ülkeler arasında kalmıştır. Ancak bu ülkelerden önemli bir bölümü, gelişmelerden daha az zarar görebilmek için, gerekli önlemleri hızla alırken Türkiye geç kalmıştır.

Sebebi, yukarıda da değindiğimiz gibi ülke yöneticileri ile ekonomi yönetimi arasındaki görüş ayrılıkları ve bunun hem iç ve hem de dış kamuoyunda açıkça tartışılır hale gelmesidir. Ekonomi yönetiminin kendi içindeki toplantısı bile piyasayı etkileyen bir haber konusu haline gelmiştir. Böyle bir dönemde en güvenli kurum olması gereken, piyasaya yön verebilecek, iç ve dış algıları olumluya çevirebilecek Merkez Bankası'nın bağımsızlığı ve daha da kötüsü itibarı tartışmaya açık hale gelmiştir.

Türkiye gerçekten ciddi bir fırsatı kaçırma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Petrol fiyatlarının hızla düştüğü bir dönemde bu avantajı ek bir rekabet gücüne dönüştürememiştir. Cari açığın en düşük olduğu ve dolayısıyla dış kaynağa daha az ihtiyaç duyduğumuz bir dönemde, parası dolara karşı en fazla değer yitiren ülkeler arasında kalmıştır.

Kur artışlarının, ihracatı artıracığı görüşü de her zaman doğru değildir. Geçen yıl kurlar artmış ancak ihracat gerilemiştir. Bu yılın ilk aylarında da durum aynıdır. İhracatın % 45'i euro ile ancak ithalatın % 60'ı dolarla yapılmaktadır. İşletmelerin dövizle ödenecek borçları, kur artışları yüzünden güçleşmektedir.

Zaten Türk ihracatı, geniş ölçüde ithalata dayalıdır. Yapısı değiştirilmedikçe de ihracat artışı hep sınırlı kalacaktır. İhracatçı kur artışından çok, oynak hale gelmeyen kurları tercih etmektedir.

Ekonomideki belirsizlik ve yaklaşmakta olan seçimlerin yarattığı gerilimli ortamda, son TKSD Yönetim Kurulu'nda edindiğim izlenimler şöyle:

- Her zaman iyi giden sodada bile talep artışı olmadığı olmadığı ancak krom kimyasallarında durağanlık yaşandığı belirtildi. (Soda Sanayi A.Ş)
- Petrokimyasallarda iç talepte daralma olduğu, sadece polipropilende talep artışı olduğu, ham petrol fiyatlarının 2015 yılında 60-70 dolar bandında seyretmesinin beklendiği, Petkim'de ancak yüzde 2 büyüme beklendiği vurgulandı. (PETKİM)
- Tekstil kimyasallarında durgunluk yaşandığı, AB'de talep daralmasının halen devam ettiği belirtildi.
- Sanayi boyaalarında talep daralmasının olduğu, ödeme vadelerinin daha da uzadığı vurgulandı. (ortalama 9-12 ay arası)
- Organik kimyasallarda yüzde 6'lık bir hedef konmasına karşın ancak yüzde 4 civarında büyüme olacağı belirtildi.
- En kötü haberler yerli ilaç üreticilerinden geldi. Türkiye'de senelerdir faaliyet gösteren BAYER ilaç fabrikasının dahi 2018'de kapatılacağı vurgulandı. Halen piyasada 700 civarında ilaç bulunmuyor. Düşük fiyatlar ve kar marjının iyice kısıtlanması nedeniyle yabancı ilaç üreticileri Türkiye'ye ilaç satmamaya başladı.
- Sabun ve deterjanda piyasa denetiminin uzun zamandan beri gerektiği şekilde yapılmadığı ve bu nedenle halen kayıt dışı ve kalitesiz üretim yapıldığı vurgulandı.

KÜRESEL REKABETTE 44. SIRADAYIZ

Türkiye'nin dünya pazarında talebi olan malları, dünya kalitesi ve fiyatı ile üretip üretmediğinin göstergesi Türkiye'nin "küresel rekabet" (dünya ülkeleri arasındaki rekabet) sıralamasıdır.

Dünya Ekonomik Forumu (World Economic Forum-WEF) ülkelerin verimlilik düzeyini belirleyen göstergelere dayalı olarak, ülkenin güçlü ve zayıf yanlarını ortaya çıkarmak ve politika yapıcılara yol gösterebilmek amacıyla araştırmalar yapıyor. Bu araştırmalar sonucu hazırlanan "Küresel Rekabet Raporu 2013-2014" raporunda, küresel rekabet gücü bakımından Türkiye 148 ülke arasında 44. sırada yer aldı.

148 ülke arasında bilimsel araştırma kurumlarımızın gücü bakımından 63. sıradayız. Şirketlerin Ar-Ge harcamaları sıralamasında 68. bilim adamı ve mühendis sıralamasında 53. sırada yer aldık.

İnovasyonda Geriyiz

Küresel rekabet sıralamasında öne çıkabilmenin yolu üretimde inovasyondan-yenilikçilikten geçiyor. İnovasyon, yenilikçilik ise araştırma ve geliştirme ile mümkün olabiliyor. Araştırma-Geliştirme kapasitesi ise eğitime ve bilgiye bağlı.

"Küresel İnovasyon Endeksi 2013" raporunda Türkiye 142 ülke arasında 68. sırada yer aldı. Endeksin ilk sırasında İsviçre yer alıyor. ABD 5., Almanya 15., Güney Kore 18., Japonya 22. ve Çin 35. sırada...

Türkiye'nin inovasyon konusunda geriliğinin arkasında "bilimsel araştırma kurumlarının yetersizliği, şirketlerin Ar-Ge'ye önem vermemeleri, şirketlerin Ar-Ge'ye para harcamamaları, eleman çalıştırmamaları ve nihayet üniversite öğretim üyelerinin Ar-Ge yapacak güçte olmamaları" var.

Eğitimsiz Olmuyor

Türkiye'de temel eğitim seviyesinin geriliği, bilimsel gücünü artırmasına imkan vermiyor.

OECD tarafından düzenlenen 15 yaşındaki öğrencilerin temel eğitim seviyelerini gösteren araştırma sonuçlarına göre (PISA Testi sonuçları) Türk öğrenciler 65 ülke arasında genel ortalamada 45. sırada. Öğrencilerimiz bilgi bakımından matematikte 44., okumada 42., fen-de 43. sırada yer alıyorlar.

Açık anlatımıyla sadece okul, üniversite, öğrenci, öğretmen sayılarının artması bilime katkı yapacak insan yetiştirmeye yeterli olamıyor. Önemli olan çağdaş eğitimde öne çıkabilmek. İyi yetişmiş genci olmayan ülke ise dünya pazarında alıcısı olacak malları üretmiyor. İhracatını artıramıyor.

TÜRK KİMYA SANAYİNE 1 NİSAN ŞAKASI ÇERÇEVESİNDE BAŞTA İHRACAT OLMAK ÜZERE GENEL BAKIŞ (1 NİSAN 2015)

Mart 2015 itibariyle otomotiv sanayisinden sonra yine ikinci sırada olmakla beraber 1,35 milyar dolar ihracat yapmış bulunmaktayız. Genel azalma yüzde 13 olmakla beraber, benzer oran kimyevi maddeler ihracatı için de geçerlidir.

Başta parite sıkıntısı olmakla beraber gerek Ortadoğu ve Mısır'daki olumsuz gelişmeler,

gerek Rusya'nın alım gücünün azalması ve AB ülkelerindeki talep daralmasının devamlılığı bu sıkıntıyı yaratıyor.

Böylece 2014 yılını 17,4 milyar dolar ihracat ile bitiren sektörümüzün 2015'i daha da aşağıda bitirmesi söz konusu.

Sektörel ihracat hedefinin 2023 yılı itibariyle 50 milyar dolar olması karşılığında "1 Nisan şakası" gibi tanımlayabileceğimiz varsayım söz konusu. O da 2023 yılında hedeflenenin yarısı olan 25 milyar dolar dillerde dolaşiyor.

Acilen yapılması gerekenler ve alınması gereken tedbirler söz konusu. Bu bağlamda TİM'e bağlı İKMİB'in A.T. Kearney firması ile yapmış olduğu sözleşme çerçevesinde Türkiye Kimya Sanayisinin geleceğine yönelik master plan çalışmasına fiilen başlamış bulunmaktayız.

1 Nisan 2015 tarihinde AT Kearney firması ile yapılan toplantıda master planın ana hatları ve yol haritası görüşmeye açıldı. Kısa zamanda bütün paydaşlardan bir anket alınacak ve bu master plana temel olacak ana rapor mayıs başı gibi açıklanacak.

Hedef, katma değeri yüksek kimyasalların üretilebileceği ve yeni yatırımların yapılabileceği yatırım ortamını yaratmak. Daha evvel de belirtildiği gibi yeni yatırım olmadan 2023 yılı hedeflerini yakalamak mümkün değil. Üç yıldan beri durağan hale gelmiş kimyevi madde ihracatı ve aynen kemikleşmiş hele gelen orta gelir tuzağı gibi...

Özetle yatırım ortamının iyileştirilmesi ile birlikte CHEMPORT Projesi gibi büyük ölçekli yeni yatırımlarla katma değeri yüksek yeni kimyasallar üretip ihraç ederek bu olumsuz tabloyu olumlu hale getirebiliriz. Aşağıda yıllar itibariyle 2002-2014 arası ihracat tablosu ve son 8 yıllık Kimyevi Maddeler İhracat tablosu yer alıyor.

TÜRK KİMYA SANAYİ İHRACATI

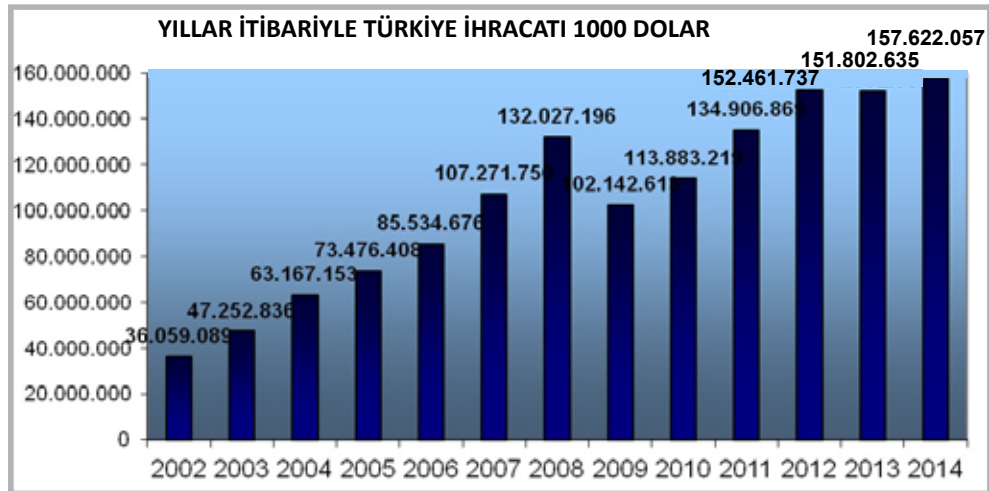
Tablo 10. Kimya Sektörü İhracatı (Bin ABD Doları)

	2010	2011	2012	2013	2014
Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı	5.123.778	6.153.780	6.621.984	6.813.587	7.115.898
Temel Eczacılık Ürünlerinin ve Eczacıya Ait Malzemelerin İmalatı	606.099	615.477	714.776	811.827	848.375
Kauçuk ve Plastik Ürünlerinin İmalatı	4.908.302	6.261.334	6.450.420	7.121.653	7.567.376
KİMYA SANAYİ TOPLAMI	10.638.179	13.030.561	13.787.180	14.747.167	15.531.649
İmalat Sanayi İçindeki Payı (%)	10	10,3	9,6	10,3	10,5
İMALAT SANAYİ TOPLAMI	106.347.366	127.095.051	144.305.936	142.530.657	148.564.876
Genel İhracat İçindeki Payı (%)	9,3	9,6	9,0	9,7	9,8
GENEL İHRACAT	113.883.219	134.906.869	152.461.737	151.868.551	151.715.040

Kaynak: TÜİK (SHC Rev 4 Kod:20.11.22)

2013 YILI CARİ AÇIK : 24 Milyar Dolar

2014 YILI CARİ AÇIK : 24,5 Milyar Dolar

20 YILDIR REVİZE EDEMEDİĞİMİZ GÜMRÜK BİRLİĞİ ANLAŞMASI

Ülkemizde temcit pilavına dönüşmüş ve senelerdir tartışılan bir konu olan “Gümrük Birliği Anlaşması” revizyonu artık “olmazsa olmaz” hale gelmiş bulunmaktadır.

Ortadoğu’daki olumsuz gelişmeler, AB’deki talep durağanlığı, FED’in tavrı, Rusya’nın satın alma gücündeki zayıflama, sermayenin ve yatırımların daha ziyade gelişmiş ülkelere kayma trendi, İran’a ambargonun kalkması ve tekrar ekonomik güç haline gelme ihtimali gibi saydığım gelişmeler “Gümrük Birliği”nin bir an evvel revize edilmesi gerçeğini ortaya koymuş bulunmaktadır.

Gelin hep beraber detaylara geçelim:

AB’nin üçüncü ülkelerle yaptığı serbest ticaret anlaşmalarına taraf olmadık. Üçüncü ülkelerin malları Türkiye’ye serbest girdi ancak Türkiye o ülkelerde korumalarla karşılaştı. Sadece sanayi ürünlerini kapsadığı için tarım ve hizmet ihracatında kayıplar yaşandı. Bu değerlendirmeden sonra AB’nin üçüncü ülkelerle yaptığı Serbest Ticaret Anlaşmalarının giderek arttığı bir süreçte Gümrük Birliği Anlaşmasının revize edilmesi Türkiye açısından zorunluluk haline geldi. Örneğin, AB gümrük alanı 28 üye devlet ve Türkiye’den oluşmasına rağmen, AB üçüncü ülkeler ile serbest ticaret anlaşmaları müzakereler ederken Türkiye’nin görüşlerini dikkate almamaktadır.

AB ortak müzakere pozisyonu belirlenirken, Bakanlar Konseyi'nde bizim Bakanımızın da bulunması müzakerelerin Türkiye ve üçüncü ülke ile paralel olarak yürütülmesi ve anlaşmaların AB ve Türkiye için eş zamanlı olarak yürürlüğe girmesi gerekir. Şöyle ki serbest ticaret anlaşması yapan ülkeler Türkiye'ye mal satarken gümrük vergisinden muaf oluyor. Ancak Türkiye bu ülkelere mal satarken normal ihracat işlemine tabi oluyor ve ağır vergi yükleriyle karşı karşıya kalıyor. Serbest ticaret anlaşmaları sorununun çözümü ülkemiz ekonomisi açısından büyük önem taşımaktadır. Aksi taktirde AB ile serbest ticaret anlaşması imzalayan ülkeler Türkiye ile de bu anlaşmayı imzalamakta isteksiz olmakta, gümrük birliği yoluyla Türkiye'ye mallarını düşük gümrük tarifeleri üzerinden satabilirken, Türkiye aynı avantaja sahip olamamaktadır.

Kayıplardan biri Türkiye'nin masada olmadığı AB mevzuatını kabul etmek zorunda olmasıdır. Türkiye bazen Ortak Pazar kurallarında yapılan bir değişiklikten ancak uzun bir zaman geçtikten sonra bilgilendirilebilmektedir. Gümrük Birliği'nin daha sorunsuz bir şekilde işleyebilmesi için daha iyi bilgi paylaşımı ve istişare mekanizmaları kritik önem taşıyor.

Türkiye'de büyük etkisi olan ikinci kaygı, Türkiye'nin, AB'nin karşılıklı piyasa erişimini garanti altına alan hükümler içermeyen Serbest Ticaret Anlaşması imzaladığı ülkelere pazarlarını açmak zorunda olmasıdır. Türkiye, taşımacılık ve turizm gibi geleneksel hizmet faaliyetlerinde önemli bir ticaret ülkesidir. Türkiye, Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığından (TTIP) dışlanma olasılığı konusunda özellikle bu alanlarda endişelidir. Bu, Atlantik bölgesi ile olan ticaretteki artışın kazanımlarının en büyük olacağı alandır. Ayrıca tekstil ve hazır giyim gibi sektörlerde AB ile ABD arasında bazı tarife tavanları halen mevcut olduğu için Türkiye tercih erozyonundan zarar görebilir. Gümrük Birliği'nin, 20 yıldır aksayan hususları, AB'nin üçüncü ülkelerle yaptığı STA Anlaşmaları ile ticareti ve tarım ürünlerini de kapsayacak şekilde genişletilerek ivedilikle revize edilmesi artık zorunluluk haline gelmiştir.

Derneğimizin Kurucularından ve Kurucu Başkanı olan Alber Bilen benim başkanlığımın dördüncü senesinde 2004 yılı sonlarında kaleme aldığı "Emeklilikte Kurulan Bir Derneğin Hikayesi" adlı kitabında Türkiye'deki kimya sanayisini şöyle özetlemiştir:

Uzun zaman kimya sanayimiz teknolojiyi dışarıdan ithal etmeyi yeğlemiştir. Türkiye'ye gelen yabancı sermaye, kimya sahasında pazarı kaybetmemek gayesiyle gelmiş ve kurulan fabrikalar daha ziyade merkeze bağlı kalarak üretimden ziyade konfeksiyon yani fason yöntemiyle gelişmişlerdir. Bu durumda Ar-Ge laboratuvarları değil daha ziyade kalite kontrol üniteleri kurmuşlardır. Bugüne gelirsek aradaki 10 yılda ne olmuştur? Öyle çok fazla değişen bir konu olmamakla beraber daha ziyade tüketim kimyasalları konusunda yabancı sermaye gelmiş, sabun, deterjan, kozmetik ve de boya sanayinde bir takım yabancı sermaye yatırımları söz konusu olmuş, bunlar kısmi veyahut da yüzde yüz satın alma şeklinde gelişmiştir. Ana kimya sanayisinde iştiğal edip de böyle büyük köklü bir yatırım konusunda sadece bir iki örnek verilebilir. Bir tanesi Azerbaycan devlet teşekkülü olan SOCAR'ın Türkiye'de 2014 yılında başlamış olduğu Petrokimya kompleksi genişletilmesi ve Petro rafineri yatırımı olmuştur.

İSTANBUL SANAYİ ODASI KİMYASALLAR SEKTÖR RAPORU

TANITIM TOPLANTISI (9 NİSAN 2015)

Dr. Can Fuat Gürlelel'in İSO Danışmanı olarak hazırlamış olduğu rapor ilk defa bu toplantıda tanıtıldı. Söz alanlar raporu daha sonra yapılacak olan panel çıktılarıyla zenginleştirilmesi ve ilave rapor yazılması konularına değindi. Panelde Haluk Erceber, Adil Pelister, Sevda Arıkan, Ahmet Faik Bitlis ve ben bulunuyorduk. Dr.Can Fuat Gürlelel'in yönettiği panelde şunları dile getirdim:

Dünyada kimya sanayisinin ABD hariç batıdan doğuya kaydığını, AB'deki özellikle kemikleşmiş Reach ve SEVESO gibi haddinden fazla regülasyon çokluğu ile ilintili olarak yeni yatırımlara gidilmediğini ve de yeni yatırımlar için daha ziyade Asya-Pasifik ülkelerine özellikle Çin'e gidildiğini anlattım. ABD ise daha ziyade enerji ucuzluğu, kaya gazının getirdiği olumlu ortam ve de doğru olarak verilen karar sonucunda hizmet sektöründen ziyade ağırlığı üretim sektörüne verilmesi konusundaki gelişmeler ABD'yi hakikaten yerinden zıplatmaya başlamış durumda. Tabii ki gelişmişlik göstergesi olarak bilinen kimya sanayisi üst sırada ABD'deki gelişmişlik düzeyi kimya sanayisine de yansımaktadır.

Türkiye'ye gelince, şu anda yaklaşık on yıldan beri GSMH içindeki imalat sanayinin payının yüzde 22'lerden yüzde 15'lere düştüğünü, buna karşın hizmet sektöründeki payın çok arttığını belirterek artık sadece inşaat ve onun tetiklediği sektörlerle bir yere varılamayacağını belirttim ve de fert başına düşen milli gelirin artırılmaması, orta gelir tuzağında bulunmamız nedeniyle bir sıçramaya, dengeli bir makro modele ihtiyacımız olduğunu söyledim. Bunun da yolunun ilk defa yatırım ortamının iyileştirilmesi, arkasından kıyılarda yer tahsisinin gerçekleştirilmesi, kamulaştırma ve daha sonra da kümelenme modelinin ve teşviklerinin yararlandırılmasının söz konusu olması gerektiğini vurguladım. Eğer yatırımlarda büyük ölçek ve stratejik yatırım söz konusu ise o zaman bütün mevcut teşviklere ilaveten makine ve cihaz hibesinin olması gerektiğini vurguladım.

Görüldüğü gibi rakamlar göreceli olarak artmakla beraber esas artış 2011 yılında genelde ise 2009-2014 arası olmuştur.

2004, 2009 VE 2014 YILI İTİBARIYLA SEKTÖRÜMÜZÜN İTHALAT VE İHRACAT RAKAMLARI

(Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı - 15 Nisan 2015)

	İthalat	İhracat
2004	17.000 milyar dolar	4.996 milyar dolar
2009	24.120 milyar dolar	9.647 milyar dolar
2014	40.003 milyar dolar	17.905 milyar dolar

Halen 22/23 milyar dolar dış ticaret açığımız mevcut olup bu açığın AT Kearney raporuna göre daha da artarak 2023 yılında 50 milyar dolar'a çıkacağı varsayılmaktadır.

2015 yılında yapılan tahmine göre ise 2023 yılında hedeflenen 50 milyar dolar ihracatın an-

cak yarısı olan 25 milyar dolara ulaşması öngörülmektedir.

Bu nedenle İKMİB tarafından AT Kearney şirketine Master Plan yapma görevi verilmiş bulunmaktadır. Master planın hedefi 2023 yılından oldukça uzakta bulunan öngörülerin hedefe daha çok yaklaşmasını teminen ivedilikle alınması gerekli önlemlerin sıralanmasıdır.

2015 YILINDA DÜNYA KİMYA SANAYİ MEVCUT DURUM VE ÖNGÖRÜLER (16 NİSAN 2015)

Servis ve imalat sektörüne hammadde/ara mal girdi tedarikçisi olan dünya kimya sanayi, yaklaşık 3 trilyon (üç bin milyar) dolar mertebesindeki bir yıllık ciro ile dünyanın en büyük ticaret pazarları içinde yer almakta ve aralarında yıllık cirosu 50 milyar dolar olan şirketler de bulundurmaktadır. Günlük yaşamda kullanılan tüketim mallarının çok büyük çoğunluğu kimya sanayi ürünüdür. Sektördeki uluslararası şirketlerin yaklaşık %2'si büyük şirketlerden oluşmakta ancak, ürün bazında özel konumdaki şirketler pazarın gelişme ve sürdürülebilirliğine katkı sağlamaktadır.

Temel kimyasallar, tüketici kimyasalları, ilaç, özel kimyasallar ve tarım kimyasalları alt sektörleri içinde en büyük üretim payı yaklaşık % 41 ile temel kimyasallarında olup bunu % 28 ile ilaç alt sektörü takip etmektedir. Son on yıl içinde kimya sanayisinin yerleşiminde önemli coğrafik dağılım/kümelenmeler görülmüştür. 2010 itibari ile ciro olarak, dünya kimya sanayisinin yaklaşık % 45'i Asya-Pasifik, % 25'i Avrupa geri kalanı ise Güney ve Kuzey Amerika bölgelerinde bulunduğu görülürken, dünyanın önemli petrol ve doğal gaz kaynağı olan Orta Doğu ülkelerinde kimya sanayisinin % 1'den de az bir paya sahip olduğu görülmektedir.

Hammaddesinin büyük çoğunluğu petrol ve doğalgazdan oluşan kimya sanayisi, enerji ve bu hammaddelerdeki tedarik koşulları ve fiyat dalgalanmalarına karşı çok hassastır. Bu nedenle, pazarda kıran kırana bir rekabet ortamında çalışan, yatırım ve işletme maliyetleri çok yüksek olan kimya sanayisi, özellikle kar marjı düşük olan temel kimyasalların üretimi için genelde, spekülatif ortamlardan uzak, istikrarlı politik ve yatırım ortamlarının bulunduğu bölge ve ülkeleri tercih etmektedir. Son on yıl içinde uygulamaya konulan REACH türü kimyasal mevzuat kısıtlamaları, özellikle AB ülkelerindeki Sera Gazı Denetim politikaları, Avrupa kimya sanayisinin özellikle Asya-Pasifik ülkelerine, son iki üç yıl içinde ortaya çıkan "kaya gazı" olanakları da görece düşük enerji ve hammadde fiyatları nedeniyle ABD'ye yönelmeye neden olmaktadır.

2006-2010 sürecinde yaklaşık %5 büyüme gösteren dünya kimya sanayisinin son beş yıl içindeki büyümesi %7-8 aralığında olup bu ortalama büyüme hızını önümüzdeki yıllarda da sürdürmesi beklenmektedir. Bölgesel büyümelere bakıldığında ise önemli bazı farklılıklar olduğu, 2010 yılında Avrupa kimya sanayisi büyümesi yaklaşık %1 civarında iken Asya-Pasifik'te bu büyümenin %10 seviyelerinde olduğu görülmüştür.

2010 sonrasındaki süreç, global kimya sanayisinde, temel kimyasallardan çok özellikli kimyasallar ve alt kullanıcı ürünlerinin yüksek katma değer taşımasının verdiği çekicilik nedeniyle, şirket birleşmeleri/satın almalarının çok aktif hale geldiği bir süreç olmuştur ve hala da devam etmektedir. Bu bağlamda, tarım kimyasalları, biyolojik kökenli "yeşil kimyasallar", sağlık ve beslenme ürünü alt sektörleri şirket birleşmeleri/satın alımlar açısından dikkati çeken sektörlerdir.

Önümüzdeki yıllarda, Amerikan şirketleri global pazarlara hitap eden şirketleri hedeflerken, Avrupa'da küçük çaplı özellikli kimyasal şirketlerinde birleşmelerin devam edeceği, Asya-Pasifik'te şirket satın almaların genelde Çin tarafından yönlendirileceği, Latin Amerika'da özellikli kimyasal şirketlerinin sinerji birleşmesi yapmaları öngörülmektedir. Orta Doğu'da ise kimya sektöründe fazla bir büyüme beklenmemekte olduğundan dolayı mevcut şirketler arasında küçük çaplı bazı birleşmeler beklenmektedir.

7. TÜRKİYE SEKTÖR EKONOMİ ŞURASI (21.04.2015)

Hazırlıkları iki ay süren 7. Türkiye Sektör Ekonomi Şurası 21 Nisan 2015'te Ankara'da Başbakan Ahmet Davutoğlu ve ilgili 9 bakan ile üst düzey bürokratların katılımı ile gerçekleşti. 700 kişilik salon tamamen doluydu. Saat 12.00'de başlayan şura yaklaşık üç saat sürdü.

İki ay evvel biz sektör meclisi başkanlarına tanınan 5 dakikalık süre, 21 Nisan tarihinde yapılan toplantıda 4 dakikaya indirildi. Toplantı öncesi ise Başbakan'ın talebi ile süreler 3 dakika ile kısıtlandı.

Bu şuralara başından beri katılan deneyimli biri olarak B Planım mevcuttu. TOBB'a yollanan, 5 SORUN 5 ÇÖZÜM önerisi metnine sadık kalmayarak aşağıda yer alan irticalen konuşmanın hemen hemen üçte ikisini sunabildim.

Sürenin kısalığına rağmen 7. Şura hepsinden daha verimli geçti. Katılan dokuz Bakan ve Başbakan, meclis başkanları tarafından dile getirilen önemli taleplerin neredeyse tamamını hemen toplantı sonrası yorumladılar. Seçime 46 gün kala böyle bir ortamda vaadlerin ve optimist yaklaşımların bolluğu dikkati çekti. Yine de olumlu bir şura irdelediğimizi özetleyebilirim.

Konuşmam şöyleydi:

Bu şuralara ilk uygulamadan beri kimya sanayisi sektörünü temsilen katılıyorum. Müsaadenizle ak saçlı biri olarak her zaman yaptığım gibi yine hazırlanmış metne sadık kalmaya-

rak 3 dakikalık vaktimi biraz daha rasyonel kullanmaya çalışayım.

Kimya sanayisi gelişmişlik göstergesidir. Bir ülkenin kimya sanayisi gelişmiş ise ülke de mutlaka gelişmiştir. Niye? Çünkü 30'u aşkın sektöre hammadde ve ara girdi veririz.

Böylelikle çok önemli bir sektöürüz. İhracatta epey zamandır otomotivden sonra ikinciliği koruyoruz ama dış ticaret açığında ne yazık ki 23 milyar dolar civarında negatif katkımız var.

Bu tabloyu olumlu hale getirmek ve Sayın Başbakanımızın söylediği gibi hedefleri iyi belirleyebilmek üzere;

-Sektörümüzde katma değeri yüksek kimyasalların üretimi için gerekli; başta yatırım ortamının iyileştirilmesi, kümelenme ve deniz kıyılarında yer tahsisi olmak üzere Ar-Ge merkezlerimizin sayısının artırılması, İNOVASYON merkezlerinin yapılandırılması, orta-yüksek teknolojinin kullanılması, entelektüel sermayemizin geliştirilmesi ve teşvik sisteminin yeniden ele alınması gereklidir.

Büyük ölçekli, stratejik ve kamu yararına yapılacak yeni yatırımlar için hangi kıyıda olursa olsun sadece 3. Bölge teşvikleri yetmez ilaveten makine ve ekipman yatırımı hibesi yapılmalıdır.

Hibe deyince tabii ki konuyu açmak gerekir:

Gelişme dönemlerinde Japonya ve Almanya başta olmak üzere Güney Kore ve Singapur/Jurong Island Petrokimya-Petro rafineri entegrasyonları bu hibe konusuna iyi örneklerdir.

Bugün Avrupa'da kuzeyde Rotterdam ve Antwerp, İspanya'da Tarragona örneğinde olduğu gibi Doğu Akdeniz'de niye benzer bir Kimya Sanayi Kümelenmesi olmasın. İşte sizlere CHEMPORT örneği.

Güney Marmara sahillerinde inşallah başlayacak olan bu büyük proje mutlaka gerçekleşmelidir.

Başbakan Yardımcımız Sayın Babacan ve Bilim, sanayi ve Teknoloji Bakanımız Sayın Işık bu projeyi başından beri destekliyorlar. Kendilerine sektörüm adına teşekkürü borç bilirim.

Şimdi ise A.T. Kearney firmasına yeni bir Master Plan yapıyoruz. Böylece ayağı yere basan realist bir öngörü ve planlama ile önümüzdeki yıllara bakabilecek ve ilgili bakanlıklara oldukça somut bir yaklaşım sunacağız.

Ham maddelerinin büyük bir çoğunluğu ham petrol olan Türk Kimya Sanayisi ne yapmalı? Sektörümüz Rusya, İran, Azerbaycan, Irak ve Suudi Arabistan gibi ham petrolü ve doğalgazı olan ülkelerle stratejik işbirliği ve ortak yatırım yapmadan ilerleme kaydedebilir mi?

Kimya'da BASF'in Çin'de ve DOW CHEMICAL'ın Suudi Arabistan'da milyarlarca dolar yatırım yaptığı dünya kimya sanayisinin batıdan doğuya kaydığı bir konjonktürde ne yapmalıyız?

-Enerji açığımızı giderme yolunda bir evvelki şurada söylediğim gibi TORYUM rezervlerimize el atmalıyız.

-İlle de AB'ye katılım sağlamak için son on yılda over regülasyon nedeniyle küçülen AB kimya sanayi gibi hareket etmekten vazgeçmeliyiz.

-Örnek vermek gerekir ise SEVESO Regülasyonu için Güvenlik Raporu hazırlanmasına yönelik gerekli yatırım teşviklerinin sağlanmasına çalışmalıyız.

Tekrar ediyorum gelişmiş bir Türkiye için mutlaka gelişmiş bir kimya sanayisine ihtiyaç vardır.

İnşallah bu sene sonunda veya 2016 başında bu şurayı yeni kabine ile tekrarlarız.

TÜRKİYE KİMYA SANAYİ MECLİSİ

Sorun 1

Ara girdi ithalatından kaynaklanan dışa bağımlılık nedeniyle sektörün rekabet gücünün azalması

Açıklama

Kimya sektöründeki dışa bağımlılığın azaltılması ancak yerli hammadde ve doğal kaynaklarımızın daha çok ara girdi olarak kullanılması ile mümkündür. Madenlerimizin mineral olarak kullanımı değil, işlenerek ihracatı tercih ve teşvik edilmelidir. Özellikle ülkemizdeki toryum rezervlerinin çok yüksek olması ve ülkemizin enerji açığını kolayca giderebilecek olması nedeniyle bu konu ivedilikle değerlendirilmelidir.

Çözüm Önerisi

- Kimya sektöründe ara girdi ithalatını azaltmak üzere Kimya Sanayi Strateji Belgesi'nde öngörülen eylem planları uygulanmasında sorumlu kurumlar eşgüdüm içinde çalışmalı,
- Yatay entegrasyonu artırmak üzere "Chemport Projesi" örneğinde olduğu gibi kümelenme modeline geçilmeli,
- Sektörel gelişmeyi artıracak teknoloji kullanımı için KOBİ'lerin yanı sıra ana kimyasal girdilerin üretileceği, yatırım büyüklüğü 50 milyon Doların üzerinde olan entegre tesislerin kurulması için yerli ve yabancı yatırımcılara gerekli ek teşvikler proje bazında tetkik edilerek verilmelidir.

İlgili Kurumlar

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Sorun 2

Yatırım ortamının istenilen ölçüde iyileştirilememesi ve kimya sanayinin yerleşim sorunu

Açıklama

Kimya sanayinin sürdürülebilir rekabetçiliği sağlayabilmesi ve strateji planlarındaki hedeflere ulaşabilmesi için önemli ölçüde yatırıma ihtiyacı vardır.

Çözüm Önerisi

- Kimya sanayi yatırımının teşviki için yerleşim sorunları çözülmeli ve YOİKK çalışmaları sonuçlandırılmalı,
- Altyapı ile lojistik imkanları uygun olan ve üzerinde kurulu sanayi tesisleri bulunan alanlarda, özellikle petrokimya, sıvı kimyasal depolama ve enerji sektörlerinde yapılacak yatırımlar özendirilmeli ve kümelenme modelinin desteklenmesi için özel sektörle işbirliği içerisinde, Özel Enerji ve Endüstri Bölgeleri kurulmalı,
- Marmara Bölgesinde katma değeri yüksek ara girdi kimyasallarının üretimi için Kimya İhtisas Endüstri Bölgesi (Chemport) faaliyete geçirilmeli, bölge kamulaştırılmalı ve girişimcilerle 30 yıllık süre ile kiralanmalıdır.

İlgili Kurumlar

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı

Sorun 3

Tüketim kimyasallarında kayıt dışı ile mücadelede yaşanan sorunlar

Açıklama

Kimya sektöründe, tüketim kimyasallarında halen % 30-35 olan kayıt dışılık ve gerekli kural-

lara uymayan kuruluşlar tüketici sağlığını ve çevreyi tehdit etmekte, firmaların rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir.

Çözüm Önerisi

•Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Strateji Belgesi'nde yer alan denetleme ekiplerinin teknik eğitimleri sağlanmalı,

•Saha denetimleri aktifleştirilmeli ve artırılmalıdır.

İlgili Kurumlar

Sağlık Bakanlığı, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı

Sorun 4

Girdi Tedarik Stratejisi'nin (GİTES) yeterli düzeyde uygulanamaması

Açıklama

GİTES'te, Ekonomi Bakanlığının kimya sanayi özelinde çalışmalarını sürdürdüğü eylemlerin uygulanması cari açığın azaltılması için son derece önemlidir.

Çözüm Önerisi

•GİTES çalışmaları kapsamında, sanayinin temel girdilerini sağlayan sektörde hammadde ve ara girdiler yerli olarak üretilebilmeli, imalat sanayi tedarik zincirinde katma değeri yüksek kimyasallardan üretim yapılmalı ve bu tür üretimler özellikle teşvik edilmeli,

•Öncelikli olarak üretilmesi gerekli 10 kimyasal ile ilgili Meclis tarafından yapılan ve ilgili mercilere sunulan çalışma dikkate alınmalı,

•Ar-Ge kültürünün yaygınlaşması için beşeri sermaye orta ve uzun vadede öncelikli olarak geliştirilmeli ve özellikle ARGE faaliyetlerindeki gereksiz maliyet artırıcı unsurların giderilmesi gereklidir.

•Kimya sanayinin %40 oranında hammaddesi olan ham petrol fiyatındaki önemli düşüşün sağladığı fırsatın iyi değerlendirilerek petrokimyasallarda kümelenme gerçekleştirilmeli ve türev ürün geliştirilmelidir.

İlgili Kurumlar

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, TÜBİTAK

Sorun 5

AB uyum çalışmaları çerçevesinde mevzuat değişikliklerinin gerektirdiği altyapı koşullarının ve beşeri sermayenin yetersizliği

Açıklama

AB uyum müzakereleri sürerken, özellikle teknik mevzuatın gerektirdiği altyapı ve sistemlerdeki eksikliğin giderilmesi son derece önemlidir. Bu itibarla, insan sağlığı, çevrenin korunması ve işyeri güvenliğine bakış açısının ortak bir şekilde yönlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Çözüm Önerisi

•Mevzuat değişiklikleri öncesinde, düzenleyici etki analizleri hazırlanmalı ve uygulamada çıkabilecek sorunlara önceden tedbir alınmalı,

•Çevre standartlarına uyum konusunda yeterli bilgilendirme uygulamalı olarak yapılmalı, denetimler öncelikle eğitim amaçlı olmalı ve gerekli altyapı hazırlanmalıdır.

•Mevzuat uyumu için sanayicilere özel teşvik verilmeli ve düşük faizli kredilerin tahsisi sağlanmalıdır

İlgili Kurumlar

AB Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

GENEL SEÇİM ÖNCESİ EKONOMİNİN YAPISAL SORUNLARI (21 NİSAN 2015)

Yaklaşan genel seçimde en önemli tartışma konusu ekonomidir. Ancak esas olan ekonominin yapısal sorunlarına nasıl bir çözüm önerisinde bulunulduğudur. Çünkü bu temel sorunlar çözülmedikçe, ekonominin istikrarlı ve sürdürülebilir bir gelişme içine girmesi beklenmemelidir.

Temel sorunların başında Türkiye'nin rekabet gücüne sahip, vazgeçilmez, arz elastikiyeti olan, katma değeri yüksek bir üretim kapasitesine sahip olmaması gelmektedir.

Dünya Ekonomik Forumu'nun 2013-2014 yılı Küresel Rekabet Raporu'na göre Türkiye, 148 ülke arasında küresel rekabet gücü açısından 44. sıradadır. Rekabet gücünü artırmanın yolu inovasyondan yani piyasaya yeni ürünler sunmaktan, talebi olacak mal üretmekten, talep yaratmaktan ve bu amaç için araştırmalar yapmaktan geçmektedir.

Ülkemizin Ar-Ge çalışmalarına ayırdığı kaynak milli gelirimizin ancak % 1'i kadardır. Şirketlerimiz, Ar-Ge harcamaları sıralamasında 68. sıradadır.

Bu harcamaları yönlendirecek bilim adamı ve mühendis sıralamasında ise yerimiz 53. sıradadır. Bilimsel araştırma kurumlarımız, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında güçlü değildir. İnovasyon faaliyetlerinin temelinde ekonomik özgürlükler vazgeçilmez bir değerdir.

2015 yılı Ekonomik Özgürlükler endeksinde Türkiye 178 ülke içinde 32. sıradadır.

Bu sorunlar çözülmeden Türkiye'nin rekabet gücüne sahip, katma değeri yüksek bir ekonomik performans göstermesi mümkün değildir.

Diğer bir temel sorun nitelikli eleman eksikliğidir. Eğitim programları ile ekonominin gerekleri arasında bir bağ kurulamamıştır.

Bir tarafta okumuş işsizler diğer tarafta nitelikli eleman arayan işletmeler bulunmaktadır. İşgücü piyasasında rekabetçi bir ortam yaratılamamakta, girişimci kuşak yetişmemektedir. Üniversite-sanayi işbirliği kurumsallaşmamıştır.

Hızlı çalışan, uluslararası normlara uygun kararlar veren, geriye işlemeyen, sık sık değişmeyen bağımsız bir hukuk düzeni hem yerli hem yabancı yatırımcılar açısından son derece önemlidir.

Kayıt dışı ekonominin, giderek azalsa bile yüksekliğini koruması, vergi gelirlerini azaltmakta, çalışanları sosyal haklardan yoksun bırakmakta, haksız rekabet ortamı yaratmakta ve yabancı sermayenin rekabet edememe endişesi ile bu sektörlere girmesini önlemektedir.

Ekonomik kurumların siyasi müdahalelerin dışında kalması, sadece ekonominin gerekleri ile karar verebilmeleri, uygun bir yatırım ortamının oluşturulması ve öngörülebilirliği artırması açısından son derece önemlidir.

Aksi halde sermaye hareketleri ve yatırım kararları geçici ve spekülatif nitelikte olmaya devam edecektir.

Elbette sorunları ve çözüm yollarını sıralamak başka, bunları uygulayabilecek irade ve olanaklara sahip olmak çok başka bir şeydir. Bence seçimleri ekonomik açıdan değerlendirirken ve tercihler yaparken asıl bu hususlara dikkat edilmelidir.

2023 KİMYA İHRACAT STATEJİSİ RAPORU HAZIRLIK SÜRECİ

2023 Kimya İhracat Stratejisi kapsamında A.T. Kearney tarafından hazırlanacak raporda bulunması yer alması istenen hususlar:

İlk toplantı notları;

- Kimya sektöründe bir master plana ihtiyaç var.
- Sektörün yapısının ortaya konması gerekiyor.
- Değişen konjonktür eşliğinde olası senaryoların analiz edilmesi
- *1.Enerji fiyatlarındaki değişim*
- *2.ABD ile Serbest Ticaret Anlaşması olup olmamasının etkileri*
- Başarı hikayelerinin tanımlanması
- Türkiye'nin sektör yapısına uygun ülkelerden örnek başarı hikayelerinin uyarlanması
- İthalatın yerine yapabileceğimiz kimya yatırımları nelerdir?
- Farklı senaryolarla ve stratejilerle hangi rakamlara nerelere ulaşabiliriz?
- Yeni stratejilerle hükümet nasıl ikna edilir?
- Enerji sektöründeki gelişmelerle hedeflerin yeniden hesaplanması
- İstenen çalışma Nisan ayı sonu veya Mayıs ayı başı alınmalı

15 Nisan 2015 Tarihinde AT Kearney ile Yapılan Toplantıda Belirlenen Hususlar ve Toplantı Notları:

- Kimya sektöründe dünyayı ve önümüzdeki 10 yılı özetleyen bir master plana ihtiyaç vardır.
- Kimya sanayi ve alt sektörlerin tanımının iyi yapılması gerekiyor.
- Ham petrolü olmayan bir ülkenin ham petrolü olan bir ülkeyle işbirliği yapmasına gerek var mıdır? Rusya , İran, Azerbaycan, Irak gibi ülkelerden hangisi veya hangileri ile stratejik (STA) işbirliği yapılabilir? Nasıl yapılmalıdır?
- Petrolü olmayan bir ülkenin şansı var mıdır?
- Komşularımızı bir tehdit unsuru olarak değil, lojistik destek olarak görmeliyiz.
- Her hammaddeyi üretmek amacımız olmamalı (örn. polipropilen) ancak hangi hammaddeleri üretebileceğimizi belirlemeliyiz.
- A.T. Kearney görüşü ile raporu yol gösterici bir hale getirmemiz gerekiyor.
- Üretim yöntemleri ile ilgili devlete yol göstermemiz gerekiyor.
- Güney Kore örneğinde olduğu gibi büyük ölçekli stratejik yatırımlarda teşvik sisteminde makine teçhizat hibe edilmesi gibi yöntemler konuşulabilir.
- Kimya Sanayinin en büyük handikapı olan over regulation sanayicileri zor durumda bırakmaktadır.
- Raporun ana başlıkları teker teker istenmektedir.
- Türkiye’de kimya sanayinin şansının ne olduğunun net bir şekilde verilmesi istenmektedir.
- Sektör analizinin iyimser değil realist, objektif bir şekilde yapılması istenmektedir.
- Türkiye dünyada kendine nasıl bir yer bulabilir?
- Mevcut durumu iyileştirmek için neler yapabiliriz?
- Ara bir rapor hazırlanmalı, sunulan bu ara rapor üzerinden görüşler belirtilerek rapora yön verilsin.

Status report: 21 April 2015

AT Kearney

IKMIB - Turkish Chemicals Industry Export Growth Strategy

Steps	Deliverables	Status
1 Current State Assessment	Current chemical industry challenges	●
	High level improvement opportunities	
2 Best Practice Identification	Best practice analysis based on identified improvement areas	●
	Employed tools, levers and programs in the best practice examples	
	Implementation requirements of selected levers	
3 Roadmap Development	Prioritized improvement areas and benchmark levers	○
	Implementation requirements of prioritized improvement levers	
	Implementation roadmap	
	2023 Growth Strategy Report	

Status brief

- Drafted the Turkish chemicals industry survey
- Completed the initial analyses in current state assessment and best practice identification

Next week's plan

- Setting up interviews with key chemicals players
- Sending out the survey to IKMIB members
- Completing the current state assessment and best practice identification as draft for discussion

Potential risks

- Calendar issues in setting up the interviews

FORUM İSTANBUL, “KRİTİK EŞİK: AÇILIM VE DÖNÜŞÜM ZAMANI” (27-28 NİSAN 2015)

Kritik Eşik, Açılım ve Dönüşüm Zamanı isimli panele katıldım. Uzun senelerden beri yapılan Forum-İstanbul Konferansı bu sene eskisi kadar rağbet görmedi. Sanırım, seçimler öncesi olduğu için katılım çok fazla değildi.

Konferans açılışındaki en önemli konuşma tabii ki Başbakan Yardımcısı Ali Babacan’ın yaptığı konuşma idi. Kendisi özetle döviz kurlarında aşırı dalgalanma ve oynaklık olacağını, jeopolitik sıkıntıların Orta Doğu’da devam edeceğini belirterek iyi işleyen yargı düzenine ve hukuk devletine ihtiyacımız olduğunu vurguladı.

Genç nüfusumuzu iyi eğitmemiz gerektiğini, ancak iyi bir eğitimle katma değer yaratabilecek duruma gelebileceğimizi; aksi takdirde iyi eğitilmemiş genç nüfusun ülkeye yük olacağını açıkladı. Örnek alınacak iyi eğitim modelinde ise Finlandiya’yı işaret etti ve bu ülkenin en çok iyi öğretmen eğitimine önem verdiğini vurguladı.

Ekonomik açıdan ise yetersiz olan iç tasarruflarımızın mutlaka artırılması gerektiğini, haddinden fazla kredi kullandığımızı, 100 TL için 120 TL kredi kullandığımızı ve dış borcumuzun çok fazla olduğunu izah ederek, güven ortamı ve istikrarla ancak mevcut refahımızı sürdürebileceğimizi belirtti.

Yapılması gereken yapısal reformlar bağlamında 25 başlıklı dönüşüm programını ve 1300 civarındaki eylem planını kısaca özetledi. Ayrıca orta sınıfın yüzde 22’lerden, yüzde

40'lara çıkmış olduğunu açıklayarak Türkiye'nin bu konudaki gücünü belirtti.

Bu konuyla ilgili olarak, Dünya Gazetesi'nden Osman Arolat'ın 28 Nisan 2015 tarihli yazısından konu ile ilgili alıntıyı paylaşmak istiyorum:

“Babacan Forum İstanbul’un ‘Kritik Eşik: Açılım ve Dönüşüm Zamanı’ başlıklı bu yılki toplantısı açılış konuşmasında Türkiye’nin iyi işleyen bir yargı sistemine ihtiyacı olduğunu belirtti.

Babacan makro ekonomik istikrardan asla taviz vermeyeceğini belirttiikten sonra Türkiye’nin iyi işleyen bir yargı sistemine ihtiyacı olduğunu altını çizdi. Babacan ‘Türkiye’de hukuk güvenliği, hukuki güvenlik olmazsa olmaz bir unsur. Gerçek anlamda işleyen bir hukuk devleti olmadan ileri bir ekonomi mümkün değil.

Demokrasinin sıhhatli işlemesi mümkün değil. Sağlam bir hukuk sistemine sahip olduktan sonra o ülkede ancak, demokrasi ve demokratik mekanizmalar işleyebilir. Aksi halde yol kazaları meydana gelebilir’ değerlendirmesini yaptı.

Bu açıdan Babacan, Türkiye için yargı reformunun son derece önemli olduğunu altını çizerek, ‘Hızlı, tutarlı ve güvenilir kararlar alan yargı sistemine ihtiyaç var. Bağımsız çalışan, ama bağımsız olduğu kadar da

tarafsız işleyen bir yargı sistemine.

Hiçbir etki altında kalmadan sadece uluslar arası, evrensel hukuk normlarını baz alan, anayasayı, kendi yasalarımızı baz alan ve hür vicdanı baz alan bir yargı sistemi. Bunu gerçekleştirdiğimiz anda işte sağlam bir demokrasinin de, ekonominin de temelini atmış oluyorsunuz.

Şu anda sorunlarımız var. Her hafta maalesef bir başka yargı kriziyle uğraşmak zorunda kalıyoruz. Böylesi sıkıntılı bir yargı yapısıyla demokrasimiz sıhhatli işlemez, ekonomimizin de ileri ekonomi olması mümkün olmaz’ görüşünü dile getirdi.”

Yine konferansın başlangıcında sunuş yapan İstanbul Forum Başkanı Yavuz Canevi'nin açıklaması şöyleydi:

G-20 Başkanlığının Türkiye’nin önüne gümüş tepsi ile sunulan fırsat penceresi olduğunu belirten Canevi, Türkiye için ‘açılım ve dönüşüm’ sağlamanın zamanı olduğunu söyledi. Canevi, Türkiye için kredibilitesini geri kazanmanın birinci hedef olması gerektiğini vurguladı.

SON 10 YILLIK SEKTÖREL DIŞ TİCARETİMİZ:

Tablodan da anlaşılacağı gibi ithalat ve ihracatımız kriz yılı olan 2009 haricinde devamlı büyümüştür. On sene içinde sektörel dış ticaretimiz üç misli artmış bulunmaktadır.

Aynı tabloyu bundan sonraki 10 yıl sonrasında da görebilir miyiz? İnşallah görürüz! Ancak son iki üç senedir büyüme hızında azalma görüyoruz. Orta gelir tuzağından kurtulamayan ülkenin fert başına düşen milli gelir payında durağanlık yaşıyoruz.

Ne yapmalıyız?

Kimyasallar ve kimyasal ürünler sektöründe atılım için öncelikli stratejik hedefleri ortaya koyup uygulamaya geçmeliyiz.

İSO Proje Danışmanı Dr. Can Fuat Gürlesel tarafından bizlerin de katkıları ile hazırlanmış ilgili raporun hazırlanmış olduğumuz özetini paylaşmak istiyorum.

YIL	İTHALAT (Milyar \$)	İHRACAT (Milyar \$)
2004	17.016.186	4.538.306
2005	19.553.273	5.327.859
2006	22.087.385	6.523.079
2007	26.774.670	8.012.138
2008	30.463.571	9.768.553
2009	24.121.137	8.349.139
2010	30.572.680	10.638.179
2011	37.753.616	13.032.022
2012	36.208.582	13.787.180
2013	38.511.117	14.747.167
2014	40.003.038	15.531.649

Kaynak: TÜİK (Isic Rev. 4 kod 20-21-22)
Veriler Bilim Sanayi ve Ticaret Bakanlığı raporlarından alınmıştır

STRATEJİ 1

Hammedde ve Ara Malı Üretim Kapasitesinin Artırılması

1-Hammedde ve ara malı yatırımları için yatırımcılara uzun vadeli güven verilmeli; teşvik, imar, vergi v.b. düzenlemelerde süreklilik ve istikrar sağlanmalıdır.

2-Büyük ölçekli yatırımlar için sanayi alanı yaratılmalı, arazi tahsisi veya kiralınması yöntemi ve ayrıcalıklı yatırım teşvikleri uygulanmalıdır.

3- Hammadede ve ara malı üretim teknolojisinde orta/yüksek teknoloji esası dikkate alınmalıdır.

4-Hammedde ve ara malı üretimi için yapılacak yatırımlara özel enerji desteği ve çevre destekleri uygulanmalıdır.

5-Madencilik yatırımları ve işletmeler önündeki engeller kaldırılmalı, yer altı mineral ve filiz kaynaklarının kullanımı sağlanmalıdır.

STRATEJİ 2

Organize İhtisas Sanayi Bölgeleri Kurulması ve Kümelenme

Politika Önerileri

1-Marmara Metropolü ve Ege'de deniz kenarında yeni organize ihtisas sanayi bölgeleri kurulmalıdır.

2-Ana faaliyet konuları ile yan sanayi ve tedarik zincirindeki oyuncuların birlikte yer aldığı kümelenmeler oluşturulmalıdır.

3-Alt yapı tamamen kamu tarafından yapılmalıdır.

STRATEJİ 3

Küresel Ölçekte Liman ve Altyapı Sağlanması

Politika Önerileri

1-Organize İhtisas Sanayi Bölgeleri içinde veya entegre küresel ölçekte kimya limanları ve depolama tesisleri kurulmalıdır.

2-Sanayi alanı çevresinde geniş bir koruma bandı uygulaması ile yerleşim-konut imarı engellenmeli/sınırlanmalıdır.

3-Sanayi bölgelerine yönelik enerji nakil trafo ve dağıtım, boru, su ve kanalizasyon hatları kurulmalıdır.

4-Sanayi bölgelerinde çalışanlar ve aileleri için uygun eğitim, sağlık ve yaşam koşulları ve olanakları sağlanmalıdır.

STRATEJİ 4

Yüksek Katma Değerli Ürünlerin Üretimi

Politika Önerileri

1-Yüksek katma değerli ürünlerin üretimi için gerekli olan hammaddenin temininde yurtiçinde nafta, monomer ve polimer üretimine yönelik bütünleşik bir rafineri ve petrokimya yatırımı üretimi gerçekleştirilmelidir.

2-Yüksek katma değerli ürünlerin üretiminde kullanılacak olan LPG ve doğalgaz için ara malı ve yakıt kullanımı ayırımı yapılmalı, ara malı kullanımlarında vergi indirimleri ile maliyetler düşürülmelidir.

3-Yüksek katma değerli ürünlerin tanımı yapılmalı, satış-ihracat birim değeri vb. kriterler kullanılmalı ve bu ürünlerin yatırımları için daha kapsamlı yatırım teşvikleri uygulanmalıdır.

4-Yüksek katma değerli ürünlerin üretim teknolojisinin geliştirilmesi için seçilmiş alanlarda odak teknoloji projeleri uygulanmalı ve desteklenmelidir.

5-Yabancılar ile yapılacak ürün, üretim teknolojisi, işleme teknolojileri alanlarındaki lisans anlaşmaları süreci desteklenmelidir.

STRATEJİ 5

Enerji Maliyetlerinin İndirilmesi, Çevre Yatırımları ve Harcamalarının Desteklenmesi

Politika Önerileri

1-Özel ve İhtisas Sanayi Bölgelerinde yer alan firmalar için daha düşük elektrik, doğalgaz tarifeleri uygulanmalıdır.

2-Çevre yatırımları orta-uzun vadeli krediler ile desteklenmelidir.

STRATEJİ 6

Ar-Ge Faaliyetlerinin Artırılması

Politika Önerileri

1-Kamu kurumlarında ve üniversitelerde temel fen bilimleri eğitim ve araştırma alt yapısı iyileştirilmeli, temel bilimsel araştırma sonuçları özel sektöre aktarılmalıdır.

2-Sanayideki Ar-Ge merkezlerinde ürün geliştirme odaklı faaliyetler desteklenmeli ve bu alanda sanayi, üniversite-kamu ortak çalışma süreçleri yaratılmalıdır.

3-Yurtdışından kullanılan orta/yüksek teknolojilerin transferleri desteklenmeli, yurtiçindeki buluşların ticarileştirilmesi için teknoloji transferi süreçleri iyileştirilmelidir.

STRATEJİ 7

AB Mevzuatına Uyum Çerçevesinde Firmaların Teknik ve Mali Olarak Desteklenmesi

Politika Önerileri

1-Firmalar AB Mevzuatına uyum sürecinde kamunun görevlendireceği araştırma merkezleri, araştırma enstitüleri ve üniversiteler tarafından teknik olarak desteklenmelidir.

STRATEJİ 8

2023 Yılında 17 Milyar Dolar ihracat Yapılması

(Organik ve İnorganik Kimyasallarda 5,9, Boya ve Hammaddelerinde 2,5, Temizlik ve Kozmetik Ürünlerde 3,3, Plastik Hammaddelerde 5,3 milyar dolar ihracat yapılması)

Politika Önerileri

- 1-Yüksek katma değerli ürünlerin ihracatı özel programlar ile desteklenmelidir.
- 2-Ekonomi Bakanlığı, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı dış ticaret işlerinde koordinasyon içinde hizmet verilmelidir.

STRATEJİ 9-

Yatırım Teşviklerinin İyileştirilmesi ve Yatırım Finansman Olanaklarının Artırılması

Politika Önerileri;

1-Sanayide yatırım teşvikleri ölçek, yüksek katma, ileri teknoloji ve enerji verimliliği kriterleri gözetilerek yeniden düzenlenmeli kademeli artan oranlarda destekler sağlanmalıdır. Özellikle büyük ölçekler özendirilmelidir.

2-Belirli ölçek, yatırım büyüklüğü ve katma değer seviyesi üzerindeki ana sanayi, yan sanayi ve ara malı hammadde yatırımları ayrıcalıklı ve daha geniş olanaklar ile desteklenmelidir.

3-Büyük ölçekli yüksek katma değerli ve teknoloji geliştirme faaliyetlerini de sürdürecektir yabancı sermaye yatırımları için arsa tahsisi, uzun süreli vergi tatili, enerji ve çevre destekleri gibi özendirici unsurlar ile yatırım teşvikleri sağlanmalıdır.

STRATEJİ 10

Sektör Üzerindeki Dolaylı-Dolaysız Vergi Yükünün azaltılması

Politika Önerileri

1-Yüksek katma değerli ve yüksek teknoloji ürünlerin üretiminde kullanılan hammadde ve ara malı üzerindeki ÖTV oranları düşürülmelidir. (ya da kaldırılmalıdır)

STRATEJİ 11

Nitelikli İnsan Kaynakları Yetiştirilmesi

Politika Önerileri

1-Sanayinin kısa-orta vadeli insan kaynağı ihtiyacı envanteri sayısal ve niteliksel olarak çıkarılmalı, üniversite ve teknik okullar yönlendirilmelidir.

2-Sanayi ile kamu ve üniversite işbirliği ile 'eğitim sürecinde çalışma' ve 'çalışma sürecinde eğitim' programları düzenlenmelidir.

STRATEJİ 12

Test Ölçme, Sınıflandırma ve Belgelendirme için Akredite Kurumlar ile laboratuvarların Varlığı

Politika Önerileri

1-Organize-ihtisas-özel sanayi/endüstri bölgelerinde her türlü olanaklara sahip, uluslararası akreditasyona sahip test, ölçme ve sınıflandırma laboratuvarları ile belgelendirme kurumları kurulmalı ve tüm bölge için ortak hizmet verilmelidir.

2-Başta AB pazarı olmak üzere yurtdışı pazarlardan talep edilen kalite ve ürün standartlarının belgelendirileceği yerli (yabancı ortaklı olabilir) akredite kurumlar kurulmalı, TSE bu statüye kavuşturulmalı, test, denetim ve kalite belgelendirme harcamaları desteklenmelidir.

SEÇİM ÖNCESİ EKONOMİYE BAKIŞ: (30 NİSAN 2015)

Yılın ilk üç ayında gerileyen ihracatın seyrinde durumu tersine çevirecek bir gelişme beklenmemelidir. Dış pazarların durumu bellidir. Katma değeri yüksek, üstün teknoloji içeren ürünlerin ihraç kalemlerimiz içindeki payının yükseltilmesi için planlamaya, kaynak ayırmaya, teşvik sistemini talebi yüksek ürünlere yönlendirmeye, inovasyona ihtiyaç vardır ve bütün bunların yapılması için de uzun zaman gereklidir. Dolar değerinin yükselmesi bile ihracatımıza beklenen olumlu katkısı yapmamıştır.

Döviz kurlarının yükselişi de enflasyonu olumsuz yönde etkilemektedir. Belirsizlik, enflasyonu artırıcı bir diğer önemli etkidir. Fiyatlamayı zorlaştırmakta ve risk payını artırmaktadır. Faizler de aynı yönde hareket etmektedir.

Doların değeri ise zaman zaman kısa süreli iniş çıkışlar gösterse de TL karşısındaki yüksek düzeyini koruyacak gibi görünmektedir. Türk Lirası, belli başlı bütün para birimlerine karşı değer kaybetmektedir.

Doların değer kaybetmesi ya da TL'nin değer kazanması için çeşitli alternatifler öne sürülebilir.

FED, faiz artışlarını yapmaktan vazgeçer veya çok uzun zaman sonrasına erteler veya uzun zamana yayar. Dış kaynak bollaşır, döviz girişi artar ve doların değeri düşer. Böyle bir olasılık yok sayılabilir.

Merkez Bankası, döviz rezervleri ve elindeki diğer araçlarla piyasaya müdahale eder. Ancak Banka'nın rezervleri buna yeterli değildir. Aralık 2014'te 132 milyar dolar olan brüt rezerv, Nisan 2015 ayında 132 milyar dolardan 122 milyar dolara ve net rezerv 39 milyar dolardan 33,5 milyar dolara gerilemiştir. Bu rezerv seviyeleri, müdahaleden olumlu sonuçlar alınmasına yeterli değildir.

Piyasa beklentisi ise Merkez Bankası'nın politika faizini arttırması ve en azından bu yönde geleceğe dönük bir işaret vermesidir. Ancak böyle bir beklenti içinde olanlar dahi bu opsiyonun, en azından seçime kadar, gerçekleşeceğine çok fazla ihtimal vermemektedir. Ekonomi Bakanı da kurlara müdahalenin gereksiz olduğu kanısındadır.

Bu süreçte, bekleyip görmekten başka bir seçenek yok gibi görünmektedir.

AB İLE GÜMRÜK BİRLİĞİ ANLAŞMASININ REVİZYONU

(8 MAYIS 2015)

Yoğun seçim kampanyaları arasında, basında ve kamuoyunda yeterli ilgiyi görmeyen bir gelişme, AB ile Türkiye arasındaki Gümrük Birliği Anlaşması'nın revize edileceği ve bu amaçla 11 Mayıs'ta bir mutabakat zaptının imzalanacağı haberiştir.

Önce bu konunun Türkiye açısından neden önem taşıdığını açıklamakta fayda var.

ABD ile AB arasında adı "Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı" olan ve aslında bir Serbest Ticaret Anlaşması (STA) niteliğinde bulunan bir düzenlemenin müzakereleri sürdürülmektedir ve son aşamaya gelinmiştir. Anlaşmanın amacı, üyeler arasındaki ticari ve yatırım ilişkilerinde görülen kısıtlamaları kaldırmak, gümrük vergilerinde birbirlerine imtiyazlı tarifeler uygulamak ve bu yolla üye olmayan ülkelere karşı rekabet gücünü artırmaktır.

AB ile aramızdaki mevcut Gümrük Birliği anlaşmasına göre AB, bu tür serbest ticaret

anlaşmalarını Türkiye'yi dikkate almadan başka ülkelerle imzalamak hakkına sahiptir. Türkiye ancak AB bir ülkeyle anlaşma imzaladıktan sonra aynı ülke ile benzer anlaşmalar imzalamak durumunda kalmaktadır. Ancak bu ülkelerin böyle bir zorunlulukları da yoktur.

AB-ABD Serbest Ticaret Anlaşması yürürlüğe girdiğinde, Türkiye ABD menşeli malların ithalatında gümrük vergisi uygulayamayacaktır. Çünkü AB ile Ortak Gümrük Tarifelerini uygulamak zorundadır. Ancak Türkiye AB'ye tam üye olmadığı için, ABD Türk mallarına kendi ulusal vergi oranlarını uygulamaya devam edebilecektir. AB'nin benzer anlaşmaları başka ülkelerle de imzalaması halinde (gelişmeler bu yöndedir) Türkiye'nin kaybı daha da artacak ve dış ticareti bir çıkmaza girecektir. ABD ile Avrupa, birlikte dünya ticaretinin yarısından fazlasına sahiptir.

Şimdi Türkiye, AB ile bu durumu görüşerek, AB'nin imzalayacağı Serbest Ticaret Anlaşmalarına otomatik olarak taraf olmanın yani kendisine bu konuda tam üye gibi davranılmasının peşindedir. Önce bir görüşmenin kabulü anlamında bir mutabakat zaptı imzalanacak daha sonra da içerik görüşmesine geçilecektir. Konu muhtemelen sadece STA anlaşmaları kapsamında kalmayacak, taraflar arasındaki diğer ticari ve ekonomik konular da gündeme gelecektir.

Konu son derece önemlidir ve çok titiz ve kapsamlı bir çalışmayı gerektirmektedir. AB'nin zorunlu olmadığı halde ülkemize böyle bir avantaj sağlamak için karşı istekleri olacağı unutulmamalı ve hazırlıklı olunmalıdır.

(Kaynak: Şevket Özügergin)

TÜRKİYE KAMUOYUNDA AVRUPA BİRLİĞİ ALGISI

(Kaynak: Türkiye Kamuoyunda AB Desteği, İKV Yayınları, Mayıs 2015)

Araştırmaya katılan her 5 kişiden 4'ü AB'yi daha önce duyduğunu ifade etmekle beraber, katılımcıların %85'i AB hakkında 'hiç' veya 'biraz' bilgiye sahip olduğunu belirtmektedir. Bu da Türkiye kamuoyunda AB konusunda genel bir bilgi eksikliği olduğuna işaret etmektedir.

AB hakkında bilgi düzeyinin coğrafi olarak ülkenin batısından doğusuna doğru azaldığı görülmektedir. Genç nüfusta (18-30 yaş aralığı) AB bilinirliği ve AB hakkında bilgi düzeyi, ileri yaş gruplarına göre (45 yaş ve üstü) daha fazladır.

Araştırma, AB hakkında yaygın bilgi kaynaklarının televizyon, gazete, radyo gibi geleneksel medya araçları ile internet olduğunu göstermektedir. AB ve Türkiye'deki resmi kurumların kamuoyunda bilgi kaynağı olarak görülme oranı oldukça düşüktür.

Araştırmaya göre, Türkiye kamuoyunun %61,8'i Türkiye'nin AB üyeliğini desteklemektedir.

Araştırma katılımcılarının %73'ü Türkiye'nin AB üyeliğine olan inancının azaldığını ifade etmektedir. Araştırmaya göre, Türkiye'nin AB üyesi olacağına inananların oranı %30; önümüzdeki beş yıl içerisinde Türkiye'nin AB üyesi olmasını bekleyenlerin oranı ise %23.

Türkiye'nin AB üyeliğine olan destek coğrafi açıdan karışık bir tablo sergilemektedir. Türkiye'nin AB üyesi olacağına inancın en yüksek olduğu bölge %47,7 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi, en düşük olduğu bölge ise %22,8 ile İç Anadolu Bölgesidir. Tüm coğrafi bölgelerde ise AB üyeliğine olan inanç %50 seviyesinin altındadır.

Yaş aralığı olarak bakıldığında ise, 45 yaş altındaki nüfusun Türkiye'nin AB üyeliğini daha

fazla desteklediği ve üyeliğe daha fazla inandığı görülmektedir. Ancak tüm yaş gruplarında önümüzdeki 5 yıl içinde üyelik beklentisi %30'un altındadır.

Türkiye'nin AB'ye üye olmasını destekleyen katılımcıların destekleme sebeplerinin başında refah ve ekonomik gelişmişlik seviyesinin artacağı beklentisi ile serbest dolaşım, yerleşim ve eğitim imkanları beklentisi bulunmaktadır. Bunları demokrasi ve insan haklarının gelişeceği öngörüsü takip etmektedir. Serbest dolaşım imkanının artacağı beklentisi 18-30 yaş arası grupta yüksektir. 30 yaş ve üstü katılımcılar için AB üyeliğini destekleme sebepleri sıralamasında demokrasi ve insan hakları ikinci sırada gelmektedir.

AB üyeliğine desteğin bölgesel kırımında, tüm bölgeler için AB üyelik desteğinin ilk sebebi de refah ve ekonomik gelişmişlik düzeyinin artacağı beklentisidir.

AB üyeliğini desteklemeyenlerin sebeplerine bakıldığında, AB'nin Türkiye'ye yaklaşımında uyguladığı çifte standart (%26) ve AB üyeliğinin Türk kültür ve kimliğine zarar vereceği kaygısı (%26) öne çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan her 4 kişiden 1'i, AB üyeliğinin Türkiye'ye en büyük katkısını 'serbest dolaşım'; her 5 kişiden 1'i de 'yeni iş imkanları' olarak ifade etmiştir. Üyeliğin Türkiye'ye herhangi bir katkısı olmayacağına inanlar ise %15 ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Katılımcıların %65,2' si Türkiye'nin ekonomik olarak AB'ye ihtiyacı olduğunu ifade etmektedir. Bu oranın en yüksek olduğu coğrafi bölge %78,3 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir.

AB üyeliğinin muhtemel katkılarına benzer şekilde araştırma katılımcıları için Avrupa, yüksek refah ve ekonomik gelişme anlamına gelmektedir (%23). Bunu %21 ile serbest dolaşım ve sınırların kalkması takip etmektedir.

TÜRKİYE'NİN REKABET GÜCÜ (13 Mayıs 2015)

2002 yılında başlayan süreçte makroekonomik anlamda önemli bir ilerleme gösteren Türkiye ekonomisinde 2002-2014 arası dönemde ortalama ekonomik büyüme %4,8 düzeyinde gerçekleşirken enflasyon tek haneli seviyelere gerilemiştir.

Türkiye ekonomisinin hızlı bir büyüme gösterdiği bu dönemde ihracat reel olarak yıllık ortalama %5,9 artış gösterirken ithalattaki yıllık ortalama reel artış %9,1 olarak gerçekleşmiştir.

Büyüyen ekonomiyle birlikte özellikle ara malı üretiminde yeterli yatırım yapılamayışı bu tabloyu ortaya çıkarmış ve ekonomik büyüme ile birlikte dış ticaret açığının artması sonucu ortaya çıkmıştır.

Türkiye ekonomisi bu dönemde toplamda 786,9 milyar dolar dış ticaret açığı vermiş ve uluslararası yatırım pozisyonu önemli ölçüde bozulmuştur. Yüksek enerji ithalat faturası yanında ekonomi kimyasal madde ve ürünler, rafine edilmiş petrol ürünleri, makine ve teçhizat gibi kalemlerde önemli ölçüde net ithalatçı konumuna gelmiştir. Bu durum özellikle 2012 yılından başlayarak Türkiye ekonomisinin uzun vadeli sürdürülebilir ekonomik büyümesini tehdit etmeye başlamış ve rekabet gücünün arttırılmasını en önemli öncelik haline getirmiştir.

Kaynak:Emin Akhundzada

BİLİM SANAYİ ve TEKNOLOJİ BAKANLIĞI LANSMAN TOPLANTISI (13 MAYIS 2015)

Bakan Fikri Işık'ın toplantıda dile getirdiği görüşlerini şu başlıklar altında özetleyebiliriz:

- 13.000 dolar seviyesine varınca eşik atlayacağız.
- 25 öncelikli dönüşüm programı ->1300 eylem planı
- Türkiye Sanayi Strateji Belgesi 2. Dönem (2015-2018)
- 3 temel stratejik hedef ve 70 eylem içeriyor.
- Orta-yüksek teknolojik ürünler üretimi nerede yapılır ise yapılınsın 5. Bölge teşviklerden faydalanılmaya başlandı. Bu yatırımlar OSB'de yapılırsa 6. Bölge teşviklerden faydalanılacak.
- Ara malı kimyada ve demir-çelik üretimi desteklenecek.
- Chemport Projesi mutlaka desteklenecektir.
- Tasarım ofisleri desteklenecektir.
- Web ortamında tüm laboratuvar imkanlarımız yayınlanacaktır.
- Kalkınma Bankası yeniden yapılandırılacaktır. Yatırım malları bu banka tarafından desteklenecektir.
- Mevzuat/bürokrasi hafifletilecektir. Bürokraside "tek kapı" uygulamasını başlatmak istiyoruz.
- Bir dönem işyeri stajı mühendislik eğitiminde zorunlu hale getirilecek.
- Büyük sanayi alanları belirleyeceğiz. (En az üç büyük alan)
- OSB'lerde meslek liselerinde her öğrenci için 5800 TL yardım vereceğiz. Özel sektöre yönetme imkanı vereceğiz.
- Sanayi web portalı www.lonca.gov.tr adresinde hizmet verecek.

126 bin firmanın sanayi sicil kayıtları bu portalda bulunuyor. Sanayi envanteri çıkarıldı/hazırlandı. Anahtar kelime ile girip her türlü bilgiye erişilecek. Kim, nerede, ne üretiyor LONCA'da bulunacak. NACE kodlarına göre tasnif yapılmıştır. 4 ana arama kriteri belirlenmiştir.

2015-2018 YILLARI ARASINDA SANAYİ STRATEJİ BELGESİ (13 MAYIS 2015)

Adı geçen belge Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanı Fikri Işık tarafından açıklandı. Toplantıya bir gün evvel davet edildim ve bakanın oldukça yakınındaki (3 koltuk soluna) bir yerde ismim yazılı koltuktan açıklamalarını takip ettim. İlk Sanayi Strateji Belgesi (2011-2014) yine İstanbul'da açıklanmış ve o toplantıya da davetli olarak katılmıştım. O zaman sanayici beklentisi büyük olduğu için toplantıya katılım yoğundu.

Aradan geçen dört yılda nasıl bir ilerleme oldu diye soracak olursanız aşağıda verdiğim Dünya Gazetesi başyazarı Osman Arolat'ın köşe yazısında cevabı bulabilirsiniz:

'Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından bu gün açıklanacağını arkaadamız Mehmet Kaya'nın haberinden öğrendiğim yeni 2015-2018 Sanayi Strateji Belgesi için Türkiye'nin hedef bölgesi olarak Avrasya ve Afrika belirlenmiş. Kaya'nın haberine göre bugün açıklanacak belgede, sanayide yeni yaklaşım 'Avrasya ve Afrika'da etkin yüksek katma değerli üretim kaynaklarının etkin kullanılması, rekabetçilik ve nitelikli işgücü' olarak belirlenmiş ve yeni

stratejinin temel çerçevesi 'Büyük Sanayi Bölgeleri' olarak belirlenmiş. Mehmet Kaya'nın haberinde geniş olarak yer alan konu ile ilgili belgenin hepimizin rahatlıkla altına imza atacağımız hedeflerini kısaca şöyle özetlemek istiyorum:

Sanayide bilgi ve teknolojiye dayalı yüksek katma değerli yerli üretimin geliştirilmesi. Kaynakların etkin kullanıldığı daha yeşil ve rekabetçi sanayi dönüşümünün sağlanması. Sosyal ve bölgesel gelişmeye katkı sağlayan nitelikli işgücüne sahip sanayinin oluşturulması. Buna bağlı olarak 2011-2014 belgesinde 'Orta ve yüksek teknoloji ürünlerde Avrasya'nın üretim merkezi olmak' hedefi bu kez 'Avrasya ve Afrika'da yüksek katma değerli üretim üssü olmak' şeklini almış. Haberde bunun sağlanması için kamu alımlarında yerli üretim geliştirilmesi, orta ve ileri teknoloji ürünlerde yüksek miktardaki ithal girdilerin değiştirilmesini sağlayacak yerli yatırımların teşviki, KOBİ'lerin birleşip güçlenmeleri için üniversitelerle işbirliklerinin sağlanması ve mali olarak desteklenmesi gibi konulara da değiniliyor.

Şimdi madalyonun diğer yanına bakalım:

- Öncelikle 2001-2014 belgesinde yer alan 72 eylem planlı Avrasya'nın orta ve yüksek teknoloji merkezi olmak stratejisinin sonuçlarını ve bilançosunu bilmiyoruz. Sık sık tekrarladığım gibi yenisini açıklamadan bu bilanço topluma sunulmalıydı.

- Global rakamlarla Net Faktör Verimliliğinin 8 senedir neden yerinde saydığını son üç yıldır neden gerilediği bilgisini ortaya koymalıyız.

- 2003'te yüzde 5.7 olan, 2007'de 3.4'e gerileyen, 2012'de sadece binde bir artışla yüzde 3,5 seviyesine çıkan üretimde yüksek katma değerli ürün ile 2003'te ihracatta yüzde 6,2 iken, 2007'de yüzde 4,5'e, 2012'de 3,7'ye gerileyen yüksek teknoloji ürünün bu değerlere gerilemesinin nedenlerini de ortaya koyup açıklayabilmeliyiz.

- 2003 yılında üretim yapımız için yüksek teknoloji ürünler yüzde 5,7, orta üstü 21,9, orta altı yüzde 25,5 ve düşük teknoloji ürünlerin payı yüzde 47 iken 2013'te yüksek teknoloji ürünler yüzde 3,5, orta üstü 24,1, orta altı yüzde 32,2 ve düşük teknoloji ürünlerin payı yüzde 39,1 olarak gerçekleşmiş. Yüksek teknolojide gerileme yaşanırken orta üstü ve orta altı üretimin oranları artarken düşük teknoloji ürünlerin üretimi gerilemiş. Ancak tabloda katma değeri yüksek ürünlere dönük önemli bir gelişme sağlanmamış. Bunu irdeleyip nedenlerini bulmalıyız.

Madalyonun bu yüzü, yeni Sanayi Stratejisi açıklanırken bir taraftan bize benzer ülkelerde kıyas yapabileceğimiz rakamlara değinmemizi gerektiriyor. Bir yandan da bir önceki 2011-2014 Strateji Belgesinin 72 Eylem Planının ve Avrasya'nın üretim ve teknoloji üssü olma hedefinin ne oranda gerçekleştiğinin bilançosunun ortaya konulmasının önemini gündeme getiriyor.

Osman Arolat'ın da yazısında belirtildiği gibi istenilen verim alınmış değil. Özellikle yüksek teknoloji ürünlerde gerileme söz konusu. Bu nedenle kıyaslama yapılmalı ve geçmişten (2011-2014) ders alınmalı. Bazı hedeflerde ve eylemlerde gerçekleşme oranı düşük.

Yine de ileriye umutla bakmak durumundayız ve bu bağlamda yeni sanayi strateji belgesi kapsamındaki politika ve eylemleri sizlere aşağıda aktarıyorum.

Strateji belgesinde yeni politika ve eylemlere de yer verildi. Bunlardan bazıları şöyle:

YATIRIM VE İŞ ORTAMININ İYİLEŞTİRİLMESİ:

Para, maliye ve teşvik politikalarının uygulanmasında kaynakların üretken alanlara yönlendirilmesi konusu öncelikli olarak ele alınacak. Gelir politikaları ekonomik ve sosyal politi-

kalarla uyumlu, reel ekonomiyi destekleyecek, istihdam ve yatırımları teşvik edecek, sermaye birikimi ve tasarrufları güçlendirecek ve iş yapma ortamını iyileştirecek şekilde geliştirilmesi konusunda çalışılacak.

Yatırımın her safhasında ulusal ve uluslar arası yatırımcıların karşılaştığı yapısal, yasal, idari ve bürokratik sorunları belirleyerek bunlara çözüm üretilecek, özel sektör faaliyetlerini güçlendirerek iş ve istihdam imkanlarının yaratılması ve ihracat odaklı üretimin artırılması desteklenecek, kamu kurum ve kuruluşları ile çeşitli platformların gündeminde bulunan yatırım ortamıyla ilgili konuların kamu özel sektör işbirliği çerçevesinde ele alınmasına ve yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik çalışmalara devam edilecek.

ULUSLARARASI TİCARET VE YATIRIMLAR:

AB ülkelerinin Türkiye'ye karşı anti-damping, anti-sübvansiyon ve korunma önlemlerine karşı mücadele sürecek. Gümrük Birliği daha etkin hale getirilerek AB ülkelerindeki Pazar payımızın artırılmasına, AB ile ticaret ve yatırım ilişkilerimizin güçlendirilmesine önem verilecek.

Hizmet sektörü ihracatına daha fazla önem verilecek. Türkiye'den yurtdışına yapılacak yatırımlar yerel dağıtım zincirlerine etki etme, coğrafi fırsatları değerlendirme niteliklerini taşıyacak . Yurtdışı yatırımlar için 'Yurtdışı Strateji Belgesi' hazırlanacak. 'Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması' ile ' Çifte Vergilendirilmenin Önlenmesine İlişkin Anlaşma'ların yapıldığı ülkelerin sayısı hızlı bir şekilde artırılabilecek.

KOBİ DESTEK PROGRAMLARI:

KOBİ'lerin uluslar arası pazarlama destekleri devam edecek.

BECERİLER VE İNSAN KAYNAKLARI:

Mesleki eğitime yönelik mevcut uygulamalar devam edecek. Sektörel öncelikler belirlenecek.

KOBİLERİN FİNANSMANA ERİŞİMİ:

Faizsiz finansman araçları yaygınlaştırılacak, çeşitlendirilecek ve tanıtılacak. Girişim sermayesi, bireysel katılım sermayesi, Kredi Garanti Fonu, mikro kredi uygulamaları ve sermaye piyasası imkanları geliştirilerek, KOBİ ve girişimcilerin finansmana erişimi kolaylaştırılacak. Az gelişmiş bölgelerde KOBİ'lerin kurulmasını ve geliştirilmesini sağlayıcı kefalet politikaları geliştirilecek. Bireysel katılım sermayesi (BKS)sisteminin güçlenmesine yönelik çalışma yapılacaktır.

SANAYİDE TEKNOLOJİK DÖNÜŞÜM:

AR-GE ve yenilik faaliyetlerinde özel sektör odaklı çıktılarının ticarileşmesine odaklanılacak. Ar-Ge teşviklerinde önceliklerle uyumlu ve sonuçları izlenebilir projelere ağırlık verilecek.

ALTYAPI SEKTÖRLERİ:

Kamu sahipliğinde kalacak elektrik iletimi ve yine kamu elinde kalmasına karar verilen HES'lere yatırımlar sürdürülecek. 2023 hedefleri kapsamında da yer alan yeni lojistik merkezlerinin kurulmasına yönelik çalışma hızlandırılacak.

SANAYİ BÖLGELERİ VE KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ:

Kümelenme ve demiryollarına bağlantıları desteklenecek.

YEŞİL SANAYİ:

Sanayi İşletmelerinin üretim süreçlerinde minimum kaynak tüketimi ve minimum atık üretimi prensibine dayalı eko-verimlilik / temiz üretim özendirilecek. Kaynakları verimli kullanılan uygulamalar / işletmeler desteklenecek.

ŞİMDİ SIRA SEÇİM SONRASI NE YAPACAĞIMIZDA...

Güvensizlik ve belirsizlik, ekonomik açıdan zaten tek başlarına olumsuzluk ifade eden kavramlardır. Bunların her ikisinin bir araya gelmesi ise kötüye işarettir.

Seçim sonrası nasıl bir siyasi tablonun oluşacağı, ekonomi yönetiminin nasıl şekilleneceği gibi sorunlar hemen her kesimde belirsizliğe neden olmuştur. Kurumların tarafsız hareket edemediği kaygısı, hukuka saygının azalması, seçim propagandaları sırasındaki aşırı gerginlik ise güven ortamının zedelenmesine yol açmıştır.

Oysa ülkenin sorunları giderek kalıcı hale gelmektedir.

Doğrudan yabancı yatırım girişlerinde gerileme yaşanmaktadır. Yabancı sermaye için yatırım kararlarında güven ve karlılık en önemli unsurlardır. Bölgemizde zaten bir güvenlik sorunu vardır. İçeride ise kur ve faiz oynaklığı sürmektedir. Alınacak önlemlerin ekonomik gerekçelere ne ölçüde dayandırılacağı konusunda tereddütler bulunmaktadır. Türkiye ile ilgili dış algı çok olumlu değildir. Uluslararası hukuk kurallarına uygunluk, insan haklarına saygı gibi konular dışarıda sürekli şekilde tartışılmaktadır. Yabancı sermayenin kaynağı ülkemiz için Batılı ülkelerdir. Bu ülkelerle ilişkilerimizi sıcak tutmak lehimize. Kaldı ki, ihracatımızın yarısına yakın bölümü bu bölgeye gerçekleştirilmektedir. ABD ile AB arasında imza aşamasına gelen Transatlantik Ticaret ve Yatırım Anlaşmasından zarar görmememiz için de seçim sonrası yakın bir işbirliği içeren yönde bir politika oluşturmamız doğru olacaktır.

Turizm gelirlerimizde de bir düşme beklentisi vardır. Turist gönderen ülkelerdeki ekonomik durgunluk, bu ülkelerin para birimlerinin değer kaybetmesi gibi nedenlerin bu gerilemede etkisi vardır ama dış algının kötüleşmesi ve bölgemizdeki gerginlik de benzer etkiler yapmaktadır. Güven ve huzur ortamının tesisi son derece önemlidir.

Türkiye’de enflasyon oranlarının Mayıs ayında gıda fiyatlarındaki mevsimlik gerilemeye rağmen, kısa vadede ve kalıcı biçimde düşmesi oldukça zordur. Böyle bir durumda faiz hadlerinde de ciddi bir gerileme beklenmemelidir. Seçim çalışmaları sırasında yapılan vaatlerin maliyeti olacaktır. Maliye politikasının gevşemesi, enflasyonu arttıracaktır. Döviz fiyatlarındaki artış da bir diğer enflasyon artırıcı nedendir. Bunlara bir de, geciktirilmiş zamlar eklendiğinde enflasyonda gerime kaydedilmesi daha da zor hale gelecektir. Önemli olan, ekonomik sorunları yine ekonominin gereklerine göre çözebilmektir. Kurumların tarafsız ve bağımsız karar alabilmesi esas olmalıdır.

Büyüme, çözüm bekleyen sorunlardan biridir. ABD’nin aşamalı bile olsa faiz artırımına gitmesi, büyüme için dış finansmana bağlı olan Türkiye’yi olumsuz etkileyecektir. Dışa bağımlılığı azaltmanın en sağlıklı yolu, ithal edilen ürünlerin olabildiğince büyük miktarının mutlaka rekabetçi düzeyde ülke içinde üretilmesidir. Bunun için de kaynakların öncelikle üretime yönlendirilmesi esas olmalıdır.

İçinde bulunduğumuz ortamda en önemli meselelerin başında ihracatımızın performansı gelmektedir. İhracat 2015 Ocak ayında % 9,8, Şubatta % 13, Martta % 13,4, Nisanda % 9,8 ve nihayet Mayıs’ta % 19 oranında gerilemiştir. Bölgedeki savaşlar, parite etkisi, işçi hareketleri, dış pazarlardaki tıkanıklıklar gibi nedenler bu gerilemeleri açıklamada önemli gerekçeler olabilir ama asıl sorun Türk ihraç mallarının rekabet gücündeki zayıflıktır. Ülkemizin katma değeri düşük, ucuz mal üretmesi ve vazgeçilmez mallara sahip olmamasıdır. Hep söylediğimiz gibi ihracat, yatırım, üretim ve istihdamdır. Dışa bağımlılığın azalmasıdır. Sosyal barışın temelidir.

Özetle seçimden sonra, hiçbir şey bitmeyecek, mevcutlara çözüm bekleyecek yeni sorunlar eklenecektir.

(Kaynak: Şevket Özügergin)

KALKINMA EKONOMİSİ VE POLİTİKASININ YENİDEN TASARLANMASI GEREKİYOR

Dünya Bankası'nın son yayınlanan raporuna göre başlıktaki cümle göze çarpıyor. Dünya Bankası Türkiye Direktörü Martin Raiser, insanların ekonomide farklı sonuçlarla karşı karşıya kaldığını ifade ederek, her bireyin tek başına rasyonel olabileceğini ancak kolektif yapı olarak da rasyonel bir yapı ortaya koymanın önemini vurguladı.

Türkiye için yenilikçi kalkınma yaklaşımları oluşturulmalı. Buna bir örnek biyoteknoloji kullanımıdır. Diğer bir husus ise mutlaka yüksek teknolojiye üretime geçiştir. Ancak ne yazık ki ülkemizde yüksek teknolojiye dayalı üretim yapan işletmelerin sayısı çok azdır.

İmalat sanayimizde yaklaşık 3,5 milyon çalışan var. Bunların %53'ü düşük teknoloji üretiliminde, %27 si orta-düşük teknoloji üretiliminde, %18'i orta-yüksek teknoloji üretiliminde ve ancak %2'si yüksek teknoloji üretiliminde çalışabiliyor.

Bu oranlar imalat sanayimizin yapısını ortaya koyuyor. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın verilerine göre en fazla faaliyet karı % 5,9 ile gıda sanayi, daha sonra 5,7 ile ana metal sanayi, 5,5 ile tekstil ürünleri sektörü ve nihayet 4,5 ile sektörümüz geliyor. Bundan kurtulmak için büyük kimya sanayi işletmelerimiz orta-ileri teknoloji kullanımından ileri teknoloji kullanımına geçerek karlarını arttırmaları gerekiyor. Bu tür işletmeler ayrıca yurtdışına teknoloji satacak konuma gelmelidir.

Çözüm güçlü Ar-Ge merkezleri kurulmasında yatıyor.

Ar-Ge merkezlerimizin hem sayıları artmalı hem de mevcut merkezlerimizde katma değeri yüksek ve yüksek teknoloji ile üretilmiş kimyasallar geliştirilmeli. Bunlar olmadığı takdirde ihraç ürünlerimizin ortalama birim kg. fiyatı genel ihraç ortalamamız olan 1,50 doları geçemez ve düşük karlılıklarla patinaj yapmaya devam ederiz.

Tabii ki bütün bunların kökeninde eğitim kalitesinin düşüklüğü yatıyor. Entelektüel sermayemizin mutlaka artırılmasına yönelik çalışmalar ivedilikle yapılmalıdır. Aksi takdirde Ar-Ge merkezlerimizin başına yurt dışından transferler getirmeye devam ederiz.

7 HAZİRAN 2015 GENEL SEÇİMİ SONUÇLARI:

Seçimden yaklaşık bir ay evvel TKSD Yönetim Kurulu Toplantısında tahminim bana sorulduğunda aşağıdaki rakamları vermiştim:

%40 AKP

%27 CHP

%17 MHP

%11 HDP

Aynı tabloyu katıldığım diğer STK toplantılarında da belirtmiştim.

En son 5 Haziran 2015 tarihinde Hacettepe Üniversitesi Kimya Mühendisliği Proje ve Tasarım yarışması toplantısı evvelinde yapılan yemekli toplantıda da açıklamıştım. Hatta iddiaya bile girmiştim. Tahminlerim aşağı yukarı tuttu. Bir kehanet değildi tahminim. Birçok bilgi musluğu başında olduğum için derleme yapmıştım.

Gelelim seçim sonuçlarının yorumlanmasına,

-Koalisyon kurulana veya erken seçim kararı alınana kadar dövizde mutlaka dalgalanma (8 Haziran'da olduğu gibi yoğun olmasa da) sürecektir.

-Erken seçim ihtimali ufukta görünen en büyük olasılıktır.

-Toplum çoğunluklu olarak otoriterleşmeye ve başkanlık sistemine karşı çıkmıştır. Bu nedenle CHP'den ve AKP'den HDP'ye "emanet oylar" gitmiştir.

-Toplum demokrasiden yana tavrını koymuştur.

-Seçime katılma oranı düşük olmamasına rağmen sandığa gitmemiş olanlar AKP'ye ek oy kaybı yaratmıştır.

Seçim sonuçlarının ekonomiye yansımalarına gelince şunları söyleyebiliriz:

-Erken seçime kadar geçecek sürede tüm süreçler patinaj çekecektir.

-Döviz ve enflasyon seçim öncesine dönüş yapmada zorlanacaktır.

-Sektörümüzde CHEMPORT gibi büyük yatırım projeleri hız kesecek ve siyasi otorite boşluğu kendini hissettirecektir.

-Ekonomiyi yönlendiren siyasi otorite ve bürokratlar çoğunlukla değişeceğinden karar süreçleri uzayacak, büyüme hızı durağanlaşacak hatta daralacaktır.

Daha birçok tahmin/öngörü yapılabilir ancak felaket senaryoları yerine çözüm üretme senaryoları yazılmalıdır.

7 Haziran 2015 Genel Seçimleri sonuçlarının ekonomik kaos yaratmadan çözüme kavuşturulması ve bu doğrultuda tüm siyasi partilerin Türkiye'nin menfaatleri doğrultusunda uzlaşmaları gereklidir.

Şahsi görüşüm ütöpik gibi gözükmele beraber Almanya örneğinde olduğu gibi büyük koalisyonudur.

KAPANIŞ

Kitabımda, 2014 yılının tamamında ve 2015 yılında yapılan genel seçime kadar geçen süreçte kimya sanayi ve bununla paralel olarak ekonomik durumu kronolojik olarak yansıtmaya ve irdelemeye çalıştım.

Niçin 7 Haziran dersiniz, 200 sayfayı bulan bu kitabı bir yerde bitirmem gerekiyordu. Ayrıca 7 Haziran genel seçimlerinin ülkemiz için bir milat olabileceğine kısmen inandığım için bu tarihi seçtim.

Bu kitabın amacı, 2014 yılında ve 2015'in ilk beş ayında Türkiye'de kimya sanayinin ne durumda olduğu, dünya kimya sanayindeki trendlerin ne olduğunu ve sermaye ve teknoloji yoğun bir sektör olan kimya sanayinin ekonomideki gelişmelerden birebir nasıl etkilendiğini ortaya koymaktı.

İnanıyorum ve istiyorum ki halen 25 milyar dolar civarındaki sektörel dış ticaret açığının bir an evvel azalması için CHEMPORT başta olmak üzere büyük yatırımlarla Türk Kimya Sanayinin önü açılır ve gelişmiş bir Türkiye için gerekli olan gelişmiş bir kimya sanayine kavuşuruz.

Genel seçimlerden sonra nasıl bir tablo ve ekonomiyi yönlendirecek kabine ile karşılaşacağımızı, buna paralel olarak kimya sanayinin kısa ve orta vadedeki gelişmesini irdeleyen yeni bir kitap için inşallah vaktim ve inancım devam eder.